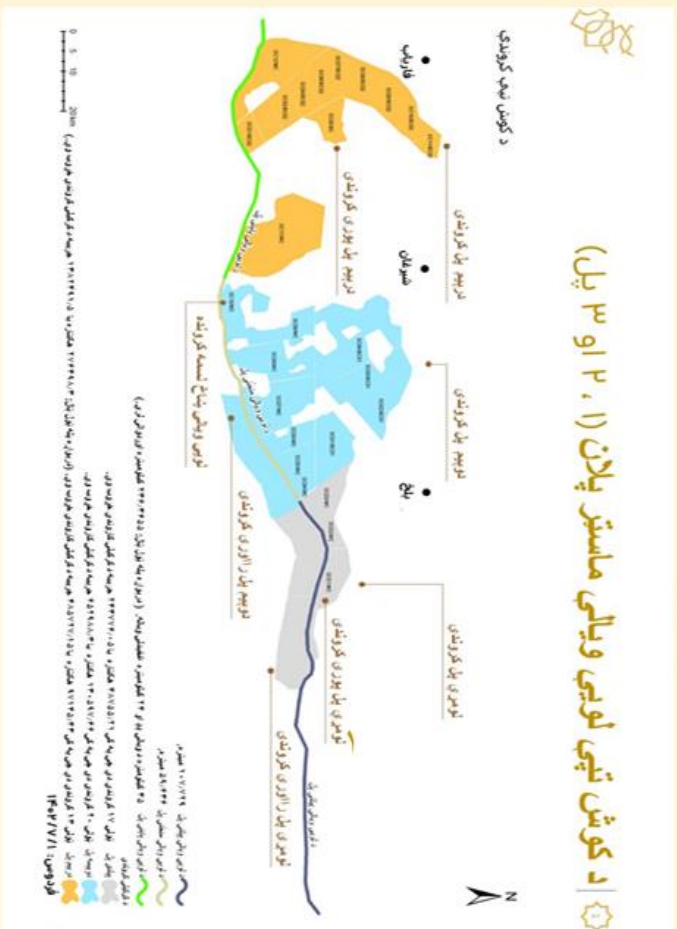

د کابل ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکرنو ته د فردوس خټکرنې.

د وري ۱۴۰۳، ۱ لېږدي

پلازمېنه کابل، افغانستان

د کوش ټپي لويي ويالي ماسټر پلان (۱، ۲ او ۳ پل)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

بسم الله الرحمن الرحيم؛ اللطف لرب السلام؛ الحمد لله رب العلمين و الصلات و السلام على سيد المرسلين و على اله و اصحابه اجمعين

د الله په نوم پيل کوم چي پوره رحم کوونکی او پوره رحم لروونکی دی؛ مهرباني د پينۍ پنځونکي څښتن بر لورینه ده؛ ټولې ستاينې د الله دي هغه چي پالونکی د ټولو شيانو دی، څه چي ځمکې، اسمانونو او د دوی په منځ کې دي، رميتيا او سلام دې وي پر رسولانو، د هغه پر کورنۍ او د هغه پر ټولو ملگرو.

۲. تيسس څرگندونه

تر روانېږه (اوسمهاله) پورې، د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنه (عکسل العمل) په وړاندې کوم تن څټکړنه نه ده کړي، د اموسين او کوش تپي لويه وياله لا افغان پښت (نسل) ته څرگند نه دی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو په وړاندې د فردوس څټکړنې ترانې (پيل، شروع، بريد)؛ د اموسين او کوش تپي لويي ويالي رښت ترمنځ بېلوالی؛ ځانگړې ځانگړنې؛ انځورونه؛ د ويالو (کانالونو) تعريفونه (څرگندونې، ښکارونې، د يوه توري يا سکالو تشرېح کول يې)؛ پېڅليک (تاريخ)، زموږ د اوبو وار او د اوبو اوږدپېرې (ستراتيژيکه) وېشه؛ کلني اوبو تېرېدنې د کچو مېچه، معاملي، ټاټوبي د پالسی جوړولو برخې، سياسي او رښتني (حقوقی) وسايل؛ وړانديزونه او ستراتيژي؛ د آرال سمندرگي له اوبو پندونکي سينه؛ د سر سين او اموسين تتی (باسين، ډنډوکی)، ټاټوبي د سينونو ټولواله (سيستم)؛ د کوش تپي لويه وياله، د تخنيکي لوستي او ډيزاين، توپوگرافي او جيوډيټيک لوستي، جيو تخنيکي لوستي، د خاوري پروفایل کول او د ځمکې ډلبندي، د اوبو لگولو او اوبو ايستلو ډيزاين، د هيدروليک جوړښت ډيزاين، وټېزې او مالي ارزونه، د لگښت اټکل، مالي او وټېزې ارزونه، ټولنيز او چاپيريال

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

لوستي (مطالعات)، د چاپيريال او ټولنيزو اغېزو ارزونه، هغه وېرې چې د پنډوسې ټول هېوادونه يې زموږ څخه لري او موږ ورته کره ځوابونه لرو، د واورېزونو او گلشپيرونه چټک رېست، څرې، د څرې گران کابو او ځورنډې څرې کچې شننه، د کوش تپي لويي ويالي د لوړو کروندو د لغت اوبولگولو له پاره د لمريزې انرژۍ کارول چې زما څرگندول چې روڼوي کتنه داسې؛ څه بڼه لوری سپینې ته را وباسم؛ د اوبو په سر ماتو، گوډو او شخړو د ترو تړلو آروتي (شرط)، کوش تپي لويي ويالي نه بوړولو په پايله کې ټاټوبي ته د رسيدلي تاوان آر (اصل)، لنډمگي پايلې پېر (وخت) او وړاندېزونو پېېره (حاصل يا ثمره) يې هم ستونځمن کار وو.

د دې هر يوه څېړلو ته زما اوږدپېړۍ (اوږد پړاوې) او اوږدمنګۍ (اوږد عمری) ليد لوری.

۳. غټ ټکي

۱. پېښتۍ..... ۱
۲. تيسس څرگندونه..... ۲
۳. غټ ټکي..... ۳
۴. د څټکړنو اوډون (ترتيب)..... ۱۰
۴. ۱ د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو په وړاندې د فردوس څټکړنې تران (پيل، شروع، بريد)..... ۱۳
۴. ۲ د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو په وړاندې د فردوس څټکړنې..... ۲۳
۴. ۳ په منځنۍ اسيا کې د امو سين څخه د هر و گړي په سر اوبو د مېچي کچه..... ۲۷

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

٤. ٤ د امو سين لنډمنگي ټولواله (سيستم) ٢٨

٤. ٥ د ټاټوبي څلېر چې د امو سين سرچيني (زېرمې) دي او
امو سين ته اوبه ورکوي ٣٠

٤. ٦ د تاجيکېستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان او
کېرغېزېستان د هېوادونو اسانتياوي (تاسيسات) چې د
افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې امو سين باندې
ودان کړي دي: ٣٢

٤. ٧ پيلنۍ: د تاجيکېستان د هايډرو تخنيکي او د اوبو برېښنا
اسانتياوي چې د افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې
امو سين باندې ودان کړي دي: ٣٢

٤. ٨ دوېم: د اوزبېکېستان د هايډرو ټيکنالوژۍ اسانتياوي چې
د افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې امو سين باندې
ودان کړي دي: ٣٥

٤. ٩ درېم: د تورکمنېستان د اوبو تخنيکي اسانتياوي چې د
افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې امو سين باندې
ودان کړي دي: ٣٨

٤. ١٠ څلورم: د کېرغېزېستان د اوبو تخنيکي اسانتياوي چې د
افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې امو سين باندې
ودان کړي دي: ٣٩

٤. ١١ پېنځم: افغانستان د اوبو تخنيکي اسانتياوي چې له مرکزي
اسيا هېوادونو سره يې مصلحت کړی و، ايجازه يې په
١٨٧٥ زېږدي کې اخستې وه او امو سين باندې اسانتياوي
ودانې کړي دي: ٣٩

٥. د ويالو (کانالونو) تعريفونه: ٤٥

٥. ١ پېخليک (تاريخ): ٤٦

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. ۲ زموږ د اوبو وار او د اوبو اوږدپېرې (ستراتيژيکه)
وېشه..... ۴۹
۵. ۳ امو سين کلني اوبو تېرېدنې د کچو مېچه د ځينو څېړنو
پيلو پر بنسټ..... ۵۳
۵. ۴ امو سين د بنسټيزو اوبو اډو (سټيشنو) کې د اوبو د تېرېدو
ماته او گوډه کچه..... ۵۵
۵. ۵ له ۱۹۹۲ زېږدي څخه تر روانپېره پورې امو سين ته د
لاس رسيدو اوبو کچې او گټې اخستل شوي اوبو کلنۍ
کچه..... ۵۶
۵. ۶ له روسيې سره د افغانستان معاملي:..... ۵۷
۵. ۷ له روسيې وروسته معاملي:..... ۵۸
۵. ۸ ټاټوبي د پالسي جوړولو برخې..... ۵۹
۵. ۹ سياسي او رېښتي (حقوقې) وسايل..... ۶۳
۵. ۱۰ وړانديزونه او ستراتيژي:..... ۶۵
۵. ۱۱ د آرال سمندرگي له اوبو پندونکي سيندونه..... ۷۱
۵. ۱۲ د سردريا تتی (باسين، ډنډوکی)..... ۷۱
۵. ۱۳ د امو سين تتی (باسين يا ډنډوکی)..... ۷۳
۵. ۱۴ ټاټوبي د سينونو ټولواله (سيستم)..... ۸۱
۶. د کوش ټپي لويه وياله..... ۱۳۱
۶. ۱ د کوش ټپي لويي ويالي پروژې په اړه..... ۱۴۸
۶. ۲ د جوړونې چمتوکولو پل (فاز، پړاو)..... ۱۴۹
۶. ۳ د جوړولو لومړی پل (فاز، پړاو)..... ۱۵۰
۶. ۴ د جوړولو دوېم پل (فاز، پړاو)..... ۱۵۱

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۵ د جوړولو درېيم پل (فاز، پړاو)..... ۱۵۱
۶. ۶ کوش تپي ويالي د گټي اخستني وسايلو او توکو لږې کچي
مېچه..... ۱۵۲
۶. ۷ د کوش تپي لويي ويالي کرنيزو ځمکو ډگر..... ۱۶۳
۶. ۸ د کوش تپي لويي ويالي ودانيزې برخي..... ۱۶۳
۶. ۹ د کوش تپي لويي ويالي په کروندو کې د نباتاتو بڼي او له
سلو برخه يې چې د کرنې وړ دي..... ۱۶۴
۶. ۱۰ يوه کال کې په يوه جريب ځمکه د پيداوار پايله..... ۱۶۵
۶. ۱۱ امو سين د سيمو د اوبو لښتليکه (هايډروگرافي)..... ۱۷۴
۶. ۱۲ افغانستان د ټولو وگړو غوره ورمونه (نصيحتونه) د خپلو
اوبو په تړاو..... ۱۷۷
۶. ۱۳ د اوبو په سر ماتو، گوډو او شخړو د تړو تړل..... ۱۷۸
۶. ۱۴ وټيز ټولنيز تړ (اقتصادي اجتماعي وضعيت)..... ۱۸۳
۶. ۱۵ د کوش تپي لويي ويالي پروژې وټيزې گټې..... ۱۸۴
۶. ۱۶ د وټيزې ارزونې لنډيز..... ۱۸۴
۶. ۱۷ کوش تپي لويي ويالي نه بوړولو په پايله کې ټاټوبي ته د
رسيدلي تاوان آر (اصل)..... ۱۸۶
۶. ۱۸ پوله تېرېدونکي سينېزه سيمه..... ۱۹۰
۶. ۱۹ د پنج آمو څړوب شوې اواره..... ۱۹۴
۶. ۲۰ د بر پنج سېمه کې له اوبو جوړې برېښنا د پيداوارو کچه
..... ۱۹۵
۶. ۲۱ په آمو سيمه کې له اوبو گټنې څرنگوالی..... ۱۹۵
۶. ۲۲ رېښتي حالت (حقوقی وضعيت)..... ۱۹۶
۶. ۲۳ د کوش تپي کانال ارزونه..... ۱۹۶

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۲۴ لنډمگي پايلې پېر (وخت) ۱۹۸
۶. ۲۵ د وړاندېزونو بېبره (حاصل يا ثمره) ۲۰۳
۶. ۲۶ مور ته ننگونې: ۲۰۶
۶. ۲۷ غوره چانسونه: ۲۰۶
۶. ۲۸ د کوش تپي لويي ويالي کيندني لگښت (مصرف) د وگړو
هر تن په سر ۲۰۷
۶. ۲۹ توکي او د څېړنې شننې کړنلاره ۲۰۸
۶. ۳۰ د شمېرو او معلوماتو شننه: ۲۰۸
۶. ۳۱ د تن په خپل اند د خ.ک.ف.گ شننه ۲۱۰
۶. ۳۲ د خې.کې.فې.گي (خواک. کموزورتيا. فرصتونه.
گواښونه) شننه ۲۱۱
۶. ۳۳ هغه وېرې چې د پنډوسي ټول هېوادونه يې زموږ څخه
لري: په لاندي ډول دي او موږ ورته کره ځوابونه لرو. ۲۱۲
۶. ۳۴ له ښکاروندو (سټېډرډونو) او کوډونو څخه گټې ۲۱۴
۶. ۳۴. ۱. د معمارۍ په څانگه کې کارول شوي ښکاروندي
او کوډونه: ۲۱۴
۶. ۳۴. ۲. د جوړښت (سټرکچر) په څانگه کې کارول شوي
ښکاروندي او کوډونه (شفرونه): ۲۱۵
۶. ۳۴. ۳. د برېښنا په څانگه کې کارول شوي ښکاروندي او
کوډونه: ۲۱۶
۶. ۳۴. ۴. د ميخانيک په څانگه کې کارول شوي ښکاروندي
او کوډونه: ۲۱۶
۶. ۳۴. ۵. په بنسټيزه (زيربنا، اېنفراسټراکچر) څانگه کې
کارول شوي ښکاروندي او کوډونه: ۲۱۸

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۴. ۶. د اټکلونو (براورد) څانګه کې کارول شوي
۲۱۹..... بنکاروندي او کوډونه:
۶. ۳۴. ۴. د ټيکنالوژۍ کارول..... ۲۱۹.....
۶. ۳۴. ۸. د پروژو د طرحې (پلان جوړونې) او ډيزاين
پړاوونو کې د پوستکالو (سافټویرونو) کارول ... ۲۲۰.....
۶. ۳۴. ۹. سرته رسولو (اجرايوي) لوی مدیریت..... ۲۲۴.....
۶. ۳۴. ۱۰. د کاري لارښوونو سرته رسول:..... ۲۲۴.....
۶. ۳۴. ۱۱. لويې کړنې او ګرمټياوې:..... ۲۲۴.....
۶. ۳۵. د واورېزونو او ګليشپرونه چټک رښت ۲۲۶.....
۶. ۳۶. خړې (سلاد يا رسوبات) او د خړې ګران کاني
(رسوبي قيمتي کاني يا د خړې ارزښتناک کاني)..... ۲۴۷.....
۶. ۳۷. په ګلداره (لويي ويالي سروندي) کې د امو سين د
خوړندې (سويې بشپړې) خړې کچې شننه..... ۲۵۲.....
۶. ۳۸. په ګلداره کې د امو سين جريان اټکل..... ۲۶۷.....
۶. ۳۹. سين د جريان د څارنې معلوماتو غوراوی..... ۲۶۷.....
۶. ۴۰. د اوبو نېولو موډل بورولو کړنلار (د کيچمينټ ماډلینګ
میتودولوژي)..... ۲۷۴.....
۶. ۴۱. په ګلدارې کې د اوبو پرتلنې شننه..... ۲۷۸.....
۶. ۴۲. د اوبو لګولو غوښتنه..... ۲۷۹.....
۶. ۴۳. د کورنۍ یو اوبو غوښتنه..... ۲۸۰.....
۶. ۴۴. د څاروی یو د اوبو غوښتنه..... ۲۸۰.....
۶. ۴۵. د چاپېریال غوښتنې..... ۲۸۰.....
۶. ۴۶. په ګلدار کې د امو سين د اوبو د پرتلنې په اړه پايله..... ۲۸۱.....
۶. ۴۷. په ګلداره کې د امو سين جريان د جريانونو شننه..... ۲۸۵.....

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴۸. ۶ د اوبو لگولو او اوبو ایستلو ټولوالي..... ۲۸۹
۴۹. ۶ په سروندې کې د اوبو کچه..... ۲۹۲
۵۰. ۶ د اوبو کچه د تړونکونکي (مشاور) له خوا په پام کې نیول
شوي..... ۲۹۳
۵۱. ۶ په کوش ټپي کې د برېښنا کچه د ب د کرنې، مالدارۍ او
اوبولگولو وزارت له خوا ورکړل شوي..... ۲۹۴
۵۲. ۶ د اندخوی په پروژه کې د اوبو اوارې تېرېدل..... ۲۹۹
۵۳. ۶ د پیسو په شرطونو کې د دوو غوراوی یو ترمنځ پرتله
کول..... ۳۰۰
۵۴. ۶ د لگښت او گټې پرتله کولو لنډیز..... ۳۰۱
۵۵. ۶ هایدرولوژي یا د اوبو پیژندنه..... ۳۰۳
۵۶. ۶ د کوش ټپي لويي ويالي د لوړو کروندو د لفت اوبولگولو
له پاره د لمريزې انرژۍ کارول:..... ۳۰۷
۵۷. ۶ د اوبو لگولو د پمپ کولو ټولولو له پاره د بېل غوراوي
سپړنه..... ۳۱۳
۵۸. ۶ د پمپونو اندازه کول، د PV لمريزې شیشې اوډنه او
انورټرونه ټاکل..... ۳۱۴
۷. د انځورونو، خپرو، نڅېو او لښتیلیکو لېست:..... ۳۴۰
۸. د کره لیکنې پښتو په پښتو تشریحي وییکو چوپړي، د پښتو
ابېڅې په سټه، په لاندې لښتیلیک کې کښل شوي:..... ۳۶۰
۹. بېبلو گراپيBibliography د هغو لیكونو لېست چې په
یوه سکالو یا بوړونکي او کښونکي پورې اړه ولري. ۳۷۷
۱۰. لیکي پوهه..... ۳۸۷
۱۱. د پښتې سټ..... ۳۹۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۴. د څټکړنو اوډون (ترتيب)

د دې څېړنې د چوپړو بڼه يا د دې ريسرچ پاڼې د کالډ بڼه د اي في اي (APA) په کالډ کې شوی دی. او د نوموړي لارښود څخه گټه اخېستل شوي.

د خپور شوی لارښود د امريکا اروا پوهنې ملگرتيا، پېنځمه گڼه. ۲۰۰۱،

(ليونل، ۲۰۰۱م کال، ۱۰۱ چوپړی). چې امريکا د ماچيگن مطبوعاتو له پوهنتون څخه خپرېږي. کټ مټ کړی دی. زه بايد هڅه و کړم چې دا لاندې شيان و وينم او وې منم د خپلې ليکنې له پاره. له خپل ځان نه داسې پوښتنې و کړم چې ايا زه د گران ټاټوبي د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو په وړاندې د ټاټوبي د لوړ اند تخنيکي او علمي څټکړنې بېلوالی کوی شم:

- ايا ما د دوی سوالونو ته ځوابونه برابر موندلي دي؟
- ايا دا ټول شيان چې ليکل شوي وړ دي ؟
- ايا دا اسانه ده چې دا ليکنه دې درکړل، څارل يا تعقيب کړل شي؟
- ايا ما په ډېره بڼه کچه د پښووي، پېيلې او د ويويکيو څخه گټه اخېستي؟

په دې پوهېدل چې څه شي ته اړتيا چې وې ليکې، هغه شي ته چې زه اړتيا لرم چې وې ليکم پرې پوهېږم. دا تر ټولو غوره وړم دی د علمي ليکنې له پاره، ځان ډاډه کړه چې ته پوهېږې په ډاډمنه بڼه کله چې ته يې اړتيا لرې چې وېکړې، هر کله چې ته په رښتني نړۍ کې يوه څه کارې په ازموينه کې نه، په دې ځان پوی کړه چې ته پوهېږي چې ته يې په کومه بڼه کارې او موخه د ليکلو موخه ده.

او همدارنگه تاسو اړتيا لرئ چې د خپلو ليکولو ډول ته مو ځواب ورکړئ. د ليکو ډول مې داسې نه دی لکه يوه خپل ملگري ته چې په برېښنالیک کې څه ليکم. دا علمي زيارايسټل له هغو څخه ډېر توپير لري. تاسو به و مومئ د علمي پښتو ژبه کې او همدا رنگه چې خلک په کومه بڼه د رېسرچ پاڼې په پوهنتونو کې ليکي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د ليکلو فکر مو په دې بڼه کړئ، کله چې څه ليکم، زه اړتيا لرم چې څو
جلا شيان د لاندېنو سربېره پام کې نېسم:

- په اندونو فکر او پردې پرېکړه کوم، د کوم شي زه تکل لرم د ليکلو

- پلان او برابرې خپلې ليکنې

- ليکمه يې

- کنټرول، نيونه، تمبونه يا د سمولو له پاره يې پلټنه کوم د خپلو ليکلو، او
ښايي داسې شونې وي چې بدلون او يا و منم همغه.

ما به پردې ځان ډاډه کړه چې له ليکلو نه وړاندې به مې پلان
ونيوه، پر دې به مې پام کوه چې کوم شيان په کومو لرونو يا څپرکو کې
وي. او وخت به مې پرېښوده چې په پای کې زه خپلې کښلې و منم. او
جغات مې کاره چې کښلې مې په زړه پورې او ښې شي.

د خپلو کښلو د منلو له پاره مې گړنديتوب او بېره اسانه نه وه، گواکي
داسې پام مې کوه چې زه به نور هم بريالۍ وم کله چې وار په وار مې
پورتنې شيان د پرمختلو خټکړنو له پاره چارچول، او د خپلې زده کړې
له پوهې مې کښل.

گواکي دا ده چې کله نو هر هغه څه چې مې ليکل لومړۍ مې هغې ته
ښه فکر کو، بيا مې پلان جوړه وو ورته، بيا مې ليکل پيلول او بيا مې
کتل چې څه مې زړه و هغه مې لږېکول او يا پر ځای پرېښودل، د ليکلو
پام مې په دې بڼه د بريالۍ پاره چارچولو. سربېره پر هغو، د پښتو داسې
غونډلې د ريسرچ پانې (د څېړنې چوپړي) کې راسره لا ملا تينگه وي.
ترې گټه مې اخيستي او له پښتو يې اېنگلېسي ته ژباړه په دوې لېندۍ يو
کې اوډون کړې.
لکه:

۱. له هغه سره سم (According to X)

۲. د هغه په اند کې (in the opinion of X)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۳. د هغه څرگندول چې رونوي کتنه داسې (X eXpressess the
(view that

۴. هغه نظريه داسې کوي (X presents the idea that)

۵. لکه څنگه چې دا وايي (as X says)

۶. لکه څنگه چې راپور شوی د هغه په واسطه (ar reported by X)

۷. زده کړه داسې ښايي (the study shows that)

۸. د هغې پلټنه داسې په ډاگه شوي، يا د هغې څېړنه داسې ښودل شوي.

(her research reveals that)

۹. دا څېړنه داسې سپېښي ته باسي (this research proves that)

۱۰. د دې پيله ساده برابر وي دا (their results demonstrate

(that

۱۱. له ټولو نه وړاندې (First of all)

۱۲. بل لوري ته (On the other hand)

۱۳. زما په نظريي (In my opinion)

۱۴. په ټولو کې همداسې (All in all)

۱۵. په دې پوښ (قضيه) کې (In this case)

۱۶. دا به داسې ښکارېږي (It can be seen that)

۱۷. د دې بېلگه داسې ده (An example of this is)

۱۸. دا نو داسې نه ورته نه شو ویلی. (This is not to say that)

د دې څېړنچوپړو (ريسرچ پانو) د بورولو (جوړولو) موخه د آمو
سينيزې سيمې (سينديزي حوزې) د پولې اوبو پورې اړوند نغښتي
توکي، د هغوی د اغېزې، د هايډروميټرولوژيکي سټيشنونو شننه، د
برېښنا د پيداوارو کچې شننه، د کوش تپي لويي ويالي گټنه، د ټاټوبي
اړوندې ويالي سيمې گڼه گوني تود بخرو سپيني ته باسټنه او همدارنگه
د لوستونکو پوهول او پرديو ته رمت ځوابونه څرگند وي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴. ۱ د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو په وړاندې د فردوس خټکړنې ترانې (پيل، شروع، بريد)

د اوزبېکېستان (ازبکستان) بناغلی ولسمشر شوکت مرزايوف. دا چې تاسو يوه ښه ولسمشر په منځنۍ اسيا کې یئ، په ټوله کې د خپلو وگړو سوکالي، ارامي، خوشحالي، سرلوري، بډاينه او ودنه غواړئ. افغانستان هم له تاسو څخه په ورته ښه تمه لري، د دې له پاره چې تاسو که له دې پولي څخه بېل شوي یئ خو د ټولو دود، کلتور، فرهنگ او د ډېريو ولسونه آن ژبه سره يوه ده.

افغانستان د منځنۍ اسيا د ټولو هېوادنو لوی کور دی؛ دا ټول کوشني کورونو ترې کرار، کرار د پېخلیک په اوږدو کې بېل شوي دي. لکه د يوه لوی کهول (کورنۍ) له نيکه (بابا) څخه چې زوزان (زوزات يا اولادونه) بېل شوي وي او ځان ته هر يوه بېل کور ودان کړي. په رښت کې افغانستان هم په همدې ښه دی، هېڅ کله نه غواړي چې بېلو شويو کوشنيو کورونو ته زيان ورسوي، په هېڅ ډول نه، اوس هم د افغانستان اسلامي نظام په لويه کې په همدې پام، اند (فکر)، واند(خيال) او ولوله (احساس، عاطفه) کې دی، لکه د يوه مشر ورور په ډول چې د منځنۍ اسيا ټولو هېوادونو سره ښه او غوره چلن، لوړپړې کړه وړو سلوکو، گټوره ډيپلماسی او په لويه کې د ټولې اسيا زړه دی. د زړه په ډول د ټولي اسيا په تن کې خپل اوږدپېړۍ کردار سرته رسوي.

د دې له پاره افغانستان د فارسي ژبې، اوزبیکي ژبې، تاجکي ژبې زانگو او د پښتو ژبې ټاټوبی دی. هغه مېړني، سرغندوي (مشهور) سپېڅلي اتلان، غښتلي او ننګيالي يې غېږ کې زېږولي دي، چې د نوموړو ژبو بنسټ يې رغولی دی. لکه اميرکبير کاشان په بخدي کې زوکړه شوی بيا فارس ته کډوال شوی او د فارسي ژبې بنسټ يې اېڅښی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

دي، همداسې علي شير نوايي په هرات کې زوکړه شوي او اوزبیکي ژبې بنسټ يې ايځنې، همداسې ابوريحان البیروني تاجکي ژبه، اوبو علی سینا بلخي، جلال الدین محمد بلخي اوډون کړی او همداسې اخون درويزه چې لغمان کې زوکړه شوی، بيا ننګرهار او له ننګرهار پېښور ته تللی میاروېښان څخه، میاروېښان او اخون درويزه د پښتو ژبې اوډوون رغښت کړی دی.

پورتنیو ټولو خپل ټاټوبی افغانستان د زړه په مینه گڼلی او گڼلی وو.

تاسو ته کره معلومات شته چې افغانستان په دې غونډوڅکه (کوره یا کره) کې یوه غرنی هېواد دی چې له سلو ۸۰٪ يې غرونه دي؛ یا ۱/۳ یوه پر درې برخې يې غرونو نیولې ده. وو په هېواد کې ۱،۵۹۶ نومول شوي غرونه شتون لري. غرونه د ځمکې له سلو ۸۰٪ پوښي.، د لیکوال ژباړه او څه غځونه يې (سویتلانا، ۲۰۲۳ زېږدی، ۴ چوپړی)

وو د ټولې ځمکې کچه يې ۶۵۲،۸۶۰.۰۰ مربع کیلو مېټره دی، په اسیا کې یوه له هغه هېوادونو څخه دی چې په پښی (نړۍ) کې ۴۲ لوی هېواد دی، په منځنۍ کچه د سمندر له مخ څخه ۱،۸۸۵ مېټره لوړ دی، د غورونو تر ټولو هسکه لړۍ د نوشاخ سوکه ده چې د سمندر له مخ څخه ۷،۴۸۵ مېټره لوړوالی لري، چې په نړۍ کې تر ټولو لوړ هېواد دی، پلازمینه يې کابل دی، له نیوارک ښار د ملګرو ملتونو له دفتر څخه ۱۰،۸۵۰ کیلو مېټره واټن لري، د ځمکې کارول له سلو ۵۸٪ يې کرنیزې سیمې: ۳۷۹،۱۱۶.۰۰ څلورڅنډې (مربع) کیلومېټر دي. له سلو ۲٪ يې ځنگلونه دي: ۱۲،۰۷۸.۰۰ مربع کیلومېټر دي. له سلو ۴۰٪ نور: ۲۶۱،۶۶۶.۰۰ مربع کیلو مېټره نورې سر گډې دي،، د لیکوال ژباړه او څه غځونه يې (ورډ ډاټا. انفو، ۲۰۲۳، ۵ چوپړی)

۱۲۶ بېلیونه درېنگلي (مکعب) مېټر یخ (شا او خوا ۱۱۳ بېلیونه درېنگلي مېټر اوبه) د چارپېریال د هواوچې (اقلیم) د بدلون له امله رامنځ ته کېږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

زه خپلې څېړنې د پخوانيو توکو خپرولو (له چاپه سلامتې تېرې کړو کښلو) سره د نوي ليد سره سپينې ته را اوباسم. چې الله العظيم په خپل لويي لوروينې توان څخه د هېند سمندر څخه اوبه را پورته کوي، بيا يې د ورېځو په واسطه باندې زموږ په غرونو په يوه کال کې ۲۲ واړه پورې سپينې واورې، غرونه مو د ناو په ډول ښکلي او سينگاروي چې د ۶۳ سينونو له لارې ۶۹,۷۲۶,۱۳۵,۸۲۱,۶۰ درېنگلي مېتره لمده واوره د هواويچې بدلون باندې ويلې کېږي او د نوموړو سينونو له لورې ۳۷,۴۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ درېنگلي مېتره اوبه امو سين ته غورځوي. د اوزبېکېستان له پولې څخه وړاندې.

انځور ۱.۴ واخان، بدخشان افغانستان

رېښتني رېښت د وېشلو اوبو داسې دی، کره بې لورې رېښت په ډاگپيلې بڼه همدا دی او د څېړنو پيله ساده برابري وي دا چې امو (اکسيوس يا جيهون) سين کې د افغانستان ۳۷.۴۱۴ بېليون درېنگلي مېتر منځنۍ کلنۍ ابو ونډه ده او د امو سين کې د تاجکېستان، کپرغېزستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان څلور واړو هېوادونو ۵۹.۴۱۴ بېليون

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د رېنگلي مېټر منځنۍ کلنۍ ابو ونډه ده. توتال امو (اکسيوس يا جيهون) سين ۹۷.۴ بېليون د رېنگلي مېټر منځني کلنۍ اوبه غورځونه کچه ده.

انځور ۲.۴. هېندوکوش، بدخشان، افغانستان

په منځنۍ اسيا کې د امو سين څخه د کروندو خړوبلو د کرکيلي کروندو د مېچي کچه په ټوله کې ۳۲.۶ بېليون اپکتاره د خړوب وړ ځمکې په دې سيمه کې شتون لري.

(۱) ۲.۳ بېليون اپکتاره د خړوب وړ ځمکې يې په اوزبېکستان شتون لري.

(۲) ۱.۷ بېليون اپکتاره د خړوب وړ ځمکې يې په ترکمنېستان شتون لري.

(۳) ۱.۲ بېليون اپکتاره د خړوب وړ ځمکې يې په افغانستان کې شتون لري.

(۴) ۰.۱ بېليون اپکتاره د خړوب وړ ځمکې يې په کرغېزېستان کې شتون لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

(۵) ۰.۵ مېليون اېکتاره د خړوب وړ خُمکي يې په تاجیکېستان کې شتون
لري.

۱.۲ مېليون اېکتاره (۶ مېليون جرييه) د خړوب وړ خُمکي يې په
افغانستان کې شتون لري. چې دا خُمکي د افغانستان د اوبو د کچې
پيداوړو په مېچه ډېرې لږي دي، ان د ټکي (صفر، هېڅ) سره برابري
دي. نوموړې د خړوب وړ خُمکي ډېرې لږې اوبو ته اړتيا لري،
سرباري اوبو ته موږ اړتيا نه لرو، چې بندي او يا و يې ساتو. ستاسو
لوري ته يې پرېږدو. داسې هم نه کوو چې د اندخوی له لارې يې د
ترکمانستان په تېرېدو مشهد ښار د ايران ته ۵۱۵.۷۷ کيلومتره په کچه
و لېږده وو. هغه د ايران په زړه که مصارف يې پرې کوي، د افغانستان
اسلامي نظام ودانونې ته روزل شوي اېنجينېري يې د سرته روسولو
وړتيا لري.

انځور ۴. ۳ هېندوکوش غرونه يا هوماليا غرونو لری، بغلان، افغانستان

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

په منځني ډول، په يوه فصل کې د وريجو د يوه هکتار فارم خړوبولو له پاره شا او خوا ۳،۰۰۰.۰۰ څخه نيولې تر ۵،۰۰۰.۰۰ مکعب مېټر اوبو ته اړتيا لري. لکه څنګه چې راپور شوی د کرنې او اوبو لګولو او ملدارۍ وزارت په واسطه ۴،۸۰۰.۰۰ څلور زره او اته سوه درېنګلي مېټر اوبو ته اړتيا لري په ډاګه شوې.

د نړۍ والو رېنت په سټه له پولې پورته تر اسمانه او له پولې لاندې د ځمکې تر تله د افغانانو رېنت دی، چې له خپلو ټاکلو او يا په منځ دوي ځايه شو اوبو کچې څخه ګټنې د کين (ليفټ ايږيګشن) خړوبولو له لارې له امو سين څخه اخلي په هر، هر ځای کې او که په خپل ځاني غځولو د اوبو (په خپل سلوې) اخلي. کچه يې ډېره لږه ده. تاسو ته خپله برخه در رسېږي.

فصل: غنم، د خړوبولو لاندې ځمکه ۴۵۰،۳۳۰.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۱۳،۷۱۳.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ ورېشي، د خړوبولو لاندې ځمکه ۴،۵۵۴.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۱۳،۵۶۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ د وېشو فصلونه، د خړوبولو لاندې ځمکه ۱۵۱،۳۰۱.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۳۹،۰۰۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ خورما، د خړوبولو لاندې ځمکه ۱۵۵،۷۳۴.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۹،۱۰۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ خټکي، د خړوبولو لاندې ځمکه ۱۱،۵۲۸.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۱۳،۵۶۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ هندواني، د خړوبولو لاندې ځمکه ۱۹،۴۵۵.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۱۳،۵۶۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ نورې ميوې، د خړوبولو لاندې ځمکه ۲۲۹،۴۲۳.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۱۰،۱۰۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره؛ او ټول سبزيجات، د خړوبولو لاندې ځمکه ۱۱۲،۱۶۳.۰۰ (هکټاره)، د اوبو کارولو کچه ۱۸،۰۰۰.۰۰ مکعب مېټر پر اېکټاره. د کرکېلي کروندو بېلابېلو فصلونو له پاره د ۱ يوه

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

هکتار ځمکې له پاره د اوبو لگولو اړتياوې (د FAQ، ۱۹۹۸، SSBY، ۲۰۰۸ وروسته په کې بدلون راوړل شوی)، د ليکوال ژباړه له څه غځولو سره (محمد اي، ۲۰۰۸ زېږدي، ۱ چوپړی)

تاسو د هر تن خبرو ته ژر سمه ده مه وايئ، چې د اسيا په گډه ناسته کې همدې خبرې ته مټې را بد وهئ، په لويه کې د ټولې اسيا په سوکالۍ کولو کې قدم پورته کړئ، د اموسين په پورتنۍ برخه کې د ۲۰،۰۰۰.۰۰ شل زره ميگاواټ د زرغوني بربېنا له پاره لاس سره يوه کړئ، لگښت ستاسو، توکي د تاجيکېستان او بشري زېرمې د افغانستان، په لگښت له گاونډي چين څخه نادره او سرغندوي نوم کښونکي نوي او مېړنه له سترو ستر اسباب و پېړۍ او د اته کلونو ورسته د ټولې منځۍ اسيا هر وگړي ته وړيا بربېنا چمتو کړئ، دې ټکي له پاره ښه پام ورته و کړئ او بيا ورسته لاس په کار شئ، بل لورې ته مه لاس په کار کېږئ ځکه لوی الله ج په قران پاک ۲۶ سپياره، ۴۹ سورت د حجرات په ۶ شمېره ايات کې وايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ (القران الکريم، ۲۰۰۳ زېږدي، ۵۱۶ چوپړی). د ليکوال ژباړه و، خدای تعالی امر کوي چې د فاسق د خبر څېړنه و کړئ ترڅو له هغه څخه ځان و ساتئ، داسې نه وي چې د هغه په بيان باندې پرېکړه و شي او په دې قضيه کې دروغ يا غلتي وي او د هغه د خبر (بيان) په اړه پرېکړه (قضاوت) تعقيب شي. الله تعالی د فاسقانو لاره حرامه گرځولي ده او له دې ځايه د خلکو ډلي د يوه نامعلوم کس د روايت له منلو څخه نټه کړی دی، پخپله د هغه د فاسق کېدلو امکان نه شته او نورو يې هم و منله ځکه چې موږ يوازې د غوره فاسق شخص سره د څېړنې (پلټنې او تصديق) کولو امر شوی و او دا د بدکارۍ يقين نه دی ځکه چې حالت نامعلوم دی.، (ابن کثير، ۷۵۱ لېږدي، ۳۵۵ چوپړی)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

ژباړه (ای هغو کسانو چې تاسو ایمان راوړی دی (مسلمانان یی)، که چېرته راتگ و کړ تاسو لره فاسق او بد کار! په یوه خبره سره، نو تاسو په ښه تحقیق په کې و کړئ، له جهته د وېرې د دې چې و به رسوي تاسو یوه قوم لره ضرر او تاوان په ناپوهۍ سره نو پس و به گرځئ تاسو په هغه څه سره چې کړي مو دی خفه او پښېمانه)

تفسیر: ټولې شخړې او جگړې، بغض او عداوت، انسان ته د دروغو له لارې پېښېږي، نو له دې خاطر ه الله تعالی ج بندگانو خپلو ته ارشاد فرمایي که چېرې تاسو ته کوم بد کاره انسان په کومه موضع کې خبر در کړ! تاسو په هغې کې ډېر فکر و کړئ، حق او باطل، رښتیا او دروغ یې ښه ځان ته ثابت کړئ، ورسته له هغې څخه په حل د موضوعاتو باندې اقدام و کړئ، له پاره د دې چې په احساساتو او تنگ نظري سره مو که کومه خرابي او ضرر رسولی وي، بیا یې جباره مشکله او پښېماني یې هم څه په درد نه خوري، چې په دې صورت کې به گر یا ظلم بر قرار او عدالت به نړیدلی وي، حال دا چې انسان باید عدالت بر کرار کړي او د گر رښې له بېخ څخه و باسي. ، (افغانستان د عالمانو علمي استازي (هیئت). کابل ، ۱۹۴۵ زېږدی، ۱۲۰۷ چوپړی)

د پښی (پندوسکي، ځمکي) پر مخ د هر څېز د پیدایښت ماده، د هغوی بنسټیزه برخه اوبه دي. دا د الله تعالی له قول سره سم دي: ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ [الأنبياء سورت: ۳۰ ایت] ،، او موږ هر ژوندی شی له اوبو څخه پیدا کړی دی، ، [الأنبياء: ۳۰] (ابن کثیر، ۷۵۱ لېږدی، ۵۵۴ چوپړی)

له اوبو څخه ژوند زوکړه یا هر څه په اوبو ژوندي پاتې کېږي له اوبو پرته ژوند شتون نه لري، د هر ژوي (انسان او حیوان)، نباتات او هر شی په اوبو پایښت کوي. لوی الله ج د نطفې له څاڅکي څخه یې وېلاړ و کړه چې هر حیوان په اوبو کې پیدا شي لکه آدم علیه السلام چې له

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

اوبو او خټو څخه پيدا کړه؛ د هرڅه روح يې په اوبو ژوندگر و ساته. په دې اساس رسول الله صلى الله عليه وسلم هغه شيخ ته و فرمايل چې د بدر په جگړه کې يې ترې و پوښتل: ته له چا څخه يې؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم و فرمايل: ،، موږ له اوبو څخه جوړ يو.،،

په همدې ډول احمد او مسلم ويلي دي: عن ابى هريرة ان رسول الله قال: ،، النيل و سيحان و جيحان و الفرات من انهار الجنة،، وهذا القول نفسه رواه كعب الاحبار اذ قال: ،، اربعة انهار من الجنة وضعها الله عز و جل فى الدنيا فالنيل نهر العسل فى الجنة والفرات نهر الخمر و سيحان نهر ماء فى الجنة و جيحان نهر اللبن فى الجنة،،

احمد او مسلم له ابوهريره رضى الله عنه څخه روايت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم و فرمايل: ،، نيل، سيحان، جيهان او فرات د جنت له سينونو څخه دي.،،

دا خبره كعب الاحبار رضى الله عنه روايت كړې ده كله چې هغه و ويل: ،، د جنت څلور سينونه لوى الله په دې دنيا كې ايښي دي: نيل په جنت كې د شاتو سين دى، فرات په جنت كې د شرابو سين دى او سيهان په جنت كې د اوبو سين دى او جهان په جنت كې د شيدو سين دى.،، موږ او تاسو ته الله العظيم جنتي سين راكړي دي. لكه د پوښ كړو شېږو چاى په ډول رنگ لري، د وگړو، ژويو (انسانانو او حيواناتو)، نباتاتو، الوتونكو او د هر څېر د پايښت جوگه دى.

په ټوله كې همداسې د اوزبېکېستان ښاغلي ولسمشر شوكت ميرزاييف تاسو چې د دوشنبې په ښار كې د منځنۍ اسيا د هېوادونو د مشرانو په پنځمه پرلغېښتې غونډه كې په افغانستان كې د كوشتېپې كانال پر جوړېدو نيوکه وكړه. د تران په بڼه در ته زما په راتلونكې پېر كې زما څېړنې د ټاټوبي په لويه كې گټنې ساينسي خلاص پرلغېښتې (سيستماتيک) خواب په گوته كوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انخور ۴. ۴ د اکسوس يا جيهون يا امو سين انخور، چي د روسيې خواکونو له
لورې امو سين ته غورځول شوی تانگ دی، اوس د بلخ ولايت، حيرتان
ښار، د حر تاتو پله سره د امو سين پر ژي کي پروت دی چي د يوه لوی
خواک پاتېشوني څرگندونه کوي.

انخور ۴. ۵ د پنج سين پر سر د خان اباد پول، خان اباد ولسوالۍ، کوندوز،
افغانستان

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۴. ۲ د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو په وړاندې د فردوس څټکړنې.

د کوش ټپي لويي ويالي په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر ښاغلي ميرزايوف څټکړنو (عکسل العملونه) چې په تاجیکېستان کې د اورال سمندرګي د ژغورنې د نړۍ وال هرپي (صندوق) بنسټ اېښودونکو هېوادونو په سرمشريزه کې و ويل ، د کوش ټپي لويي ويالي (کانال) له لارې د اوبو استفاده به په منځنۍ اسيا کې د اوبو د لګښت نظم او انډول ته بدلون ورکړي.،

[په پيلني ځواب کې دا سپينې ته را اوباسم چې ساده ځواب برابر وي دا، د اوزبېکېستان ولسمشر ښاغلي؛ د کوش ټپي کانال له لارې د اوبو استفادې څخه مخکې تاسو په منځنۍ اسيا کې د اوبو د لګښت نظم او انډول ته بدلون ورکړی دی؛ د امو سين څخه د منځنۍ اسيا هېوادونو په تېرو کلونو کې له خپلې ونډې څخه بې کچې ګټه اخستې؛ روسانو د امو سين له پنځې (طبيعي) لارې څخه اړولی او بدلون يې د اوبو لګولو په لويو، لويو ويالو (کانالونو) په واسطه په اوزبېکېستان او تورکمنېستان کې کړی دی، له اورال سمندرګي څخه يې د امو سين مخ اړولی، په ځانګړې توګه تورکمنېستان د کراکوم لويي ويالي (قره قوم کانال) له لارې يې کسپين سمندرګي ته غځولې. يوازې په تورکمنېستان کې يې شا او خوا يوه مېليون هکتاره کرنيزه ځمکه تر کرنې لاندې راوسته. د امو زوړ سين نور پاتې نه دی. د اورال سمندرګي وچ شوی او دواړو د افغانستان په ګډون ټوله سيمه اغېزمنه کړې ده.]

د اوزبېکېستان ولسمشر ښاغلي ميرزايوف دوېمه څټکړنه په دغې سرمشريزه کې ، د کوش ټپي لويي ويالي د ټولو اړخونو او د امو سين پر تر (شرط، وضع، حالت، د يوه شي د پيدا کېدو له پاره په زړه پورې فضا، د حالاتو څرنگوالی، وړ شرايط، کيفيت، د قرار داد يا تړون شرط،

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

حالت، موقف يا وضعيت) يې د اغېزو د خپرلو له پاره د اسلامي امارت په گډون د يوې گډې ډلې پر جوړېدو ټينگار وکړ.

[دوېيم ځواب داسې سپيني ته را اوباسم چې ساده ځواب برابر وي دا، د اوزبېکېستان ولسمشر ښاغلي؛! دا تر ټول غور څرک په لاس ور کوي، د منځنۍ اسيا ټول هېوادونه چې د آمو په سين کې ونډه لري ټول سره په گډه او يوه ځای يوې پرېکړې، يوې تړنې ته ور رسېږي او بيا دي په گډه سره د آمو سين پر تړنې د اغېزو د خپرلو له پاره د اسلامي امارت ته را وړاندې شي؛! په روان پېر کې هېڅ د افغانستان اسلامي امارت ته گټه ور نه برېښي چې بېلا بېل له هره هېواد سره تړه و کړي، د دې له پاره چې تاسو په خپلو منځونو کې سره د آمو سين د اوبو په انډول کې سره شخړې و لرئ او هغه دې سره روغي شوي نه وي.

د افغانستان اسلامي امارت ستاسو دغو څرگندونو په تړاو تر دې وړاندې يې ويلي وو، چې د کوش تپي لويي ويالي له لارې د آمو سين له اوبو گټه اخېستنه د افغانستان اسلامي امارت خپل رېښت (حق) دی او ټينگار يې کړی چې د افغانستان اسلامي امارت اړتيا نه لري، چې د نورو هېوادونو اوبه واخلي.

د افغانستان اسلامي امارت وياند ذبيح الله مجاهد د ۱۴۰۱ کال د سلواغې په ۳۰مه ويلي و:،، يوه څاڅکۍ اوبه هم له نورو هېوادونو څخه نه اخلو، اړتيا نه لرو او نه غواړو چې وايي خلو. نو هېڅ گاونډی هېواد دې اندېښنه نه لري او له اوزبېکېستان هېواد سره ډېرې ښې دوستانه اړيکې لرو. زموږ باور دا دی چې تاسو د افغانستان د ابادۍ او په پښو درېدو پلويان یئ. او په دې برخه کې له موږ سره همکار یئ.،،

د اوزبېکېستان ولسمشر ښاغلي ميرزا يوف درېيمه ځلې ته په دغې سرمشريزه کې ،، تاسو ښه پوهېږئ چې افغانستان په فعاله توگه د دغې

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

لويي ويالي پر جوړولو بوخت دی. د کوش ټپي لويه وياله فعالول ښايي په منځنۍ اسيا کې د اوبو د مصرف په نظم او انډول کې بنسټيز بدلون راولي. موږ باور لرو، چې د کوش ټپي لويي ويالي د جوړېدو او د امو سين د اوبو پر گټې يې د اغېزو د څېړلو له پاره د افغانستان اسلامي امارت په گډون زموږ د هېوادونو د څېړنيزو انستېټيوټونو په گډون د يوې ډلې جوړېدل اړين دي،،

[په درېيم ځواب کې دا سپيني ته را اوباسم چې ساده ځواب برابر وي، د اوزبېکېستان ولسمشر ښاغلي؛! د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو او گټې ته د سپارل د ټولو افغانانو غوښتنه او د بشر لرغوني مينې بخدي (بلخ) اوارې پرته سيمې چې د اوبو له نه شتون سره لاس او گريوان دي لوړه غوښتنه او لوړه اړتيا ده، په سرلورې بڼه گټې ته د سپارې د رغښت چارې په چار وي.

که تاسو د اوبو د توازن په اړه خبرې وکړئ، نو تاسو بايد د امو سين د اوبو په ونډې او رښت (پيمانه او حق) خبرې وکړئ، نه يوازې د يوه يا دوي گډون کوونکو هېوادونو (تورکمنېستان، اوزبېکېستان او تاجکېستان) په کچه. په دې پېر (وخت) کې د ټولو افغانانو په خولي د اوبو پنځې طبيعي توازن گډوډ کړی و کله چې: تاسو پرته د افغانستان له ايجازي او خبرولو په خپل سر او زړه له امو سين څخه د لويو ويالو (کانالونو) تېرېدل د خړوبو اوبو له لارې د خړوبو اوبو د سطحې د لوړېدو لامل شول او ډېرې ځمکې يې په خړو خړو خاورو بدلې کړې. تورکمنېستان له ۶۰ کلونو وروسته لا هم د خپلو کرنيزو ځمکو د مالگينټوب د له منځه وړلو له پاره مبارزه کوي.

کله چې د منځنۍ اسيا هېوادونو د امو سين په څنډو کې د يوه اړخيزې کلابندۍ په جوړولو پيل وکړ او امو سين د افغانستان په لور

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

و خوځېد، هر کال د افغانستان په سواحلو کې سلگونه هکتاره کرنيزه ځمکه د امو سين پر غاړه و غورځېده او دا لړۍ دوام لري. هر کال په دغو لاس په کار کېدو (اقداماتو) او د امو سين له اوبو څخه د يوې اړخيزې گټنې (استفادې) په اړه ان (حتی) افغانستان هم نه دی خبر شوی. له همدې امله، د افغانستان د ټولو و گړو حساب د منځنۍ اسيا ډېری هېوادونه سره شتون لري.

د افغانستان ټول علمي وگړي، د اوبو رسولو او خړوبولو ادارې او څېړنيزو انستېټيوټونو ډلې د اوبو کره معلوماتو د شريکولو او خړوبلو له پاره غواړي. چې د امو سين د اوبو انډول مېچي ټولواله (سیستم) اوډون وي. په دې بڼه نه لکه زموږ گاونډي هېواد ايران خپل د اټومي بڼيو معلومات له نړۍ والو پلټونکو څخه پټوي او له اوږده پېره ناسم معلومات په لاس ور کوي. له تاسو څخه د روغو او سمو معلوماتو په لاس ورکولو سر بېره د ښه کړه وړه او ښه سلوکو تمه لري.

موږ نياو دې ته وايو چې هر هېواد ته خپله، خپله برخه بې لوري پرته له کوم، تاوتریخوالي، بيخايه طرفداري، زیان، تاوان و وېشو (تقسیم) کړو. د دې له پاره د امو سين کره، نوي، څېړنيزې، رښتني پايله ساده برابروي دا او داسې ده چې امو سين د پامير له لويو سړوبو د پنج لوی سين سر څخه پيل، په لار کې ورسره د تاجکېستان سينونه مل کېږي د تاجکېستان او افغانستان پوله جوړ وي، ور په سې د افغانستان او اوزبېکېستان پوله جوړوي، د تروکمينېستان تر پولې څنډه کې د ننه کېږي د تورکمينېستان او اوزبېکېستان پوله جوړ وي او د اورال بحیرې ته غور ځيږي چې ۹۷.۴ بېليونه درېنگلي مېتر منځني کلنۍ اوبه غورځونه لري چې له سلو ۶۱٪ يې د تاجکېستان، کېرغېزستان، اوزبېکېستان، تورکمينېستان ونډه ده او له سلو ۳۹٪ يې د افغانستان ونډه ده.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

رېښتې رېښت د وېشلو اوبو داسې دی، کره بې لوري رېښت په ډانگېلي بڼه همدا دی او د خپرونو پيله ساده برابر وي دا چې امو (اکسيوس يا جيهون) سين کې د افغانستان ۳۷.۴۱۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځنۍ کلنۍ اوبو ونډه ده او د امو سين کې د تاجکېستان، کپرغېزستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان څلور واړو هېوادونو ۵۹.۴۱۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځنۍ کلنۍ اوبو ونډه ده. ټوټال امو (اکسيوس يا جيهون) سين ۹۷.۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځني کلنۍ اوبه غورځونه کچه ده.]

۴. ۳ په منځنۍ اسيا کې د امو سين څخه د هر وگړي په سر اوبو د مېچي کچه

د امو سين څخه افغانستان کې د هر وگړي په سر ۲۱۶۳ مکعب مېټر ور سپړي خو تر ۴۴۱ مکعب مېټر پورې له کوش ټپي له بورېدو سره، سره لږې ور سپړي، تاجکېستان، کرغېزېستان کې د هر وگړي په سر ۱۰۰۰-۲۰۰۰ مکعب مېټر پور اوبو برخه ور سپړي او گټه ترې اخلي، اوزبېکېستان ۲۰۰۰-۳۰۰۰ مکعب مېټر پورې اوبو برخه ور سپړي او گټه ترې اخلي او ترکمنېستان کې د هر وگړي په سر ۳۰۰۰-۶۰۰۰ مکعب مېټر پورې اوبو برخه ور سپړي او گټه ترې اخلي.

تاجکېستان پرې د نورک بند ۲۷۰۰ ميگاواټه برېښنا پيداوار زورنه لري، راعون بند ۳۶۰۰ ميگاواټه برېښنا پيداوار زورنه له اوبو رسولو سر بېره لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴. ۴ د امو سين لنډمنگي ټولواله (سيستم)

د افغانستان له ۶۳ سندوقو څخه چي سره گډيري زموږ د امو سين ترې بورېږي (جوړېږي).

لکه: باميانو د تالا برېک سورخ آب سين، فولادي سين، سيغانو سين، پينده سين، د سالنگونو سين، د اندراب سين، خان اباد وړود (لر کونوز لوی سين ۶۰۰ مېليونه مکعب مېتر کلنې منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۱۲۵۲۶ مربع کيلومېتره، په هر کال کې منځنۍ کلنۍ وربښت: ۳۹۵ ميلي مېتره، ځانگړی د وتلو جريان $RSP [l/skm^2]$: ۱.۵ پر سانبي کيلومېتر مربع دی؛ بنگي سين، تالکانو (تالقانو) سين، فرخار سين (بر کونوز لوی سين ۳۶۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر کلنۍ منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۱۶۵۲۴ مربع کيلومېتره، په هر کال کې منځنۍ کلنۍ وربښت: ۵۳۰ ميلي مېتره، ځانگړی د وتلو جريان $RSP [l/skm^2]$: ۶.۹ پر سانبي کيلومېتر مربع دی؛ (تالقان لوی سين ۲۴۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر کلنۍ منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۱۰۸۸۸ مربع کيلومېتره، په هر کال کې منځنۍ کلنۍ وربښت: ۷۹۷ ميلي مېتره، ځانگړی د وتلو جريان $RSP [l/skm^2]$: ۷ پر سانبي کيلومېتر مربع دی؛ کوکچي سين، انجمن سين، زرديو سين، کشم سين، (کوکچه لوی سين ۶۴۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر کلنۍ منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۲۲۱۹۴ مربع کيلومېتره، په هر کال کې منځنۍ کلنۍ وربښت: ۷۴۸ ميلي مېتره، ځانگړی د وتلو جريان $RSP [l/skm^2]$: ۹.۱ پر سانبي کيلومېتر مربع دی؛ پنج سين، واخان سين، پامير سين، شيوه سين، جوی سين، شهر سبز سين، کوف آب سين، ايش آب سين، اونجاب سين، يوان سين، زیرکی سين، راغ سين، بدخشان سين (بر پنج لوی سين ۳۶۰۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر کلنۍ منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۱۷۱۹۵ مربع کيلومېتره، په هر کال کې منځنۍ کلنۍ وربښت: ۴۳۷ ميلي مېتره، ځانگړی د وتلو جريان $RSP [l/skm^2]$: ۱۹.۷ پر سانبي کيلومېتر مربع دی)، چاه آب سين، آی خانم پنج سين، رستاق سين (لر پنج لوی سين ۶۰۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر کلنۍ منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۱۱۶۱۱ مربع کيلومېتره، په هر کال کې منځنۍ کلنۍ وربښت: ۶۳۸ ميلي مېتره،

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

ځانگړی د وتلو جريان $[l/skm^2]$ RSP : ۱۹.۷ پر سانپي کيلومېتر مربع (دی)، (شورتپه ۵۲۴۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر کلنۍ منځنۍ اوبو تشيدني کچه، د سېمي کچه يې: ۵۰۰۵ مربع کيلومېتره ، په هر کال کې اوسط کلنۍ وړښت: ۱۷۹ ميلي مېتره، ځانگړی د وتلو جريان RSP $[l/skm^2]$: ۱.۵ پر سانپي کيلومېتر مربع دی).

پامير او بداخشان سين اوبه مو دي يا ۶۳ دانې تتي (تتي يې يکۍ وی ده، تشتونه، کنډولي، تغاري يا ډنډوکي، basin) دي چې امو سين ترې جوړېږي.

امو سين چې زموږ د افغانستان له ۶۳ سينونو (چې ۲۴ د کوندوز سينونه مرستيالان څي د کوندوز سين ترې رغښت نيسي او په همدې بڼه دا نور، ۱۵ د کوکچي سينونه، ۶ د پامير، ۸ د بدخشان او ۳ د لر پنج سينونه) او له ۵۳ د تاجيکېستان سينونو (چې ۱ کوفارنيهان سين، ۱ سورخان سين، ۳۹ د پنج سينونو او ۱۷ د وحش سينونو + ۳ د درې برخو زېرمه يې له کبرغېزستان څخه پيل ده) د اوبو غورځيدو څخه رغښت نيسي.

د امو سين چې د افغانستان پامير له لويو سروبو د پنج لوی سين سر څخه پيل، په لار کې ورسره د تاجکېستان سينونه مل کېږي د تاجکېستان او افغانستان پوله جوړ وي، ورپه سي د افغانستان او اوزبېکېستان پولې جوړوي، د ترکمېنېستان تر پولې څنډه کې د ننه کېږي د تورکمنېستان او اوزبېکېستان پوله جوړ وي او په کبرغېزستان کې د اورال سمندرگي (بحيرې) ته غور ځېږي.

۹۷.۴ بېليونه درېنگلي مېتر منځني کلنۍ اوبه غورځونه، چې له سلو ۶۱٪ يې د تاجکېستان، کبرغېزستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان ونډه ده او له سلو ۳۹٪ يې د افغانستان ونډه ده.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴. ۵ د ټاټوبي څلېر چې د امو سين سرچينې (زېرمې) دي او امو سين ته اوبه ورکوي

هغه څلېر (اود، تربلې، جوړ، تالو، تالاب، جهيل، د بېديا تالو، د صحرا تالاب، د مېرې ښډ، د د سارا حوض، د ټيټنگ ښډ) چې د امو سين سرچينې (زېرمې) دي او امو سين ته اوبه ورکوي؛ الله ج په پنځي ډول پيدا کړي دي چې اوبه ترې لېرېزېږي نو امو سين پند وي. چې نومونه يې دا دي لکه:.

۱. چکمتين څلېر، اوږدوالی يې ۱۷ کيلومېټر، پېړوالی يې ۲.۵ کيلومېټره، ژوروالی يې تر ۲۰۰ مېټره، د بدخشان ولايت په واخان کې شتون لري.

۲. زرکول (ویکتوريا) څلېر، اوږدوالی يې ۱۰ کيلومېټر، پېړوالی يې ۳.۵ کيلومېټره، ژوروالی يې تر ۲۰۰ مېټره، له سمندر څخه يې لوړوالی ۳۱۲۹ مېټره، د بدخشان ولايت په پامير ولسوالۍ، قره بولاخ کلي کې شتون لري چې ۱۲ کيلو مېټره پوله له تاجيکېستان سره جوړ وي.

۳. شيوا څلېر، اوږدوالی يې ۲۱ کيلومېټر، پېړوالی يې ۱۷ کيلومېټره، ژوروالی يې تر ۲۵۰ مېټره، له سمندر څخه يې لوړوالی ۴۷۰۰ مېټره، د بدخشان ولايت په ياسج ولسوالۍ، آرخت سيمې کې شتون لري چې ۱۰ کيلو مېټره له تاجيکېستان له گرځيوان سېمې سره پوله لري.

۴. انجمن څلېر، اوږدوالی يې ۲ کيلومېټر، پېړوالی يې ۰.۵ کيلومېټره، ژوروالی يې تر ۳۰۰ مېټره، له سمندر څخه يې لوړوالی ۵۰۰۰ مېټره، د بدخشان ولايت او پنجشير ولايت کې شتون لري.

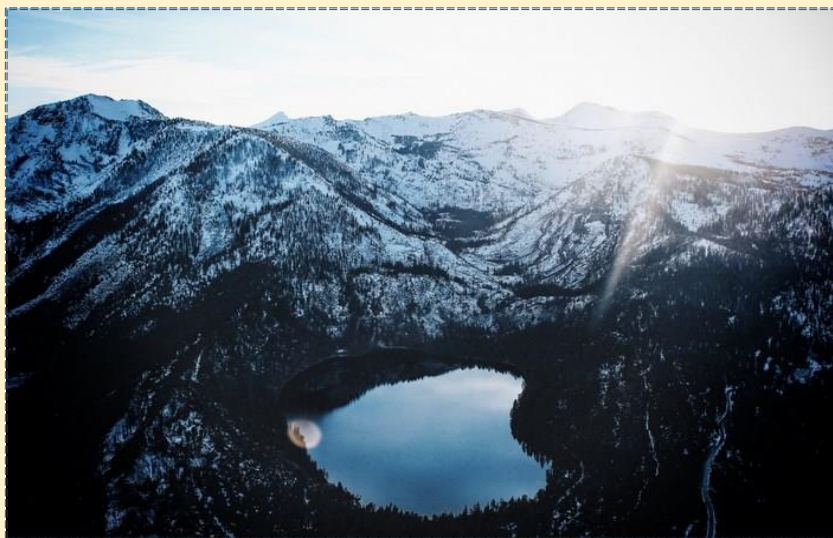
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. وغان خلېر، اوږدوالی يې ۱۶۰۰ کيلومېتر، پېړوالی يې ۰.۶۵۰ کيلومېتره، ژوروالی يې تر ۳۰۰ مېتره، ۱۲۵ کيلو مېتره د تخار ولايت له مرکز تالکانو څخه لري دي، د تخار ولايت کې شتون لري.

۶. کلفگان خلېر، اوږدوالی يې ۱.۴ کيلومېتر، پېړوالی يې ۰.۶۰۰ کيلومېتره، ژوروالی يې تر ۱۵۰ مېتره، تخار په کلفگان ولسوالۍ کې شتون لري.

۷. کول تاله و برفک خلېر، اوږدوالی يې ۳ کيلومېتر، پېړوالی يې ۱ کيلومېتره، ژوروالی يې تر ۱۲۰ مېتره، ۴۳۱۰ مېتره له سمندر څخه لوړوالی لري، بغلان ولايت چهار درې سيمې کې شتون لري.

۸. کوندوز خلېر، اوږدوالی يې ۴۵ کيلومېتر، پېړوالی يې ۷ کيلومېتره، ژوروالی يې تر ۵۰ مېتره، کوندوز کې شتون لري.

انځور ۶.۴ د انجمن خلېر، نورستان، پنجشير، بدخشان يوه ځای کېدو ژی کې، د هېماليا غرونو لړۍ هندوکوش غرونه، افغانستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴. ۶ د تاجیکېستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان او کبرغېزېستان د هېوادونو اسانتياوې (تاسيسات) چې د افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې مو سين باندي ودان کړي دي:

هغه اسانتياوې چې نوموړو هېوادونو په مو سين باندي ودان کړي دي، پرته له دې چې افغانستان خبر کړي، دوی د تاريخ په اوږدو کې د مو سين باندي لاندېنې اسانتياوې ودانې کړې دي. د يوه رېښتي څښتن او مالک په ډول دا د افغانستان رېښت (حق) دی چې د مو سين باندي هرې اسانتياوې په جوړولو سره له افغانستان څخه ايجازه واخلي. خو هېڅ نه د اخستل شوې او په خپل سر ودان شوي دي، په راتلونکي پېر (وخت) کې که افغانستان د اوبو مخه په ټوله کې ډب کړي او گټه ترې په خپله واخلي نو دوی ته د اوبو نه رسيدو پرې پر دوی ده، چې ولې يې پرې اسانتياوې د گټنې له پاره په خپل سر ودانولې. په لاندې لښتياويک سپړنه کې په گڼه اوډون سره ښودل شوي دي.

۴. ۷ پيلنی: د تاجیکېستان د هايډرو تخنيکي او د اوبو برېښنا اسانتياوې چې د افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې مو سين باندي ودان کړي دي:

۱. د بند نوم: سربند سړوندی، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايریگيشن)، ښار: کورغانتيپه، مو سين سر گډيدونکي يا مرستيالی سين نوم: وخت سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۲ زېږدی، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۴ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۲۶ مېټره.

۲. د بند نوم: سنټرال يکه سړوندی، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايریگيشن)، ښار: کورغانتيپه، مو سين سر گډيدونکي يا مرستيالی سين نوم: وخت سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۲ زېږدی،

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د بند د اوبو زېرمولو کچه: څرگنده نه ده، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۲۲ مېټره.

۳. د بند نوم: مومن اباد سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: کورغانتيپه، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۵۹ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: څرگنده نه ده، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۲.۸۵ مربع کيلومتره، لوړوالی يې: څرگند نه دی.

۴. د بند نوم: پيرپدنايا سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: کورغانتيپه، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۲ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۵۳ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۳۹ مېټره.

۵. د بند نوم: گلوناييا سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه او برېښنا، ښار: ليوکينټ، سربند ولسوالی، ختلن ولايت؛ امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۲ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۹۶ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۲۶ مېټره.

۶. د بند نوم: بېگازي سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: ناورک، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۹ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۲۵ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۸.۰۴ مربع کيلومتره، لوړوالی يې: ۵۸ مېټره.

۷. د بند نوم: بياروزه سروندي، د ډکر ډول يې: برېښنا پيداوار، ښار: ناورک، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: څرگند نه دی، د بند د اوبو زېرمولو کچه: څرگنده نه ده، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۰.۱۳ مربع کيلومتره، لوړوالی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

يې: ۷۰ مېټره.

۸. د بند نوم: ناورک سرونډی، د ډکر ډول يې: اوبو برېښنا پيداوار (هايدرو پاور توليد)، ښار: ناورک (نورک)، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۰ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۰۵۰۰ مېليونه مکعب مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۹۸ مربع کيلو مېټره، لوړوالی يې: ۳۰۰ مېټره.

۹. د بند نوم: روغون سرونډی، د ډکر ډول يې: اوبو برېښنا پيداوار (هايدرو پاور توليد) او اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايړيگېشن)، ښار: روغن، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۲۰۱۷ څخه تر ۲۰۲۹ پورې اوس له سلو ۹۰٪ بشپړ شوی، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۳۳۰۰ مېليونه مکعب مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۱۷۰ مربع کيلو مېټره، لوړوالی يې: ۳۳۵ مېټره.

۱۰. د بند نوم: سنتودې لومړی سرونډی، د ډکر ډول يې: اوبو برېښنا پيداوار (هايدرو پاور توليد)، ښار: نورک، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۲۰۰۹ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۲۵ مېليونه مکعب مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۹.۶۰ کيلو مېټر مربع، لوړوالی يې: ۵۸ مېټره.

۱۱. د بند نوم: سنتودې دوېم سرونډی، د ډکر ډول يې: اوبو برېښنا پيداوار (هايدرو پاور توليد)، ښار: ناورک دنگاره، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم: وخش سند، د بشپړولو پېر: ۲۰۰۶/۱۲/۲۰ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: څرگند نه دی، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگند نه دی، لوړوالی يې: ۳۱ مېټره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د امو سين په بني خوا کې د هېوادونو ترمنځ د ۱۹۸۷ کال د هوکړه ليک له مخې، د تاجیکېستان ونډه نږدې له سلو ۱۵,۴٪ ټاکل شوې وه او د امو سين ته ۴۹ بېليارد مکعب مېتر اوبه بهيري.

۴. ۸ دوېم: د اوزبېکېستان د هايډرو ټيکنالوژۍ اسانتياوې چې د افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې امو سين باندې ودان کړي دي:

۱. د بند نوم: يوزناسورخان سرونډۍ، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايړيگېشن)، ښار: شورچي، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: سرخندريا سند، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۷ زېږدۍ، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۸۰۰ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۶۴.۴ مربع کيلومېتره، لوړوالی يې: ۳۰ مېتره.

۲. د بند نوم: اوچکزېل سرونډۍ، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايړيگېشن)، ښار: زينگ، امو سين څخه اخېستل شوی: تېرميز لويه وياله (ترمز کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۵۷ زېږدۍ، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۶۰ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۱۰ مربع کيلومېتره، لوړوالی يې: ۱۱.۵ مېتره.

۳. د بند نوم: توپلانگ سرونډۍ، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايړيگېشن)، ښار: ښارگن، امو سين په سر په پای ځای کې: توپلانگ لويه وياله (توپلانگ کانال)، د بشپړولو پېر: ۲۰۰۲ زېږدۍ، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۵۰۰ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۱۸۰ مېتره.

۴. د بند نوم: توداکول سرونډۍ، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايړيگېشن)، ښار: نوایي، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: توداکولسکيا لويه وياله (توداکولسکيا کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۳ زېږدۍ، د

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۲۰۰ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي
د کچې گڼه: ۱۲۸ مربع کيلومېتره، لوړوالی يې: ۱۲ مېتره.

۵. د بند نوم: تاليمرجان سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه،
خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: جنګي نيشان، امو سين سر گډيدونکي
يا مرستيالی سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي:
کرشي لويه وياله (قرشي کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۵ زېږدي،
د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۵۵۲ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي
سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۱۹۴ مېتره.

۶. د بند نوم: شورکول سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول
يا ايريگيشن)، ښار: نوايي، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالی
سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: زرفشان
لويه وياله (زرفشان کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۴ زېږدي، د بند
د اوبو زېرمولو کچه: ۳۹۴ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي د
کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۱۴.۵ مېتره.

۷. د بند نوم: تويمايان سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول
يا ايريگيشن)، ښار: پېتنيک، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالی
سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: توی مایان
لويه وياله، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۰ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو
کچه: ۷۸۰۰ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۷۹۰
مربع کيلومېتره، لوړوالی يې: ۳۴ مېتره.

۸. د بند نوم: اکدارين سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول
يا ايريگيشن)، ښار: سمرکند، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالی
سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: اکدارين لويه
وياله، د بشپړولو پېر: څرگند نه دی، د بند د اوبو زېرمولو کچه:
۱۱۲ مېليونه مکعب مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه
ده، لوړوالی يې: ۲۰ مېتره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۹. د بند نوم: اکتيپين سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پنه، خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: سورخان دريا، دجارکور غانسکي تومن، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: سورخنداريا لويه وياله، د بشپړولو پېر: څرگند نه دی، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۲۰ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۱۴ مېټره.

۱۰. د بند نوم: کارټک سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پنه، خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: نمنگان ولايت، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: کارټک سين، د بشپړولو پېر: څرگند نه دی، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۴۵ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۴۵ مېټره.

۱۱. د بند نوم: کيمکرغن سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پنه، خړوبول يا ايريگيشن) او له اوبو د برېښنا پيداوار (هايدرو فاور)، ښار: چراچه ستي، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: کشکه دريا، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۳ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۵۰۰ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۳۳ مېټره.

۱۲. د بند نوم: گيس سار سروندي، د ډکر ډول يې: اوبونه (پنه، خړوبول يا ايريگيشن)، ښار: شهرسبزسکي تومن، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: اکسو لويه وياله (اکسو کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۹۰ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۷۰ مېليونه درېنگلي مېټر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۱۳۸.۵ مېټره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۳. د بند نوم: کارولتېپېن سروندی، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايریگيشن)، ښار: جيزخ، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: ايسکيتياترتر لويه وياله (ايسکيتياترتر کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۳ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۵۳ مېليونه درېنگلي مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۵۱ مېتره.

۱۴. د بند نوم: پچکمار سروندی، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايریگيشن)، ښار: گوزر، امو سين سر گډيدونکي يا مرستيالي سين نوم چې اوس ټکی اوبه امو سين ته نه غورځوي: گوزر لويه وياله (گوزر کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۶۱ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۱۵۲۵ مېليونه درېنگلي مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: څرگنده نه ده، لوړوالی يې: ۷۱ مېتره.

لکه څنگه چې مخکې يادونه و شوه، د امو سين په ښي خوا کې د هېوادونو ترمنځ د ۱۹۸۷ کال د هوکړې پر بنسټ (موافقې پر اساس)، د اوزبېکېستان ونډه نږدې له سلو ۴۵.۲٪ ټاکل شوې وه، مگر د امو په حوزه کې د AI پيداوار (توليد) له سلو ۴.۸٪ ده.

۴. ۹ درېيم: د تورکمنېستان د اوبو تخنیکي اسانتياوې چې د افغانستان له ايجازي او مصلحت پرته يې امو سين باندې ودان کړي دي:

۱. د بند نوم: زيد سروندی (بند)، د ډکر ډول يې: اوبونه (پڼه، خړوبول يا ايریگيشن)، ښار: تورکمن اباد، امو سين څخه اخېستل شوی: کراکوم لويه وياله (قره قوم کانال)، د بشپړولو پېر: ۱۹۸۶ زېږدي، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۲۲۰۰ مېليونه درېنگلي مېتر، د نېولي سيمي د کچې گڼه: ۴۶۵ مربع کيلومېتره، لوړوالی يې: ۱۲ مېتره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

لکه څنگه چې مخکې یادونه و شوه، د امو سین په بني خوا کې د هېوادونو ترمنځ د ۱۹۸۷ کال د هوکړې پر بنسټ (موافقي پر اساس)، د تورکمنېستان ونډه نږدې له سلو ۴۵٪ ټاکل شوې وه، مگر د امو په ساحه کې د AI پیداوار (تولید) له سلو سلنه ۴.۸٪ ده.

۴. ۱۰ څلورم: د کپرغېزېستان د اوبو تخنیکي اسانتیاوې چې د افغانستان له ایجازي او مصلحت پرته یې امو سین باندې ودان کړي دي:

۱. د بند نوم: توگتاګول سرونډی (بند)، د ډکر ډول یې: له اوبو د برېښنا پیداوار (هیدرو فاور فلانت)، ښار: توگتاګول، امو سین څخه اخیستل شوی: توگتاګول سین، د بشپړولو پېر: ۱۹۷۶ زېږدی، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۳۴۱۱۶ مېلیونه درېنگلي مېتر، د نېولي سیمې د کچې ګڼه: ۲۸۴.۳ مربع کیلومېتره، لوړوالی یې: ۱۲۰ مېتره.

۴. ۱۱ پېنځم: افغانستان د اوبو تخنیکي اسانتیاوې چې له مرکزي اسیا هېوادونو سره یې مصلحت کړی و، ایجازه یې په ۱۸۷۵ زېږدي کې اخیستې وه او امو سین باندې اسانتیاوې ودانې کړي دي:

۲. د بند نوم: کوش تپي سرونډی، د ډکر ډول یې: اوبونه (پڼه، خړوبول یا ایریګیشن)، ښار: بلخ، کلداری ولسولۍ، امو سین څخه اخیستل شوی: کوش تپي لویه ویه ویا له (قوش تپي کانال)، د بشپړولو پېر: لوړی د پېر پیل ۱۹۷۰ زېږدی، دویم د پیل پېر ۲۰۲۱ زېږدي څخه تر ۲۰۳۰ زېږدي پورې اوس له سلو ۱۴٪ بشپړه شوې، د بند د اوبو زېرمولو کچه: ۰.۰۵۶ مېلیونه درېنگلي مېتر، د نېولي سیمې د کچې ګڼه: ۱ مربع کیلومېتره، لوړوالی یې: ۷ مېتره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ٤. ٤ د کوش تپي لويي ويالي د سروندي (اينټيک، ويير يا د پيل ټکي سېمه)، کالداري ولسوالي، بلخ ولايت، افغانستان.

انخور ٤. ٨ د کوش تپي لويي ويالي د کېندنې د پېر شيبې، کالداري ولسوالي، بلخ ولايت، افغانستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انخور ۴. ۹ د لور پنج سيند، پامير، بدخشان ولايت، افغانستان.

انخور ۴. ۱۰ د لور پنج سيند، پامير، بدخشان ولايت، افغانستان.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

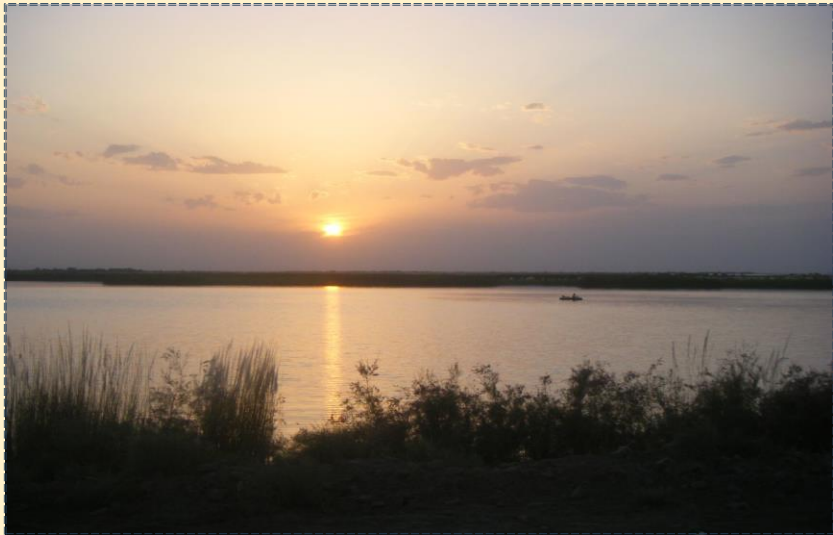
انځور ۱۱.۴۴ واخان خغاستی (کوریدور) کې د افغان کبر غېز تېر کېږدی، د لور
پنج سیند تر څېرمه، پامیر، بدخشان ولایت، افغانستان.

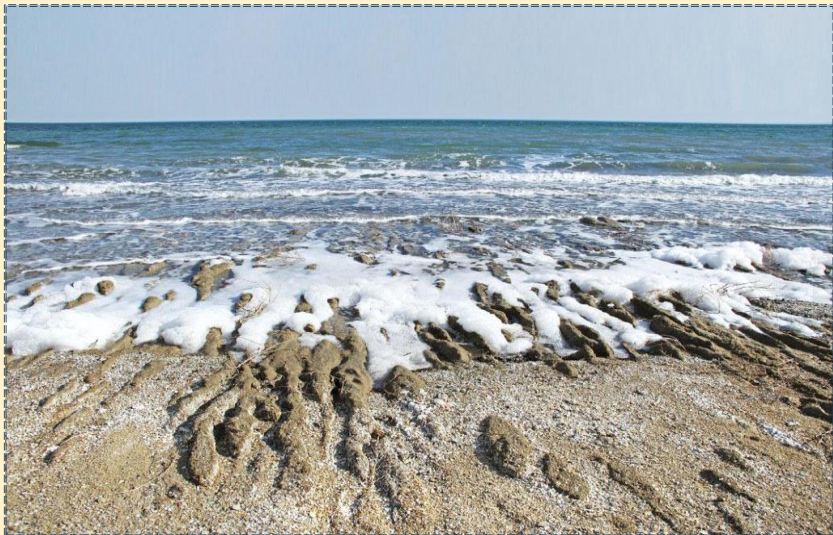
انځور ۱۲.۴۴ د کوز پنج سیند، خیخک، بدخشان ولایت، افغانستان.

۴۳ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۴۴. ۱۳ د لور امو سيند، کلداره ولسوالۍ، بلخ ولايت، افغانستان.

انځور ۴۴. ۱۴ د لريا کوز امو سيند، اورال سمندرگي، کبر غېزېستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۴. ۱۵ د کوز امو سيند، د اوزبکېستان په مونيای کي د اورال سمندرگي د
کب نيولو پخوانی بيړی زنگ و هونکي گولی په شگو کي پرته دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. د ويالو (کانالونو) تعريفونه:

و، د اوبو يوه اوږده، پټلۍ برخه چې په شلخي (مصنوعي، سويې پنځي، بدل) ډول د کښتۍ يو د تگ راتگ له پاره يا له يوې سيمي څخه بلې ته د اوبو رسولو له پاره جوړه شوې وي. لکه د پانامي وياله (کانال) چې اتلانتيک او آرام سمندر سره نښلوي يا د سمندرونو ترمنځ د ليرد غوره اړيکه چمتو کوي.،، د ليکوال ژباړه له غځونې سره (گمبريچ وييزېرمه، زېږدي، ۱ چوپړی)

ميريم ويبستار بيا د ويلې تعريف په لاندې څلور ډوله سره کوي. و،

۱. يوتيوب لرونکي اناتوميکي لاره يا چينل (DUCT) ته وايي.
۲. چينل يا د اوبو کورس ته وايي.
۳. د سمندري تگ راتگ يا د اوبو ايستلو يا د ځمکې خړوبولو له پاره د اوبو مصنوعي لاره ته وايي.
۴. د مريخ په سياري کې د بېلابېلو کمزورو تنگ ليکو ته وايي هغه چې د دوربينونو له لارې ليدل کېږي او يوه پېر د ځينو له خوا فکر کېږي چې د مريخ له خوا جوړ شوي کانالونه دي.،، د ليکوال ژباړه له غځونې سره (ميريم ويبستار، زېږدي، ۱ چوپړی)

ليکوال د ويالې تعريف (څرگندونه، ښکارونه، ويالې يا کانال د يوه توري يا موضوع تشرېح کول). په لاندې ډول کوي.

د وی يا ويکي له پامه وياله هغه سر لوسي تخنيکي الې (پلان، نخښې يا Contrivance) ته وايي چې له يوه ټاکلي ځای څخه بل ټاکلي ځای ته په کې مایع شيان بهېږي.

او په اصطلاح کې د هر يوه پنځي او شلخي ډنډ، تتي، ويالې، ښاخ، بېلې، لښتي، وتري (چې پټي ته اوبه ترې خوشي کوي، د اوبو مخه په بوټو، چمانو ډب کوي د اوبو لوړوالی په لښتي کې ډېرېږي او پټي ته

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

اوبه اوري.)، پتي (پټ تي)، هډۍ (اډۍ)، اگل (د پتي دننه د پولې ترڅنگ لښتی چې هرې اډۍ ته ترې د اوبو لار باسي)، څرمي (د اگل پای او پاینی اډۍ چې ورسته څروېږي) کروندې (څوپټيه) د اوبو مرستې غوښتنې (د مرستې منبع، غوښتنې زېرمه، چارې، وسيلې Recourse, contrivance, expedience) ته وياله وايي چې ټول نوموړي په مايعاتو پند وي. لکه د کڅور وياله، کوکران وياله،

۵. ۱ پخليک (تاريخ):

۱. له ۴۴۳ مخزېږدي کې کوشنۍ وياله مور په مهترلام کې د ارياني استوگنځي گټوڅنگ سېمي اړوند درلودله چې د هغه پېر وگړو له لورې د الېنگار سين له سلېنگار سروندي څخه پيل او نېلاوات بېلې پورې بېرته د الېنگار سين سر گډېده، هغه د کڅور کوشنۍ وياله ۹ کيلو مېتره اوږدوالی درلوده، او څور يې په سروندي کې ۲.۷۱ مېتره و د اوبو د لوړوالي کچه په کې ۱ مېتره، په پای کې ۰.۴۰ مېتره پېړوالی لري او د اوبو منځنۍ کچه په کې ۰.۳۰ مېتره ژوروالی لري. د کڅور کوشنۍ وياله د الېنگار سين نڅېلېدونکي ټکي کې د يو ټي ايم يا برابروني ټولواله يا پېنۍ وال پرېکونکي مرکيتر): ختيځ: ۶۱۵۶۸۷، شمال: ۳۸۴۱۲۸۹، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۷۶۸ مېتره دی او د وياله پای يې ختيځ: ۶۱۳۰۸۶، شمال: ۳۸۳۳۹۹۵، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۷۱۰ مېتره دی. (په بله وينا کڅور کوشنۍ زړه وياله پيل له پای څخه ۵۸ مېتره ټېټ دی، يوه له بل څخه په ۹۰۰۰ مېتره يا ۹ کيلو مېتره واټن لري او ۳.۳۳ کيلو مېتره مربع، ۳۳۳ اېکټاره يا ۱۶۶۵ جريبه د کرکېلي کروندې خړوب وي.)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. د صفويانو د گدۍ په پېر په کندهار کې نيکه حاجي يا اميرخان حاجي صيب (ميرويس نيکه يا ميرويس هوتک د نازو انا او بنالم خان زوی) په ۱۷۰۹ زېږدي کې ښاروال (کلانتر) وو، (ويکيپېډيا - ميرويس هوتک، ۲۰۲۱ زېږدي، ۶ چوپړی) د نوموړي ښار د کوڅو، کشونو، ويالو رغولو او پاکولو او د پښتون ځوان کهول پاسون ته د پورته کولو کړ وو. له دې سره سره يې د چارباغ غرگي ښو شاته د کوکاران کوشنۍ وياله بوړولې (جوړه کړې) ده.

چې د هغه پېر وگړو له لوري د ارغنداب سين له حاجی اغا باغونو سروندي څخه پيل او کوکاران کلي پای د ارغنداب پول پورې بېرته د ارغنداب سين سر گډېده، هغه د کوکاران کوشنۍ وياله ۱۳ کيلو مېتره اوږدوالی درلوده، څوړ يې په سروندي کې ۳.۵۰ مېتره و د اوبو د لوړوالي کچه په کې ۲ مېتره، په پای کې ۰.۵۰ مېتره پېړوالی لري او د اوبو منځنۍ کچه په کې ۰.۳۵ مېتره ژوروالی لري. د کوکاران کوشنۍ وياله د ارغنداب سين نخښلېدونکي ټکي کې د يو تي ايم يا برابرني تولواله يا پينۍ وال پرېکونکي مرکيتر): ختيځ: ۷۵۱۹۲۸، شمال: ۳۵۰۷۶۴۴، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۹۹۸ مېتره دی او د وياله پای يې ختيځ: ۷۴۴۵۱۸، شمال: ۳۵۰۰۴۰۴، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۹۸۵ مېتره دی. (په بله وينا کوکاران کوشنۍ وياله پيل له پای څخه ۱۳ مېتره ټېټ دی، يوه له بل څخه په ۱۳۰۰۰ مېتره يا ۱۳ کيلو مېتره واټن لري او ۸.۹ کيلومېتره مربع، ۸۹۸ اېکټاره يا ۴۴۹۰ جريبه د کرکېلي کروندې خړوب وي.)

۳. په هېندوستان کې نوي ډهلوي ته د اوبو رسولو او کروندو خړوبولو بنسټ احمد شاه ابدالي دراني د ختيځ يامونا لويي ويالي په بوړلو (جوړولو) اېښی دی. د د ختيځ يامونا کانال هم د امپراتور احمد شاه

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

ابدالي (۱۷۱۲ - ۱۷۴۸) له خوا جوړ شوی و.، (سنتوش کمار، ۱۹۷۶، ننه توزي xxxi چوپړی)
چې اوس په ټوله کې ۱۳۷۶ کیلو مېتره اوږدوالی لري، ۴۰ مېتره پېړوالی، چې تټی (تشت، کنډول، تغاره، ډنډوکی یا باسین) يې ۳۶۶۲۲۳ کیلومېتر مربع دی، تشول (ایستل یا ډیسچارچ) ۲۹۵۰ درېنگلي مېتر پر ثانیه کې دی.

۴. په گران ټاټوبي کې موږ د ډېرو لویو ویالو (کانالونو) د رغولو بېلگې لرو لکه: د ننګرهار لویه ویاله (کانال)، هېلمند لویه ویاله، پروان لویه ویاله، شېرخان (کوندوز، خان اباد مرکزي) لویه ویاله، گوهرگان (بغلان) لویه ویاله، اجمیر (پولخمری) لویه ویاله.

۵. په لغمان ولایت کې لويي ويالي له ۳۷ څخه يې گڼه اوړې چې ډېری يې زور پېڅلیک لري، لکه د سالو لویه ویاله، پنجکوري لویه ویاله، سنگره لویه ویاله، نورلام لویه ویاله، وت لویه ویاله، پروایي لویه ویاله، تګ لویه ویاله، خدانو لویه ویاله، زړې کلا لویه ویاله، درین لویه ویاله، تګ لویه ویاله، شاهي لویه ویاله، بدیع اباد لویه ویاله، کېلمن لویه ویاله، اکین اباد لویه ویاله، کولکان لویه ویاله، سراج لویه ویاله، علیشنگ لویه ویاله، شکرمان لویه ویاله، غازي اباد لویه ویاله، اسلام اباد لویه ویاله، مهترلام لویه ویاله، مهترلامک لویه ویاله، تورکوټي لویه ویاله، تې کنج لویه ویاله، چهاردي لویه ویاله، بادپښت لویه ویاله، زېرانیو لویه ویاله، کڅ لویه ویاله، میا عبدالکریم لویه ویاله، گمبيري لویه ویاله، دهمزنگ لویه ویاله، بولان لویه ویاله، خروټو لویه ویاله، چهارباغ لویه ویاله، وکیل اباد لویه ویاله، وزیر اباد لویه ویاله.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. ۲ زموږ د اوبو وار او د اوبو اوږدپېرې (ستراتيژيکه) وېشه

زموږ نيکه پخوا د خپل کلي د اوبو په وېشلو کې په ژمنه ولاړې پرېکړې کولې. د کلي ټول کروندگر به هغه پېر په کروندو کې دې ته پام شو چې کروندې هر پټۍ يې په روغ بڼه نه خړوب کې ده؛ د پټۍ يو خېرمو، اډۍ او پولې ته اوبه نه رسېدې؛ د پټي هر پټ وچ په سترگو ښکارېده؛ کرل شوی کښت ښه زرغونتيا نه څرگندوله، د ژېړوالي او تندې نخښې په کې تر سترگو کې دې؛ په سين او ورود کې اوبه په کمټون ورتللي، د ويالي ښاخونو به سروندي کې او وترو کې په چټکۍ کمښت مونده. دوی ټولو به بيا پردې پرېکړه و کړه چې اوس د کروندو خړوبولو له پاره وار و تړو.

د اوبو وار خبره به په ډېره کې د جامع مسجد تر څنگ ياده شوه، هر کروندهگر به چې له لرغون پېر څخه په کومه کچه د وار برخه په اوبو کې درلودله په همغه کچه به وار ورته ورکول کې ده؛ که د کومو کروندهگرو اوبو وار به وه چې کروندې به يې کوز يا لر ته پرتې وې بر کروندو والا رښت نه درلود چې اوبه خپلو کروندو ته واړوي؛ بر کروندې و لرې لر کروندهگر رښت نه لري چې خپل کروندو ته اوبه واړوي.

پنځې لږې اوبه به تر لوندولې پورې چې اودسونه پرې کېدل تل تر تله بهېدلي چې د چارپېريال چاره پرې ښه کې دله.

په پېنځه کلونو کې ډېری پېر وار نه تړل کې ده، د دې له پاره چې د اوبو کمټون کلونه به نه وو، اوبه به په کمټون نه وې، ورښتونه به ډېر وو، د جوارو، پلۍ يو، گنۍ يو او غنمو پټو خاورې به اوبښتې وې؛ اوبه به په ويالو کې پرېمانه بهېدلي او ځان به يې د الېنگار سين ته غورځوه

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

چې د لغمان سين سره به گډ شو، په درونټي سره به نږدې د کابل سين سره يوه ځای شوې او ځان به يې په اباسين گډ او د هېند سمندر ته ورسوو چې د تودوخې او سمندر کې د بخار په ډول سره ورېځو سره گډ بېرته د نوموړې سيمې غرونو په سر څرخېدل چې د واورې او باران په ډول را و وړېږي.

د کومو کروندهگرو چې د اوبو په وار کې برخه نه وه، هغوی رېښت نه درلوده چې خپلو کروندو ته اوبه واړوي.

د کومو کروندهگرو چې د اوبو وار درلوده، چې د وار موده به يې کله پوره شوه او اوبه به يې ډېرې وې، د وار پاتې برخه به يې خپلو گاونډيانو ته ورکوله او يا هغه وگړو ته ورکوله چې په اوبو کې يې وار نه درلو ده چې خپلې کروندې پرې خړوب کړي. د کروندو اوارې کې غنمو تخم شيندلو او خړوبولو د يوه من غنم له پامه د لغمان سيمې ټولټال اوبو کچې مېچې پر بنسټ د اوبو واره موده وېشله.

پېنځه منه د غنمو تخم به په يوه جريب زمکه يا پېنځوس مېټره پر څلوېښت مېټره (۵۰ مېټره * ۴۰ مېټره = ۲۰۰۰ مربع مېټره) يا پېنځه ويشت منه تخم به په يوه هېکتار زمکه يا سل مېټره پر سل مېټره (۱۰۰ مېټره * ۱۰۰ مېټره = ۱۰،۰۰۰.۰۰ لس زره مربع مېټره) کې شېنېدل له څلور وارې اوبو کلو څخه به يې نهه مياشتو کې خپل پيداوړ ور کول.

که د اوبو مېچې کچه په سين کې ډېره وه ژر به ټاکلي تخم کچه خړوبېده او که په هر کچه په سين کې لږه وه په ځنډ به ټاکلي تخم کچه خړوبېده. فصل: غنم، د خړوبولو لاندې زمکه ۵ جريبه يا (۱ هېکتاره)، د اوبو کارولو کچه ۳.۴ (سوي مخ کروندې ۴.۸) مکعب مېټره پر جريبه

د کوش تپي ویالې جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

کرونده خړوب وله یا د اوبو کارولو کچه ۱۷ (سوي مخ کروندې ۲۴) مکعب مېتره پر اېکتاره کرونده خړوب وله.

د وار موده به يې په من، نیم من، چارک، نیم چارک، پاو، نیم پاو (یوه ساعت یا ۶۰ دېکې، نیم ساعت یا ۳۰ دېکې، ۱۵ دېکې، ۷.۵ دېکې، ۳.۷۵ دېکې ۱.۸۷ یا ۲ دېکې) وه؛ یوه شپه او ورځ به ۲۴ منه وه، ورځ به ۱۲ منه او شپه به هم ۱۲ منه وه؛ د ورځې به چې لمر تر نیم اسمان راته ۶ منه د اوبو وار وو، چې د نیم اسمان د نیم برخه وو ۳ منه د اوبو وار کي ده، د شپې له لورې که سپوږمۍ تر نیم اسمان راته ۶ منه د اوبو وار وو، چې د نیم اسمان د نیم برخه وو ۳ منه د اوبو وار کي ده، د ژرندې د پل ۱۲۰ واري کرخیدل يې نیم پاو او یوه پاو يې ژرندې د پل ۲۲۵ واري کرخیدل بله چې یوه من يې د ژرندې د پل ۳۶۰۰ واري کرخیدل بلل یا د ټکټکي (پایکو) ټکه‌ار بله.

د مني په موسم کي به چې اوبه په کمټون شوي نو نیکه به مې د کروندهگرو د وایو وار، د اوبو مېچې او کچې ته په کتو پرېکړه کوله او یا به يې نوې پرې کړه کوله چې د ټولو کروندگرو د ښوخي وړ را تلله د شخړو او خنډونو مخه به يې ډب کولوله. د دې له پاره چې د ځمکو او اوبو وار په تړاو چې ځینې و گړې شخړې، ماتې او بدې بور وي، راتلونکي یوه کال او یا د پینځو کلو له پاره په پورتنۍ بڼه د اوبو وار او وېش پرېکړه کوله.

د کوش تپي ویالې رښت هم زموږ د نیکه د پرېکړې او د پښتنو دود په بڼه دی.:

۱. **پیلنی رښت:** کوم هېواد چې په کومه کچه اوبه اموسین ته غورځوي یا د امو سین مرستیالان لري په همغه کچه ونډه په امو سین کي لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. دوېم رېښت: کوم هېواد چې د اوبو وار نه لري، رېښت نه لري چې د اموسين څښتن څخه وار په زوره واخلي، د امو سين څښتن ټاټوبی افغانستان چې د اوبو سرچېنه يې ده په خپل زړه کولی شي چې له اړتيا سربارې اوبه يا ډېرې شوې اوبه کوزي سيمې ته پرېږدي.

۳. درېم رېښت: د امو سيند څښتن ټاټوبی (افغانستان) کولی شي چې يوازې د چارپېريال د چارې کېدلو په کچه له سلو ۱۰٪ کچه (۹،۳۰۴،۰۳۳،۶۸۲.۳ يا ۹،۳۰۴ بېليون مکعب مېټره په يوه کال کې) د امو سين د ټولو اوبو څخه کوز يا لر لوري ته اوبه پرېږدي، له پاتې له سلو ۹۰٪ کچې (۸۳،۷۳۶،۳۰۳،۱۴۱.۰ يا ۸۳،۷۳۶ بېليون مکعب مېټره په يوه کال کې اوبو) څخه يې خپله اړتيا پوره کړي چې پرې لرليد کروندې (راتلونکي پېر کروندې) سوزېدلې دښتې او سويي مخ اوارې زمکې خړوب کړي.

۴. څلورم رېښت: د امو سيند په منځ کې د پولې کرښه تېره شوې چې د امو سيند په هر پېر کې په هر کچه چې اوبه وې په دوي برخو وېشل کېږي. ($\frac{۹۳،۰۴۰،۳۳۶،۸۲۳.۰۰}{۲} = ۴۶،۵۲۰،۱۶۸،۴۱۱.۶۷$) يا ۴۶،۵۲۰ بېليون مکعب مېټره په يوه کال کې هر يوه ته رسېږي.

۵. پېنځم رېښت: د امو سيند څخه گټه اخستونکي هېوادونه چې له يوه بل سره اوږدې، گډې سياسي اړېکې لري، د اوبو د کمټون او کمېټت په پېر له درنې اوسلې، پام او زغم څخه کار واخلي، د دې له پاره چې څښتن الله په پنځي ډول د ژمي موسم په مرغومي (جدي يا نومبر) مياشت کې اوبه ټېټې کچې ته رسوي. ($\frac{۹۳،۰۴۰،۳۳۶،۸۲۳.۰۰}{۲} = ۴۶،۵۲۰،۱۶۸،۴۱۱.۶۷$) يا ۴۶،۵۲۰ بېليون مکعب مېټره په يوه کال کې هر يوه ته رسېږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. **شپږم رېښت:** موږ د ډيپلماسي له لارې د هوکړه ليک سندونه او غوښتنليکونه دا سپينې ته را وباسي چې څو واري موږ له اوزبېکېستان هېواد څخه زموږ کوش تپي ويالي د اړيني اړتيا اوبو کلنۍ کچه چې (۱۳،۰۱۶،۴۳۰،۰۰۰.۰۰) يا ۱۳.۰۱۶ بېليون مکعب مېتره په يوه کال کې ټولې اوبه کچه کېږي) نه را کوي، د (۱۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰.۰۰) يا ۱۰.۰۰ د لس بېليون مکعب مېتره کلنۍ کچې اوبو) غوښتنه ترې د افغان لورې هم شوي خو هوکړه ليک يې پرې نه دی کړی.

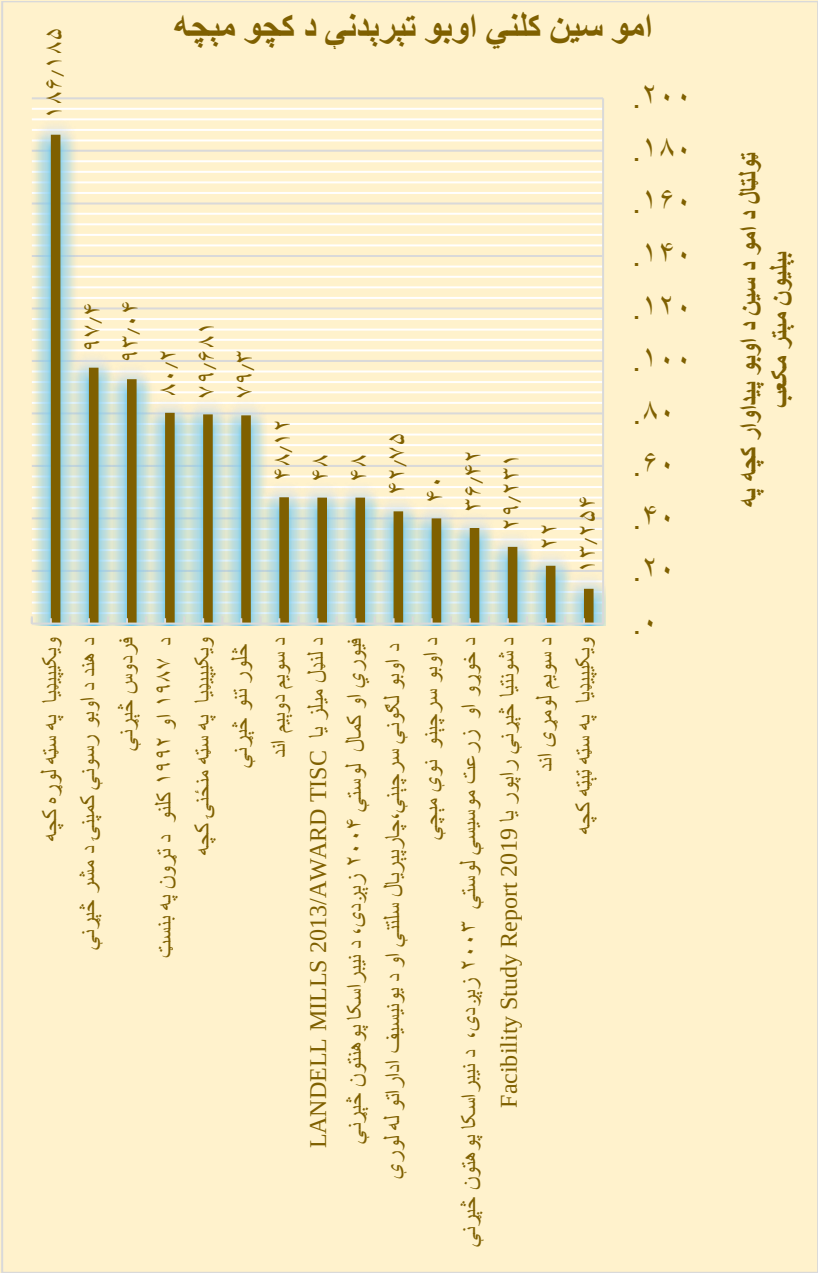
۷. **اووم رېښت:** زموږ د پښتو ژبې يوه مثل دی چې وايي:، د زور وړ اوبه په پېچو مې خبرې،، د اوبو دروهه (توطئه)، نېنگتيا (طمعې)، غرک (حسد)، شخړې، ناگيلی تغر غځول، سياسي خولۍ په سرولو، پندې خبرکې ډيپلماسي، د څوکۍ لېوالو ته څوکۍ اوږدېږي کولو باندې کولی شي چې له ټولو اوبو څخه گټنه واخلي او نورو ته د گټنې واک وړ نه کړو لکه په کومه بڼه يې چې نور نړۍ وال هېوادونه کوي.

(۹۳،۰۴۰،۳۳۶،۸۲۳.۰۰) يا ۹۳.۰۴۰ بېليون مکعب مېتره په يوه کال کې ټولې اوبه د امو سين يوازې په خپله واخلي.)

۵. ۳ امو سين کلني اوبو تېرېدنې د کچو مېچه د ځينو څېړنو پيلو پر بنسټ

په لاندېنۍ څېره کې د امو سين کلني اوبو تېرېدنې د کچو مېچه د ۱۵ څېړنو پيلو پر بنسټ کره څرگنده شوې ده، چې ټولټال د امو د سين د اوبو پيداوار کچه په بېليون درېنگلي مېتر سره روښانه کوي. د امو سيند په پای کې چې کومې اوبه غړوپ کېږي ۱۶۸،۱۸۵ بېليون درېنگلي مېتر دي، لږ تر لږ کچه يې ۱۳.۲۵۴ ده او کره کچه يې چې ما سپينې ته باستلي د امو د سين د اوبو پيداوار کلنۍ منځنۍ کچه ۹۳،۰۴ بېليون درېنگلي مېتر دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

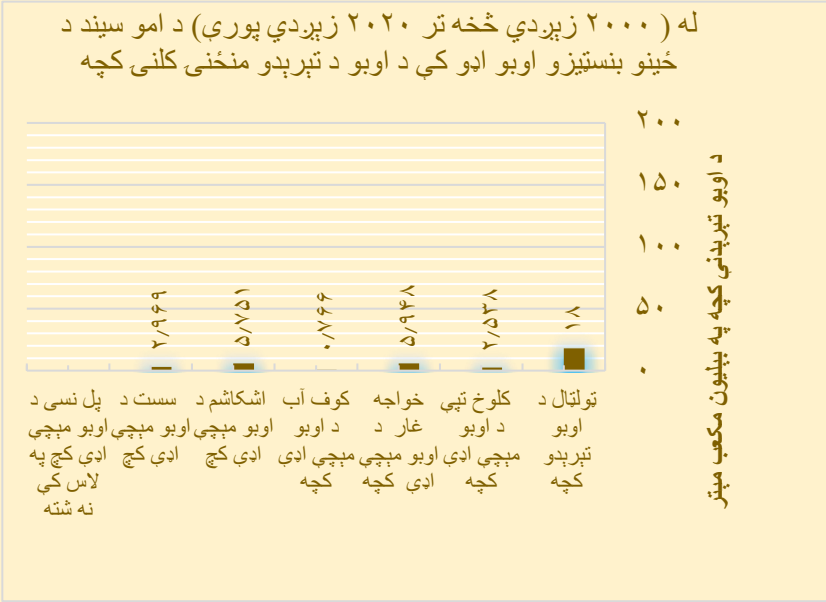
څېره ۱.۵ امو سين کلني اوبو تېرېدنې د کچو مېچه د ځينو څېړنو پيلو پر بنسټ

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. ۴. امو سین د بنسټیزو اوبو اډو (سټیشنو) کې د اوبو د تېرېدو ماته او گوډه کچه

په لاندېنۍ څېره کې له ۲۰۰۰ زېږدي څخه تر ۲۰۲۰ زېږدي پورې د امو سیند د ځینو بنسټیزو اوبو اډو کې د اوبو د تېرېدو منځنۍ کلنۍ ماته او گوډه کچه په بېلیون مېټر سره روښانه شوې.

د دې له پاره چې د ټولو اډو په روغه، مېړنه، کره او پرله په سې رمت څار او خوندي کونې کچې مېچه نه ده شوې، د اوبو اړوندې برخې د کار کونکو د مدیرانو په ځینو ورځو کې د ټاکلشویو اوبو مېچې کره مېچه په کلوخ ټپي، خواجه غار، کوف آب، اشکاشم او سست د اوبو مېچې اډې کې ده او کره برابر وي دا، دا نو داسې ورته نه شو ویلی چې څرگند شوې کچې ناسمې دي.

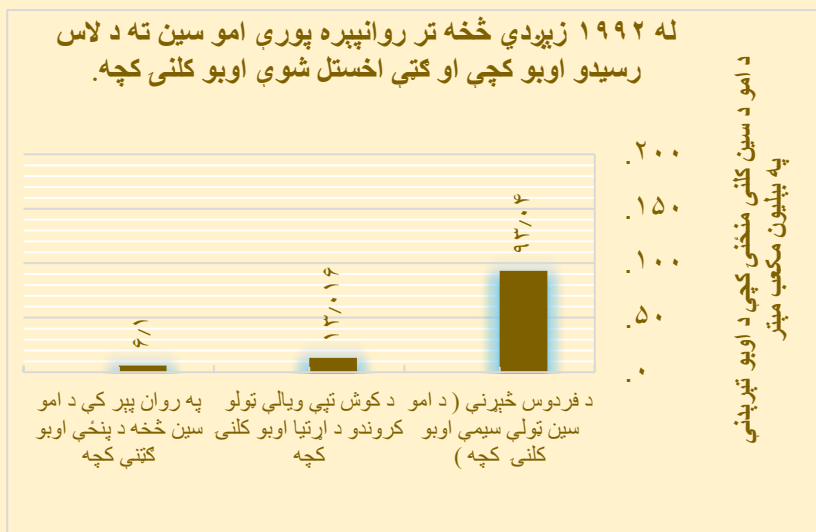
څېره ۵. ۲. امو سین د بنسټیزو اوبو اډو (سټیشن) کې د اوبو د تېرېدو کچه

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۵. له ۱۹۹۲ زېږدي څخه تر روانې پورې امو سين ته د لاس رسيدو اوبو کچې او گټې اخستل شوې اوبو کلنۍ کچه.

په لاندېنۍ څېره کې د امو د سين د اوبو پيداوار کچه او له دې څخه د گټې يا مصرف په بېليون درېنگلي مېټر سره روښانه کوي.

زموږ و گرو يوازي په پنځې بڼه تر روان پېر پورې د امو سين په ټوله سينيزه سېمه کې ۶.۱ بېليون درېنگلي مېټر او د کوش ټپي لويي ويالي ټولو کروندو د اړتيا اوبو کلنۍ کچې مصرف ۱۳.۰۱۶ بېليون درېنگلي مېټر اوبو ته لاس ورغځولی دی چې دا د فردوس څېړنې (د امو سين ټولې سيمې اوبو کلنۍ کچې ۹۳.۰۴ بېليون مکعب مېټر) له سلو ۱۷.۷۸۵٪ نه کېږي. چې دا ډېرې لږې اوبه دي، چې ۸۲٪ له سلو دوي اتيا بېليون مکعب مېټر په امو سين کې خوشې تېرېږي.

څېره ۵.۳ له ۱۹۹۲ زېږدي څخه تر روانې پورې امو سين ته د لاس رسيدو اوبو کچې او گټې اخستل شوې اوبو کلنۍ کچه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. ۶ له روسيې سره د افغانستان معاملي:

يوه له زړو معاملي څخه دا وه چې زموږ ټاټوبي د منځنۍ اسيا لوی کور افغانستان څخه يې کوشنۍ برخې سمرکند، بخارا، پنجه او نورې سيمې بېلې کړې.

د دې هېواد يوې سيمې تل تر تله د دېمن په وړاندې هر کله، هور او تور، دا دی او هغه دی، خدايرو که ميرڅمن (دېمن) ته تېر شم، لاس نه ور کوم او نه ور سره مل کېږي. په دا او دا يې شل، شل زره يا لس، لس زره سپېڅلي او غښتلي افغانان وژلي دي. له دې ورسته يې له ميرڅي (دېمن) سره لاس يوه کړی، او يا يې خاوره د پيسو، څه ډالۍ يو، گدی ساتلو يا چې ته ښه خان يې په خان ويلو هغوی ته سپارلي او ور کړي. دا په ټوله کې د دوی تر ټولو ناوړه او بد عادت دی. نور دې لوی الله ج (الله العظيم) له داسې ناوړو اندېښنو څخه لرې و لري او په زړه دې ورته تل در رحم او پوهې اوبه لوی الله ج تېرې کړي، چې پر داسې کړنو کړ نه شي.

۱. د افغانستان او روسيې ترمنځ ۱۳۸۲ سرحدي تړون؛ ۲. د افغانستان او روسيې ترمنځ ۱۹۴۶ تړون؛ ۳. د افغانستان او روسيې ترمنځ ۱۹۴۸ تړون؛ ۴. د افغانستان شاهي دولت او روسيې ترمنځ ۱۹۵۸ تړون؛ ۵. د افغانستان او روسيې ترمنځ ۱۹۶۱ هوکړه لیک تړون او همداراز نور تړونونه.

له پورتنۍ يو څخه يوازې د ۱۹۵۸ تړون چې ۵ څپرکي او ۵۱ مادې لري، د پولې اوبو په اړه سپړنه (تشرېح، توضیحات، ډله، ډول يا د غټوغټو ټکو څرگندونه) لري؛ د سين غاړې کړنو (سواحلو کارونه)؛ د بېړۍ يو لېږد رالېږد مسلې؛ د بېړۍ چلولو مسلو همغږي (انسجام) او داسې نور.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

موږ پر دغې پرېکړه ولاړ يو او په ډانگېلي وينا مو ده خپل دې تړون ته د زړه په مينه درناوی کوو.

۵. ۷ له روسيې وروسته معاملي:

د الماتا په تړون کې په ۱۹۹۱ زېږدي کې افغانستان ته برخه ور نه کړل شوه، په غونډه کې نه و او نه يې افغانستان ته بلنه ور کړه. IFAS په هغه غونډه کې د گډون اجازه ور نه کړه اوس کوم حقوقي چوکاټ له دوی سره شتون نه لري.

يوازي د تاجیکېستان سره په ۱۳۹۳ زېږدي کې د هايډرولوژيکي او هايډرومېټرولوژيکي د شمېر او ډول کچې راکړې ورکړې په اړه سند لرو چې MOU يې بولي. دا سند تر ۲۰۲۰ زېږدي پورې يې نيټه وه، چې وروسته بيا و غځول شو.

د تورکمنېستان سره شريکو اوبو پر سر د اوبو همغږي کونکې کمېټه لرو چې تر اوسه پورې يې ۴ غونډې کړي او بېلابېل مسایل يې تر شننې لاندې نيولي دي. لکه د جم دښتې د سين غاړې ټنگول په اړه لاس په کار کېدل.

تورکمنېستان سره په ۱۳۹۶ زېږدي کې د هايډرولوژيکي د شمېر او ډول کچې راکړې ورکړې په اړه يادښت سند اوډون (ترتيب) شوی چې تر اوسه پرې هوکړه نه ده شوې او د دواړو له لورې نه منل کېږي، تړون لېږل کېږي او را لېږل کېږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

له ازیبکېستان سره هم زموږ له اړخه د اوبو همغږۍ کمېټې حواله (مسوده يا ټاکنه، خوښونه، سکېچ نڅېنه) اومچه اوډون شوي چي تر اوسه د دوی له خوا نه، نه ده راليرل شوي.

په لويه کي د مرکزي آسيا هېوادونو سره د اوبيزو ادلون بدلون په پيلنیو مراحلو کي يوه څه او لږي بني اړېکو ورسره لرو.

۵. ۸ ټاټوبي د پالسی جوړولو برخي

له څلوېښت کلني جگړې وړاندې چي د اوبورسولو او اوبو خړوبولو په اړه کوم روغ او گړندی اوږدپېرې تولوالي (اوږدمهاله سيستم) شتون درلود، د جگړو له اړخه په تپه و درېده او په خپل منځي جگړو کي يي سرغڼوي پرمختگ نه په سترگو کي ده.

سړي تودې (تجربه) دا په ډاگه کوي، چي اوږدپېری هر اړخيز پرمختگ وگړي له لوري (فقر)، بد بختی، سويي ودني او سويي سوکالی څخه په اوږد پېرې بڼه ژغوري، او بل لوری يي وگړي ور سره غاړه غړی کوي.

په ټاټوبي کي د پالسی جوړولو يوه زړه برخه د افغانستان د کرنې او مالدارۍ وزارت دی، چي په تول هېواد کي د کروندو او کرکېلي د لرغوني سهولتونه په غاړه لري، د ځمکو د ځانگړو ځانگړنو، د کرکيلي، کروندو او ژويو، بوټو او ونو څارې، پلټنې، ازموينې، لويوني او غځوني بشپړې چارې پر غاړه لري، چي د نوموړي وزارت له تني څخه د اوبو او برېښنا وزارت هم زوکړه شوی دی، او د ډېريو وزارتونو مور بلل کېږي. چي د پېخليک په اوږدو کي يي له هرې لويي برخي څخه يوه وزارت رغښت موندلی دی. د کرنې لومړنی مديريت مو په

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۹۱۹ زېږدي کې د امان الله خان د واکمنۍ پر پېر رامنځته شو. د حبيب الله خان د واکمنۍ پر مهال او له هغه وروسته د کرنې د ودې له پاره يوه لړ تدبيرونه و نيول شول.

د سوداگرۍ وزارت له خوا له ۱۹۱۸-۱۹۳۷ څخه تر ۱۹۱۸ کال پورې د کرنې، ځنگلونو، د سينونو د جوړولو، د ونو کښت، د سړو تودو (تجربوي) کرنيزو فارمونو د جوړولو، نرسريو او نورو په برخه کې نيول شوي کوتلي گامونه په لاندې ډول دي. لومړۍ: د بندونو جوړول او د کانالونو استخراج له ۱۹۱۸-۱۹۳۱ څخه؛ دوېم: په ۱۹۳۷ زېږدي کې د کرنې د لومړي خپلواک رياست جوړول؛ درېم: په ۱۹۴۸ زېږدي کې د کرنې وزارت جوړول. څلورم: په ۱۹۶۰ کې د کرنې او اوبو لگولو وزارت ته د کرنې وزارت نوم بدلول.

هغه څه چې زموږ د کرنې او مالدارۍ وزارت يې کوي، دوی د عامه پاليسۍ، غوره موجود ساينس، او اغېزمن مديريت پر بنسټ د خوړو، کرنې، پنځي (طبيعي) سرچينو، د کليو پراختيا، تغذيه او اړوندو مسلو رهبري چمتو کوي.

دوی يوه ليد لري چې د نوښت له لارې اقتصادي فرصت چمتو کړي، د کليوالي ټاټوبي په وده کې مرسته و کړي؛ د کرنې پيداوارو ته وده ورکول چې د افغانانو ښه تغذيه کوي په داسې پېر کې چې کاونډۍ يو په تغذيه کولو کې هم ټاکلي مرسته کوي؛ زموږ د وگړو پنځي (ملت طبيعي) زېرمې د ساتنې، بيارغول شوي ځنگلونو، د اوبو د ښه کولو او صحي شخصي کاري ځمکو له لارې ساتل.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

دوی ستراتیژیکې موخې د ډیپارټمنټ له پاره د سرک نخښې په توګه کار کوي ترڅو ډاډ تر لاسه کړي چې دوی خپل ماموریت تر لاسه کوي او خپل لید پلي کوي.

د کرنې او مالدارۍ وزارت د وګړو څانګه ده. د خوړو، کرنې، اقتصادي پراختیا، ساینس، پنځې زېرمو ساتنې او نورو مسلو په اړه د کار له لارې، د کرنې او مالدارۍ وزارت د افغانانو نسلونو ژوند اغېزمن کړی.

تر ډېره پورې د ټاټوبي د ځمکو، کروندو د بېلوژیکي، جیولوژیکي، جیوټکنیکل، د خاورو او اوبو د ټوټو ازموینو، د ځمکې بنسټیز څېړنې (لوسټل، کنټل، لوستې یا مطالعات)؛ هر اړخیزه سروې؛ توپوګرافي؛ د هیدرولیک مایډل څېړنو له پاره د حوالې شرایط برابرول؛ د کرکيلي ټولو توکو، اسبابو، لوبښو، لرګو ته ځانګړې ځانګړنې، نخښې، اټکلونه، لارښوني، کړنلارې، اوډون او پوړونه بورول؛

د دې له پاره د افغانستان دولت د څو دانې اوږدپېرې ستراتیژۍ او رېسټ (قانون) و بورول (جوړکړل) چې د اوبو په برخه کې پرمختګ و کړي.

په ۲۰۰۶ زېږدي کې نوموړی کال لارښوني اوډون (ترتیب) په چار کول، د اوبو رسولو او اوبو خړوبولو په برخه کې و منل شو. اوږدپېرې ستراتیژۍ دا څرګنده کړه چې ټولنې دا ګرمتیا لري چې اوبو د تتو له پاره پلانونو رغښت، اداره او وړاندې بیونه یې د انرژۍ او اوبو وزارت (MEW) له خوا ملاتړ کېږي؛ دویم: د اوبولګولو کوشنۍ یو او منځنۍ یو نخښو جوړول له پاره د اوبو کارونکو ملګرتیا (WUAs) په کې ځاګړي دنده لري او درېیم: د ګټه اخیستو څخه د هامیانو (پیسو)

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

اخيستل يا د (تاديه اصول) د لگښت بېرته راگرځولو توان ورکول چې د دې پاليسي له پاره ملاتړ و کړي.

په ۲۰۰۹ زېږدي کې د اوبو يوه نوی رښت خپور شو (تعديل شوی قانون نافذ شو)، په کې لاندېنې درې رښته ستر لړونه بور وي. لومړی: د سينيزي سيمو اداره کول او د اوبو د زېرمو د پلان کولو کړنلار په ګوته کول چې د سينونو د تتي ادره (RBAs) او کوشنۍ د سينونو د تتي اداره (SBAs) بوروي هغه به د افغانستان د اوبو او برېښنا وزارت له لورې رهبري کېږي.

دوېم: د خدماتو چمتو کونکي (له WUAs سره) د اوبو رسولو بيه پرې کړي او درېم: ملکيت، خوزيدا او څارنې (اوايند ايم يا حفظ او مراقبت O&M) پلانونه او نڅېنې به WUAs ته د اوبو لگولو ملګرتيا له لورې و سپارل شي.

د ملي اوبو او د پنځي زېرمو د پراختيا پروګرام (NWNDRP) په ۲۰۱۰ زېږدي کې و منل شو، د پراختيا پلان برخه د حکومت په توګه کار کوي. له ۲۰۱۶-۲۰۲۵ زېږدي څخه د ټاټوبي د اوبو خړوبولو کړنلار (پروګرام) د ملي اوبو او د پنځي زېرمو د پراختيا پروګرام NWNDRP کې جوړېږي او ۱.۵ بېليون ډالرو سپما (بوديجي) ته اړتيا لري. موخه يې په ځان بسيا کول دي د غنمو کړنې له پاره، اوبولګولو خدمتونه پنډول، د نوي (تمديد) خدمتونو ته وده ورکول او په کرونده کې د اوبو مديريت ښه شي، خوزيدا او څارنې يې و شي.

د اسيا پراختيايي بانک (ADB)، اروپايي ټولنه (EU)، د نړۍ والو له پاره د متحده ايالاتو ادارې پراختيا (USAID)، نړۍ وال بانک (WB)، د کاناډا نړۍ واله پراختيايي اداره (CIDA) او د سويس د پراختيا او همکارۍ اداره (SDC) د پرمختګ ستر ملګري (شريکان) وو.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۹. ۵ سياسي او رېښتي (حقوقې) وسايل

د اوبو په اړه ځينې تاوتریخوالی د ایکولوژیکي ستونزو سره تړاو لري چې د انسان له خوا پرمخ وړل شوي فکتورونو سره تړاو لري. لکه د ځمکې پرمخ اوبه (سطحي اوبو) او د ځمکې لاندې اوبو څخه ډېرې اوبه وېستل (استخراج). د بېلگې په توګه په ایران کې د ارمیا څلېر (جهیل) وچېدل، د مرکزي ګوڅونې دلدل، د ایران-ایراک (عراق) پولې په اوږدو کې د حوثي دلدل، په ختیځ کې د سیستان او هامون دلدلو هر یوه د اوبو د پالیسۍ او تخصیص په اړه د محلي لاریونونو سره مرسته کړې.

په هند او چین کې ډېری څلېر (جهیلونه) او سینونه د اوبو د ډېرې اوبه وېستل، سخت موسم یا د فکتورونو د اوډوون (ترکیب) په پایله کې وچېږي. په دې سره ځما څېړنه دا څرګندوي او په پوځ کې کوي چې تاجیکېستان هېواد د ۴۰ کلونو له پاره په خپل ښکلي ټاټوبي کې د امو سین اوبه زېرمه کړي دي.

په بله وینا زموږ ښکلي ګاونډي هېواد تاجیکېستان په شلخي (سويي پنځي، عدم طبعي یا بدل) ډول، د هایدرو تخنیکي او د اوبو برېښنا اسانتیاوې چې د افغانستان له ایجازي او مصلحت پرته یې امو سین باندې ودان کړي دي، د امو سین څخه د ۴۰ کلونو له پاره اوبه زېرمه کړي دي او سرغونډوي ښه یې د اوبو له غوره مدیریت څخه ګټې اخستې دي لکه ،، مټه (پایه، تنه یا رکن: Pillars): د اوبو کچه (Quantity)، څه رنگوالی (Quality)، ګټې اخيستل سودمند کېدل یا ګټه رسول (Benefits)، د اوبو ګټه اخېستنې ټولواله یا ډبلیو یو ایس (Water Use System (WUS))، د لیکوال ژباړه له غځونې سره (نعیم هايي، ۲۰۲۰ لېږدی، ۹ څخه تر ۱۲ چوپړی)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. د شلخي (مصنوعي) جزيرو رغولو رېښت، اسانتياوو او ودانۍ يو، د برمي کولو پلاټپارمونو د کېندنې له پاره د ټولو اسانتياوو څخه ګټه اخستني په خپل خوښه يې واک او کنټرول لرل. ۳. د ۵۰۰ مېتره مربع په وړانګه يا شعاع سره د ودانۍ يو څخه لرې د خپلو اسانتياوو (تاسيساتو) له پاره د سيمي د امنيت له پاره په دې شرط چې د بېړۍ تګ راتګ مخ ډپ نه کړي رېښت دی (د ۵ مادې د غونډوسکي برخې او د سينونو د رېښت تړوون د ۶۰ او ۸۰ مادې مواد دي)، د ليکوال ژباړه (محمد، ۱۴۰۲ لېږدي، ۳۴۲ چوپړی)

۱. د نړوالو حقوقو نيوتون ديوان اساسي ۳۸ ماده کې راغلي دي چې ۱۱ د عدلانه پرېکړې له پاره سرته رسېدنه، (۸۳ ماده، ۱ لړ) د نوموړي تړون په پيله کې دواړه لوري خپلواک ګرځول شوي دي، په خپل واک سره چې په خپل منځ کې يې په کومو کړنلارو خوښه راغله پر هغې په خپل منځ کې عادلانه او بې لوري پرې کړې پرېکړه کولی شي. په دې رېښت چې په يوې غوره منلي پيلې ته پرې سره و رسېږي. لکه د وېش منځنۍ کړښه او يا منځنۍ ليک، د ليکوال ژباړه (محمد، ۱۴۰۲ لېږدي، ۳۴۱ چوپړی)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

٥. ١٠ وړاندیزونه او ستراتيژي:

د پنج امو په پوله تېرېدونکې (ترانزيتي) اوبو د ستونزو د هوارې له پاره افغان لوري ته تر اوسه د دې اوبو د کارولو زمينه نه ده برابره شوې او له دې پام غورځول شوې برخې د ژغورلو له پاره بايد زموږ گران هېواد ته غوټه پاملرنه و شي.

لاندې سکالو ته بايد پاملرنه و شي.

١. د سرحدې اوبو له پاره د يوې هر اړخيزې پاليسۍ، ستراتيژۍ بورول (جوړول)، ښکاروندي (معياري) کولو وروسته د پاليسۍ او ستراتيژۍ له مخې په بنسټيزه بڼه لاس په کار کېدل.

٢. د پنج سين له اوبو څخه په سمه توگه د گټنې له پاره د جام دښتې اوبو او برېښنا پروژې د گډې څېړنې په اړه د تاجيکېستان له هېواد سره خبرې اترې بايد پيل شي. د ويلو ده چې دا پروژه د پنج امو سين په ساحه کې يوه له غوره بندونو څخه دی، د هغې په گډ بشپړېدو سره به د دواړو هېوادونو شا اوخوا ٦ زره ميگاواټه زرغونه برېښنا پيداوار برابر شي او زرگونه هکتاره د کرکيلې کروندې به خړوبه شي. بل لورې ته د پنج خان سين دواړو غاړو ته اوبه ورکول کېږي.

٣. د امو سين يا د پولې سين د اوبو څخه د گټنې د ترلاسه کولو له پاره زموږ حکومت او په ځانگړې توگه د انرژۍ او اوبو وزارت ته اړينه ده چې د امو سين د پورتنۍ پروژې چارې و څېړي.

د دې پايله ساده برابروي دا چې د اوبو پروژو ته گړندۍ والی ورکړل شي، د کوش تپي د برېښنا چټکتيا سره.

د دې پروژې په بشپړېدو سره به په يوه ثانيه کې ١١٠ مکعب مېټره اوبه چې په کال کې ٣.٥ بېليون (ميليارد) مکعب مېټر سره

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

برابرېږي، د کوندوز د کلا زال په کباد سيمه کې د آمو له سين څخه راتولېږي او د بلخ ولايت، جوزجان ولايت او فارياب ولايت سوځېدونکو ځمکو ته به و لېږدول شي. پرته له ځنډه په کيله گي، ورساج، مامي کلا او کوزې کوکچې کې د اوبو د زېرمو د جوړولو چارې ترسره شي.

٤. ټول کلنی جريان چې له افغانستان څخه پنج امو اورال ته تېرېږي، د رېښتني جريان اندازه يې د ځينو ستېشنونو د معلوماتو د نه شتوالي له امله دکيکه نه دي څرگند، يوازې د کولوخ تپي، خواجه غار، کوف اب، شغنان، اشکاشم او د سيندونو د اډې ټاکلې کچې څرگندې دي. د سست اډې سره. د شغنان اډې سر بېره، د پورتنۍ يو اډو څخه د ټولو اوبو کلنۍ تېرېدلو کچې مېچه لږ تر لږه ١٨،٠٠٠.٠٠ مېليون مکعب مېتر دی، د کوز پنج يا لږ پنج مرستيالي سيمي ای خانم اډې (ستېشن) اوبو کلنۍ تېرېدلو کچې مېچه څرگنده نه ده، او د کچې د شمېر له نه شتون له امله جمعه شوې نه دي چې ٣٥ ځای سره نږدې شتون لري، د اېنچ. ص. ف څېړنې د اوبو د کچې مېچه دې په ډانگ پېيلې بڼه په پام کې و نيسي.

لاندې به د پنج امو سارا سمندر کې د اوبو ساحې د اوبو نقطې وي د امو د کين اړخ د پيداوارو کوټې په دکيکه توگه شمېرلو له پاره بايد په اړينو ځايونو کې بيا اډې ځای پر ځای شي.

٥. د پنج امو د ځپلو په سيمه کې يوه غوره ننگونه د سيلابونو مستو څپو له امله رامنځ کېږي، ټولنيز او وټيز (اقتصادي) زيانونه دي چې کين (گسټ) اړخ ته (د افغانستان خاورې) ته يې لوی ځاني او مالي زيانونه اړولي دي.

٦. نباتات او د نباتاتو غالی د سين په ژۍ کې په پنځي بڼه شتون لري. د ځنگلونو رېبل او ربځول په بې رحمۍ سره د سين غاړو د ړنگېدو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

سبب شوي دي. د همدې له پاره بايد په دولتي کچه د دې کار مخنيوی وشي او په دې برخه کې بايد د ځنگلونو او بوټو د له منځه تلو د مخنيوي په برخه کې د بيار غونې چارې ترسره شي.

٧. تولو وگړو ته دي په ټوله کې د ټاټوبي پالنې لوړ حس، غوره پوهاوی، د پښت (نسل) د زوکړې سرچينو ميندو او خویندو ته دې لوړې زده کړې ورکړل شي، چې په لرليد (راتلونکي بڼه) کې د پوهې په ګانه سمبال او بسيا زوزان ستر کړي.

٨. د اسلامي نظام د پاتېشوني کېدولو له پاره، له امريکا سره سرغندوي، ګڼلې، پياوړې، غښتلې سياسي او ډيپلوماسي اړېکې ټينګې شي په ښکاره، غرب د الله العظیم د مسلمانانو او مومنانو بندگانو د خوښۍ او سوکالۍ سبب شي، له امريکا څخه اجازه واخستل شي، لېټيمو، د سرو زرو او يورانيمو د کورنۍ اتومي موادو په پيداوارو بوږولو کې په وټېزه او تخنیکي برخه کې شي، چې څلور کاله ورسته د وگړي هر تن ته لږ تر لږه ٢ دوي مکعب مېټره سره زر چې بيع يې (١٩٣٢٠ کيلو ګرام پر مکعب مېټر * ٢ * د سرو زرو ورځنۍ بيه ٥٥.٣ ډالره هر يوه ګرامه = ٢،١٣٦،٧٩٢ مېليون ډالره) او يوه کيلو غني شوي يورانيم د اغزي لرونکو د بنټو څخه و باسې لکه ګمبړي، بکوا، هېلمند، فارياب او بادغيس چې د يوه کيلو بيه يې ٨ څخه تر ١١ مېليون ډالره کېږي. چې په منځنۍ کچه هر افغان وگړي او وگړې ته ١١،٦٣٦،٧٩٢ مېليونه ډالره برخه ورسېږي. زده کړه او پوهه دا سپينې ته را وباسي چې د دې دواړو کاني پيداوارو رغونکي او لاسته راوړنکو پلټونو باندې ١٠ مېليونه ډالرو ته اړتيا لري. په دې سره به د سيندغاړو کې د شګو له منځ څخه د درندو فلزاتو لکه سره زر، الماس، ياقوت، لعل، او زموږو له چانولو څخه خلاص شي، خبره به يې اصلي زېرمو ته ورسېږي، په لنډېږي وينا د سرو زرو کان په کېندنې به بسم الله شي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ٥. ١٦ افغان کان کيندونکی مراد علي د بغلان ولايت د قره زغان کلي ته
خېرمه په يوه غره کې گرځي، افغانستان.

انځور ٥. ١٧ افغان شپه میری (پولیس)، سروزو کان ساتنه کوي، د قره زغان
کلی، هېمالیا غرونه، بغلان ولايت، افغانستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۵. ۱۸ د افغان زرو کان اپستونکي، سرو زرو کان د زرو ډبرې اوباسي، د
قره زغان کلی، هېماليا غرونه، بغلان ولايت، افغانستان.

انخور ۵. ۱۹ د افغان زرو کان اپستونکي خټک او پانه په لاس له غره څخه د سرو
زرو کوشنې ډبرې پرې کوي.

۷۰ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵. ۲۰ د افغان زرو کان اېستونکي غلبېل چان څخه درني ډبري سره زر،
بېلچي باندې د هېندوکوش (هېماليا) د سرو زرو کان څخه د سرو زرو
کوشنې ډبري او باسي او زېرمې ته يې وړي.

انځور ۵. ۲۱ د قره زغان کلی، بغلان ولايت، د افغانستان هېماليا غرونو اوومه سره
زر پلور ته چمتو دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. ۱۱ د آرال سمندرگي له اوبو پندونکي سيندونه

د آرال سمندرگي له اوبو پندونکي سینه (سيندونه) دوي دي؛ يوه يې د سر سين (دريا) دی چې رڼې سپينې اوبه لري لکه د شرابو په بڼه او بل يې د امو سين دی چې خړې اوبه لري لکه د اېشدلې شېدو چای په بڼه.

انخور ۵. ۲۲ د اورال سمندرگي تتي (باسين) او مرستيالانو (کلنگ ورکونکي، باج، تابع) سردريا تتي سيمه سپينچکي او امو سين تتي سيمه ژېړچکي رنگ سره.

۵. ۱۲ د سردريا تتي (باسين، پندوکی)

د سر سين چې آرال سمندرگي له اوبو پندوي، د کبرغېزستان، اوزبېکېستان، تاجیکېستان، کزاکېستان هېوادونو کې بهېږي، چې د نوموړو هېوادونو له سترو ښارونو څخه تېرېږي لکه: د خواجه ښار د تاجیکېستان، تاشکېنت ښار د ازبېکېستان، تورکېستان ښار د کزاکېستان، کبزيالرده ښار د کزاکېستان او د بېکونر روسي ښار د کبرغېزستان. سرچېنه (زېرمه): د نارين سينونو گڼه گوڼه (هغه ځای چې يوه يا څو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

يا ډېر سيندونه سره يوه ځای کېږي، حراي کېدو ځای، گڼه گوڼه) او کارا سين. په فرغانه سېمي د اوزبېکېستان کې شتون لري، $40^{\circ}54'03''N$ $71^{\circ}45'27''E$ برابري (کارډينات) دی، له سمندر څخه يې لوړوالی ۴۰۰ مېټره دی.

شمال د اورال سمندرګی، په کزالي د کزاکېستان کې شتون لري، $46^{\circ}09'15''N$ $60^{\circ}52'25''E$ برابري، له سمندر څخه يې لوړوالی ۴۲ مېټره دی.

په خوله کې نيول (خوله): شمال د اورال سمندرګی، په کزالي د کزاکېستان کې شتون لري، $46^{\circ}09'15''N$ $60^{\circ}52'25''E$ برابري، له سمندر څخه يې لوړوالی ۴۲ مېټره دی.

سردريا اوږد والی يې ۲۲۵۶.۲۵ کېلو مېټره (۱۴۰۱.۹۷ مېله) دی. د سردريا تتي اندازه يې ۴۰۲۷۶۰ کېلو مېټر مربع دی.

ډيسچار يې: په لږه کچه ۱۸۰ درېنگلي مېټر پر ثاينه کې، په منځنۍ کچه ۱۱۸۰ درېنگلي مېټر پر ثاينه کې او په منځنۍ کچه ۳۹۰۰ درېنگلي مېټر پر ثاينه کې دی.، د ليکوال ژباړه له غځوني سره (ويکيپېډيا – سردريا سين، ۲۲۰۲ زېږدي، ۱ چوڀری)

انځور ۵. ۲۳ سر سين (دريا) او امو سيند د کوز برخې اوبو غورځيدونکي سمندرګي د لويديځې غاړې انځور (د اورال سمندرګي لويديځې غاړه).

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵. ۱۳ د امو سين تتی (باسين يا ډنډوکی)

د امو سين چې آرال سمندرګی له اوبو پندوي، د افغانستان، تاجیکېستان، تورکمنېستان او اوزبېکېستان هېوادونو کې بهېږي، چې د نوموړو هېوادونو له پولو څخه تېرېږي او په مرکزي اسيا کې شتون لري.

سرچېنه (زېرمه): پامير سين، پنج سين، د سرچينې ځای يې د زرکول څلېر، د پامير غرونه د افغانستان، (ويکيپېډيا - افغانستان، ۲۰۲۲ زېږدي، ۴۰ چوپړی). په واخان سېمي د افغانستان کې شتون لري، $37^{\circ}27'0.4''N$ $73^{\circ}34'21''E$ برابر (کارډينات) دی، له سمندر څخه يې لوړوالی ۴۱۳۰ مېټره دی.

شمال د اورال سمندرګی، په کزالي د کزاکېستان کې شتون لري، $60^{\circ}52'25''N$ $60^{\circ}9'15''E$ برابر، له سمندر څخه يې لوړوالی ۴۲ مېټره دی.

په خوله کې نیول (خوله): د اورال دلتا (هغه خړه چې د سيلاب په اثر د سين په شا او خوا کې روغه شوې وي) سمندرګی، په امو سين دلتا کې شتون لري، $59^{\circ}40'52''E$ $44^{\circ}06'30''N$ برابر، له سمندر څخه يې لوړوالی ۲۸ مېټره دی.

امو سين اوږد والی يې ۲۴۰۰ کيلو مېټره (۱۵۰۰ مېله) دی. د امو سين تتی اندازه يې ۵۳۴۷۳۹ کيلو مېټر مربع دی.

ډيسچار يې: په لږه کچه ۴۲۰ درېنگلي مېټر پر ثاينه کې، په منځنۍ کچه ۲۵۲۵ درېنگلي مېټر پر ثاينه کې او په منځنۍ کچه ۵۹۰۰ درېنگلي مېټر پر ثاينه کې دی.

د امو سين تتی څېرې يا بېلوونکي نښې يا ښوونې: مرستيال سينونه گسټ لوري ته

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

باميانو د تالا برېک، سورخ آب سين، فولادي سين، سيغانو سين، پينده سين، د سالنگونو سين، د اندراب سين، خان اباد ورود (لر کوندوز لوی سين)؛ بنګی سين، تالکانو (تالقانو) سين، فرخار سين (بر کوندوز لوی سين؛ تالقان لوی سين؛ کوکچې سين، انجمن سين، زرديو سين، کشم سين، (کوکچه لوی سين؛ پنج سين، اکسو سين يا د سپينو اوبو سين، واخان سين، پامير سين، شيوه سين، جوی سين، شهر سبز سين، کوف آب سين، ايش آب سين، اونجاب سين، ياولان سين، زیرکی سين، راغ سين، بدخشان سين (بر پنج لوی سين)؛ چاه آب سين، آی خانم پنج سين، رستاق سين (لر پنج لوی سين) او شور تپي سين دي، بني لوري ته وڅخ، سرخن سين، شهر سبز سين او زرقشان.

رسمي نوم يې: امو، جيهون، اکسيوس، د اورال سمندرګی او دالتا د امو سين. ديزاين شوی کال يې ۲، ۲، ۲۰۱۲ زېږدي. ، د ليکوال ژباړه له غځوني سره (ويکيپېډيا – امو سين، ۲۲۰۲۳ زېږدي، ۱ چوپړی)

انخور ۵. ۲۴ د ټاټوبي شبرغان ولايت، کرګين ولسوالۍ کې د امو سيند د ژي انخور چې د سيمي اوبو وړې برخه په گوته کوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۲۵.۵ ازیبکستان په اورغینج کې د امو سین له پاسه د پله انځور.

و، د امو سین پورتنۍ حوزه د نړۍ یوه له ترټولو لویو حوزو څخه دی، د سر اوبو مهمې سیمې او د هغې لویه برخه د پامیریانو له خوا پوښل شوي. د امو سین ۲,۵۴۰ کیلومتره (۱,۵۷۸ میل) اوږدوالی لري څي او د اوبو رسولو ډنډونه یې پوښلي دي.

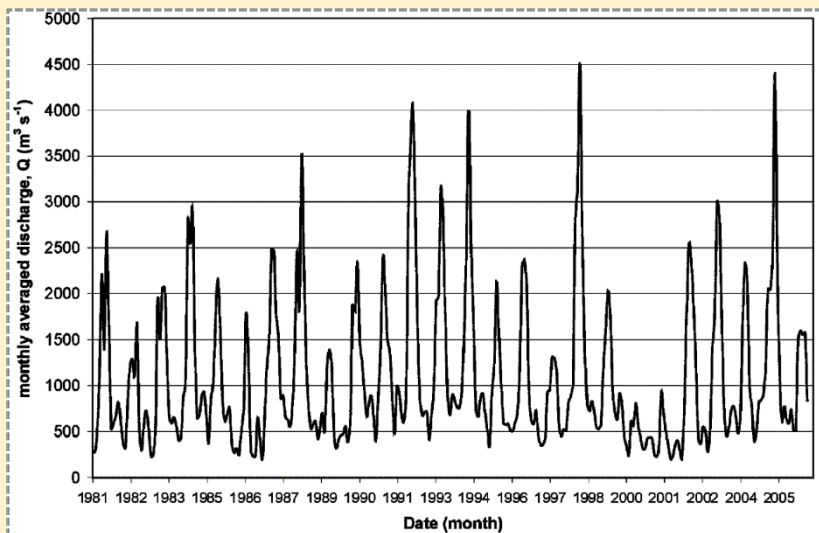
ټوله اواره یا مساحت ۵۳۴,۷۳۹ مربع کیلومتره (۲۰۶,۴۶۴) مربع میل دی؛ د ۲۵ میلیون څخه د ډبرو وگړو له پاره د ژوند لیک او د سوکالۍ سرچینه ده. د امو سین په ښکته برخه کې میلیونونه وگړي ژوند کوي.

حوزه په افغانستان، تاجیکستان، اوزبیکستان او تورکمېنستان کې شتون لري او د هغې د کچې پورې اړه لري. اوبه د فصلونو د خړوبولو له پاره کارول کېږي چې له شپږ میلیون هکتاره څخه ډېره ځمکه پوښي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

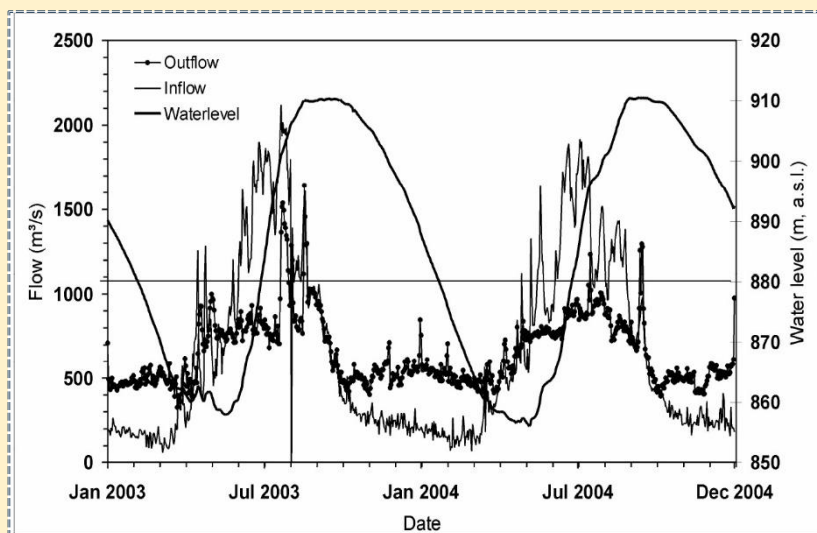

انځور ۵. ۲۶ د امو سين تټي، مرستيالانو (کلنگ ورکونکي، باج، تابع) سينو سره چې د راغون بند، ناورک بند او تويمويان اوبو نغبنټي څېره په ډاگه کوي.

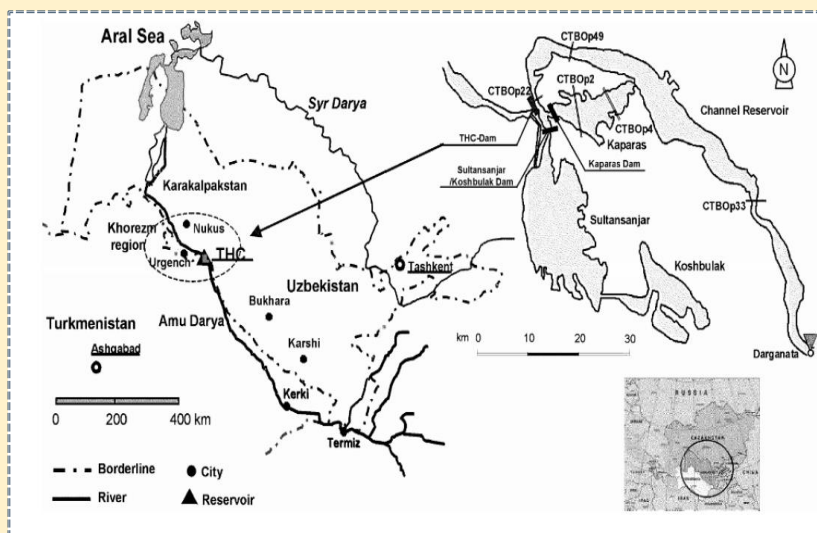

څېره ۵. ۴ په کوز برخه د امو سين کې د ابو تشونه يا غورخوني منځني مياشتني کچه چې په درغناټا ستيشن کې له ۱۹۸۱ څخه تر ۲۰۰۶ زېږدي پورې ثبت شوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

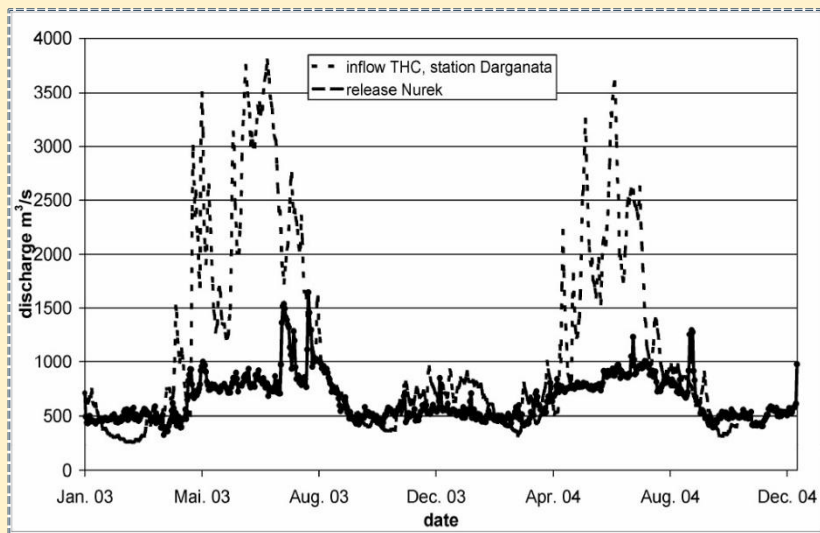

خبره ۵.۵ د ناورک سيند د اوبو ورځنۍ کمښت تاثير په ۲۰۰۳ او ۲۰۰۴ زيږدي کي (د تاجيکېستان انرژي وزارت له خوا په ۲۰۰۴ زيږدي کي.)

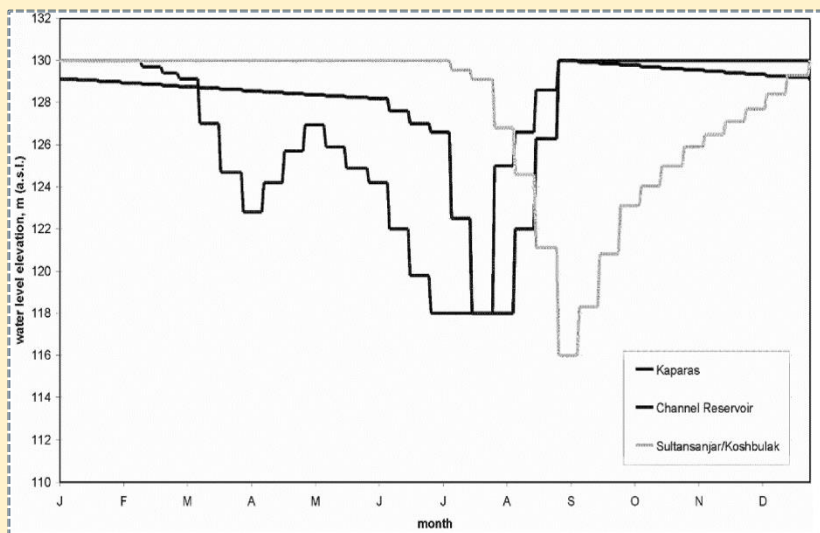

انځور ۲۷.۵ کوز امو سيند د اوزبېکېستان ستر بند ځای، اړوند بندونو نومونه او ځای پر ځای شوي تتي تويموين د اوبو نغښتی (تويموين هايډرو کامپلکس يا THC)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۵.۶ د ناوړک سيند بند د اوبو کمښت تاثیر په ۲۰۰۳ او ۲۰۰۴ زېږدي کې.

څېره ۵.۷ په وچکالي پېر کې تويموين د اوبو نغښتی (تويموين هايډرو کامپلکس يا THC) بند کې د کوز امو سيند کې د اوبو لوړالي کچه، د وڅښ سين په دوي کلونو کې له سلو ۲۵ % گډيږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د امو سين د اوبو رسولو تټي (ډنډ) ډېری برخه تاجیکېستان ټوله تنه، د کبرغېزېستان سویل لویدیځ کونج، د افغانستان شمال ختیځ کونج، یوه تنګه برخه، د تورکمنېستان ختیځ او د اوزبېکېستان لویدیځ نیمه برخه.

د پامیر سین په پامیر کې د زورکول جهیل څخه سرچینه اخلي، قلعه پنجه غره ته او لویدیځ ته بهیږي، ۵۰ کیلومتره د واخان سین سره یوځای کېږي (کوم چې سرچینه اخلي د یوه گلشیر څخه) د پنج سین جوړولو له پاره. وروسته د پنج سین په یوه لویه برخه کې بهیږي د افغانستان او تاجیکېستان تر منځ پوله د، د وخش سین سره ګډېږي چې اوبه یې د تاجیکېستان خاوره ته له واخانه سرچینه اخلي. د چماکټین جهیل چې د اوبو څخه خارجېږي د اکسو سین ختیځ ته، چې په پایله کې بدلیږي د مرغاب او بیا د بارتګ سینونه، په پای کې د پنج اکسس څانګې سره یوځای کېږي. ۳۵۰ کیلومتره په تاجیکېستان کې د روبان وومر په څنډه کې. د افغانستان په شمال ختیځه برخه کې د کوکچي سین اوبه کېږي د پنج سین له چپ څخه. سره د یوه ځای کې دو وروسته وخش دغه سیند د امو دریا په نامه یادیږي او په پای کې بهیږي د ۱۴۱۵ کیلومتره سفر وروسته د اوزبېکېستان په ارال سمندر کې (۸۷۹ مېل).

د پنج او وخش له امو سره سنگم نه لري د امو سین دري نور سینونه سره یو ځای کېږي. مرستیال سینونه: له جنوب څخه د کندوز سین په واسطه افغانستان او د شمال څخه د کفارنیهان په واسطه په تاجیکېستان کې (کافرنیهان) او سورخان سینونه. وروسته د لوړو حوزو څخه د وتلو سره امو سین ته ځي شمال لویدیځ د وچ توران میدان څخه تېریږي، چیرې چې دا رامنځته کېږي. د کراکم دښتي تر منځ سرحد سویل لویدیځ او شمال ختیځ ته د کیزیلکم صحرا. د امو سین په دې سیمه کې خپلې ډېرې اوبه له لاسه ورکوي اوبولګولو، تبخیر، او وریجو له لاسه.

د امو سین په کال کې د ۹۷,۴ مکعب کیلومتره اوبه په شا او خوا کې د منځني اخراج برابرېږي، له سلو ۶۱٪ د اوبو ویستل د تاجیکېستان،

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

اوزبېکېستان او افغانستان په خاوره کې پراته دي. او له سلو ۳۹٪ يې تورکمنېستان کې پراته دي.

په داسې حال کې چې له افغانستان څخه په پراخه کچه د امو په دره کې بهېدونکي اوبه تقريبا په بشپړه توګه راځي، د پامير په غرونو او تيان شان کې د ګليشيرونو څخه، چې د شا اوخوا وچې ميدان څخه پورته ولاړ دي، د هوا رطوبت راټول کړی، شونې ده چې بل ډول وي، شايد بل چپرې وټېښتي. د هغه د غرونو اوبو پرته د سرچينو په وينا، د امو سين به شتون نه درلود، ځکه چې دا په چټکۍ سره بارانونه په ټېټو سيمو کې چې ډېری سينونه يې له لارې تېرېږي جريان لري.، د ليکوال ژباړه پرته له غځونې (۴ څېړونکي يا د ريسرچ ډله ايز ډله، اوليوېر اولسين، مېلاني باوېر، مليکه اکراموا، جوچين فريوېريچ ۲۰۰۸ زېږدي، ۲۷۸ څخه تر ۲۹۰ چوپړی)

و، په ۲۰۰۹ زېږدي کال کې افغانستان په پېنځو لويو سينونو و ویشل شو، ډنډونه د پنځ امو سين حوزه (PARB) درېيمه برخه ده، په افغانستان کې د سين تر ټولو لوی حوزه چې ټول مساحت لري ۹۵۰۰۰ هکتاره PARB اووه فرعي حوزې لري، په دې اووه فرعي حوزو کې پورتنۍ پنځ او ښکته شامل دي.

پنځ چې د شمال ختيځ څخه د پنځ امو سين سره يوه ځای کېږي، د افغانستان يوه برخه، د کوکچې سين ۶,۴۰۰ اوبه کوي Mm^3/a د کوکچا سين فرعي حوزې څخه (کوم چې يوه د ۲۲,۰۰۰ کيلومېتره مربع ساحه) او د کوندوز سين ۶,۶۰۰ اوبه کوي Mm^3/a . د کوندوز سين حوزه په خپله له دريو څخه جوړه ده، د سين فرعي حوزې: د پورتنۍ کوندوز سين فرعي حوزه (د ۱۶,۵۰۰ کيلومېتره مربع څخه ۳,۶۰۰ Mm^3/a اوبه ايستل)، تالقان د سين فرعي حوزه (د ۱۳,۰۰۰ کيلومېتره مربع څخه ۲,۴۰۰ Mm^3/a اوبه کوي) او د کوندوز د سين د سين فرعي حوزه (۶۰۰ Mm^3/a له ۱۲,۰۰۰ km^2 څخه). دا دوي مرستيال ډنډونه د ۱۳,۰۰۰ Mm^3 پر ټول اوسط کلنۍ حجم توليد کړی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړني.

په کال کې د ۶۳,۵۰۰ کیلومېتره مربع ټول د اوبو ایستلو ساحې څخه، په پایله کې په هر مربع کیلو مېتر کې د ۶,۵ لیټرو په اوسط ډول ځانګړی جریان، په هېواد کې ترټولو لوړ مشخص جریان دی.

د PARB د هېواد ۱۵٪ پوښي او له هغه څخه ډېر تولیدوي ۱۹,۰۰۰ Mm^3 یا لږ ترلږه د هېواد د اوسط ۴۸,۷٪ هر کال د سطحي اوبو سرچینې تولیدوي.، (راجیب چاکرابورتي. ۲۰۲۱ زېږدي، ۱۵۲ چوپړی)

۵. ۱۴ ټاټوبي د سینونو ټولواله (سیستم)

ټاټوبی شپږ سینیزه ټولوالې لري.

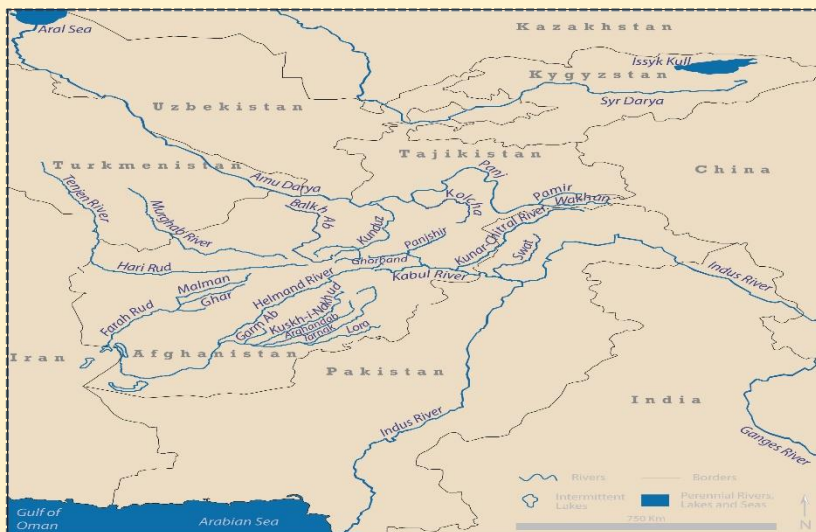
۱. امو تتو سینیزې سیمې ټولواله
۲. د هري سین (هریرود) او مرغاب تتو سینیزې سیمې ټولواله
۳. هېلمند تتو سینیزې سیمې ټولواله
۴. کابل (اېندوس) تتو سینیزې سیمې ټولواله
۵. شمال تتو سینیزې سیمې ټولواله
۶. سويي خروب شوي سیمې ټولواله.

ټاټوبي د سینیزو سیمو (سیندیزو حوزو) نڅېنې چې د شپږو سینیزو سیمو څرګندونه کوي په لاندې بڼه یې د ګڼې شمېر روښانه شوی دی:.

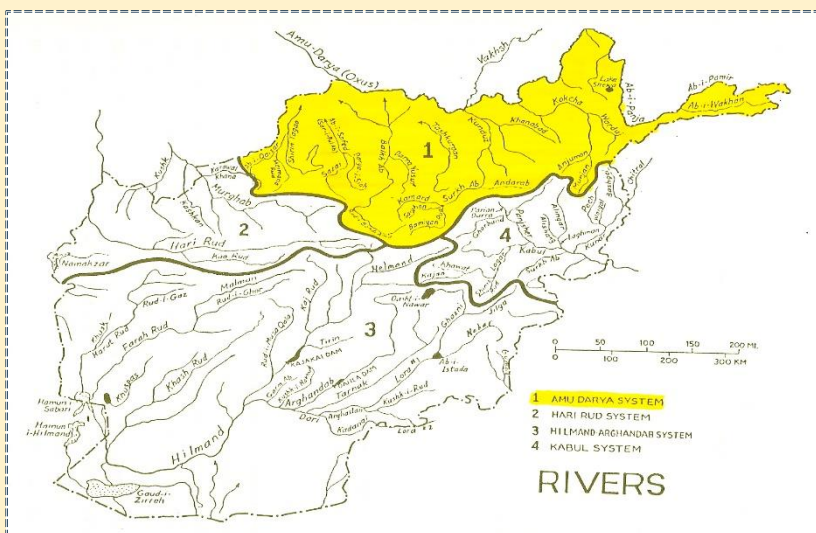
۱. امو سین د تتو سینیزه سیمه؛ ۲. شمال د تتو سینیزه سیمه؛ ۳. کابل (اېندوس) تتو سینیزه سیمه؛ ۴. هریرود او مرغاب تتو سینیزه سیمه؛ ۵. هېلمند تتو سینیزه سیمه او ۶. سويي خروب شوي سیمه.

په لاندې انځورونو کې رمټ له څرګند شوي دي له کښلو معلوماتو سره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۵. ۲۸ هـ پخواني افغانستان د سيندونو ټولوالي نخښه (نقشه، مپ) چې د سر سين، امو سين او اباسين (اندوز سين) سيمه بين النهرين (د سينو په منځ کي يا خوراسان) له ايسکي کول، اورال او اپند سمندر پوري روښانه کوي.

انځور ۵. ۲۹ هـ امو (جيهون، اکسيوس) سين د تتی انځور، د تاتوبو له ځينو سيندونو په ژېړ شوي سيمي کي په تورو کرښو سره ښودل شوي دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

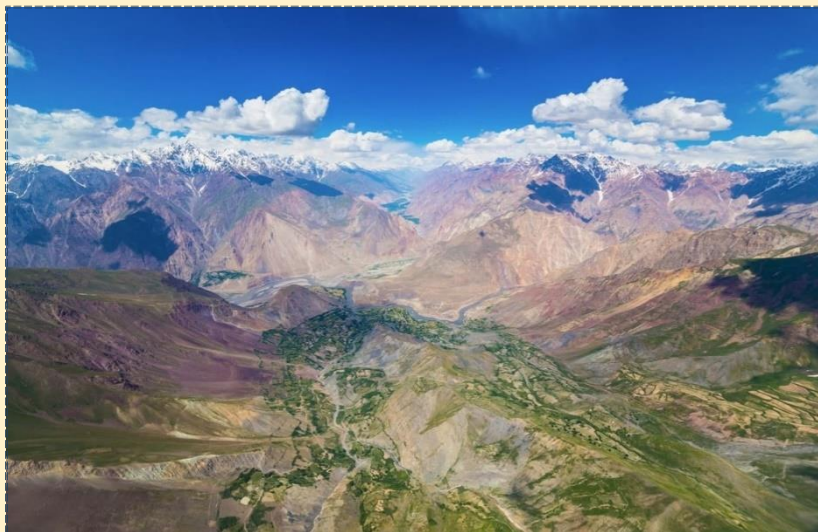

انځور ۳۰.۵ پامير سين د ژي انځور، پامير ولسوالۍ، بدخشان، افغانستان.

انځور ۳۱.۵ پنج سين بدخشان ولايت د تاجيکستان او افغانستان پوله.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵. ۳۲ واخان ځغاستی، کوز واخان سین انځور، بدخشان، افغانستان.

انځور ۵. ۳۳ امو د مرستیال سین د تتی انځور، چې له واريو ډک غرونه د نوموړي
سین د پندولو څرگندونه کوي.

1 AMU DARYA SYSTEM
2 HARI RUD SYSTEM
3 HILMAND ARGHANDAB SYSTEM
4 KABUL SYSTEM

RIVERS

انځور ۵. ۳۴ ټاټوبي نخښه چې له سلو ۸۰٪ سينو اوبو د ليرد سېمي په ټوله کې څرگندوي. پامير د څوکي سين چې ۵۰ کيلو مېتره په پامير کې بهيري او بيا تاجکستان ته دننه کېږي د اوکسو سين يا سپيني اوبو سين چې مرغاب او برتينگ سين ترې بوږيږي او کوز پنج امو ته غور خپري نه دي ښودل شوي.

انځور ۵. ۵۳۵ د پخواني افغانستان يوې برخې يا د اوسني تاجکستان د سيندو نو خښه چې د امو سين مرستيلانو په ډاکه کوي.

Republic of Tajikistan

Mean annual rainfall

UZBEKISTAN

KYRGYZSTAN

CHINA

AFGHANISTAN

Dushanbe

Legend:

- main rivers
- mayor cities
- basic lakes and reservoirs

Amount of precipitation (mm)

less 100 200 400 800 1200 1600 more

0 35 70 105 140 km

Source: Atlas of Tajikistan

Tajikistan

- International boundary
- Viloyat boundary
- National capital
- Administrative capital
- Railroad
- Road

0 25 50 75 Kilometers
0 25 50 75 Miles

Lambert Conformal Conic Projection, N 12° 30' 00" E

انځور ۵. ۳۶ د پخواني افغانستان د ځينو برخو يا اوسني تاجکستان، اوزبکستان، سمرکند او د کبرغیزستان او کرکازستان د سیندونو نڅښه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۵. ۳۸ پخواني افغانستان يوې برخې يا د تورکمنېستان د سينو ټولوالي انخور، چې پېنځه يې له افغانستان او يوه يې له اوزبېکستان څخه پندېږي.

انخور ۵. ۳۹ د کبرغېزېستان او کزاکېستان د سیندونو نڅېه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵۰. ۴ د پخواني افغانستان د ځينو برخو يا اوسني اوزبېکېستان سمرکند او د کبرغېزېستان او کزاکېستان د سيندونو نځېته.

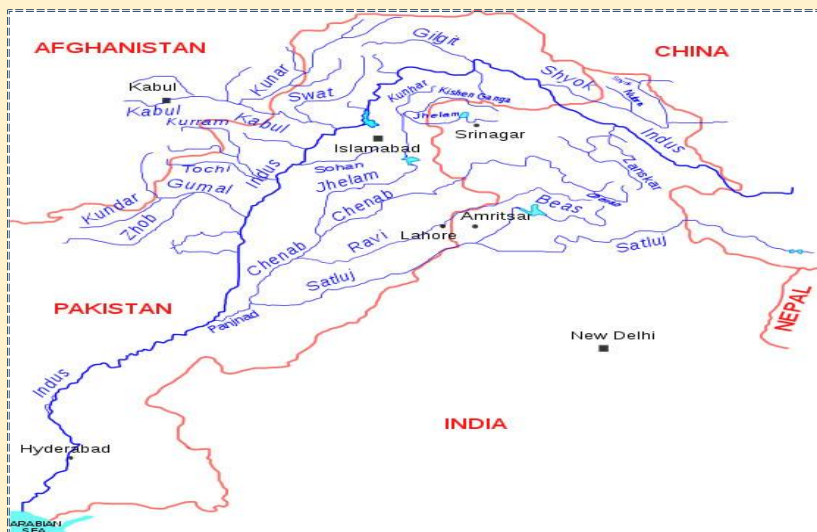
انځور ۵۰. ۴۱ د پخواني افغانستان د ځينو برخو يا اوسني اوزبېکېستان سمرکند د سيندونو ټولوالي نځېته.

۸۹ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۲.۵ د افغانستان، تاجیکستان، اوزبېکستان، کبرغېزېستان او کزاکېستان د سیندونو نڅېنه چې د اورال سمندرګی پندوي.

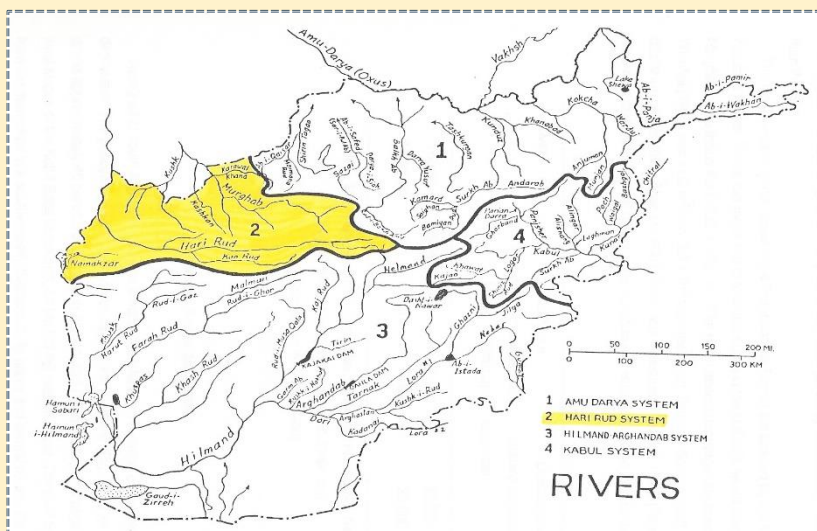

انځور ۳.۵ پخواني افغانستان يوي برخي د سينو ټولواله، د اباسين سين مرستيالان انځور چې په اوږنګه بانجاني کرښو سره ښودل شوي دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵. ۴۴ د مرکزي اسيا هېوادونو ټولواله، چې په راتلونکي کي د غوره پرمختگ، يوه والي د پندوسکي د وگړو سوکالۍ، بډايښي، ودني، رميتيا، بشري زېرمو زېرمه ده.

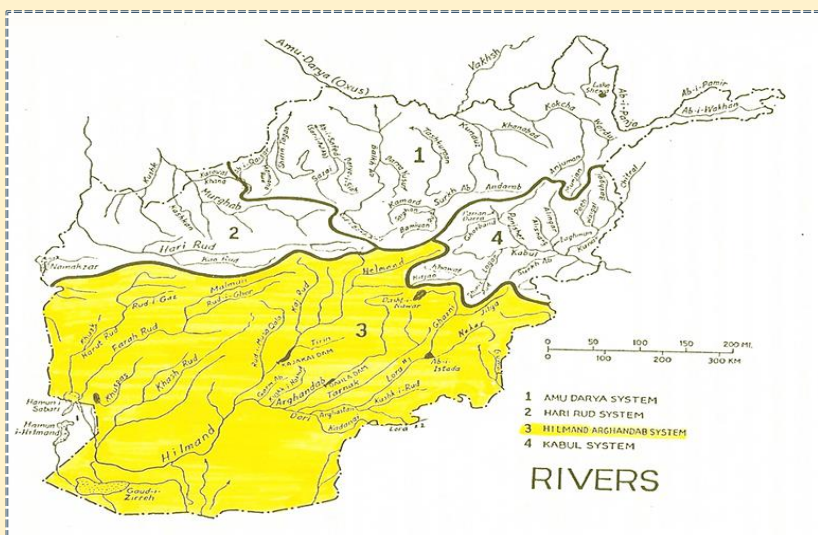
انځور ۵. ۴۵ هريرو د مرغاب د سيندونو ټولواله چې ۱۳ سينونه لري، تورکمنېستان او ايران ته لوړېږي او البته په کروندو کي وچيږي، چې ستر ېښاخونه يې دا دي: د مرغاب سيند ۱۳۵۰ مکعب مېليون مېتر؛

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

کاشان، کوشاخ وړود سينونه ۱۱۰ مکعب مېليون مېتر؛ هريرود سيند
۱۶۰۰ مکعب مېليون مېتر چي ټول ټال په منځني کچه ۳۰۶۰ مکعب
مېليون مېتر اوبه ليردوي.

انځور ۴۶.۵ هريرود سيند انځور مرکزي، اسيا، لوديځ افغانستان.

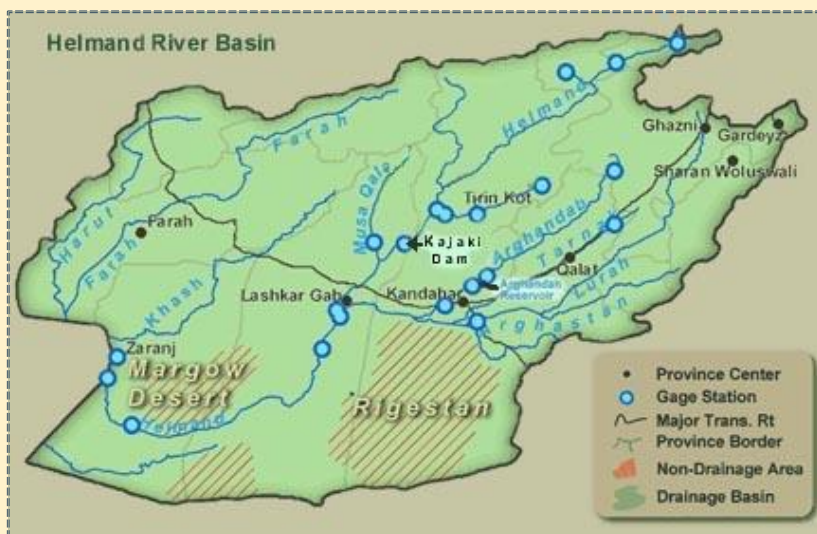
انځور ۴۷.۵ هېلمند سيندونو ټولواله چي ۱۱ سينونه لري، ايران ته لويږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

الته په هامون څلېر او کروندو کې وچپړي، چې ستر بڼاخونه يې دا دي: د فراه سيند ۱۲۵۰ مکعب ميليون مېټر؛ هېرات (هرات) سيند يا شيندند سين ۲۱۰ مکعب ميليون مېټر؛ خوسپاس سيند ۴۰۰ مکعب ميليون مېټر؛ خاش سين ۱۷۰ مکعب ميليون مېټر، کچ سين ۶۰ مکعب ميليون مېټر؛ غزني سين ۳۵۰ مکعب ميليون مېټر؛ کجکي ښه هېلمند ۶۰۰۰ مکعب ميليون مېټر؛ موسا (موسی) کلا ۲۲۰ مکعب ميليون مېټر؛ ارغنداب ۸۲۰ مکعب ميليون مېټر؛ کوز هېلمند سين ۱۱۰ مکعب ميليون مېټر؛ د سويل سين تتی (باسين) ۷۰ مکعب ميليون مېټر چې ټول ټال په منځنۍ کچه ۹۳۰۰ څخه نيولې تر ۱۲۰۰۰ مکعب ميليون مېټر اوبه لېږدوي يا غورځوي او خپل نس تش وي.

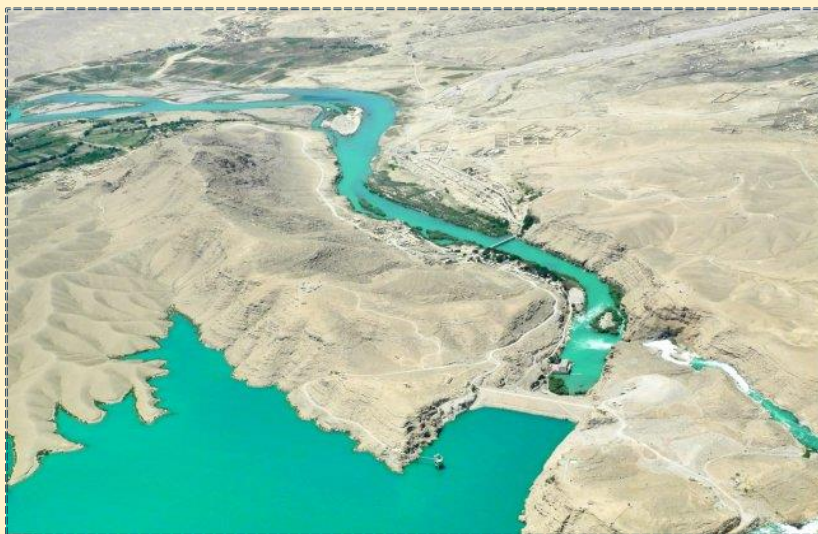
د هېلمند سينديزې سيمې د ټاټوبي د ټولې پراختيا لږ تر لږه له سلو ۴۷.۱٪ نيسي چې ۳۰۸،۵۱۳.۰۰ مربع کيلو مېټره سيمه څخه رغښت نيسي.

مکماهون (McMahon) چې په خټه انگرېز و، د افغانستان د لويديځو سرحدونو د ټاکلو په وخت کې يې شتون درلود، د نيمروز ولايت په اړه داسې ويلي و، د نيمروز ولايت د کرکېلي د کښت ډېروالي د هېلمند سيند ډېرو اوبو دغه ولايت د کرنې پيداوارو له اړخه ترټولو غني کړی دی، خو دا د پرديو د دروغو خوښونکي خبرې دي چې په رښت کې نيمروز د نړۍ مريخ دی، تشې شگې، بې اوبو اواړي، باغونو او ځنگلونو خالي.

انخور ۴۸.۵ هېلمند سين د تتې انخور، د سيندونو له اوږنگه کړېنو سره، چې اوبو د مېچه کولو سېمو سره چې اوبو کچه په سويل د ټاټوبي کې څرگندوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

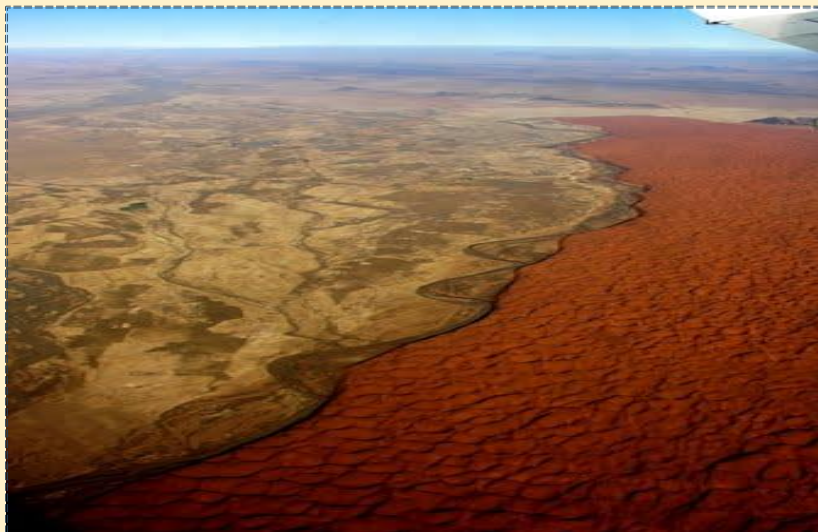

انخور ۵. ۴۹ هېلمند د کجکي ډنډ د يوې خنډې انخور، کجکي ولسوالۍ، هېلمند،
افغانستان.

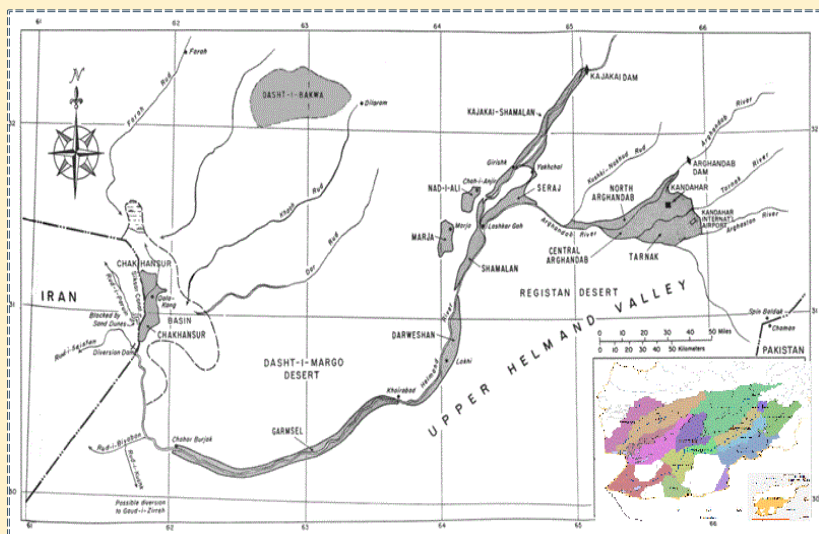

انخور ۵. ۵۰ هېلمند سين ناوې ولسوالۍ کې د يوه شړل شوي امريکايي انخور.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵۱.۵ ارغنداب سين انځور، چي سرې اوبه د هېلمند سيند ته لېږدوي.

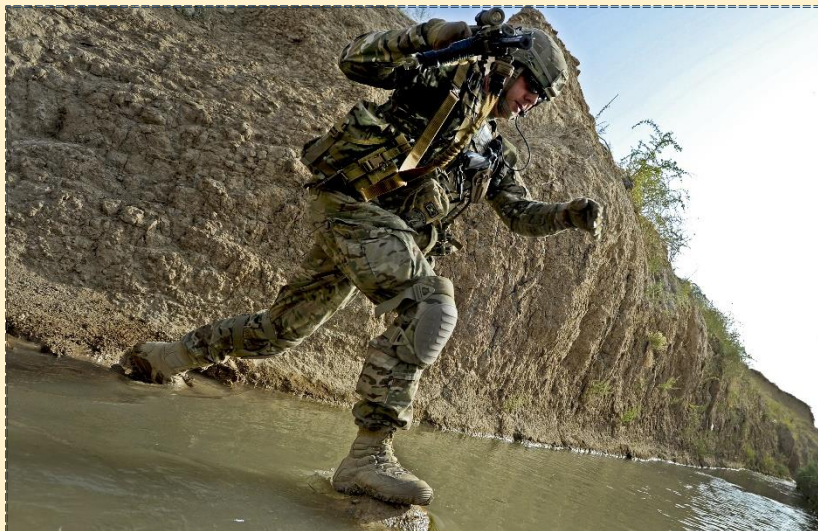

انځور ۵۲.۵ هېلمند سين د تتي انځور، د سيندونو له کړېنو سره، چي اوبو د لېږد
سېمو په منځ او سويل د ټاټوبي او ايران گاونډي هېواد سره څرگندوي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵۳.۵ اوروزگان سیند، ترینکوټ ولسوالۍ، اوروزگان، افغانستان.

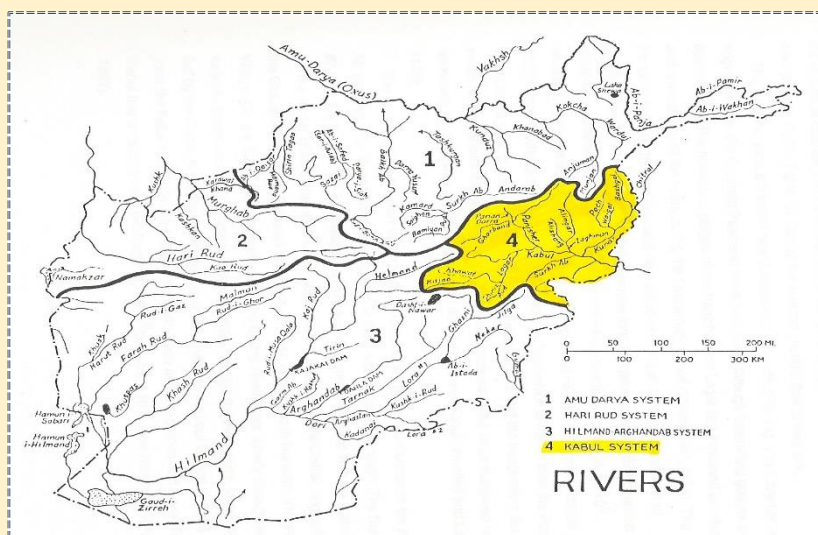

انځور ۵۴.۵ ترانک سین، د هېلمند سین مرستیال، قلات، زابل ولایت، افغانستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵. ۵۵ ترانک سين، د هېلمند سين مرستيال، پنجوايي ولسوالۍ، کندهار
ولايت، افغانستان.

انځور ۵. ۵۶ پلازمېنې (کابل) د سيندونو ټولواله چې ۱۹ سينونه لري، تر ټولو
اوږد سيند دی چې د هند سمندر ته لويږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

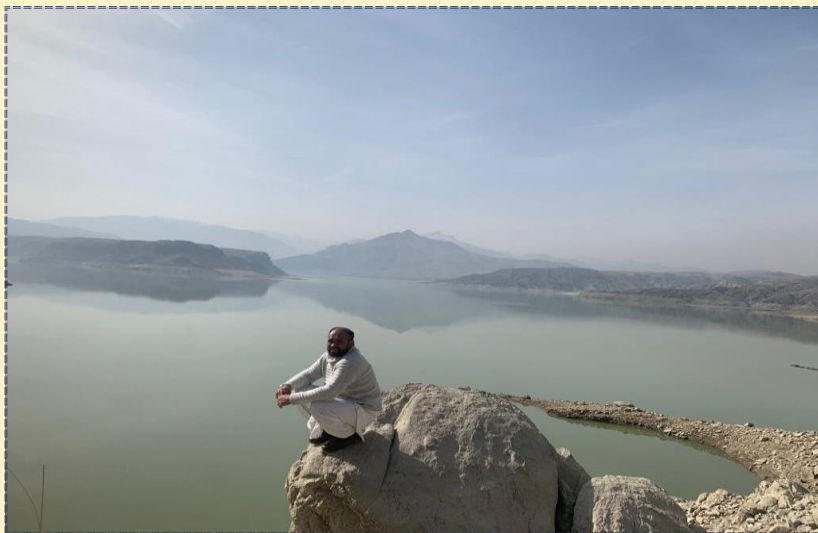
مرستيالان يې د گوملي سيند ۳۵ مکعب مېليون مېتر؛ مارو، شمال، خورم سينونه ۴۰۰ مکعب مېليون مېتر؛ پنجشېر سيند ۳۱۳۰ مکعب مېليون مېتر؛ کونړ ۱۵۲۵۰ مکعب مېليون مېتر (تر روان پېره پاکستان هغه اوبه چې زموږ له پخواني چترال څخه پر کونړ ته د ننه کيږي د اوبو سټيشن يا اوبو مېچې اله نه ده خای پر خای کړي او نه يې ښه مديريت کړی دی، چې لاندې سيمې او کروندې او کورونو ته هر کال تاوانونه اړ وي مخه نه ده نيولې، که چېرې ۱۵۲۵۰ څخه ډېره، ۲۴۰۰۰ وي نوبيا ۱۰۰۰۰ زموږ د کونړ دي او ۱۴۰۰۰ يې له چترال څخه راځي. او که ۱۴۰۰۰ وي نو ۱۰۰۰۰ يې زموږ او ۴۰۰۰ يې له چترال څخه راځي؛ پر کابل ۲۵۲۰ مکعب مېليون مېتر چې ټول ټال په منځنۍ کچه ۲۱۶۵۰ مکعب مېليون مېتر اوبه ابا سيند ته غورځوي.

د تاتوبي کابل سيند د برېښنا جوړولو لږ ځايه ستر پيداوارو جوگه دی، د دې له لوري سيمې څخه د تپتي سيمې لوري د بهېدو له امله د پام وړ دي، سره له دې چې د دوی کرښه يوازې د سيند غاړو کوشنۍ يو ځمکنيو بڼو په جوړولو کې خورا پياوړی استازی دی، په داسې حال کې چې د دوی اوبه د افغانانو له پاره د ژوند ژونگړتوب کوټه (حياتي خونه) ده. خو د لرلي سوسيوسي او وران کارو له لوري د اوبو خړوبولو او برېښنا پيداوار چمتو کولو له پاره تل په پيلني پل کې ستونی بغي او مخه ډب کول کيږي.

انځور ۵. ۴۰۰ کونړ سيند، په منځنۍ کچه لږ تر لږه په کال کې کونړ ۱۵۲۵۰ مکعب مېليون مېتر اوبه د کابل سيند ته غورځوي، کونړ ولسوالۍ، کونړ.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۵. ۵۸ پلازميني (کابل) سين تتي، نغلو سر، سروبي ولسوالۍ، کابل
افغانستان.

انخور ۵. ۵۹ پلازميني (کابل) سين، عبدالرحيمزي سيمه، سرخکانو پله سره د
مازديکري انخور، قرغه يي ولسوالۍ، لغمان، افغانستان.

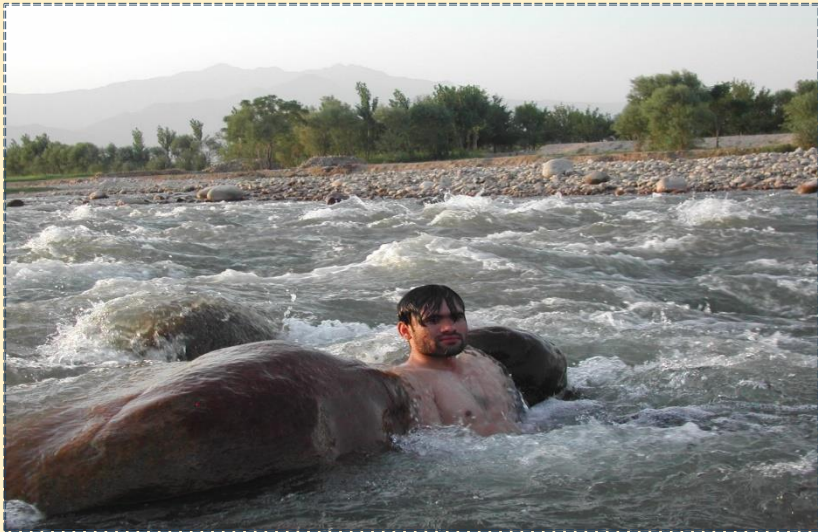
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵. ۶۰ د الېنکار سين له دوي سيندونو څخه پندېري چي يوه يي رامگيل او
کوليم سينونه دي.

د لغمان سين چي عزيز خان کڅ، معروفخيلو کلي سره درنټي بند سرته د کابل
سين سره يوه ځای کېږي چي د ايندوس سين تني يي څښي. د الېنکار نليار پول
ابو مېچه کولو ټولوالي (سټيشن سيستم) د چي په يوه کال کي په منځني کچه
۲۴۵۰.۷۶۳ مکعب مېليون مېتر اوبه لغمان سين ته جوگي پله څخه کوزي لوري
د چاردي ملايانو کلي ته نږدي غورځوي. د الېنکار د ابو غورځوني کچه (ديسچارج
) په يوه ثانيه پر مکعب مېتره اوبو بهېږي، په لاندې بڼه ده: . په سلواغي مياشت
کي ۱۳.۵ مکعب مېتره اوبه پر ثانيه، په کب مياشت کي ۱۷.۸ مکعب مېتره، په
وري مياشت ۵۴.۷ مکعب مېتره؛ په وري غويي مياشت ۱۲۷ مکعب مېتره؛
غبرگولي مياشت ۲۰۴ مکعب مېتره؛ په چنگاښ مياشت ۲۱۳.۸ مکعب مېتره؛ په
زمري مياشت ۱۲۶ مکعب مېتره؛ په وږي مياشت ۶۰.۷ مکعب مېتره؛ په تله
مياشت ۳۶.۲ مکعب مېتره؛ لړم مياشت ۳۲.۲ مکعب مېتره؛ په ليندۍ مياشت
۲۹.۱ مکعب مېتره او مرغومي مياشت ۱۶.۹ مکعب مېتره اوبه بهېږي. چي ټټبي
کچي مېخه يي په سلواغي مياشت کي ۱۳.۵ مکعب مېتره پر ثانيه ده او لوري
کچي مېخه يي په چنگاښ مياشت کي ۲۱۳.۸ مکعب مېتره پر ثانيه ده، چي منځني
کچه يي ۷۷.۶۶۱۶۷ مکعب مېتره پر ثانيه ده. نوموړي کره مېچه له ۲۰۱۵
زېږدي څخه تر ۲۰۲۱ زېږدي پوري خوندي شوي مېچه ده؛ الېنکار د سين غاړه،
کلبېله، مهترلام ولسوالي، لغمان، افغانستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۵. ۶۱ د اليشنگ سين، تيرگريو سيمه، تيرگريو پله سره د مازديگري انځور،
مهترلام ولسوالي، لغمان، افغانستان.

اليشنگ سين د کاوون د غرو لورو سوکو څخه سرچېپنه اخلي، په سلواغي کې
مياشت کې ۲ مکعب مېتره اوبه پرتاني کېږي چې په چنگاښ مياشت ۱۰۶ مکعب
مېتره رسېږي چې د اوبو چټکتيا يې د الېنگار سين څخه ډېره ده. چې منځنۍ کچه
يې ۳۸ درېنگلي (مکعب) مېتره پر ثانيه ده.

چې په يوه کال کې په منځنۍ کچه ۱۱۹۹.۱۶۳ درېنگلي مېليون مېتر اوبه لغمان
سين ته جوگي پله څخه کوزې لوري د چاردي ملايانو کلي ته نږدې غورځوي.
چې غرونه يې تل په وا ورو پوښلي وي. او لاندېنۍ لرغونې لنډۍ يې چې د تاتوبي
په پوستکالي بڼه په کېنلې کې د گل پاچا الفت له لورې خوندي شوي ده يادونه
کوم.

زما زړگي د کاوون غردی

په نورو گرد وي پرما واورې و روينه

د لغمان سيند د اوبو مېچه کولو ټولوالي په سټه، په يوه کال کې په منځنۍ کچه
۳۶۴۹.۹۲۶ مکعب مېليون مېتر اوبه کابل سين ته غورځوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶۲.۵ د لغمان سيند چي د الېنگار او الېشنگ سيندونو له يوه ځای کېدو څخه
جوړېږي. عزيز خان کڅ، معروف خيلو کلي سره درنټي بند سرته د کابل
سين سره يوه ځای کېږي چي د ايندوس سين تنی يې څېنې.

انځور ۶۳.۵ وازه خوا، پکتیکا، د گومل سين پندولو يوه له واورو ډکه سېمه چي
د سړوبو په ډول اوبه گومل سيند ته غورځوي چي ۳۵۰ مېليونه درېنگلي مېتره
اوبه په کلنی کچه کابل سيندیزه سيمه کې پيداوړ زوکړه کوي.

انځور ۵. ۶۴ ټاټوبي د سروبو (يخچالونو) او د سيندونو لويېکچې ټولواله.

و، پايښت: په ټاټوبي کې د سيندونو د اوبو پايښت د وگړو ژوندي پاتې کېدو له پاره اړين دي، مگر راتلونکي پېر د ډېرې وگړو له پاره خورا ناڅرگند دی. په هر پېر، يوه شمېر ښکاروندي (معيارونه) رامنځته شوي ترڅو د ټاټوبي وگړو سره مرسته کوي، ترڅو دوی د اوبو رسولو بڼه ساتنه و کړي (۳.۳ لښتيلیک) په بنسټ. نوموړي منل شوي ښکاروندي (معيارونه) اړينه ده چې هرڅوک زده کړي او د ټاټوبي په ښوونځي يو کې ښوونه او روزنه شي ترڅو د بڼه راتلونکي له پاره د اوبو رسولو او ساتلو غوره پلان جوړولو وړتيا ولري.

۳.۳ لښتيلیک په ټاټوبي او شا او خوا کوزو هېوادونو کې د اوبو د پلان کولو له پاره د پايښت معيارونه (له گليک وروسته، ۱۹۹۸). دا يوه هېله مند لړ دی ځکه چې دا ټول ښکاروندي (معيارونه) په روانپېر کې نه پوره کېږي.

۱. د اوبو بنسټيزه اړتيا دا ده چې د ټولو انسانانو له پاره د انسان روغتيا ساتلو له پاره ډېم ډاډ ورکوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. د اوبو بنسټيزه اړتيا به د اکوسيستمونو د روغتيا د بيا رغولو او ساتلو ډاډ ورکوي.

۳. د اوبو څه رنگوالي (کيفيت، بنه والي) بايد د ټاکلو معيارونو لږ تر لږې کچې سره سم و ساتل شي، چې نوموړې د ځای او د اوبو د کارولو څرنگوالي پورې اړه لري.

۴. د ژويو (انسانانو) کړنې بايد د تازه اوبو د زېرمو او بهېدلو (جریانونو) اوږدمهاله نوي کولو ته تاوان (زيان) و نه رسوي، و، اړين ده چې له سلو ۱۰٪ يې د پنځي چارپېريال له پاره تېټو يا لرو سيمو ته پرېڅېښودل شي. ،،

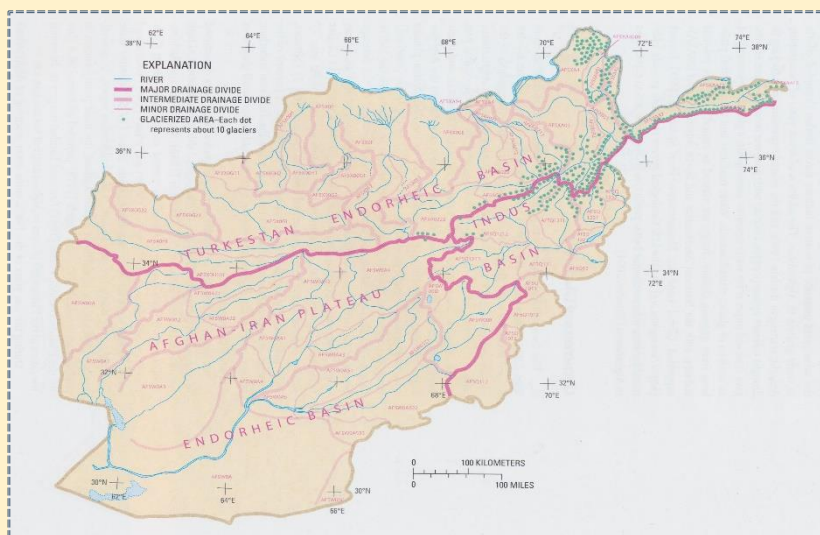
۵. د اوبو د سرچينو د شتون، کارونې او څه رنگوالي په اړه معلومات بايد راټول او ټولو اړخونو ته د لاس رسي وړ و ګرځول شي.

۶. د اوبو پر سر د شخړو د مخنيوي او حل له پاره بايد بنسټيز ميکانيزمونه جوړ شي.

۷. د اوبو پلان جوړونه او پرېکړه کول بايد ديموکراتيک (خپلواک، ازاد) وي، د ټولو اغېزمنو اړخونو استازيتوب رېښتي (يقيني) کړي، د ټولو اغېزمنو اړخونو استازيتوب ته وده ورکړي او د اغېزمنو ګټو نېغ (مستقيم) ګډون ته وده ورکړي. ،،
(د اوماها نيبراسکا پوهنتون، ۲۰۲۳ لېږدي، ۲۳ چوپړی)

بل لورې ته په ټول ټاټوبي کې ستر ۳۱۴ سړوبي (يخچالون) دي، له ۲۴۰ ستر سړوبو اوبو ويلېدنې څخه امو سيند سرچېنه اخلي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶۵.۵ ټاټوبي د سړوبو (يخچالونو) او د سيندونو لويېکچې ټولواله.

و، شکل ۱.۳ سي. د افغانستان د سيندونو نخښه چې د اوبو ايستلو ماسټر ټولوالي (سيستمونه) څرگندوي او همدارنگه د گليشیر د ويلي اوبو سرچينې ښه يي (شنه ټکي، په دې سړوبو کې هر ټکی د ۱۰ گليشیر يخونو سره مساوي کېږي چې د ټاټوبي په شمال او ختيځ کې منځه شوي (په يوه ځای کې سره ټول دي))، (د اوماها نيبراسکا پوهنتون، ۲۰۲۳ لېږدي، ۲ چوپړی)

ډېر ستر هېوادونه د اوبو په سر په کوشنۍ يو هېوادونو سياسي لويې کوي، خپلې گټې په کې گوري چې ښه بېلگه يې د روسي هېواد له مور سره وه، زموږ ولسمشر يې په دې تېر ويسته چې تاسو ته به د امو په سيند په شمال کې سترې سترې اسانتيا وي جوړې کړم، هغه يې و نه کړل، بخارا او سمرکند يې زموږ له لوی کور څخه بېل کړه، په همدې ښه ډېرې پينۍ وال و گړي په امريکا گوته نيسي چې په پنډوسکه کې د اوبو په سر شخړې زوکړه کړي او خپلو موخو ته و رسېږي، چې د امريکا ملگرو ولايتونو د سولې ودانولو په نوم يې ستر پوهنتون بورولي دی، چې نوم يې د سولې دی خو په رښت کې د سولې په نوم

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

جگړې په نرمۍ زوکړه کوي او له دې زورنې خپلې موخې هسکو سوکو ته رسوي، چې په سلگونو کړنې يې دا کاني سپينې ته را اوباسي، په هر پېر گواکې دا ده چې کنه نو نه ورته نه شو ويلی چې داسې به نه کوي. و، هېڅ پرمختللي هېواد د اوبو په سر جگړه نه ده کړې، په تاثر ده پرمختللي هېوادونه د اوبو زېرمو وېش سره کوي چې په دې کې سره ډېر نږدې وي سره، هېڅ کله هم شوي نه ده چې هېوادونه دي د اوبو شخړې په سر فوځي ځواک سره ښکر په ښکر کړي، دريشو له سرحدې لويې جگړې څخه په لومړۍ يو شپږو جگړو څخه چې د دوېم نړۍ والي جگړې ورسته شوي دي، دا راپور د اوبو په سر د شخړو زورونه څرگندوي، د ټکر وېرې او د سولې جوړولو ستيا راتيږي په کومه بڼه د اوبو ډيپلوماسي په مخکې وړي چې د وېرو په لږولو (اغېزه، نري کول يا پستول) کې مرسته کوي. ، د ليکوال ژباړه (ډيويد، ۲۰۲۰ زېږدي، ۱ چوپړی)

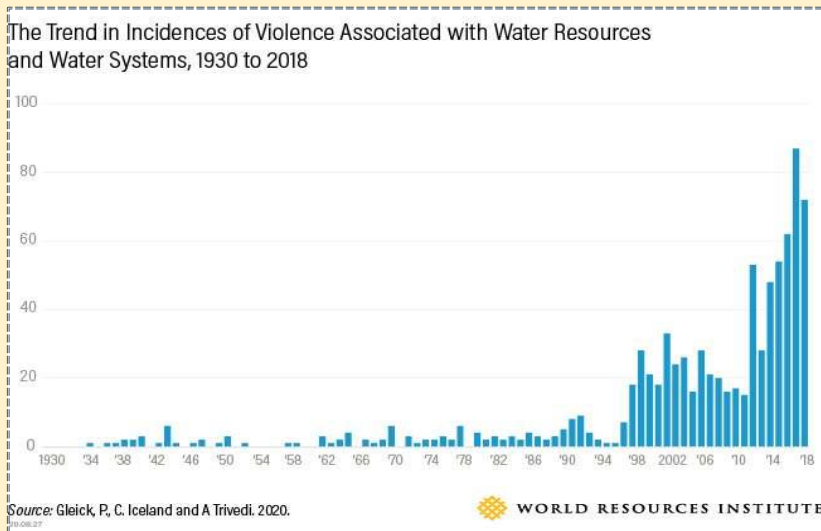
په همدې د سرچينو نړۍ وال اينستېټوټ چې تر ډاکټرۍ کچې پورې په کې غلې څېړنې، شننې، لاسته راوړنې او مندنې سپينې ته را وباسي، هم د خپلو هېواد د ځانگړو خدمتونو ادارو تر چتر او لارښوونې لاندې په کار کړ کېږي، چې تر ټولو لويه ليدې او لرلیدي ليد يې په منځني ختيځ باندې د اند او وند له غورځولو څخه نه دی، چې له ۱۹۳۰ لېږدي يې پيل او تر ۲۰۱۸ لېږدي يې په لومړي پلان او دوېم او درېيم او روان پېر پلان باندې کړ وو چې تر ټولو پنده برخه يې له ۱۹۹۸ زېږدي څخه څرگندېږي او دوي زه او ۲۰۱۷ کې خپلو موخو هسکو ته رسېږي.

د وگړو په وړاندې رښتې څېره د چې تگلار (خوا، مخه، ميلان، تمايل يوې خوا ته مخ کول، تمايل ښوول: پاملرنه کول) پېښېدنه (واقع کېدنه، نابوبره، پرېښېدنه، پېښه) په زور (قوت، تشدد، اجبار: تېری، سپکوی: سختي، توندي، پارېدنه: تاو.) کې د توښه (ذخيره، څوری، پاسره: چېنه، منبع: تد بير، چاره.) يوه ځای کېدل (نښتل، تړل کېدل، مربوطېدل، شريکېدل، يوه ځای کول، نښلول، مړل، مربوطول (ذهناً)، ملگريکول، شريکول، گډول.) د اوبو توښې او د اوبو تولوالي له پاره له ۱۹۳۰ څخه تر ۲۰۱۸ پورې.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د تگلارې پېښېدنه په زور کې د توبنې يوه ځای کېدل د اوبو توبنې او د اوبو تولوالي له پاره له ۱۹۳۰ څخه تر ۲۰۱۸ پورې. هېڅ څېر د تګر چلولو جوګه نه کېږي، هېڅ يوازي د حل لاره به د اوبو امنيت له منځ وي نه سي، له نيکمرغه په لويه کې د حل لارې زموږ سره شته دي په چمتو شوي راپور کې.

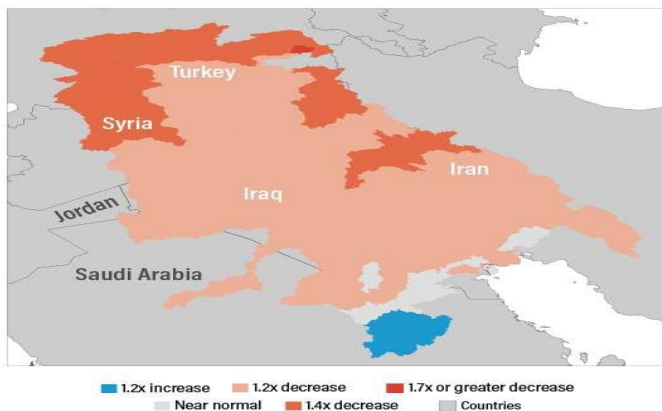
د اوبو په سر تګر ته د پای ټکی اېښودل، د اوبو او سوکالۍ خنډونو ته د حل لارې چارې، د اوبو، سولې، سوکالۍ ملګرتيا له پاره په ډېليو اړ ای ټاکلي اېنستېټيوټ په درځنونو سټراتيژۍ لري چې د اوبو اړوند تګرونه او خنډونه ټېټوي په څلورو ناستو ډلګيو يې وېشي. پنځي زېرمې، ساينس، ډيپلوماسي او د اېنجينېرۍ لاسته راوړنې. چې د اېنجينېرۍ لاسته راوړنې له سلو ۶۸٪ عراق (اېراک) کې لاسته راوړې دي چې اوبه له کمتون سره مخ دي.،، (چارليس، ۲۰۲۰ زېږدي، ۲، ۴ او ۶ چوپړی)

څېره ۵. ۸ تگلارې پېښېدنه، په زور کې د توبنې يوه ځای کېدل د اوبو توبنې او د اوبو تولوالي له پاره له ۱۹۳۰ څخه تر ۲۰۱۸ پورې.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

Projected Change in Water Supply in the Tigris-Euphrates Basin from Baseline through 2040 under BAU Scenario

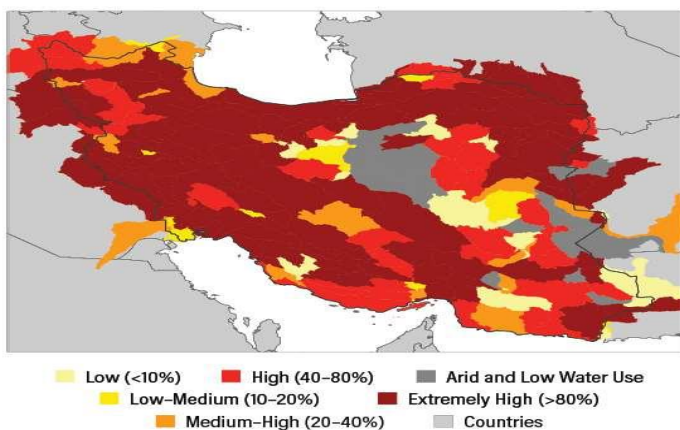

Source: Gleick, P. C. Iceland and A Trivedi. 2020.

WORLD RESOURCES INSTITUTE

انځور ۵.۶۶ د تګريس ايوپورټس ټټي سنټېليکي ۲۰۴۰ زېږدي کال له پاره په سناريو (د فلم کيسه) د ابورسولو پروژه کې بدلون راځي.

Baseline Water Stress in Iran

Source: Gleick, P. C. Iceland and A Trivedi. 2020.

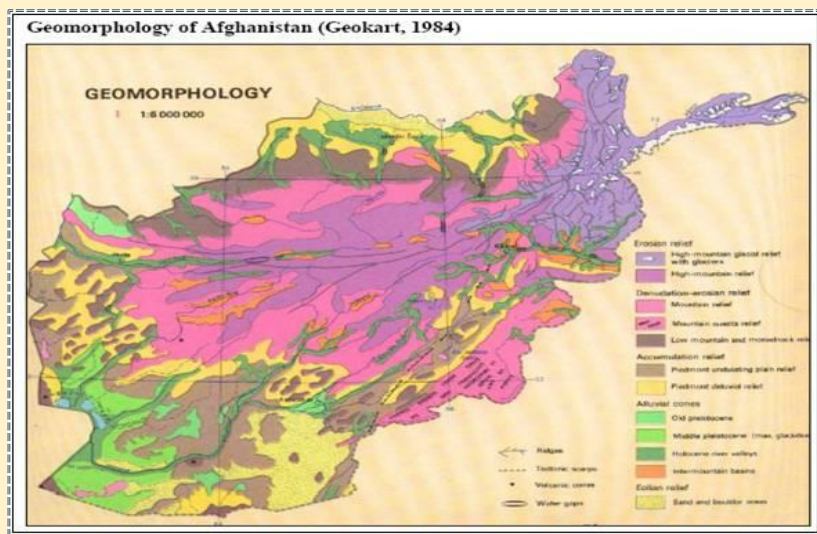
WORLD RESOURCES INSTITUTE

انځور ۵.۶۷ ايران هېواد د اوبو اندېښنو د سټي ليکه.

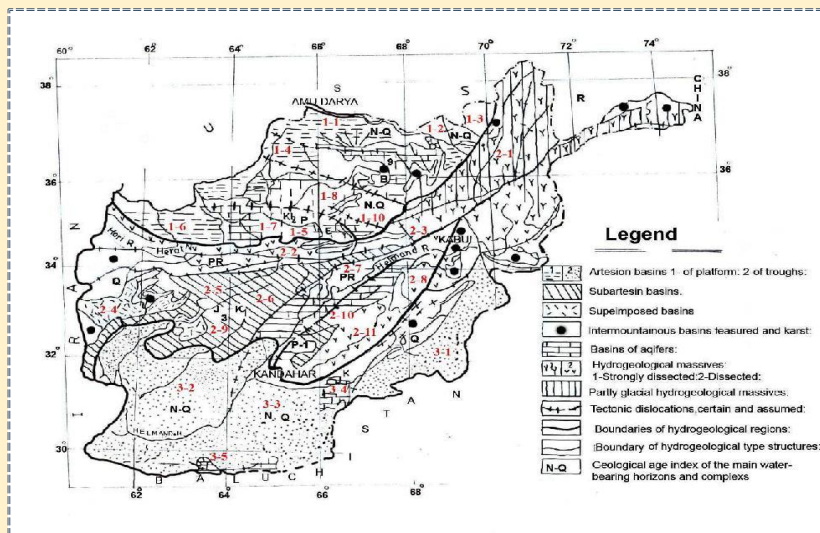
و، پيکه ژېړ رنگ شوي سيمه کې د اوبو اندېښنې د سټي ليکه: ټيټ کچه له سلو ۱۰٪ څخه کوشنې شمېر يې؛ پيکه سور رنگ شوي سيمه کې د

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

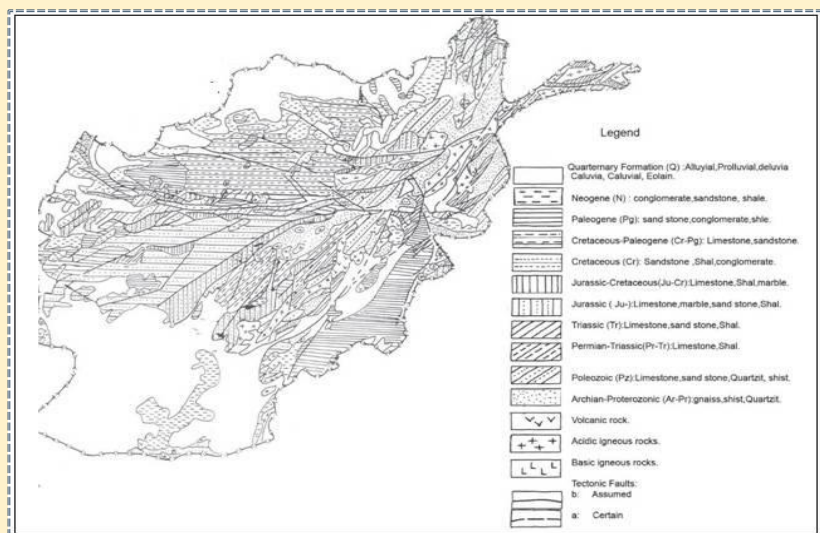
اوبو اندېښنې د سټې ليکه: لوړه کچه له سلو (۴۰٪-۸۰٪)؛ خاورين رنگ شوي سيمه کې د اوبو اندېښنې د سټې ليکه: وچه، ښاره (ځکه) وچه ميره او له اوبو څخه د لږې گټه اخېستې کچه؛ ژېړ رنگ شوي سيمه کې د اوبو اندېښنې د سټې ليکه: په منځنۍ لږه کچه له سلو (۱۰٪-۲۰٪)؛ سور رنگ شوي سيمه کې د اوبو اندېښنې د سټې ليکه: ډېره لوړه کچه له سلو (۸۰٪) پورته د گټه اخېستې کچه؛ مالټه يي رنگ شوي سيمه کې د اوبو اندېښنې د سټې ليکه: په منځنۍ لوړه کچه له سلو (۲۰٪-۴۰٪)، د ليکوال ژباړه له غځوني سره (چارلېس، ۲۰۲۰ زېږدي، ۶ چوپړي). له چارلېس سره سم دا په ډاگه کوم چې د کوش تپي لويي ويالي بشپړه سيمه سور رنگه د اوبو اندېښنې د سټې ليکه ده: چې په بلخ، شبرغان او فارياب کې شتون لري؛ په کې ډېرې سوزيدونکي تورتيلي کروندې دي چې ډېره لوړه کچه له سلو ۸۰٪ پورته د گټه اخېستې کچې ته اړتيا لري، اوبه ورته چمتو شي چې نباتات او ژوي پرې ژوند وکړي.

انځور ۶۸.۵ د ټاټوبي جيومورفولوژي (ځمکې پېژندلو نېټه ۱۹۸۴ زېږدي).

انځور ۵. ۶۹ ټاټوبي ځمکچونو له پامه په پرتو (۳۰ - ۳۸) او ودرېدو (۶۰ - ۷۸) درجو کې ځای پر ځای شوي نڅېنه. بل لوري ته له دې اوبو پېژندلو یا هایدرولوژي نڅېنې څخه د ډاکار موسسه هم ګټه اخلي.

انځور ۵. ۷۰ ټاټوبي د ځمکو پېژندلو یا جیولوژي نڅېنه.

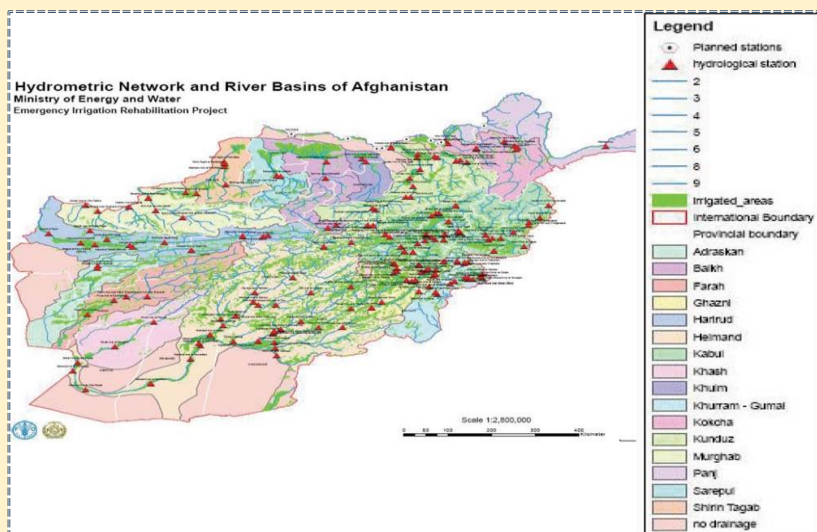
Water shed Map of Afghanistan

This map illustrates the administrative divisions of Afghanistan, with each province or region color-coded. The regions shown include: Par, Farys, Daxilj Shorab, Ali-Rudat, Kaka, Khamabul, Kunuz, Balkhab, Kukum, Shari Tagab, Sari Pul, Bala Murghab, Ghazni wa Paktia, Aingar, Kunar, Kuchik wa Kashan Rod, Lower Hari Rod, Upper Hari Rod, Dehli Namud, Chak wa Logar Rod, Kabul, Farah Rod, Herat Rod, Ghazni wa Ghazni Rod, Shomal, Daxilj Namur, Upper Himand, Middle Himand, Upper Arghandab, Tamak Rod, Gornal, Khuzas Rod, Khuzai Rod, Lower Arghandab, Arghistan, Lower Himand, Daxilj Marga, Gornal Himand, Chagay, Registan, and Registan Sabi. A scale bar at the bottom indicates distances from 0 to 200 Kilometers, and a north arrow is present.

Source: AIMS database, <http://www.aims.org.af/ssroots.aspx?seckeyt=295>

انځور ۵. ۷۲ ټاټوبي د سينيزو سيمو (سينديزو حوزو) نخښه چې د ځينو سينو له پيله تر پايه خودل شوي دي، پرته له ځينو څخه لکه د پامير اکسو سين (سپينو اوبو سين چې ۵۰ کيلومتره د پامير په څوکه، څوکه کې بهيري او بيا تاجيکستان ته ننوځي نه دی خودال شوی او داسې نور).

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۴.۵ ټاټوبي د اوبو مېچي ټولوالي جال او د سينو تنو نخښه، د انرژي او اوبو وزارت بېړنۍ اوبوځړوبولو بيارغونې پروژو کار ځاي روښانه وي.

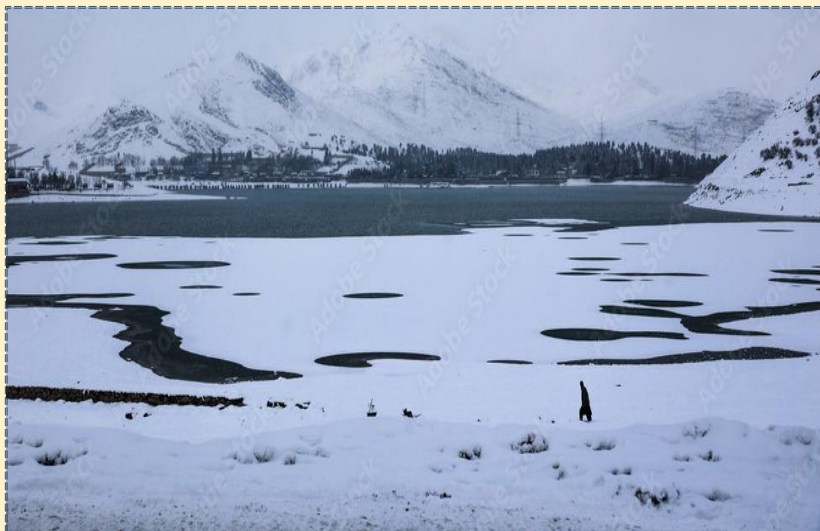

انځور ۴.۵ ټاټوبي د سينزو سيمو (سينديزو حوزو) نخښه چې د شپږو سينزو سيمو څرگندونه کوي، ۱. د اموسين تنو سينيزه سيمه؛ ۲. شمال د تنو سينيزه سيمه؛ ۳. کابل (اېندوس) تنو سينيزه سيمه؛ ۴. هرپرود او مرغاب تنو سينيزه سيمه؛ ۵. هېلمند تنو سينيزه سيمه او ۶. سويي ځړوب شوې سيمه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵. ۷ هندوکش د غرونو لړۍ واورين غرونو انځور چې اموسين له اوبو
پنډوي.

انځور ۵. ۸ هندوکش د غرونو لړۍ واورين غرونو انځور چې اموسين له اوبو
پنډوي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

انځور ۵. ۷۷ ټاټوبي د سړوبو (یخچالونو) او د هندو کوش غرونو لویپکچي
ټولواله.

انځور ۵. ۷۸ د پامير غرونو سړوبي چې د ټاټوبي ځوان تېرو څوکو لرونکي
واورين غرونه دي، په واخان خغاسته کې، پامير ولسوالۍ، بدخشان
افغانستان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انخور ۵. ۷۹ تاتوبي د سړوبو (يخچالونو) ياد هندوکوش دوپيمي لړۍ انخور.

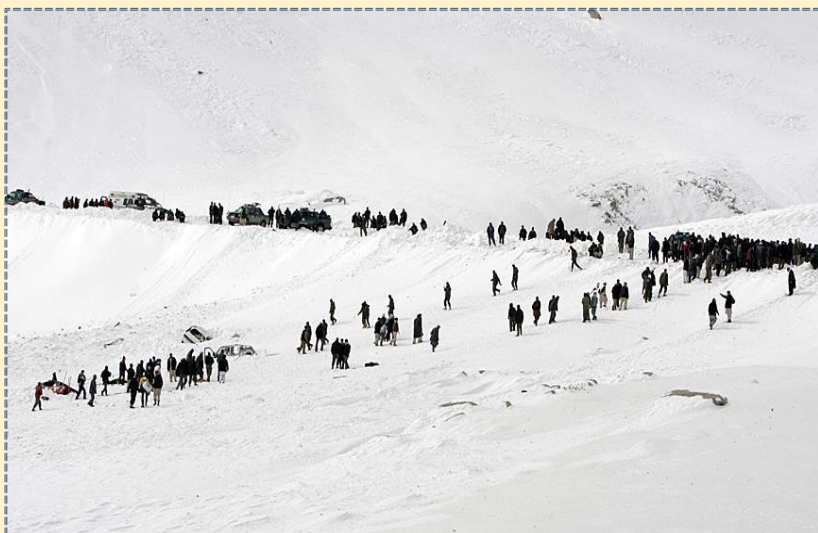

انخور ۵. ۸۰ باميان هزاره جاتو واورين غرونو انخور چي امو سين ته اوبه
ليري.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۸۱.۵ ټاټوبي د سړوبو (يخچالونو) واخان غرونو لويېکچي ټولواله.

انځور ۸۲.۵ هندوکوش غرونو واورين له واوريزونو (د واورې توپان) څخه
ورسته انځور، سالنگونه، بغلان ولايت، افغانستان

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۵. ۸۳ ټاټوبي بدخشان ولايت، پامير ولسوالۍ، واخان خغاستي په واورو
کې د کرغېز تېر کيږدی انخور.

انخور ۵. ۸۴ واخان خغاستي په واوره کې د کرغېز تېر غويانو انخور چې په سور
ژمي کې د ورځې ۱۲ بجې تودې هوا له پاره پېتاوي ته له کيږدی د
باندي ودرولي دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۵. ۸۵ واخان خغاستي کي خوان واورين غرونه (هغه غرونه چي ډېرې تېرې
څوکي لري) مالچر انخور چي د کپرغيز تير څارويو ګلي په کي څرپوي.

انخور ۵. ۸۶ امو سينديزي سيمي کي خانګړي ډنډ دي چي واورين غرونه په څوکو
کي پنځي ځای پر ځای دي له خانګړي ښکلا سره چارپېريال هوا ويچه
اوبښتی ساتي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

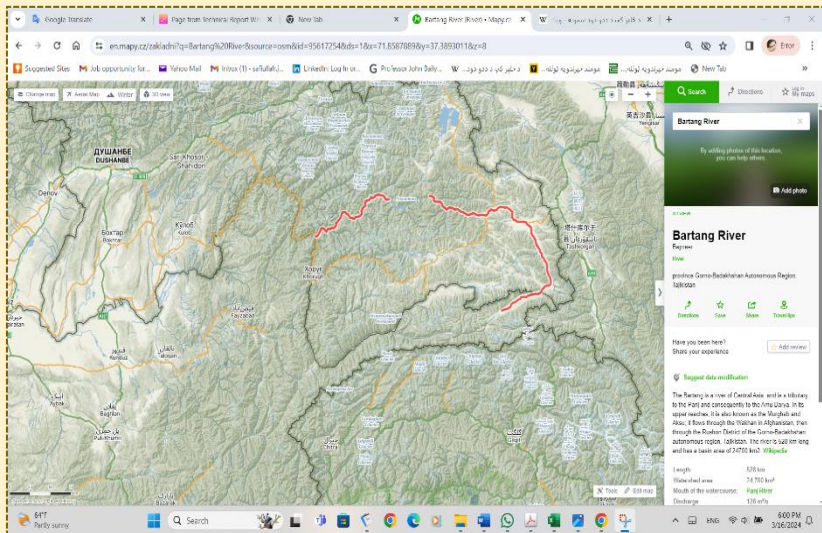

انخور ۵. ۸۷۷ امو سین د ژی دلتا انخور. (هغه خره چې د سیل په اثر سین په شا او
خوا کې پې شوې وي یاد امو، جیهون یا اکسوس سیند دلتا)

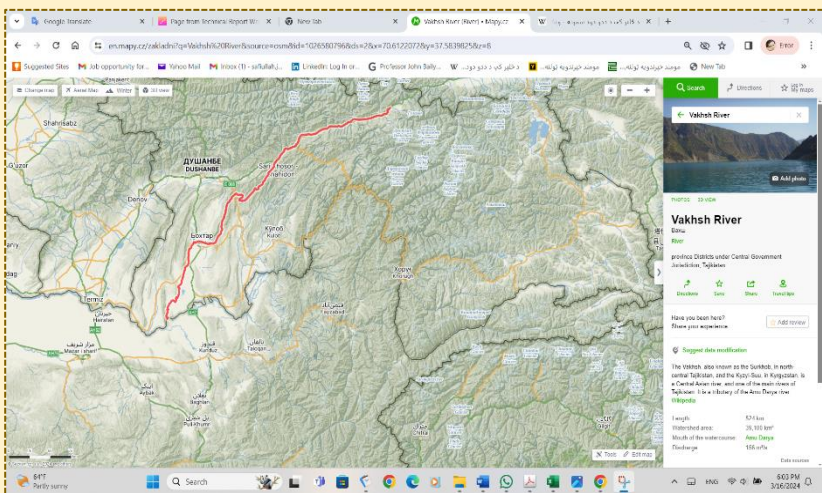

انخور ۵. ۸۸۷ امو سین پانورامیک (پانوراما) انخور.

د کوش تپي ویالې جوړولو په وړاندې د اوزبیکستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

انځور ۸۹.۵ د اکسو سین (یا د سپینو اوبو سین) (AKSU OR BARTANG) انځور. چې ۵۰ کیلو میټره په بر واخان کې بهیږي، د تاجیکستان له پولې اوړي تاشقرغان ته ۴۷۸ کیلو میټر په کې مزل وهي او ټول اوږد والی یې ۵۲۸ کیلومیټره دی لږ پنځ سره ګډیږي؛ واکر شیت سیمه یې ۲۴،۷۰۰ مربع کیلومیټره د اوبو بهیښي کچه یې ۱۲۸ درېګلي میټر پر ثانیه دی، کلنی کچه یې ۴۰۳۹ بېلیون درېګلي میټر پر کال کیږي.

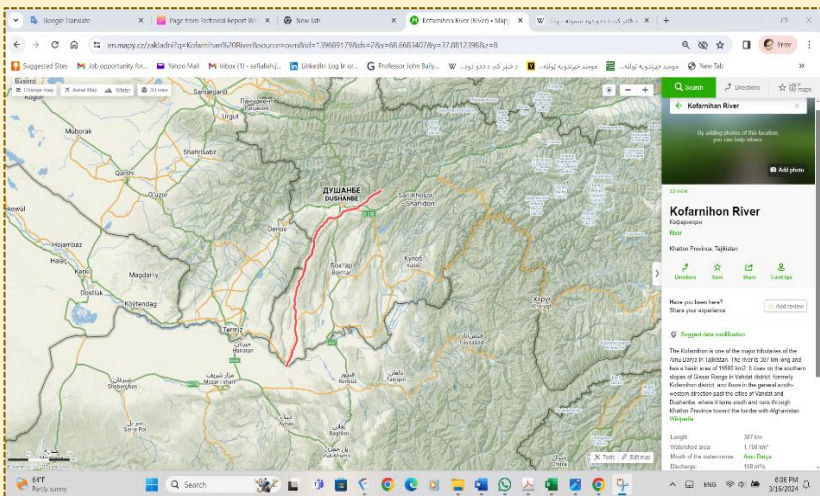

انځور ۹۰.۵ د واکش (یا واکشي اوبو سین VAKHSH) چې په تاجیکستان کې

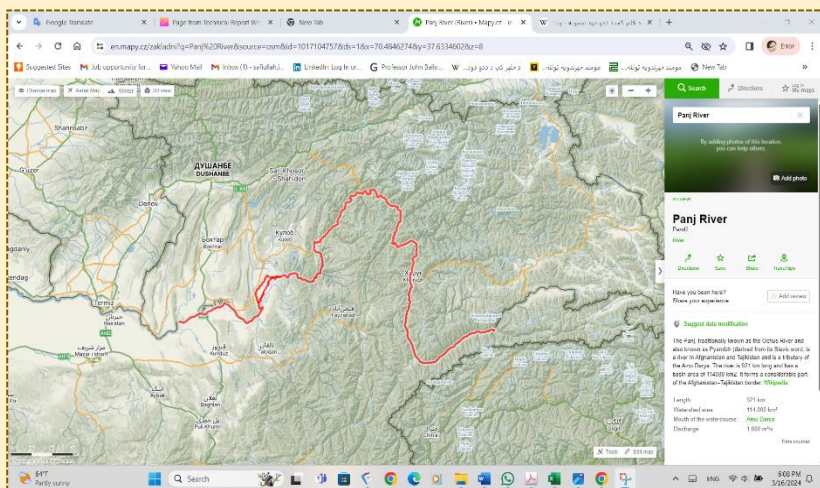
۱۲۰ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر ختکړنو ته د فردوس ختکړني.

مزل وهي او ټول اوږد والی يې ۵۲۴ کيلومتره دی، لږ پنځ سره گډيږي؛
واټر شيت سيمه يې ۳۹,۱۰۰ کيلو متره مربع (څلورڅنډی)، د اوبو
بېهډني کچه يې ۱۵۶ درېکلي متر پر ثانيي دی، چې کلنی کچه يې
۴.۹۲۲ بېليون درېکلي متر پر کال کيږي.

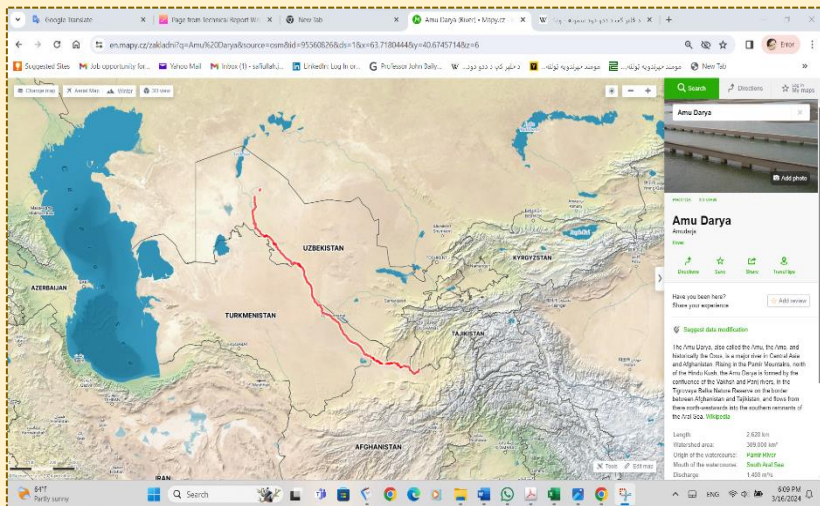
انځور ۵. ۹۱ کوفارنيهان د اوبو بېهډني کچه يې ۱۵۸ درېکلي متر پر ثانيي دی،
چې کلنی کچه يې ۴.۹۸۵ بېليون درېکلي متر پر کال کيږي.

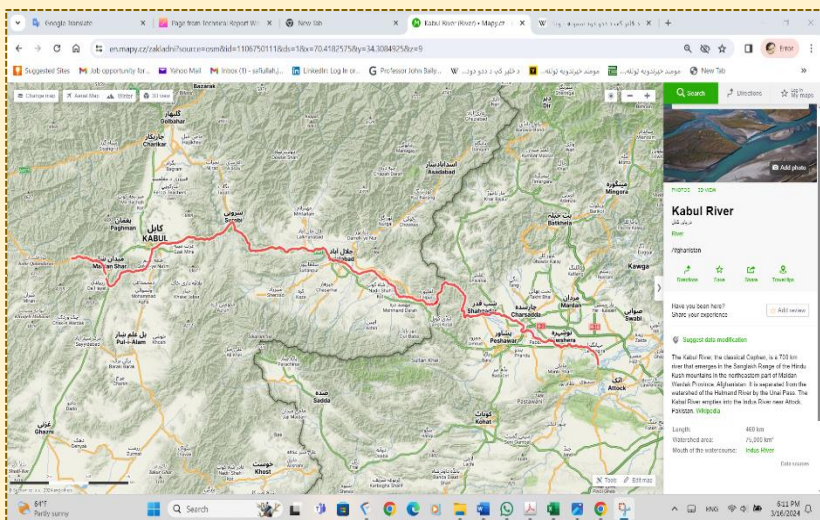
انځور ۵. ۹۲ پنځ سين د اوبو بېهډني کچه يې ۱۰۰۰ درېکلي متر پر ثانيي دی،
چې کلنی کچه يې ۳۱.۵۵۶ بېليون درېکلي متر پر کال کيږي.

۱۲۱ چوپړی

د کوش تپي ویالې جوړولو په وړاندې د
اوزبکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

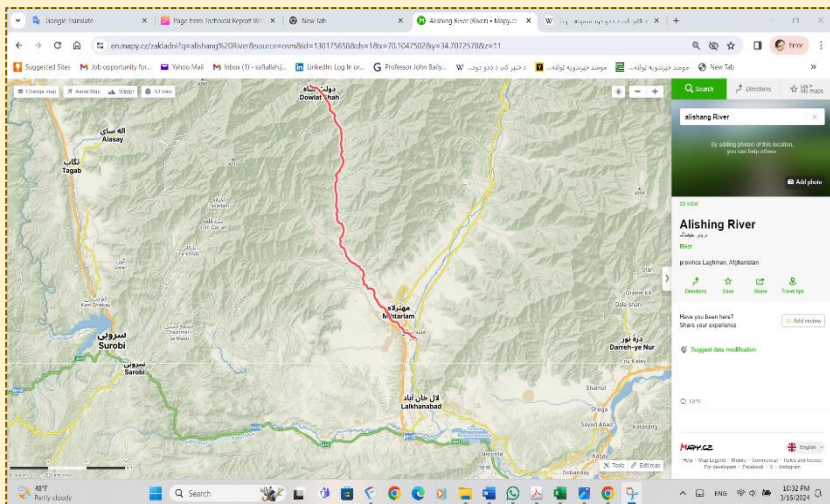
انځور ۹۳.۵ امو سین د اوبو بهېدنې کچه یې ۱۴۰۰ درېنگلې مېتر پر ثانيې دی،
چې کلنۍ کچه یې ۴۴.۱۷۹ بېلیون درېنگلې مېتر پر کال کېږي.

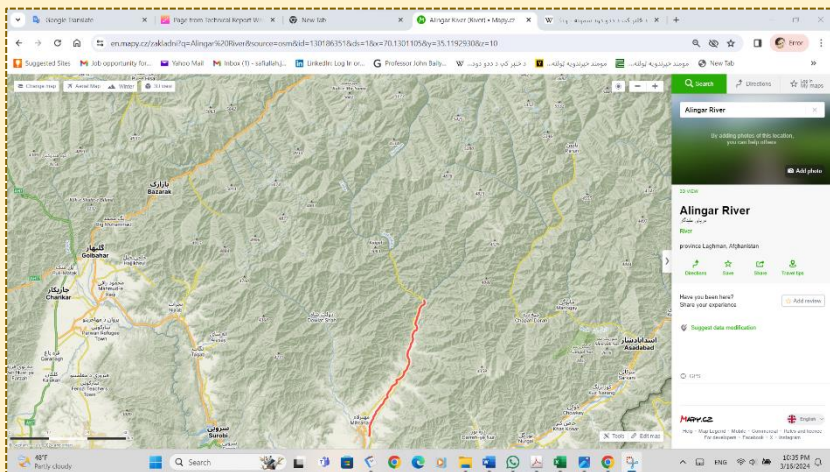
انځور ۹۴.۵ کابل سین د اوبو بهېدنې کچه یې ۷۵۶ درېنگلې مېتر پر ثانيې دی،
چې کلنۍ کچه یې ۲۳.۸۵ بېلیون درېنگلې مېتر پر کال کېږي.

۱۲۲ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

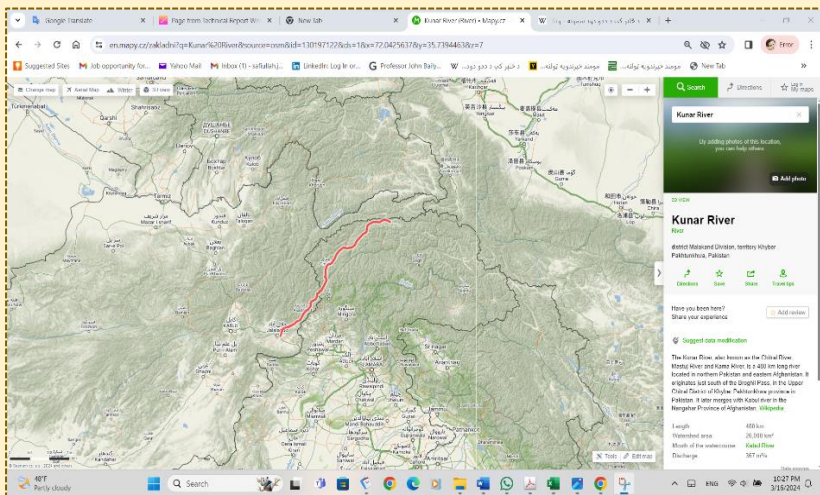
انځور ۹۵.۵ ایشنگ سین د اوبو بهېدني کچه يي ۳۸ درېنگلي مېتر پر ثانيي دی، چې کلنی کچه يي ۱.۱۹۹ بېليون درېنگلي مېتر پر کال کيږي.

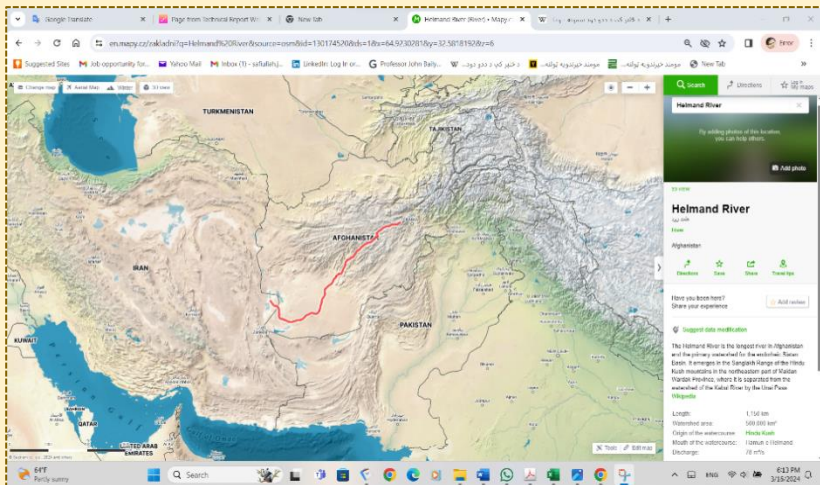
انځور ۹۶.۵ الينگار سين د اوبو بهېدني کچه يي ۷۷.۶۶۲ درېنگلي مېتر پر ثانيي دی، چې کلنی کچه يي ۲.۴۵۰ بېليون درېنگلي مېتر پر کال کيږي.

۱۲۳ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

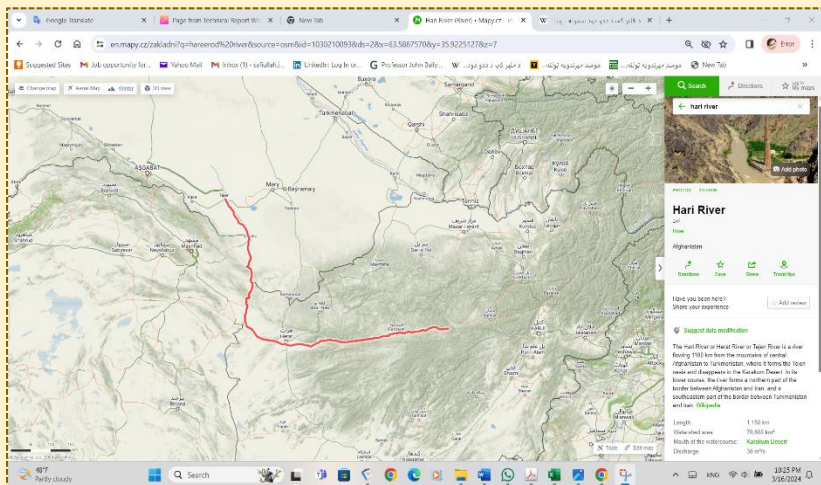
انځور ۵. ۹۷ کونړ سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۳۶۷ درېنگلي مېټر پر ثاني دي،
چې کلنۍ کچه يې ۱۱.۵۸۱ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کېږي.

انځور ۵. ۹۸ هېلمند سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۷۸ درېنگلي مېټر پر ثاني دي،
چې کلنۍ کچه يې ۲.۴۶۱ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کېږي.

۱۲۴ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۹۹.۵ هري سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۳۰ درېنگلي مېټر پر ثاني دي،
چې کلنۍ کچه يې ۰.۹۴۶ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کېږي.

زما څرگندول چې روڼوي کتنه داسې افغانستان که خپلې د اکسو
سين يا د سپينو اوبو سين، له پنچ سره په خپل لاس کنټرول کړي او په
خپل واک کې يې و ساتي، که پنچ سين په دوي برخو و وېشو، نو
افغانستان د مرکزي اسيا کې لومړی اوبه چمتو کونکی هېواد گڼل
کېږي.

د دوی نظريه داسې کوي چې پنچ سين مو گډه منځنۍ پوله ده، او له
واخانه راغلې اکسو سين باندې يې ځان غلی نېولی او خپل يې شمېرلې.

لکه څنگه چې دوی وايي چې موږ ډېرې اوبه امو سين ته برابر وو.
خو رېښتيا دا دې چې د دوی ستر سينه چې د امو مرستيالان دي، چې
۹۴۷ پورې ټول کوشني سينو څخه درې مرستيال رغنيت مومي چې
پنچ، وخت او کفرنيهان دي. چې پنچ سين لږترلږ په کال کې ۳۱.۵۶۵
بېليون درېنگلي مېټره اوبه پر سانیه امو سين ته غورځوي؛ وخت سين
لږترلږ په کال کې ۴.۹۲۲ بېليون درېنگلي مېټره اوبه پر سانیه امو سين
ته غورځوي؛ کوفرنیهان سين لږترلږ په کال کې ۴.۹۸۵ بېليون
درېنگلي مېټره اوبه پر سانیه امو سين ته غورځوي. چې د ټولې

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

غورځونې کچه يې امو سين ته ۴۵.۵۰۵ بېليون درېنگلي مېتره اوبه پر سانیه ده. د اين مپ وای سي زي (کرغېزستان اوبپانې) نظريه داسې ده چې لږ تر لږه د امو اوبو غورځونې کچه ۴۴.۱۷۹ بېليون درېنگلي مېتره اوبه پر سانیه ده.

بل لوري ته افغانستان چې لږ پنځ سين (بدخشان، پامير، واخان) لږترلږ په کال کې ۳۶.۴۲ بېليون درېنگلي مېتره اوبه پر سانیه امو سين ته غورځوي؛ کوکچي سين لږترلږ په کال کې ۵.۶ بېليون درېنگلي مېتره اوبه پر سانیه امو سين ته غورځوي؛ کوندوز سين لږترلږ په کال کې ۶.۰ بېليون درېنگلي مېتره اوبه پر سانیه امو سين ته غورځوي. چې د ټولې غورځونې کچه يې امو سين ته ۴۸.۱۲ بېليون درېنگلي مېتره اوبه پر سانیه ده.

د دوی پلټنه داسې په ډاگه شوي، يا د دوی څېړنه داسې بنودل شوي. ۹۴۷,۰۰۰ سيندونه: د تاجکېستان جمهوريت د سيندونو او سيندونو څخه ډک دی. دلته شا او خوا ۹۴۷ سيندونه شتون لري چې له ۱۰ کيلومېټرو څخه اوږده دي او ټول اوږدوالی يې له ۲۸۵۰۰ کيلومترو څخه ډېر دی. سینه د مرکزي آسيا د ټولو اوبو د زېرمو له سلو ۶۰٪ جوړوي.، د نومبر ۲۶ د ۲۰۲۱ زېږدي.

لکه څنگه چې راپور شوی د دوی په واسطه خو افغانستان ترې کم نه بلکې ډېر دی، له ۱۰ کيلومېټرو څخه اوږده سندونه شا او خوا ۱۲۰۰ سینه لري.

زما په نظريې امو سين چې زموږ د افغانستان له ۶۳ سينونو (چې ۲۴ د کوندوز سينونه مرستيالان څې د کوندوز سين ترې رغښت نيسي او په همدې بڼه دا نور، ۱۵ د کوکچي سينونه، ۶ د پامير، ۸ د بدخشان او ۳ د لږ پنځ سينونه) او له ۵۳ د تاجکېستان سينونو (چې ۱ کوفارنيهان سين، ۱ سورخان سين، ۳۹ د پنځ سينونو او ۱۷ د وحش

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

سينونو + ۳ د درې برخو زېرمه يې له کبرغېزستان څخه پيل ده) د اوبو غورځيدو څخه رغښت نيسي.

امو سين چې ۹۷.۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځني کلنۍ اوبه غورځونه لري چې له سلو ۶۱٪ يې د تاجکېستان، کبرغېزستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان ونډه ده او له سلو ۳۹٪ يې د افغانستان ونډه ده.

رښتني رښت د وېشلو اوبو داسې دي، کره بې لوري رښت په ډاگپيلې بڼه همدا دی او د څېړنو پيله ساده برابر وي دا چې امو (اکسيوس يا جيهون) سين کې د افغانستان ۳۷.۴۱۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځنۍ کلنۍ اوبو ونډه ده او د امو سين کې د تاجکېستان، کبرغېزستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان څلور واړو هېوادونو ۵۹.۴۱۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځنۍ کلنۍ اوبو ونډه ده. ټوټال امو (اکسيوس يا جيهون) سين ۹۷.۴ بېليونه درېنگلي مېټر منځني کلنۍ اوبه غورځونه کچه ده.

لکه څنگه چې راپور شوي وو د نبراسکا پوهنتون او د خوړو نړۍ والي برخې په ۱۹۸۹ زېږدي کې شمېرې داسې په گوته کولې چې، امو کې له ۳۶.۴۲ بېليون ترېنگلي مېټر څخه يې ۲۹ بېليون ترېنگلي مېټر د تاجکېستان دي، او د کونړ په سين کې له ۱۵.۲۵ بېليون ترېنگلي مېټر څخه يې ۴ بېليون ترېنگلي مېټر د پاکېستان دي او پاتې ۱۰ (۱۱.۲۵) بېليون ترېنگلي مېټر د افغانستان دي.

دا څېړنه داسې سپېښې ته باسي چې د ۲۰۲۳ زېږدي د ټاټوبي کلنۍ د ځمکې پر سر او لاندې د اوبو بهېدنې کچې په لاندې لېسټيلېک کې ډکوي.

د ټاټوبي ټولې د ځمکې له پاسه، د کلنۍ اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه، ۱۰۳.۴۱۶ بېليون درېنگلي يا مکعب مېټر پر ثانيې (Billion M³/s)؛ ټولټال د ځمکې د لاندې اوبو کچه (چې د اوبو د سر کچې له سلو ۲۰٪ په کچه دي) ۱۷.۲۳۶ بېليون درېنگلي مېټر؛ ټولټال د ځمکې د سر اوبو کچه ۸۶.۱۸ بېليون درېنگلي يا مکعب مېټر.

چې د هرې بېلابېلې سينېزي سيمې له ۲۸ بېلابېلو لويو سينو له شننې څخه اووډون څخه په پوښ کې شوي دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

د امو سين ټولټال کچه: .اوره يي له سلو ۱۳٪ ده، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه ۴۸.۱۲ بېليون درېنگلي مېتر ده، ۵۵،۸۳۷٪ يي ټولټال له سلو [٪] کچه ده؛ د کابل سين ټولټال کچه: .اوره يي (د ټاټوبي خای نيونې سطحه) له سلو ۱۲٪ ده، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه ۲۳.۸۵ بېليون درېنگلي مېتر ده، ۲۷،۶۷۵٪ يي ټولټال له سلو [٪] کچه ده؛ د شمال سين ټولټال کچه: .اوره يي له سلو ۱۲٪ ده، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه ۱.۸۵ بېليون درېنگلي مېتر ده، ۲،۱۴۷٪ يي ټولټال له سلو [٪] کچه ده؛ د هېلمند سين ټولټال کچه: .اوره يي له سلو ۳۵٪ ده، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه ۹.۳ بېليون درېنگلي مېتر ده، ۱۰،۷۹۱٪ يي ټولټال له سلو [٪] کچه ده؛ د هريرود - مرغاب سين ټولټال کچه: .اوره يي له سلو ۱۵٪ ده، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه ۳.۰۶ بېليون درېنگلي مېتر ده، ۳،۵۵۱٪ يي ټولټال له سلو [٪] کچه ده او د سويي خروب ځمکې ټولټال کچه: .اوره يي له سلو ۱۳٪ ده، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه نه لري.

د ۲۰۲۳ زېږدي د ټاټوبي کلني د ځمکې پر سر او لاندي د اوبو بهېدنې کچې مچي لېنتيليک

د سين تنی (بيسن يا خای نيونې غولی، تشت، کنډول، تغاره، ښوکی)	د سين نوم	د ځمکي له پاسه، د کلني اوبو بهېدنې بنسټيزې کچې مېچه، په بېليون درېنگلي يا مکعب مېتر پر ثانيي (Billion M ³ /s)	ټولټال له سلو [٪]
امو (جيهون، اکسوس) سين	پنج سين	۳۶.۴۲	٪۴۲،۲۶۰
	کوکچي سين	۵.۷	٪۶،۶۱۴
	کوندوز سين	۶.	٪۶،۹۶۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

د امو سين ټولټال کچه	اوره يې له سلو ۱۳٪ ده.	۴۸.۱۲	%۵۵,۸۳۷
کابل سين	گومل سين	۰.۳۵	%۰,۴۰۶
	مارو، شمال، خوړم سين	۰.۴	%۰,۴۶۴
	پنجشېر سين	۳.۱۳	%۳,۶۳۲
	کونړ سين	۱۵.۲۵	%۱۷,۶۹۶
	بر کابل سين	۲.۵۲	%۲,۹۲۴
	لغمان سين (الينگار سين او اليشنگ سين)	۲.۲	%۲,۵۵۳
د کابل سين ټولټال کچه	اوره يې له سلو ۱۲٪ ده.	۲۳.۸۵	%۲۷,۶۷۵
شمال سين	تاشکرغان سين (خولم سين)	۰.۰۶	%۰,۰۷۰
	بلخ سين	۱.۶۵	%۱,۹۱۵
	سپينو اوبو سين (آب سفيد)	۰.۰۴	%۰,۰۴۶
	شيرين تگاب سين	۰.۱	%۰,۱۱۶
	اوره يې له سلو ۱۲٪ ده.	۱.۸۵	%۲,۱۴۷

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

فراه سين	۱.۲۵	%۱,۴۵۰
شينډنډ سين (هېرات سين يا ادرسکن سين)	۰.۲۱	%۰,۲۴۴
خوش پاس سين	۰.۰۴	%۰,۰۴۶
خاش سين	۰.۱۷	%۰,۱۹۷
کچ سين	۰.۰۶	%۰,۰۷۰
غزني سين	۰.۳۵	%۰,۴۰۶
هېلمند کاجکي سين	۰.۶	%۶,۹۶۲
موسا کلا (موسی قلع) سين	۰.۲۲	%۰,۲۵۵
ارغنداب سين	۰.۸۲	%۰,۹۵۱
لر هېلمند سين	۰.۱۱	%۰,۱۲۸
د سويل سين تنی	۰.۰۷	%۰,۰۸۱
د هېلمند سين ټولټال کچه	۹.۳	%۱۰,۷۹۱
مرغاب سين	۱.۳۵	%۱,۵۶۶
کاشان، کوشک سين	۰.۱۱	%۰,۱۲۸
هريرود سين	۱.۶	%۱,۸۵۷
هريرود - مرغاب سين		

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

د هريرود - مرغاب سين ټولټال کچه	اوره يې له سلو ۱۵٪ ده.	۳.۰۶	۳,۵۵۱٪
سويي خړوب ځمکه	فراه		-
	نيمرو		-
	کندهار		-
	بلخ		-
د سويي خړوب ځمکې ټولټال کچه	اوره يې له سلو ۱۳٪ ده.		
ټولټال د ځمکې د سر اوبو کچه		۸۶.۱۸	۱۰۰,۰۰٪
ټولټال د ځمکې د لاندي اوبو کچه (چې د اوبو د سر کچې له سلو ۲۰ ٪ په کچه دي)		۱۷.۲۳۶	۱۰۰,۰۰٪
ټولټال د ټاټوبي د اوبو کچه (د ځمکې د سر او لاندي)		۱۰۳.۴۱۶	۱۰۰,۰۰٪

لېښتيليک ۱.۵ د ۲۰۲۳ زېږدي د ټاټوبي کلنۍ د ځمکې پر سر او لاندي د اوبو
بهبدي کچې مچې

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. د کوش تپي لويه وياله

د کوش تپي لويه وياله د ټاټوبي په شمال کې شتون لري، چې د پښي په اواره (سطحه) يوه له سترو ويالو څخه گڼل کېږي چې د اسيا په زړه کې د افغانو انجينرانو په لاس په شلخي (ديسي، سويي پنځي، مصنوعي يا عديمي طبيعي) بڼه ودانيزي او د ټاټوبي سويي خروب حکمي خروب وي.

نوموړې وياله درې پله (پراونه، فازونه يا کدمونه) لري چې د لويي ويالي پيلنی پل (لومړی کدم يا ۱ فاز) ۱۰۷،۷۲۹ يوه سلو اووه زره او اووه سوه او نهه ويشت مېتره اوږد والی لري. په لاندې نڅبنه (مپ يا نقشه) کې په نيلى رنگ سره روښانه شوی دی او څر رنګه کروندې لري چې لومړي پل کروندې گڼل کېږي. امو سين لوري ته يې د لومړي پل پورې کروندې وايو او خلم لوري ته يې د لومړي پل را اورې کروندې وايو، د لومړي پل پورې کروندې په خپل ځور خروبيږي ځکه چې له لويي ويالي څخه په ځور يا کوزي دي. په خپل ميل سره خروبيږي او راوري کروندې له لويي ويالي څخه پورته دي. په لور دي په لېفت خروبيږي ځکه چې له لويي ويالي څخه په لور يا پورته دي (د کرکيلي کروندې پيلنی پل ټولې ۱۷ کروندې دي چې په کې ۴۸،۷۵۵.۲۱ اېکتاره يا ۲۴۳،۷۷۴.۰۵ جريبه د کرکيلي کروندې خروب وي.)

د لويي ويالي منځنی پل (دوېم کدم يا ۲ فاز) ۵۹،۶۳۶ نهه پېنځوس زره او شپږ سوه او شپږ دېرش مېتره اوږد والی لري او په لاندې نڅبنه (مپ يا نقشه) کې په نيلى رنگ سره روښانه شوی دی. اسماني رنګه کروندې لري چې دوېم پل کروندې گڼل کېږي، امو سين لوري ته يا دولت اباد لوري ته يې د دوېم پل پورې کروندې وايو، بلخ او چاربولک لوري ته يې د دوېم پل را اورې کروندې وايو، د دوېم پل پورې کروندې په خپل ځور خروبيږي ځکه چې له لويي ويالي څخه په ځور يا کوزي دي، په خپل ميل سره (په خپل ځاني غځولو د اوبو يا خپل سلوپ خړوبولو له لارې) خروبيږي او راوري کروندې له لويي ويالي څخه پورته دي، په لور دي په کين (لېفت ايرېگشن خړوبولو له لارې)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

خروېبېري ځکه چې له لويي ويالي څخه په لوړ يا پورته دي (د کرکيلي کروندې دوېم پل ټولي ۲۰ کروندې دي چې په کې ۵۹۷.۶۶، ۱۳۰، اېکتاره يا ۶۵۲،۹۸۸.۳ جريبه د کرکيلي کروندې خړوب وي.)؛

د لويي ويالي پاينی پل (دربېم کدم يا ۳ فاز) ۴۵،۰۰۰ پېنځه څلوېښت زره مېتره (۴۵ کيلو مېتره) اوږد والي په کچه د لويي ويالي ډډ او ۲۴،۰۰۰ څلور وېشت زره مېتره (۲۴ کيلو مېتره) په اوږدوالي غځېدلې وياله لري، په لاندې نځېنه (مپ يا نقشه) کې په تټ شپټلي رنگ سره روښانه شوی دی او ژېړ رنگه کروندې لري چې درېم پل کروندې گڼل کېږي.

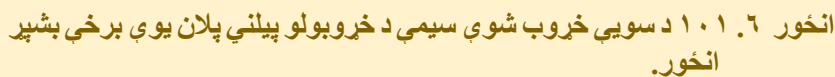
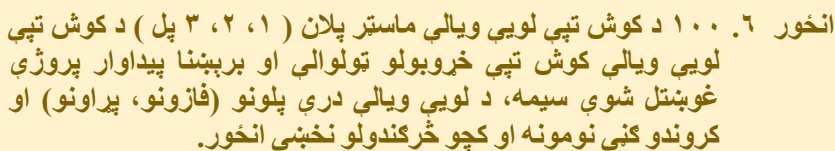
امو سين لوري ته يا منډين، منجېک، خواجه دوکو، خانه چهارباغ اندخوی، لورې ته يې د درېم پل پورې کروندې وايو، شبرغان او ليلي دښتې لورې ته يې د درېم پل را اوږې کروندې وايو، د درېم پل پورې کروندې په خپل خور خروېبېري ځکه چې له لويي ويالي څخه په خور يا کوزې دي او په خپل ميل سره (په خپل ځاني غځولو د اوبو يا خپل سلوپ خړوبولو له لارې) خروېبېري. رااوږې کروندې له لويي ويالي څخه پورته دي په لوړ دي، په کين (لېفت ايرېگشن خړوبولو له لارې) خروېبېري ځکه چې له لويي ويالي څخه په لوړ يا پورته دي (د کرکيلي کروندې درېم پل ټولي ۱۳ کروندې دي چې په کې ۹۷،۱۴۵.۴۳ اېکتاره يا ۴۸۵،۷۲۷.۱۵ جريبه د کرکيلي کروندې خړوب وي.)

د کوش تپي لويي ويالي درې واړه پله چې په بلخ ولايت، شبرغان او فارياب ولايتونو کې شتون لري ټول ټال ۲۳۶،۳۶۵.۵ دوي سوه او شپږ دېرش زره او درې سوه پېنځه شپېته عشاريه پېنځه مېتره (۲۳۶.۳۶۵۵ کيلو مېتره) اوږدوالی لري.

او نومرې درې واړه پله ټول ټال ۲۷۶،۴۹۸.۳ اېکتاره يا ۱،۳۸۲،۴۹۱.۵ جريبه د کرکيلي کروندې خړوب وي.

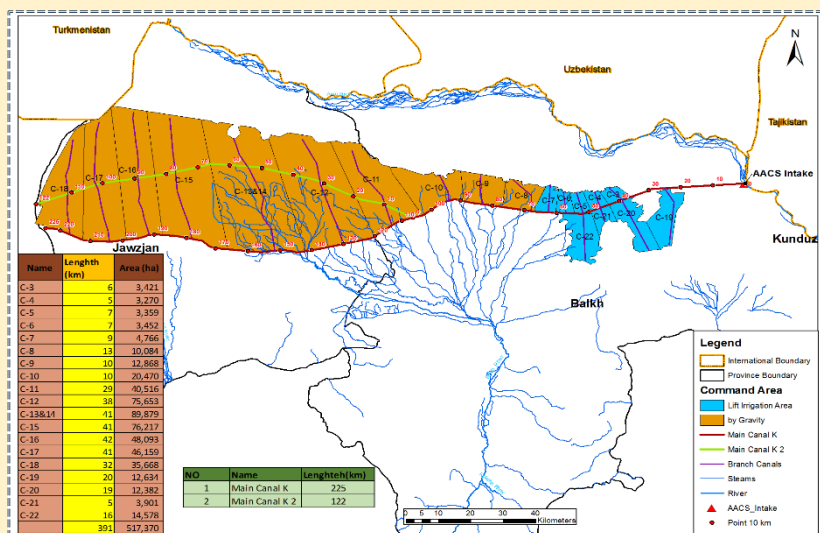
د کوش تپي لويي ويالي کوش تپي خړوبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار پروژې غوښتل شوې سيمه، د لويي ويالي درې پلونو (فازونو، پړاونو)، کروندو گڼې نومونه، کچو څرگندولو نځېنې، انځورونه په لاندې انځورونو کې يوه په بل په سې په ليکه شوې دي.

د کوش تپي لويي ويالي ماسټر پلان (۱، ۲ او ۳ پيل)

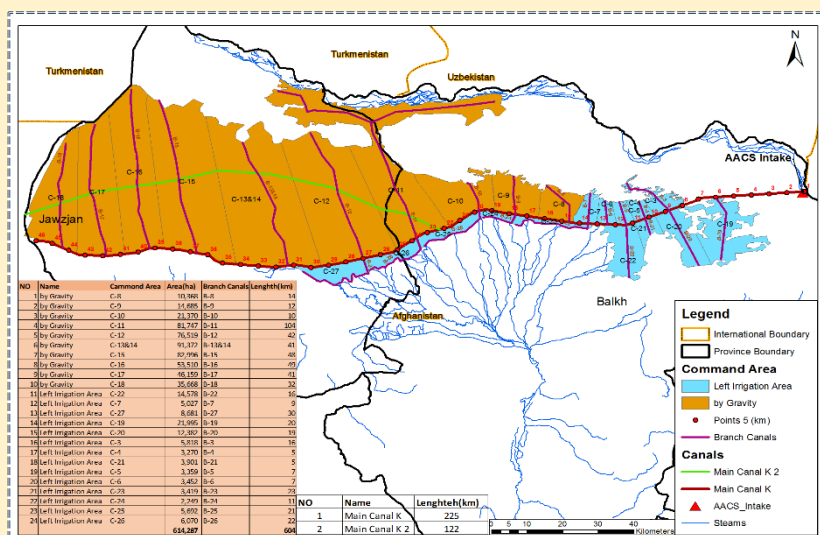

۱۳۴ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

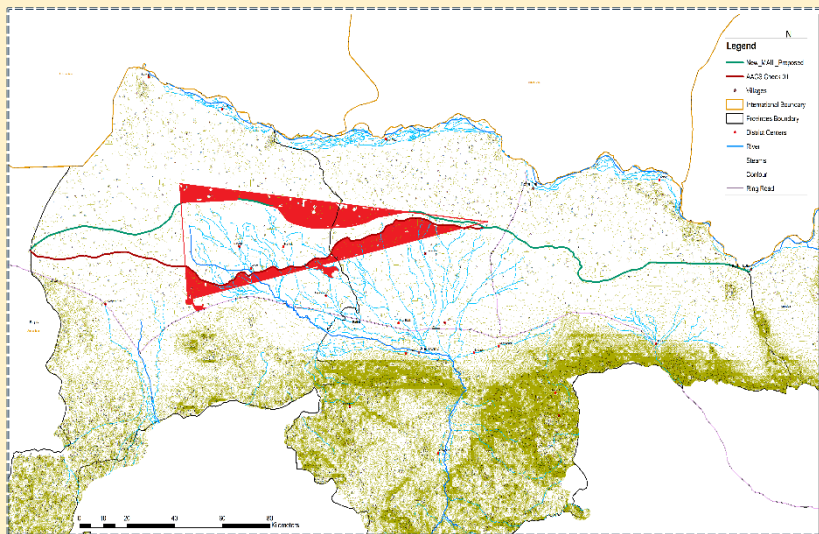

انځور ۶.۱۰۲ د سويي خروب شوي سيمي د خړوبولو پيلني پلان يوي برخي (چي)
د کوش تپي لويي ويالي په نوم دی.) بشپړه انځور.

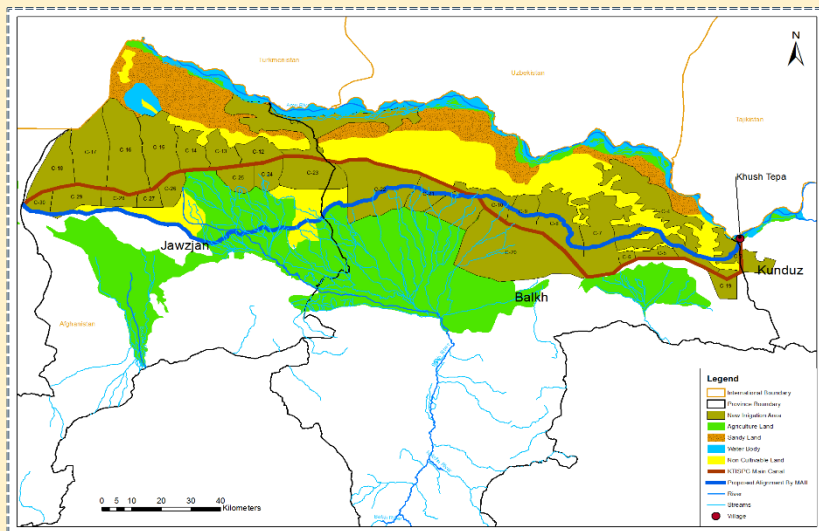

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۳۵ چوپړی

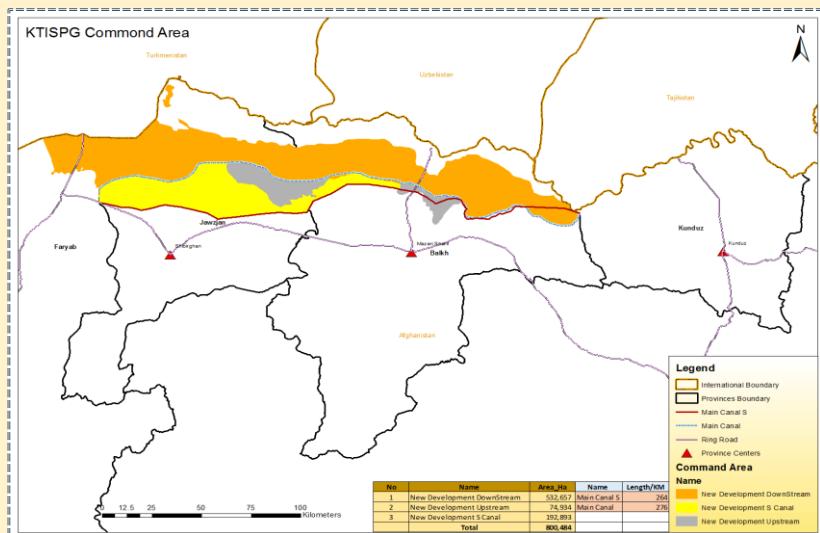
انځور ۶. ۱۰۴ د نوي سيمې مورگه (خاکه: طرح: په ليکو يا کرښو کې ايسار شوي
يا احاطه شوي، څنډه، غاړه (لکه د سيند)، کانټور) نڅېنه.

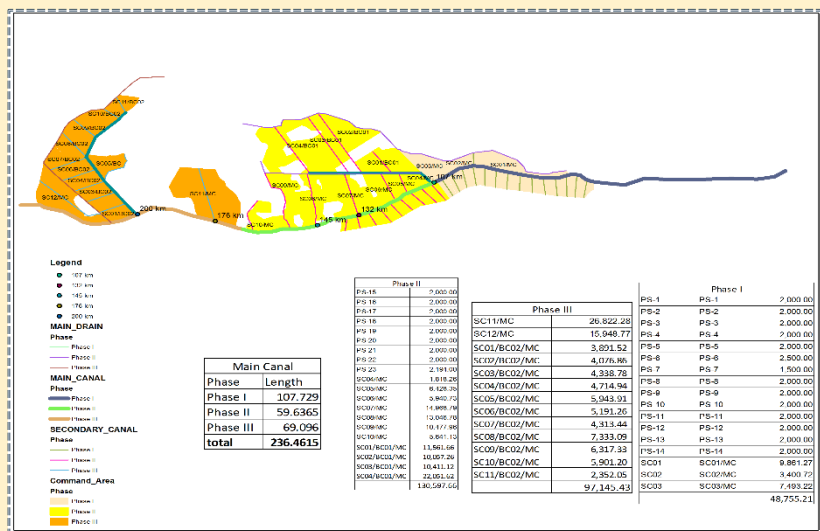
انځور ۶. ۱۰۵ کوش تپي لويي ويالي پر ليکه نڅېنه.

۱۳۶ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

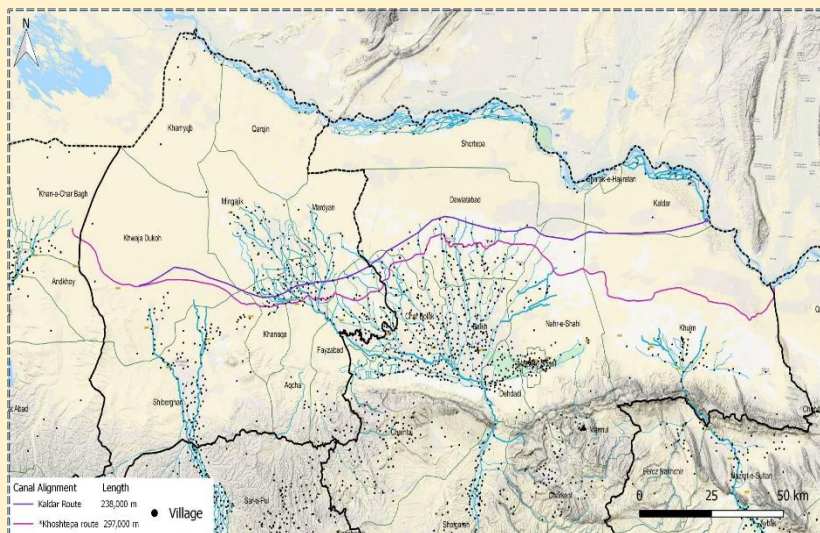
انخور ۱۰۶.۶ ټاټوبي د سويي خروب شوي سيمي د خروبولو پيلني پلان اندخوی
برخي انخور (کوش تپي خروبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار غوښتل
شوي سيمه).

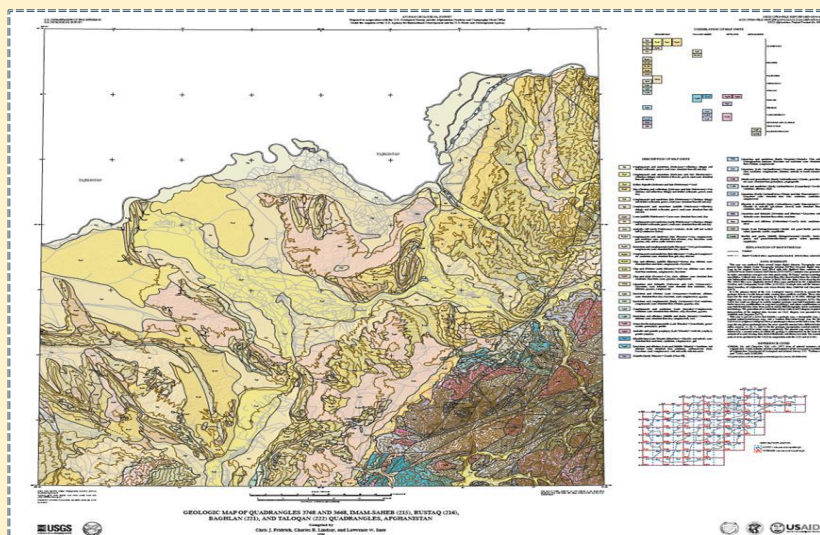
انخور ۱۰۴.۶ کوش تپي خروبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار پروژې غوښتل شوي
سيمه، د لويي ويالي درې پلونو (فازونو، پړاونو) او کروندو گني نومونه
او کچو څرگندولو نڅېني انخور.

۱۳۷ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

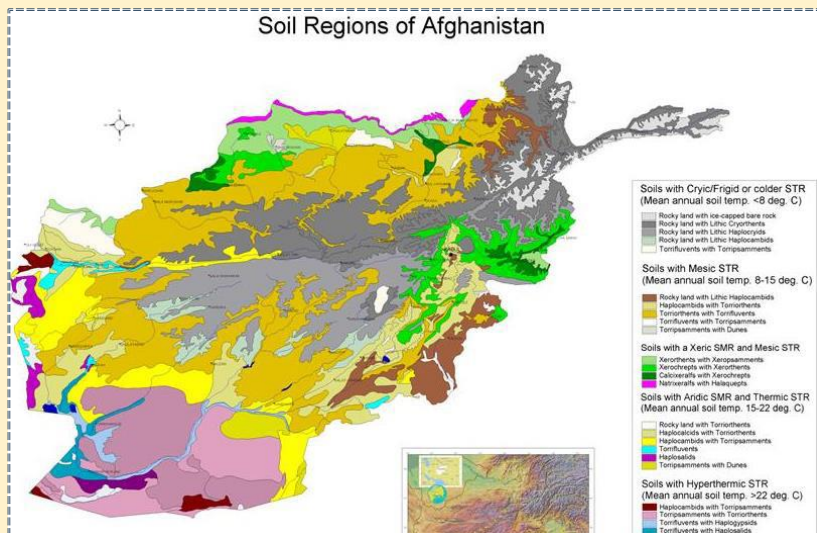
انخور ۶. ۱۰۸ تاتوبي د سويي خروب شوي سيمي د خروبولو کلي او د ويالي پر
ليکه کول او اوږدوالي. ۲۳۸ کيلو ميتره بانجاني رنجه د کلداري او ۲۹۷
کيلو ميتره گلابرنجه د کوش تپي (خواره واره کول، تيتول، تس نس کول،
بشپړه ماتي ورکول، وياله په لاره برابرول، په لار روانول، لارټاک)
نخبني انخور.

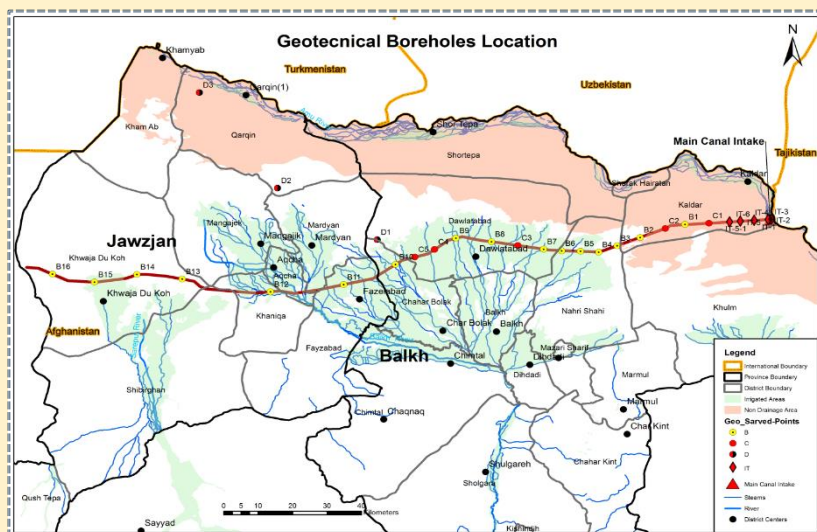
انخور ۶. ۱۰۹ د پروژې جيلوژي برخه، د تاتوبي جيلوژي سيمه ييزې برخې
اروند نخبه.

۱۳۸ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

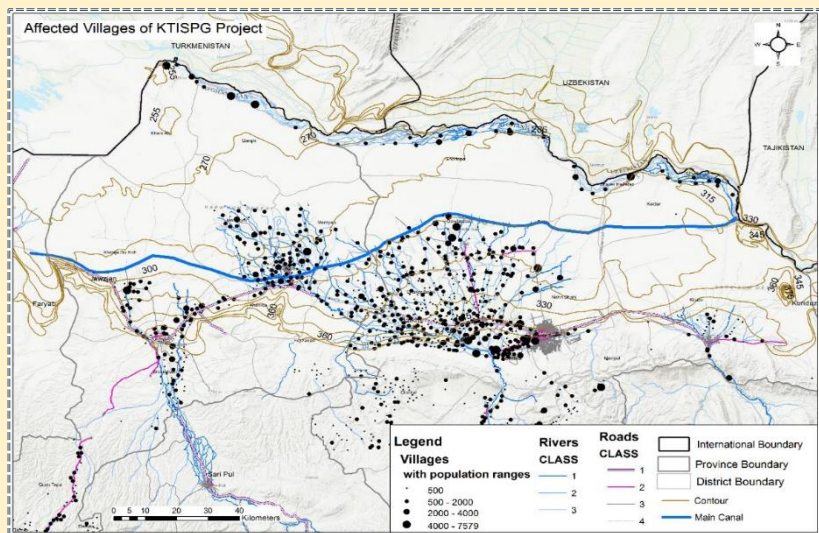
انځور ۶. ۱۱۰ ټاټوبي د خاوري سيمه بيزه نڅېنه.

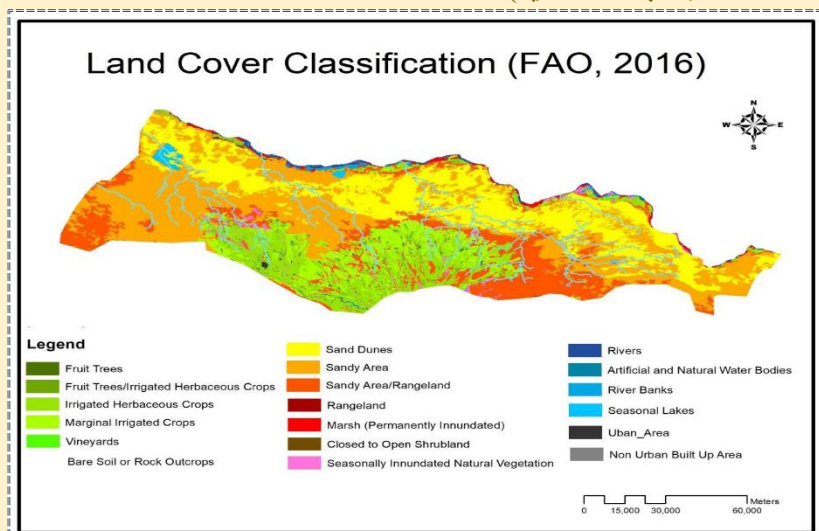
انځور ۶. ۱۱۱ د کلداری ویلي په غځیدلي لوري د جیلوژیکي ساگانو خایونو نڅېنه
چې د لویي ویالي د ځمکې خاورو ازموینو څېړلو له پاره ترې گټنه
اخیستې او داسې سپینې ته را اوباسي چې ټوله غوښتل شوې سیمې
کروندې د کرکيلي او خړوبولو وړ دي او ویااله د اوبو لېږدولو وړ ده.

۱۳۹ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

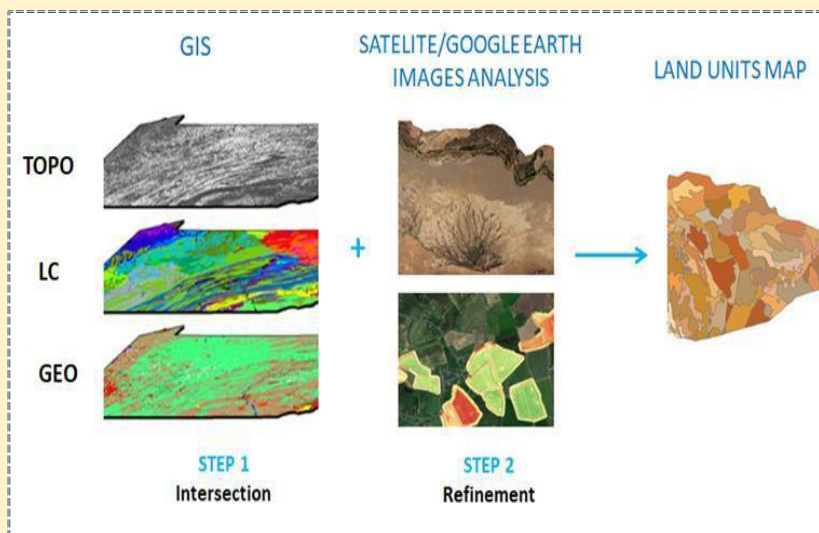
انخور ۱۱۲.۶ کوش تپي خړوبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار پروژې د لوستي
سيمې ډيموگرافيک نخښه. (چې د چارېبريال ساتنې ټولوالي له پامه د
خټکړنو په پايله کې لاسته راغلي، پر سيمه، باندو، کلو او وگړو گټوره
اغېزه په گوته کوي).

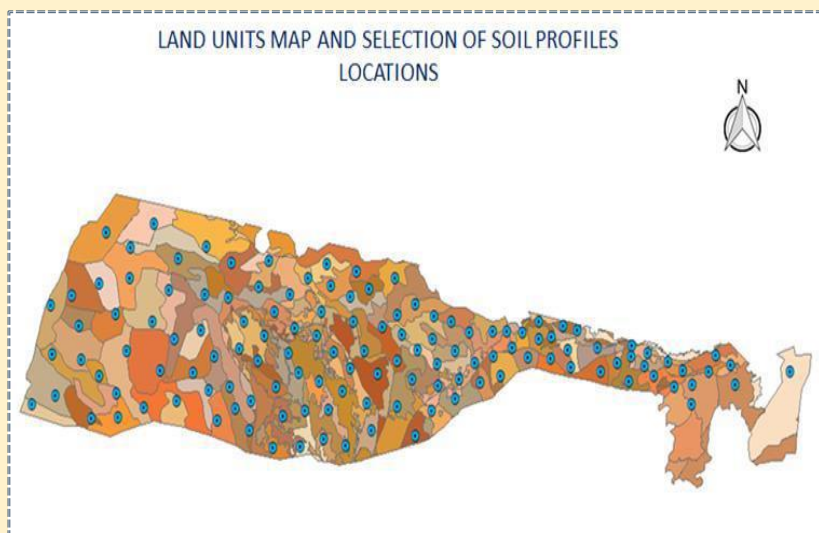
انخور ۱۱۳.۶ لکه څنګه چې د ملګرو ملتونو د خوړو او کرنې برخې (ايف اي او)
په ۲۰۱۶ زېږدي کې ويل په همدې بڼه زموږ له پامه د نومړې سيمې د
پوښلو ټولګۍ هم دي.

۱۴۰ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

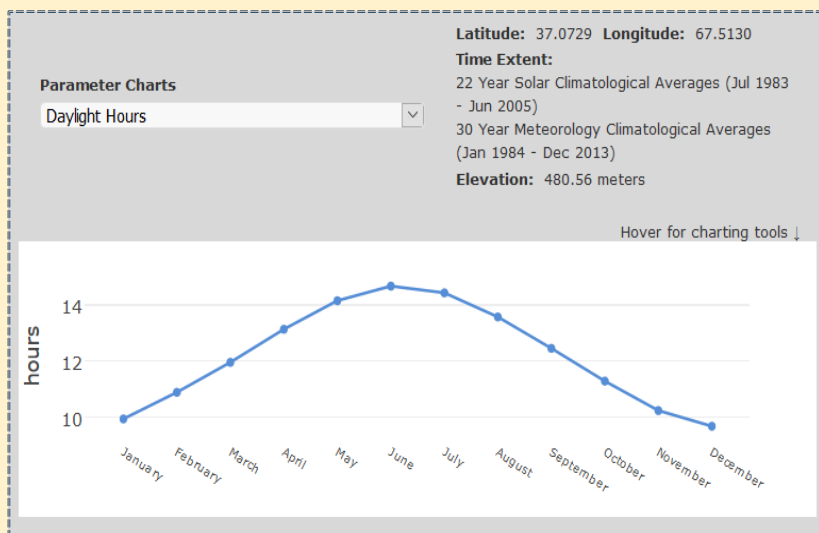
انخور ۱۱۴.۶ ځمکي د يکړ بشپړ (په پاملرنه تر سره شوي) پوړونه نڅېنه.

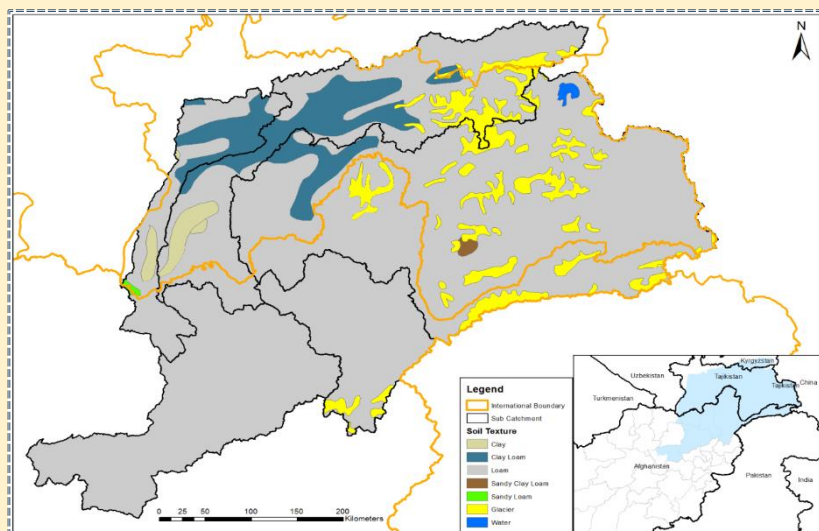
انخور ۱۱۵.۶ ځمکي د يکړ نڅېنه او ځمکي د پوړونو په نښه شوي ځايونه. په ټاکلو ۱۳۰ ځايونو کې د خاورو پوړونو کتلو له پاره ساه گانې کېندل شوي دي چې هره يوه يې لږ تر لږه ۲ مکعب مېتره خاوره اخستل شوې وه، ۱.۲۵ اوږدوالی، ۰.۸ پېړوالی او ۲ ژوروالی وو له سلو ۵۰٪ يې تر ۵ مېتره ژوروالی درلوده چې خاورې يې په لابراتور کې ازمويل شوې دي او پيله يې د گټنې او + ده.

۱۴۱ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

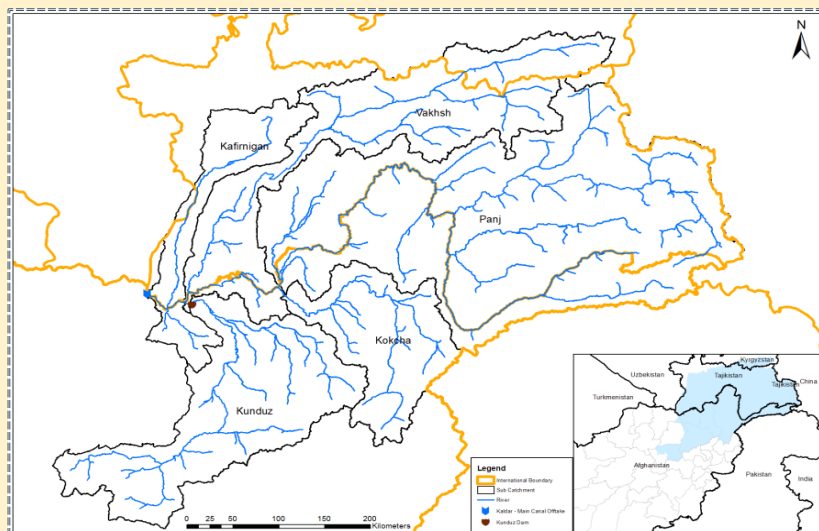
خبره ۹.۶ د کلداری اوبو گوټکولو سرغندوي سینو د اوبو مېچي ټولوالي کوز سیمې کې بیلون کچې د اوبو تمخایونو (اډې) نخبه.

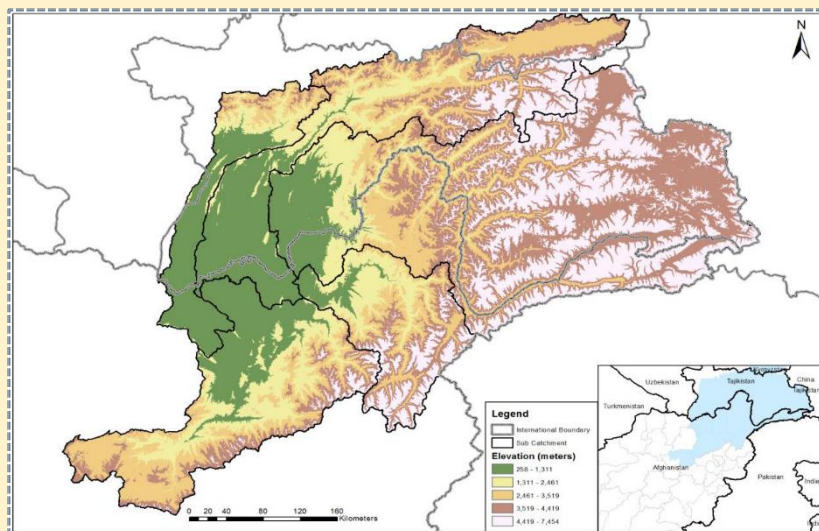
انخور ۱۱۶.۶ کلداری اوبو خټبلو (گوټکولو) د خاوري سرچینې نخبه. چې د خاوري؛ خټینه خاوري؛ نرمه خاوري یا د کرنې ټپي خاوري چې ورستي پاني ورسره گډې وي؛ شگلنه نرمې خاوري؛ شگلني خاوري؛ سړوبي (یخچالونه) او اوبو رنگ شوي نخبو ځایونه په گوته کوي.

۱۴۲ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انخور ۱۱۴.۶ کلداري اوبو څښلو (گوټکولو) سروندی (اوفتيک، اينتيک يا بند)
چي د کوشني يو او لويو سينو (سيندونو) څېره څرگندوي، د ټولو اوبه
په همدې ځای کې سره يوه ځای کېږي.

انخور ۱۱۸.۶ کلداري لويي ويالي اوبو څښلو (گوټکولو يا نيولو) خاوري له
سمندر څخه د لوړوالي پېژندنې خبرې نڅېبه.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

کوش ټپي لويي ويالي د ځای مېچ په نړۍ واله نخښه کې د يو ټي ايم يا برابروني ټولواله يا پښوال پرېکونکي مرکيټر پر سټه داسې کښم.

۱. د لويي ويالي په سروندې کې د يو ټي ايم يا برابروني ټولواله يا پښوال پرېکونکي مرکيټر
(Universal Transverse or coordinate system)
UTM Mercator): ختيځ: ۳۹۰۱۱.۴۴، شمال: ۴۱۰۴۵۷۹.۲۷، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۲۹۵.۶، پېروالی: ۸۵ مېټره، د اوبو د لوړوالي کچه ۸ مېټره دی؛ د امو سين نخښلېدونکي ټکي (سروندې) کې د يو ټي ايم يا برابروني ټولواله يا پښوال پرېکونکي مرکيټر): ختيځ: ۳۹۰۱۱.۴۴، شمال: ۴۱۰۴۵۷۹.۲۷، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۲۹۷.۵۷، پېروالی: ۱۷۵۹ مېټره، د اوبو د لوړوالي کچه ۱۰.۳۷ مېټره دی (په بله وينا د لويي ويالي سر څخه د امو سين ۲.۳۷ مېټره تېټ دی).

۲. د لويي ويالي په منځ ملا کې د يو ټي ايم يا برابروني ټولواله يا پښوال پرېکونکي مرکيټر؛ ختيځ: ۲۸۷۲۷۵.۴۱۴، شمال: ۴۱۰۴۴۷۳.۷۹۸، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۲۹۳.۹۹، پېروالی: ۶۵ مېټره، د اوبو د لوړوالي کچه ۸ مېټره دی؛ د امو سين نخښلېدونکي ټکي کې د يو ټي ايم يا برابروني ټولواله يا پښوال پرېکونکي مرکيټر): ختيځ: ۲۸۶۳۲۸، شمال: ۴۱۳۸۶۶۷، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۲۶۸.۵۷، پېروالی: ۵۵۸۰ مېټره، د اوبو د لوړوالي کچه ۶ مېټره دی (په بله وينا د لويي ويالي سر څخه د امو سين ۲۵.۴۲ مېټره تېټ دی او يوه له بل څخه په ۳۴،۲۲۵.۳۱۹ مېټره يا ۳۴.۲۲۵ کيلو مېټره واټن لري).

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۳. د لويې ويالي په پای (پای سر، اخيري سر) کې د يو تي ايم يا برابروني ټولواله يا پېنۍوال پرېکونکي مرکيتر ختيځ: ۷۰۲۷۱۳، شمال: ۴۰۸۸۸۴۶، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۲۸۶.۷، پېړوالي: ۲ مېتره، د اوبو د لوړوالي کچه ۱ مېتره دی؛ د اکېني د پولي نخېلېدونکي ټکي کې د يو تي ايم يا برابروني ټولواله يا پېنۍوال پرېکونکي مرکيتر (): ختيځ: ۷۰۰۲۴۸، شمال: ۴۱۲۳۶۳۷، د سمندر (بحر) څخه لوړولي کچه: ۲۵۹، پېړوالي: ۱ مېتره، د پولي ديوال لوړوالي کچه ۵ مېتره دی (په بله وينا د لويې ويالي له پای څخه د تورکمنېستان پوله ۲۷.۷ مېتره تېته ده او يوه له بل څخه په ۳۴،۸۲۴.۱۹۲ مېتره يا ۳۴.۸۲۴ کيلو مېتره واټن لري).

په ټوله کې ۲۳۶.۳۶۵۵ کيلو مېتره لويه وياله د پيل ټکي، يا سروندي څخه د پای ټکي يا د لويې ويالي پای ۱۱.۵۷ مېتره تېت دی.

و، د کوش تپي د خړوبولو د ځمکو د پراختيا پلان؛ نومړې لويه وياله د کوندوز او فارياب ولايتونو ترمنځ د امو سين په غاړه پرته ده، چې شا او خوا يوه مېليون اېکټاره ځمکه د کرنې له پاره چمتو کوي. يوه سروې چې په ۱۹۵۰ زېږدي کلونو کې د افغانستان دولت له خوا ترسره شوې، د کين (ليفټ) خړوبولو له لارې د دې ځمکو د پراختيا وړاندوينه کړې وه، خو د پراختيا له پاره د بوديجې نه شتوالی دومره لوی پلان نه دی موندل شوی. په شمالي افغانستان کې د کوش تپي لويه وياله په هېواد کې د ځمکې ترټولو لوی پراختيا استازيتوب کوي. ، ژباړه (مسعود او مهوش، ۲۰۰۴ زېږدي، ۴۹ چوپړی)

و، د امو سين د پولي ترېږيدونکي اوبو د منځنۍ اسيا د هېوادونو کلنۍ ونډه د اورال سمندر د حوزې د مرستې له پاره کلنۍ جريان دی: تاجيکېستان: ۴۹.۶ بېليونه درېنگلي مېتر اوبه په منځنۍ کچه پيداوار دی، چې له سلو ۶۶ کېږي؛ افغانستان: ۱۷ بېليونه درېنگلي مېتر اوبه په منځنۍ کچه پيداوار دی، چې له سلو ۲۳ کېږي؛ اوزبېکېستان: ۵.۱ بېليونه درېنگلي مېتر اوبه په منځنۍ کچه پيداوار دی، چې له سلو ۷

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

کېري؛ کېرگېزېستان: ۱.۶ بېليونه درېنگلي مېتر اوبه په منځني کچه پيداوار دی، چې له سلو ۲ کېري؛ تورکمنېستان: ۱.۵ بېليونه درېنگلي مېتر اوبه په منځني کچه پيداوار دی، چې له سلو ۲ کېري. ټول ټال د امو سين د اوبو پيداوار د USAID پورتنی سرچینې په سټه ۷۴.۸ بېليونه درېنگلي مېتر اوبه په منځني کچه پيداوار دی چې د ټولو هېوادونو له سلو سل ۱۰۰ کېري.،، (مسعود او مهوش، ۲۰۰۴ زېږدي، ۲۸ چوپړی)

و، طالبان د کوش تپي لويي ويالي (کانال) له لارې د افغانستان وچو سيمو ته اوبه رسوي، کله چې لويه وياله بشپړه شي، په لنډپېره توگه له نن څخه دوي کاله ورسته دا کولی شي ۵۵۰,۰۰۰ پنبه سوه او پنبخوس زره اېکتاره (له ۲,۱۰۰ مربع ميل څخه ډېرې) دښتې خړوب کړي، په اغېزمنه توگه افغانستان د کرنې وړ ځمکې يوه پر درېيمه برخه ډېروي او حتا (حتی) افغانستان د لومړي ځل له پاره د خوراکي توکو په توليد کې پرې ځان بسيا کوي. د افغان چارواکو او څېړونکو په وينا د ۱۹۸۰ لسيزې راهيسې.

د ملي پرمختيا شرکت (NDC) د پروژې مشر انجنير ذبيح الله ميري وايي، و، دا کولی شي د هېواد په هره کورنۍ اغېزه وکړي.، خو په نړۍ واله کچه په رسميت نه پېژندل شويو (منزوي) طالبانو له پاره، لويه وياله د حکومت کولو له پاره د دوی د وړتيا يوې مهمې ازموينې استازيتوب کوي.

د کوش تپي لويي ويالي پروژه په لومړي سر کې د افغانستان لومړي ولسمشر سردار محمد داوود خان په پېر کې په ۱۹۷۰ لسيزه کې طرحه شوې وه او په ۲۰۲۱ کال کې يې د وروستي ولسمشر اشرف غني په مشرۍ کار پيل شو. کله چې د ۲۰۲۱ په اگست کې طالبانو واک ترلاسه کړ، دوی دا پروژه په ميراث کې ترلاسه کړه او په چټکۍ سره يې د جوړولو له پاره شا او خوا ۱۰۰ ميليون ډالر و منل (تصويب کړل) چې د افغانستان د کلني مالي عايد شا او خوا څلورمه برخه جوړوي

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

شا او خوا ۶,۰۰۰ کارگران اوس د ساعت په شا او خوا کې د کېندلو او د درنو بار وړونکو لارې يو کار کوي، د ۱۰۰ مېټرو (۳۲۸ فوټ په اوږدو کې د کېندې د جوړولو له پاره کار کوي، د کاليفورنيا د اوبو له ويالي څخه پراخه دی.

طالب مشرانو د خپل انځور د زرغونولو له پاره د يوې وسيلې په توگه کانال نيولی دی.، له واشينټن پوست څخه د ليکوال ژباړه (جبري شيه، ۲۰۲۳ زېږی، ۲ چوپړی)

کوش تپي لويي ويالي پروژه د افغانستان اسلامي امارت يوه ارزښناکه پروژه ده چې وټيزه (اقتصادي)، ټولنيز، چاپېريالي، سياسي، ملي او نړۍوال ارزښت لري. د دې پروژې د ستر ارزښت په پام کې نيولو سره، اړينه ده چې د پيل څخه تر پايه پورې د هغې ټول بنسټيز پړاوونه، چې د شونتيا لوستي، بشپړ خور ډيزاين، برابول (تدارک) پړاوونه، تړون، ودانيز، د پروژې مديريت او د پلي کولو څارنه په کې شامل دي. د واگي او رېښت سره سم، سرغندو ښکاروندو او منل شوي اېنجينېري پر بنسټ اړينه ده ترسره شي.

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت د امريکا د متحده ايالاتو نړۍ والي پراختيايي ادارې (USAID) په مرسته د کوش تپي ويالي پروژې د سويم پروگرام (SWIM) تر سپرې (چتر) لاندې د شونتيا لوستي ترسره کړي او د دغو لوستي وروستۍ راپور په ټوټو، ټوټو توگه وړاندې شوی دی او د ۲۰۱۹ زېږدي په پای کې بشپړ شوی دی. د ځينو دلايلو له مخې د پروژې د عملي کړنه د پلي کولو پړاوونه د پروژې د تخنيکي لوستو او ډيزاين له پايښي کېدو او بشپړېدو مخکې پيل شوي دي.

د ودانيزو چارو د طرحي او ډيزاين رياست چې د چارو ادارې لوی رياست تر سپرې (چتر) لاندې کړنې سرته رسوي، په دې پروژه کې د تړونکونکي (ملي پرمختيا کمپنۍ يا NDC) د ډيزاين کنتي، د تخنيکي اندونو او يادونو د وړاندې کولو دنده په غاړه لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

کمپنۍ د پروژې په لومړي پړاو کې د لويي ويالي لومړي پل (فاز) کېندنه له ټکي څخه پيل او تر ۱۰۸ کيلومتره پورې د لويي ويالي تړون له نوموړې کمپنۍ سره تړل شوی دی. د (۲۹۴۹) نيټې د ۱۲/۲۹/۱۴۴۳ (۱۴۰۱/۵/۶) گڼې فرمان له مخې د وزيرانو لوی رياست (رياست الوزرا) درانه مقام لويي ويالي د کېندلو او د طرحې د پلي کول و منل او د پروژې لومړي پل د ودانيزې برخې چارې يې ملي پر مختيا کمپنۍ ته و سپارلې. نوموړې کمپنۍ پرې خپلې کړنې پيل کړې.

بنسټ

دندې دغه رېسټ چې گڼه يې (۲۹۴۹) ده او په دې ۱۲/۲۹/۱۴۴۳ نيټې فرمان د دوېمي بند پر بنسټ د کوش تپي لويي ويالي پيلني پل ودانول او ډيزاين د تړون له لارې د پلي کولو په اړه جوړ شوی دی. د چارو ادارې لوی رياست د مالي او اداري مرستيالي (۱۳) گڼې ۱۲/۸/۱۴۴۵ نيټې غونډې د پرېکړې پر بنسټ او همداراز د پروژو د انسجام او څارنې رياست د (۶۹) شمېرې ليک چې په دې ۱/۱/۱۴۴۵ نيټه خپور شوی اوډون شوی دی.

يادونې وړ ده، چې د کوش تپي لويي ويالي پروژې د شونتيا لوستي د کړنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت د سويم پروگرام له خوا د امريکا د متحده ايالاتو د پرمختيايي ادارې په مالي مرسته ترسره شوي ده بشپړ شوي دي. د نوموړي وزارت د سويم پروگرام ياد شوو سندونو موندنې او سپارښتنې د پروژې پيلني پلانونه گڼل کېږي او د پروژې راتلونکي پړاوونه اړين د هغې پر بنسټ سر ته رسول کېږي. له همدې امله، ډېری توکي چې د دندو په رېسټ کې شتون لري. د شونتيا لوستي (شونې کېدو څېړنې) دا سندونه او وړانديزونه د سويم پر بنسټ په پام کې نيول شوي دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۱ د کوش تپي لويي ويالي پروژې په اړه

لکه څنگه چې پورته يادونه و شوه، د SWIM پروگرام د کوش تپي ويالي (کلداري لويي ويالي) پروژې له پاره د شونتيا لوستي ترسره کړي. که څه هم د دې پروژې وروستۍ شونتيا راپور چې په رسمي ډول د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت له خوا منل شوی وي، شتون نه لري، خو د راپور د هغو برخو پر بنسټ چې په غير رسمي او غير رسمي بڼه شتون لري، اړوند سرته رسونې ترسره شوي دي. د شوني وړ لوستي (څېړنو) کې تخنیکي، وټيزي او مالي اړخونه، د اوبو لگولو، د برېښنا پيداوړ، د چاپېريال او سويېکټي (تاوان) مننې ارزونه، پايښت پراختيا، نخښې، ځانگړې ځانگېرنې، بشپړ د بڼې اټکلونه د نورو لارو ملي ملاتړ شننې گډون لري.

د کوش تپي لويي ويالي چې سروندی (اينټيک، بند، سر) يې د بلخ ولايت د خوم ولسوالۍ اموسين ژۍ سره د کلداري ولسوالۍ ختيځ لوري ته د کلداري زړې ويالي سره ځای پر ځای شوی دی، د اموسين څخه اوبه څښي يا ترلاسه کوي. د کلداري ولسوالۍ له ځمکو، د اورگادي د پټلۍ، حيرتان کابل له لويي لاري، د دولت اباد، بلخ ولسوالۍ له دښتو او اکچي (آقچي) ولسوالۍ له پرتو اوارو سيمو څخه تېرېږي او د فارياب ولايت اندخوی ولسوالۍ ته رسېږي. د دغې ويالي ټول اوږدوالی د بلخ ولايت له کلدار ولسوالۍ څخه د فارياب ولايت اندخوی ولسوالۍ پورې شا او خوا ۲۳۸ کيلومېټره دی.

د کوش تپي لويي ويالي څخه داسې فکر کېږي چې د بلخ، جوزجان او فارياب ولايتونو شمالي وچو او شاړو د اوبو اړمنو ځمکو ته چې د اوبو له نه شتون سره لاس او گريوان دي، ورته به د کرنيزو گټې له پاره اوبه ورسوي.

په لومړي پل (فاز، پړاو) کې د لويي ويالي اوږدوالی د نيولو له ټکي يا سروندي (بند، اينټيک) څخه تر ۱۰۸ کيلومېټرو پورې دی. له سروندي څخه تر ۴ کيلومېټرۍ کې لويه وياله د شگو غونډيو په منځ کې ځای پر ځای ده چې لوړوالی يې د ويالي له غولي څخه ۵۰ مېټرو ته رسېږي؛

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

له ۲ کیلومېټرۍ څخه تر ۱۲ کیلومېټرۍ پورې، د ويالي لاره ښه اسانه ده؛ له ۱۲ څخه تر ۲۰ کیلومېټرۍ پورې د شگو غونډۍ یو څخه نږدې ۶ مېټره د ځمکې څخه پورته غځیدلی دی. له ۲۰ څخه تر ۳۲ کیلومېټرۍ پورې، د ځمکې چارپېریال (محیط) ښه اوار دی؛ سر بېره پردې له ۳۲ څخه تر ۳۵ کیلومېټرۍ پورې د شگو کوشنۍ غونډۍ شتون لري. په ټوله کې، د لويي ويالي په اوږدو کې شا او خوا ۱۲ څخه تر ۱۳ کیلومترو پورې د شگو غونډۍ شتون لري.

کوش تپي لويي ويالي د جوړولو بنسټيز پړاوونه د **SWIM** (د اوبو لگولو او اوبو لگولو مدیریت پیاوړتیا یا **Strengthening Watershed and Irrigation Management**) د شونتیا لوستي د کوش تپي ويالي د چمتووالي پله (فازونه، پړاوونه) او پلي کول په څلورو پله یا (فازونه، پړاوونه) وېشلي دي چې په وینا یې هر پل (پړاو) به ۳ کاله پېر و نیسي او په ۱۲ کلونو کې به بشپړ شي. د شونتیا لوستي (امکاناتو په مطالعاتو) کې د پروژې پله په داسې ډول اوډون او په پام کې نیول شوي چې دا د لويي ويالي له جوړولو وروسته تر وروستۍ کړنې پورې اړه لري؛ د لويي ويالي د جوړولو په پېر (وخت) کې په پام کې نیولو سره به د لويي ويالي جوړولو بريالۍ اصلي کړنې ترسره کېږي.

۶. ۲ د جوړونې چمتوکولو پل (فاز، پړاو)

و، د بشپړ هر اړخیز ډیزاین ترسره کولو او بشپړولو له پاره د بنسټيزو کړنو د جوړونې چمتوکولو پل (فاز، پړاو) پروژې د لويي ويالي غوره څېرې له پاره د چمتو کولو (تدارکاتو) سندونه چمتوالی ټاکي، چې په کې د پروژې د ټولې سیمې هر اړخیز بشپړ توپوګرافیکي څېړنې، د امو سین د اوبو اندازه کول، د اوبو نمونې اخستل او پلټل شتون لري. نورې جیو تخنیکي څېړنې، د چاپیریال څېړنې، ټولنیز- وټیزې (اقتصادي) څېړنې، د چاپیریال بری لیک (جواز) ترلاسه کول، د اصلي ویلي سروندۍ او د سروندې (ابنټیک) د نیولو له پاره د هیدرولیک ماډلونو بورول (جوړول).

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

نوموړې پل له پاره اړينه ده چې د پروژې د عملي کار پيل کولو څخه مخکې بشپړ شي. د دې پل له پاره د شونتيا وړ څېړنو درې کاله پېر اړتيا لري.

۶. ۳ د جوړولو لومړۍ پل (فاز، پړاو)

د دې پل ودانيزو کړنو پلي کولو له پاره د شونتيا لوستې پر بنسټ درې کاله اټکل شوی دی. د لويي ويالي جوړول له پيل څخه تر ۱۰۸ کيلومېټرۍ پورې؛ سروندی (د اوبو څښلو ځای، سر بند، انټيک يا ويير)؛ شاخونه (دوېمه درجه لويي ويالي) چې تر ۲۰.۷۵ کيلومېټره اوږدوالی لري، څاروندي (ريگوليتوري يا د اوبو چټکتيا برابرونکي) ۳ دانې؛ تېريدوني څاروندي (کراس ريگوليتوري يا د اوبو لېږد چټکتيا په لنډو برابرونکي) ۴ دانې؛ پولونه ۹ دانې (د رېل گاډي پول، لويې لارې پول، ولسوالۍ يو پولونه، د کليو پولونه)؛ د کروندو سروندي ۲۱۴۵ دانې، د پټۍ يو سروندي (۴ درجه ويالي سروندي) ۵۳۶ دانې؛ د کروندو سروندي له کوشنۍ يو پولونو او کلورتونه (۳ درجې ويالي سروندي له پولچکونو يا سورج او کلورټ بېخي کوشنې پولچکونه سره) ۲۹ دانې، لويي ويالي څڅوبۍ (دراپ يا لويه وايه له خپل سترې بڼې څخه کوشني کيدلې بڼې ته غورځيدل) ۱ دانه او شاخونو کې څڅوبي ۳ دانې؛ د پيلني پل له پاره د ابو لگولو شبکې ودانول (له لويي ويالي څخه ۱۱ د اوبو رسولو شاخونه اخستل، له شاخونه يا دوېمه درجه لويي ويالي څخه ۲ د اوبو رسولو شاخونه اخستل، کروندو يا درېيمه درجه ويالي څخه ۱۵ د اوبو رسولو شاخونه اخستل)؛ پمپ سټيشنونه ۱۴ دانې او د لومړي پل (فاز، پړاو) د وېش شبکې.

په دې پل کې ټولټال ۲۷۷۷ بېلابېلې ودانۍ شتون لري. که چيرې په پيلني پل د کوش تپي لويي ويالي له پاره ځينې بشپړې ودانۍ اړينې وگڼل شي، د ډيزاين په پړاوونو کې بايد په پام کې ونيول شي. ، (سويم، ۲۰۱۹ زېږدي، ۱۳۱)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۴ د جوړولو دوېم پل (فاز، پړاو)

د دې پل ودانيزو کړنو د پلي کولو له پاره د شونتيا لوستي پر بنسټ دري کاله اټکل شوی دی. د لويي ويالي جوړول ۶۰ کيلومېتره (له ۱۰۸ کيلومېترۍ څخه تر ۱۶۸ کيلومېترۍ پورې)؛ شاخونه (منځنۍ ويالي) ۷ دانې چې ۵۸ کيلومېتره اوږدوالی لري؛ کروندو ويالي (درېمه درجه ويالي) ۴ دانې چې ۷۶.۵ کيلومېتره اوږدوالی لري؛ څاروندي (ريگوليتورې يا د اوبو چټکتيا برابرونکي) ۱۲ دانې؛ پولونه (لويي لارو پولو، ولسوالۍ يو پولونه، د کليو پولونه) ۲۵ دانې؛ پټۍ يو لېنتي ۸،۱۰۴.۰۰ دانې؛ د اوبو پورته کولو اډې (د اوبو پمپولو سټيشنونه) ۹ دانې او دوېم پل وېشنکې شبکې ۱۰۴ دانې شتون لري. د لويي ويالي دوېم پل کې ټولټال ۸،۳۳۱.۰۰ ودانۍ شاملې دي.

۶. ۵ د جوړولو درېم پل (فاز، پړاو)

د دې پل ودانيزو کړنو د پلي کولو له پاره د شونتيا لوستي پر بنسټ دري کاله اټکل شوی دی. د لويي ويالي جوړول ۶۸ کيلومېتره (له ۱۶۸ کيلومېترۍ څخه تر ۲۳۶ کيلومېترۍ پورې) يا دوېم پل څخه تر پاينې پل اندخوۍ ولسوالۍ پورې)؛ شاخونه (منځنۍ ويالي) ۲ دانې دي چې ۴۲.۷ کيلومېتره اوږدوالی لري؛ کروندو ويالي (درېمه درجه ويالي) ۱۱ دانې چې ۸۴.۸۸ کيلومېتره اوږدوالی لري؛ څاروندي (ريگوليتورې يا د اوبو چټکتيا برابرونکي) ۱۴ دانې؛ تېريدوني څاروندي (کراس ريگوليتورې يا د اوبو لېږد چټکتيا په لنډو برابرונکي) ۱۹ دانې چې (۱ يې پر لويي ويالي، ۱ يې پر ښاخ، ۱۷ يې په دوېم درجه ويالي)؛ پولونه (لويي لارو پولو، ولسوالۍ يو پولونه، د کليو پولونه) ۲۲ دانې؛ پټۍ يو لېنتي ۶،۳۳۹.۰۰ دانې؛ د اوبو پورته کولو اډې (د اوبو پمپولو سټيشنونه) ۹ دانې او دوېم پل وېشنکې شبکې ۹۲ دانې شتون لري. د لويي ويالي دوېم پل کې ټولټال ۶،۵۳۷.۰۰ ودانۍ شاملې دي.،، (سويم، ۲۰۱۹ زېږدي، ۱۳۲)

له نېکه مرغه کوش تپي لويي ويالي د پروژې عملي کړنه (کار) د ملي پرمختيايي کمپنۍ له خوا د جوړونې چمتوکولو پل (فاز، پړاو) پل څخه مخکې پيل کړی دی. ډډه يې تر ډېره د سوپوم په د جوړونې چمتوکولو پل (فاز، پړاو) اچولې او د جوړولو لومړی پل (فاز، پړاو) يې بېنا کړې (سترگي پرې اچولي يا پيل کړی دی)، تر ۱۰۸ کيلومترۍ پورې د لويي ويالي کېندلو له بشپړيدو او د اوبو د سروندې د ودانۍ له پرمختگ وروسته، تړونکونکي کمپنۍ ورو، ورو د پروژې د جوړونې چمتوکولو پل يادونې حس کړې او پريکړه يې کړه چې د بشپړې سروې، توپوگرافي په گډون د جوړونې چمتوکولو پل يادونې ټولې په پام کې نيولې، خپلې سړې تودې (تجربې) نوې ساتي، د بشپړولو او لمن تړلو له پاره يې کوټلي گامونه پورته کړي دي.

۶.۶ کوش تپي ويالي د گټې اخستنې وسايلو او توکو لږې کچې مېچه

يادونه: د وسايلو او ماشينونو په برخه کې اړينه ده چې لږ تر لږه کچه په پام کې و نيول شي، خو د تړونکونکي تړون دا دی چې د ټاکلي گټې کچې له مخې د ماشينونو، نورمونو، پېژند او معلوماتو (ډيټا) ډول، ډول کچو څخه کار واخلي.

تړون کونکی کولی شي په خپلو کړنو کې له هر ډول وسايلو، ماشينونو، توکو څخه ډېر يا لږ کار واخلي چې پرې خپل ټاکل شوی کار له ټاکلي پېر مخکې سر ته رسوي او کنه.

د تړون لگښت يوازې هغه تړون کونکی اخلي هغه چې ورته په تړون کې ټاکل شوی وي او په لاندې لېسټيليک کې بنودل شوي دي.

گټه	د وسايلو او توکو سپړنه	مادل	کچه
۱. د توپوگرافي او سروې لوستي وسايل			

۵	Topcon (۱۰ km range)	د نړۍ پرمختللي ځای موندنې اډه يا دي جي ایس سټیشن (Station DGP) چې لږ تر لږه تر ۱۰ کیلو مېټرو پورې سیمه تر پوښ لاندې نیسي.	۱.۱
۲۰	Sokkia im ۵۰ series I Z۰۰ ۸۷۵۶	د ټوټل سټیشن اله (total station) له ازمويل شوي ستاینلیک سره	۲.۱
		(calibration)	
۱	Tremble: Digital Theodolite: ۳D Model	د ټیودولیت اډه يا سټیشن (theodolite station) له ازمويل شوي ستاینلیک سره (calibration)	۳.۱
۲	GEO MAX Gramin ۶۴s	د لیزري لیول الي يا لیزري ترازو (level) له ازمويل شوي ستاینلیک سره	۴.۱
		(calibration)	
۱۵	Garmin GPSMAP 1Vi	لاسي نړۍ پرمختللي ځای موندنې ټولواله يا لاسي جي پي ایس (GPS hand) له ازمويل شوي ستاینلیک سره	۵.۱

۴۰	Bosch GLM – ۱۵۰, ۱۰۰, ۵۰ C	د کچې مېچې توکي (لېزري مېترونه، اوسپنيز او ټوټني مېترونه ...)	۶.۱
۵۰	Local	د سمې نخښې يا بېنچ مارک بنسټيز توکي (اوسپنيز سيخ، د پولادو مېخونه، سپري يا بوتل کي سپري رنگونې)	۷.۱
۶۰	DP۱۴۰۰	Motorola مېټرولا	۸.۱
		غږلېږي يا مخابري	
۳	Matrice ۲۱۰ RTK ۷۲	د سروې بې پیلوټه الوتکې (د سروې سیوسیوی)	۹.۱
۲. د کپندني ماشینونه			
۵۰	SCB-۶۰۰ Slot Cutter Bucket	پرېکونکې خولې (Cutter Bucket) د بېلابېلو موخو کړنو ماشینونو له پاره چې د لږې کچې او ډېرې کچې بېلابېلو کچو د کپندني کړنې سرتنه رسوي.	۱۰.۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۲	-ton ۴۰Komatsu Excavator Doosan	هايډروليکي خټکونه يا هايډروليکي جاک هامر (Hydrologic Jack) (Hammer	۲.۲
۴	Borehole Hydraulic Drilling Rig Machine KR۵۰, KR۴۰- ۱۲m۴۰kN.m	د کبندني له پاره اوگر (Auger) له بېلابېلي کچې او ډولونه.	۳.۲
۲	High Efficient Muliti- Functional Construction Rotary Drilling Hydraulic Pile Drilling Rig With CAT Chassis KR۳۰۰C and DL ۳۶۰, Wheeled rotary drilling rig machine for bridge construction	د کبندني برمي (روتري) (Rotary)	۴.۲
۱۰	ton ۲۰D, ۳۲۰	کيبل لرونکي اېکسکواتور يا هايډروليکي مزي لرونکي	۵.۲

		شاوول (Shovel Hydraulic (Machin	
۴	NXY۲, Taber Type Abrasion Tester, ۳۰۰KN Tensile Breaking Strength And Elongation Testing Apparatus Universal Tensile Tester	پرېکاشن (Precaution)	۶.۲
۲	SCR۲۰PM۲: ۱۰-۲۰ HP Rotary Screw Air Compressor with ۱۲۰L Tank, ۳۸۰V, Variable Speed,all-in-one machin	د کمپرېسور ماشين (Compressor Machin)	۷.۲
۳. د خاورو اړوند ماشينونه			

۴	Agricultural Chain Trencher FOTMA Water Canal Cast Molding and SG۳۸۸F,	ويلي کينونکي (ترېنچر) يا د کېندنې ماشينونه چې په يوازي ويالي او لښتي بېلابېلو بڼو او کچو کېدونکي. (Trencher)	۱.۳
۱۵	SDLG E۷۱۵۰F earthmoving mini wheeled trench digger cheap ۱۵-ton mini size diggers small wheel excavator for sale	مېخانيکي بېلچه يا اېکسکواتور (Excavator)	۲.۳
۲۰	BME-۱۰, ۱-ton Micro Small Digger Crawler Excavator and YFL۴۵	باب کټ د کېندنې برمه لرونکي (Bobcat Auger Drill)	۳.۳

۵۰	BULLDOZER SD۲۲ and CMG Official ZL۵۰GN ۵ Ton Front End Wheel Loader	بولدوزر (Bulldozer)	۴.۳
۴	Hot Selling Excavator Long Reach Boom Telescopic Robot Arm Excavator Telescopic Arm Clamshell for All Brands; ۲۰۰-۶۰۰ model	کلامشېل لوډر (Clamshell loader)	۵.۳
۲۰	G۹۱۶۵	زمکي اوارونکي ماشين يا گرېډر (Grader)	۶.۳
۶۰	SX۳۳۱۰DT۳۶۶: hacman F۳۰۰۰ X۳۰۰۰ L۳۰۰۰۰ Dump Tipper Trucks ۸x۴ ۱۲ wheels	خاورې وړنکې لارې يا ډامپر (Damper)	۷.۳

۴	Small Crawler Bulldozers with Ripper; D۱۶M unimax	ريپپر (Ripper)	۸.۳
۲	EPFC۱۲,۰; Track Spider Crane ۱,۲t ۳t ۵t ۸t ۱۲t Lifting Machinery	مزي لرونکي اېکسکواتور (Cable Type Excavator)	۹.۳
۴. د سيمټو او کانکريټو اچوني ماشينونه			
۴	cbm ۲,۰; ۵,۰ZC self-loading concrete mixer ۶wheels wheels self- loading concrete truck mixer	د کانکريټو گډولۍ يا کانکريټ مکسر (Mixer Concrete)	۱.۴
۴	PUTZMEISTER M۴۷-۵	د کانکريټو پمپ (Concrete (Pumps)	۲.۴
۳۰	CNVR	لږخونکي يا ويبراتور (Vibrator)	۳.۴

۲۰	; Chinese ٤x٦ ٤x٦ Beiben cubic ٩hp ٣٤٠ meters mobile concrete mixer truck with pump	د کانکريټو وړونکي گډولي يا کانکريټ لاري (ترک) مکسر (Concrete Mixer Track)	٤.٤
٢	/h ٣m١٠٠ Mobile Concrete Ready Mixed Batching Mx Plant	کانکريټو تيارولو ماشينونه، کانکريټ پلانټ يا بچنگ پلانټ (Plant Concrete)	٥.٤
٤	T; Mini ١ manned elevator ١٠elevates meters self- moving steering cylinder aluminum alloy manned lifting platform	ويالي پورته کونکي، لويي ويالي لفت، له لويي ويالي جگوني. (elevator Canal)	٦.٤
٤	XCMA QAY٢٠٠: High Quality Used All Terrain Crane ٢٠٠ Tons XCMA QAY٢٠٠ Mobile Truck	کرين، پورته کوني (Crain)	٧.٤

۲۰	ZM-۱۴ and C-۱۰۰	کېښ کونی ماشین، کمپکتور Compactor	۸.۴
۱۰	YH-JS۱۰۰۰	اوارونی یا رولر Roller	۹.۴
۴	FAST-۸ intelligent F۸	د سیخانو کټ کونی او پري کونی (Steel Bar Cutter (and Bender Machin	۱۰.۴
۴	Electric/diesel mortar spraying machine	د کانکرېټو تومانچه، یا گن شوټر یا کانکرېټو ویشتونکی (shooter Concrete gun)	۱۱.۴
۱۰	CA-۳ ۷L Indicator air content meter/Air Volume Meter Tester/ Concrete Air Content Measuring Instrument	په کانکرېټو کې د پربورکۍ یو مېچي اله، ایر کانټیننټ وسایل (Air Content Tools)	۱۲.۴
۲۰	Slump cone set Sprayed steel Concrete Slump Tester	د کرنکرېټو در نروېدو او ټیگېدو مچي وسایل، سلېمپ سېټ (Slump Set)	۱۳.۴

۳۰	Laixin: Embedded wire thermometer for concrete	هو او یچي د مېچي الي يا وسايل يا د تودوخې ښودنې ماشين Temperature) (Measurements Machin	۱۴.۴
----	---	--	------

لېښتیلیک ۲.۶ کوش ټپي ویالې د کاري وسايلو او توکو لړې کچې لېست.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۶. ۷ د کوش تپي لويي ويالي کرنيزو ځمکو ډگر

د افغانستان کرنې او مالدارۍ وزارت د برنامې پاينې راپور په سټه په درې برخو وېشلي.

د پيلنۍ کروندې: هغه کروندې چې لويي ويالي له لورې گردۍ (کره) کېږي، کرنيزې کروندې او سويي کرنيزې کروندې ځمکېچه يې ۵۵۰،۰۰۰ پېنځه سوه او پېنځوس زره اېکټاره يا (۲،۷۵۰،۰۰۰) جريبه ده.

دوېمي کروندې: هغه کروندې چې د کرکېلي وړ دي، د لويي ويالي، ويالي، کلو، بانډو سره، سره ځمکېچه يې ۳۳۱،۴۹۸ درې سوه او يوه دېرش زره او څلور سوه او اته نوي اېکټاره يا (۱،۶۵۷،۴۹۰) جريبه ده.

د رېمي کروندې: هغه کروندې چې کرنې په کې کېږي، نباتات په کې کښت کوي ځمکېچه يې [۲۷۶،۴۹۸.۳] يا ۲۹۸،۳۴۸ دوي سوه او اته نوي زره او درې سوه او اته څلوېښت اېکټاره يا [۱،۳۸۲،۴۹۱.۵] يا (۱،۴۹۱،۷۴۰) جريبه ده. ،، (سويم، ۲۰۱۹ زېږدي، ۱۱۰ چوپړی)

۶. ۸ د کوش تپي لويي ويالي ودانيزې برخي

۱. د لويي ويالي اوږدوالی ۲۳۶.۳۶۵۵ کيلو مېټره دی، پېړوالی يې په منځنۍ کچه ۱۰۰ مېټره، ژوروالی يې له ۲۲ مېټره څخه نيولې تر ۸،۵ مېټره، د اوبو د لوړوالي کچه په کانال کې ۶،۵ مېټره دی اوبه له امو سين څخه د کرکېلي کروندو ته لېږد وي، چې د حيرتان لويې لارې له پله څخه نيولې تر اندخوی تر منځنۍ پولې پورې له ليلې دښتې تېر په کې بېړۍ تگ راتگ کولی شي.

۲. لويه وياله لږ تر لږه په يوه ثانيه کې تر ۷۰۰ درېنگلي مېټر دېرې اوبه په پنځي بڼه لېږدولی شي.

د کوش تپې لويې ويالې جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۳. د لويې ويالې د بناخونو گڼه ۳۰ او اوږدوالی يې ۵۴۴ کيلومېټرو پورې رسېږي.

۴. سړوندی يوه دانه دی چې پېنځه په څلور مېټرو کې ۲۴ دانې وره لري.

۵. په لويو لارو او د بانو لارو او کشونو باندې ۳۹ دانې پولونه لري.

۶. د لويې ويالې پر اوږدو د اوبو ۱۰۳ دانې څاروندي لري.

۷. په ټوله کې ۶۶ دانې وترې (ورخ) ودانۍ لري.

۸. په سلگونو ۱۰۰ کيلومېټره سرکونه او په زرگونو کيلو مېټره کوشني د اوبو رسولو او غځولو ودانيزي برخې لري.

۹. د کوش تپې لويې ويالې په کروندو کې د نباتاتو بڼې او له سلو برخه يې چې د کرنې وړ دي.

۱. د نباتاتو ډول: غنم، له سلو ۲۵ يې کرنه؛ ۲. وربشي، له سلو ۵ يې کرنه؛ ۳. پټاټي، له سلو ۱۰ يې کرنه، په ملگنو او بنوره زاره ځايونو کې له سلو ۲۳ يې کرنه؛ ۴. باتنگن يا رومي، له سلو ۵ يې کرنه، په ملگنو او بنوره زاره ځايونو کې له سلو ۷ يې کرنه؛ ۵. جوار (ډيسي)، له سلو ۳ يې کرنه؛ ۶. توربانجان، له سلو ۵ يې کرنه؛ ۷. بادرنګ، له سلو ۵ يې کرنه؛ ۸. زرده کې، له سلو ۱ يې کرنه؛ ۹. مرچ، له سلو ۲ يې کرنه؛ ۱۰. خټکي، له سلو ۶۳ يې کرنه؛ ۱۱. هندواني، له سلو ۶ يې کرنه؛ ۱۲. ممپلي، له سلو ۴ يې کرنه؛ ۱۳. اينګ، له سلو ۸ يې کرنه؛ ۱۴. پنبه، له سلو ۸ يې کرنه؛ ۱۵. کنجټ، له سلو ۷ يې کرنه؛ ۱۶. وربنم يا کتان، له سلو ۵ يې کرنه؛ ۱۷. پېسته، له سلو ۳ يې کرنه؛ ۱۸.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

بادام، له سلو ۲ يې کرنه؛ ۱۹. منې، له سلو ۱ يې کرنه؛ ۲۰. انار، له سلو ۸ يې کرنه؛ ۲۱. د وچې مېوې ونې (ويڅکي يا انگور، خورمانۍ، پندوک، ملخنۍ، بېرې، مندتي، خستې، گسټمغزي، غوزان، گسټملگنې او کېشتي)، له سلو ۶ يې کرنه ده. په ټوله کې ټول ټال له سلو ۱۴۵٪ کېږي.

۶. ۱۰ يوه کال کې په يوه جريب خُمکه د پيداوار پايله

۱. **کونار (اپين):** په يوه جريب خُمکه چې په کې کونار و کرل شي ۸ کيلو گرامه پيداوار ورکوي، په روانېپر کې د هر کيلو گرام بيه ۱۲،۸۵۸.۰۰ افغانۍ چې ټول ټال يې ۱۰۲،۸۶۴.۰۰ افغانۍ کېږي.

۲. **غنم:** دا زمور د ټاټوبي يوه د کرکيلي لرغونو غلو څخه دي، چې خورا اوږد لرغونۍ پېڅليک لري او د سرغندويتوب پېر يې د بشريت پېل شيبو ته رسېږي، کره موده يې يې معلومه نه ده.

و، د افغانستان په ټولو ولايتونو کې غنم کرل کېږي، په ځينو برخو کې د للمي او په ډېرو سيمو کې د خړوبولو په بڼه کرل کېږي. په يوه جريب خُمکه کې ۳۵ کيلوگرامه غنم د تخم په بڼه کرل کېږي چې له هغې څخه ۱،۰۵۰.۰۰-۱،۴۰۰.۰۰ کيلوگرامه غنم تر لاسه کې دی شي.

په يوه جريبه خُمکه کې د غنمو د کښت لگښتونه په اوسط ډول په لاندې ډول دي:

- ۱.۲. د غنمو تخم ۳۵ کيلو گرامه - په اوسني شرايطو کې د ۱۰۰۰ افغانۍ يو سره سمون لري.
- ۲.۲. توره کيمياوي سره - نيمه کڅوړه (۲۵ کيلوگرامه) د ۳،۵۰۰ افغانۍ يو سره برابره ده.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۳.۲. سپينه کيمياوي سره - يوه کڅوړه (۵۰ کيلوگرامه) د ۲۵۰۰
افغانۍ يو سره برابره ده.

۴.۲. د ۵۰۰ افغانۍ يو د کرکيلي درمل (دارو يا دوا) شيندل.

۵.۲. د اوبو د غنمو د کښت ټول لگښت (سيند، ويالي اوبه) په هر
جريب کې ۷،۵۰۰ افغانۍ دي که چيرې اوبه وړيا وي.

۶.۲. که له دې څخه د خرچو نرخ راکم (تفريق) کړو، د يوه جريب
ځمکې په بدل کې د کروندگر له پاره ۲۸،۰۰۰.۰۰ اته ويشت
زره افغانۍ ترلاسه کېږي، که چيرې ځمکه د کرونده گر خپله
کرونده وي.

۷.۲. که ځمکه د بل تن وي او کروندگر يې په نيمايي برخه کرلي
وي، په يوه جريب کې د کروندگر کره بچت ۱۴،۰۰۰.۰۰
افغانۍ ده.

۸.۲. که ځمکه د بل تن وي او کروندگر يې په اجاره کړي، د هر
جريب کره بچت (راگرځيدنه) کروندگر له پاره
۱۸،۰۰۰.۰۰ افغانۍ ده.

۹.۲. که ځمکه للمي (په بيديا کې يوازې له باران څخه خړوبېږي)
وي، په يوه جريب کې د کرونده گر کره بچت (راگرځيدنه)
۱۰،۰۰۰.۰۰ افغانۍ ده.

۱۰.۲. که ځمکه خړوبه او اوبه و پېرودل شي، په يوه جريب
کې ۱۰،۰۰۰.۰۰ افغانۍ د کرونده گر کره بچت (راگرځيدنه)
يا گټه ده.

۱۱.۲. د غنمو پايله: په يوه جريب ځمکه چې په کې غنم و
کرل شي پيداوار يې په منځني ټول ۱،۰۵۰ کيلوگرامه چې
په روانپېر کې د هر کيلوگرام بيه ۲۵.۷۲ افغانۍ ده، د ټول
پيداوار بيه يې ۲۷،۰۰۰.۰۰ افغانۍ کېږي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱. ۱۱. ۲. غنمو د پايلې لومړۍ يادونه: د ملا امام سره مرسته (حق الله)، لسمه برخه او ماليه د ځمکې د خاوند په غاړه ده.

۲. ۱۱. ۲. غنمو د پايله دوېمه يادونه: که ځمکه د کرونده گر پورې اړه ولري، ۳۵ کيلوگرامه + ۱۰۵ کيلوگرامه + ۷۰ کيلوگرامه هم د کرونده گر له له برخې څخه کمېږي.

۳. ۱۱. ۲. غنمو د پايلې درېيمه يادونه: د ماشين کار اجوره د غنمو د بوسو له پلور څخه ورکول کېږي.

۳. زعفران:

۱. ۳. زعفرانو د لومړي کال پيداوار: په افغانستان کې زعفران په لومړي کال کې پيداوار نه ورکوي، خو په دوېم کال (د پيداواراتو په لومړي کال) کې د هر جريب ځمکې له پاره ۲۰۰ کيلوگرامه د زعفرانو پياز او تر ۲۰۰ گرامو پورې وچ زعفران د کروندگر له پاره پاتې کېږي.

۲. ۳. زعفرانو د دوېم کال پيداوار: د پيداوارو په دوېم کال (د کښت درېيم کال) کې، د هر ۲۰۰ کيلو گرامه زعفرانو پيازو برسېره، د ۲۰۰ څخه تر ۳۰۰ گرامه وچ زعفران په يوه جريب ځمکه کې کرونده گر ته پاتې کېږي.

۳. ۳. زعفرانو له درېيم څخه تر پېنځم کال پورې: په دې موده کې به د زعفرانو لوړ وزن د کروندگر له پاره د هر جريب ځمکې په هر ۲ ټنه پيازو (پيداوار) بر سېره له ۳ څخه تر ۶ کيلو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

گرامو وچو زعفرانو پورې وي او د کرونده گر د پيازو پانگه به له ۶ څخه تر ۱۰ تنو پورې لوړه شي.

۴.۳. زعفرانو له شپږم او اووم کال: په دې کلونو کې د کرل شوي زعفرانو اندازه کمېږي او په هر جريب ځمکه کې له ۳ تر ۴ کيلو گرامو وچو زعفرانو ته رسېږي، خو د پيازو اندازه له ۱۲ څخه تر ۱۴ تنو پورې لوړېږي.

۵.۳. د زعفرانو د کښت لگښت: د زعفرانو د کښت له پاره لومړی گام د مناسبې ځمکې شتون دی چې د هېواد په هره برخه کې توپير لري.

۱. ۵. ۳. د غواگانو او پسونو د سري چمتو کول: دا سره هم خورا مهم ده او په هر جريب کې تر ۶۱۰۰ افغانۍ و پورې لگښت لري.

۲. ۵. ۳. د زعفرانو پياز چمتو کول: د زعفرانو پياز پېرودل هم د زعفرانو د کښت يوه مهمه برخه ده، د پيازو بيبه، د پيازو په کيفيت او ډول پورې اړه او هر کال توپير کوي.

د زعفرانو د هر کيلوگرامه پيازو بيبه ۵۰ افغانۍ ده او په يوه جريب ځمکه کې د کرلو له پاره دوه ټنه يانې دوه زره کيلوگرامو پيازو ته اړتيا ده، چې له سل زره افغانۍ يو سره برابره ده.

۶.۳. د زعفرانو د ساتلو لگښت:

هر کرنيز پيداوار (محصول، توليد) ساتنه يوه لگښت لري، زعفران هم يوه ځانگړی لگښت لري او د هغې د کيکې اندازې معلومول اسانه کار نه دی، دا څو کلونو څېړنو ته اړتيا لري.

۷.۳. د زعفرانو پايله: په يوه جريب ځمکه چې په کې زعفران و کرل شي پيداوار يې په منځني ډول ۲۵۰ گرامه وي. په

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

اوسني وخت کې د هر گرام بيبه د امريکا متحده ايالتونو کې
۱۲۹۷.۵ افغانۍ ده، چې د ټول پيداوار بيبه يې ۳۲۴۳۷۵
افغانۍ کېږي.

۴. د پنبې کښت: د پنبې کښت له ۳۰۰۰ کلونو راهيسې په افغانستان
کې مشهور دی او ښې پايلې يې لرلې دي.

له دې پيداوارو څخه د استفادې په موخه د هېواد په بېلابېلو ولايتونو
لکه: بلخ، کونډوز، پروان، هېلمند کې د نساجۍ او تېلو د توليد
فابريکې جوړې شوې، چې د کورنۍ يو جگړو پر مهال بندي شوي
او يا هم پخپله فابريکې خپل فعاليتونه پرې اېښي دي.

۱.۴. د پنبې کښت: دا بوتي د ۵ سانتي مترو په ژوروالي کې کرل
کېږي، په يوه جريب ځمکه کې ۱۲۰۰۰ بوتي ښه وده کوي
او د يوه جريب ځمکې له پاره ۸ کيلو گرامه پنبې تخمونو ته
اړتيا لري.

۲.۴. د پنبې پيداوار: په هر جريب ځمکه کې له ۷۰۰ څخه تر
۸۴۰ کيلو گرامو پورې پيداوار ورکول کېږي.

۳.۴. د پنبې بيبه: د افغانستان په هر ولايت کې د پنبې بيبه توپير
لري، خو د ورځنۍ يو معلوماتو له مخې د پنبې بيه يوه شان
ده.

۷ کيلوگرامه د افغانستان په شمالي ولايتونو کې له ۷۰۰ تر ۸۰۰
افغانۍ يو پورې رسېږي او په کابل ښار کې له ۱۲۰۰ تر ۱۴۰۰
افغانۍ يو پورې پلورل کېږي.

۴.۴. د پنبې د تخم بيبه:

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د پنبې ۷ کيلو گرامه تخم د کښت بيه ۶۴۰ افغانۍ، خو د پنبې د تخم، غوړۍ يو د توليد بيه ۲۵۰ افغانۍ ده.

۵.۴. د کونجاري بيه: د بېلابېلو ولايتونو په بازارونو کې د موسم او ډول له مخې توپير لري، خو په منځني ډول د ۷ کيلوگرامو بيه ۶۰۰ افغانۍ ده.

۶.۴. د پنبې غوړي: د هر کيلو گرام بيه په موسمونو کې توپير لري، خو د هر کيلو گرام منځنۍ بيه ۱۶۰ افغانۍ ده. په يوه جريب کې د پنبې د کښت لگښت:

۱. ۶. ۴. د پنبې تخم ۷۳۲ افغانۍ.

۲. ۶. ۴. توره او سپينه سره ۱۰۰۰۰ افغانۍ.

۳. ۶. ۴. د ۴۰۰ افغانۍ يو دارو(دوا) پاشل.

۷.۴. د پنبې د غوړۍ يو پيداوارو تر لاسه کولو ټول لگښتونه:

۱۱،۱۳۲ افغانۍ.

۸.۴. د پنبې پايله: په يوه جريب ځمکه چې په کې مالوچ (پاغنده) و کرل شي پيداوار يې په منځني ډول ۷۵۰ کيلوگرامه پيداوار ورکوي. په اوسني وخت کې د هر کيلو گرام بيه ۱۴۳ افغانۍ ده، د ټول پيداوار بيه يې ۱۰۷۲۵۰ افغانۍ کېږي.، د ليکوال ژباړه او غځونه (حشمت الله، ۲۰۲۳ زېږدي، د پيلنۍ برخې ۳ چوپړۍ او د پاينۍ برخې ۱، ۲ او ۳ چوپړۍ).

۵. پايله:

۱.۵. په يوه جريب ځمکه چې په کې کوکنار و کرل شي ۸ کيلو گرامه پيداوار ورکوي، په روانپېر کې د هر کيلو گرام بيه ۱۲۸۵۸ افغانۍ چې ټول يې ۱۰۲۸۶۴ افغانۍ کېږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲.۵. په يوه جريب خُمکه چې په کې غنم و کرل شي پيداوار يې په منځني ډول ۱۰۵۰ کيلوگرامه چې په اوسني وخت کې د هر کيلوگرام بيبه ۲۵.۷۲ افغانۍ ده، د ټول حاصل بيبه ۲۷۰۰۰ يې افغانۍ کېږي.

۳.۵. په يوه جريب خُمکه چې په کې زعفران و کرل شي پيداوار يې په منځني ډول ۲۵۰ گرامه حاصل (پېپرور) ورکوي. په اوسني وخت کې د هر گرام بيبه د امريکا متحده ايالتو کې ۱۲۹۷.۵ افغانۍ ده، د ټول حاصل بيبه يې ۳۲۴۳۷۵ افغانۍ کېږي.

۴.۵. په يوه جريب خُمکه چې په کې مالوچ (پاغنده) و کرل شي پيداوار يې په منځني ډول ۷۵۰ کيلوگرامه پيداوار ورکوي. په اوسني وخت کې د هر کيلو گرام بيبه ۱۴۳ افغانۍ ده، د ټول پيداوار بيبه يې ۱۰۷۲۵۰ افغانۍ کېږي.

د ملگرو ملتونو د خوړو او کرنې ادارې راپور پر بنسټ، تاجيکېستان له سلو ۶۲، افغانستان له سلو ۲۷، اوزبېکېستان له سلو شپږ اعشاريه درې، تورکمنېستان او کبرغېزېستان له سلو دوې، دوي د امو سين اوبه جوړ وي، چې په دې لړ کې افغانستان له اوږدو کلونو راهيسې نه يوازې چې له خپلو اوبو گټه نه ده اخيستي بلکې د دغه هېواد د خاورې يوه برخه هم د امو سين د اوبو خوراک شوې ده.

بل لورې ته زموږ د کوش تپي لويه وياله له اوزبېکېستان هېواد او پولې لورې خپلې اوبه نه دي اخستي، د تاجيکېستان پولې لورې څخه مو اخستي. اوس، اوس مو د اوبو اخستلو ځای زموږ خپله برخه داسې ځای ټاکلی دی، چې د اموسين ډېره برخه يې زموږ لورې ده، او غرنۍ غرگۍ (کوشنۍ غرېوله غونډۍ) يې تاجيکېستان لورې ده. چې په دې ټکي کې هېڅ ډول سره د سين لورۍ څوک نه شي له ځايه گرځولی.

زموږ لويه وياله که د اوبو له کمټون سره مخ شوه او داسې يې شونې نه کړه چې د اندخوی کروندې خړوب کړو يا لويه وياله تر هغه ځايه (۲۶۱)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

کيلومېټري) يا تر ويالي تر پايه و نه رسوي نو له ملاتړي لويه وياله ورته د کوش تپي له ټاکلي ټکي څخه اخلو چي د کوندوز سين څخه يي سروندی (اينتيک، سربند) په لس كيلو مېټري کې د پيلنی ويالي له ډډ (کالدارې ويالي) څخه واټن لري. چي د ابو سرچينه يي د باميانو او سلنگونو د هندوکوش له د واورېزونو لوړو غرونو لری څخه سرچينه اخلي، له بغلان څخه تېرېږي او په کوندوز ور گډيږي.

و، د شوروي اتحاد له ړنگېدو وروسته د لومړي ځل له پاره اوبو ته پاملرنه و شوه، د شريکولو تړونونه او يوازي وروسته پاملرنه د اوبو په توگه لوی بندونو ته واړوله؛ په منځنی اسيا کې د زېربنا کنټرول (Wegerich et al., ۲۰۰۷). سميت (۱۹۹۵)

د اوبو شريکولو ترتيباتو ته په کتلو سره، استدلال کوي چي و، په نړی کې هېڅ ځای نه شته د زېرمو پر سر د شخړو شونتيا دومره پياوړی دی لکه په منځنی اسيا کې. ، د شوروي اتحاد له ړنگېدو راهيسي په دې اړه بحثونه روان دي.

د اوبو په شتون او تخصيص باندې د لويو بندونو اغېزې د امو سين حوزه. په هر صورت، تر نن ورځې پورې دواړه سيمه ايز او هم نړی وال بحثونه د اټکلونو، انگېرنو او انگېرنو له خوا خورا اغېزمن شوي، معتبر معلومات يوازي لږ شتون لري. د منځنی اسيا جمهوريتونو د خپلواکي څخه مخکي، غالب د اوبو کارول د منځني او لاندې اوبو سرچينو په اوږدو کې د اوبو لگولو له پاره وو، د ارال بحيري برخي. د اوبو لگولو ساحه په ډراماتيک ډول زياته شوې له ۱۹۶۰ څخه تر ۱۹۹۴ پورې کله چي، د ۱۹۹۵ TACIS راپور پر بنسټ، ټولټال د ارال په حوزه کې د اوبو لگولو ساحه اعظمي حد ۷,۴۰۰,۰۰۰ اېکټاره ته رسيدلې (تانتون او جنت، ۱۹۹۹).

د مرکزي سياسي او اقتصادي خپلواکي د آسيا جمهوريتونو د يوه شمېر بدلونونو پايله درلوده. په داسې حال کې چي بنکته د ازبېکېستان او تورکمنېستان جمهوريتونو هڅه و کړه چي خپل اوبولگولو ټينگ و ساتي، د تاجيکېستان او کبرغېزېستان جمهوريتونه، لږ څه لري، د انرژي رسولو د بڼه کولو له پاره نور انتخابونه، نوي بندونه جوړ او ترميم شوي،

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د اوبو د برېښنا توليد زياتولو له پاره د موجوده بندونو عمليات. د يخنۍ او واورې وريدل د ټولو ولايتونو د هوساينې له پاره اړين دي. د منځنۍ اسيا او د دوی د اوبو اړتيا ۹۰٪ له سلو نوي پوره کوي. هواوېچې (اقليم) بدلون، د گليشيرونو د گړندۍ غوځېدلو لامل کېږي، کوم چې په پوره کولو کې مرسته کوي.

په لنډ پېر کې د دولتونو د اوبو اړتياوې، مگر په اوږد پېر کې د تودوخې کمېدل او د بخار لېږد ډېروالي نتيجه به ورکړي. برسېره پر دې د اقليم بدلون په فريکونسي باندې اغېزه لري، د سختې وچکالۍ بېره يا شدت، د استثنايي زياتوالي په پايله کې د اوبو کمښت لکه څنگه چې د ۲۰۰۰-۲۰۰۲ په اوږدو کې د امو سين په ښکته برخه کې رامنځ ته شو.

په ځانگړې توگه د وچکالۍ شرايطو له امله، د اوبو ډېر مصرف په منځنۍ اسيا کې سرچينې او د خاورې مالگين کول د اوبو مهم عوامل پاتې دي؛

د فشار ستونزې. د اوبو په توليز مقدار کې د کمښت په پايله کې د څښاک د اوبو شتون د زغم وړ مالگينتوب کچه محدوده ده (کيوموف او اکرامووا، ۱۹۹۷) او د اوبو امنيت په جدي توگه له خطر سره مخامخ دی.

لکه څنگه چې په ډېرې نورو وچو او نيمه وچو زونونو کې، په مرکزي کې سطحي اوبه د اسيا په پراخه کچه سينونو د زېرمو د پراخو سيستمونو له خوا تنظيم کېږي، د اوبو په څه رنگوالي او کچې دواړه اغېزه کوي. د لويو بندونو مديريت او زېرمې د اوبو د څه رنگوالي (کيفيت) د ښه کولو له پاره يوه اغېزمن اقدام دی، شتونلرونکي زېربناوې د پخوا څخه د ترميم شوي کارولو له لارې د خوندي اوبو رسولو کې مرسته کوي. له همدې امله د دې مطالعې اصلي ساحه معرفي کول دي، د لويو بندونو او زېرمو ظرفيت د تطبيق وړ وسيلې په توگه په امو کې د اوبو د دوامدار مديريت ستراتيژي پلي کول روښانه کوي.

د اموډنوکي حوض تر دې مهاله يې يوه شمېر مطالب هم په بېلابېلو خپرونو کې خپاره شوي دي، انفرادي خپرونې او په مرکزي اسيا او د اروپا په کنفرانسونو کې. د دې له پاره چې د يوه ډېر جامع انځور وړولو له پاره دا پاڼه هم د يوه ځای کولو موخه ده.

د پخوانۍ يو موادو تاليف سره د نوي بصيرت معرفي کول.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

مور هېله لرو چې دا ترکیب به ځوان ساینس پوهان چمتو کړي او تاسیس کړي، متخصصین په مرکزي آسیا کې د نوي لیوالتیا سره موضوع ته د لومړي لید سره وړاندې کوي.

۶. ۱۱ امو سین د سیمو د اوبو لښتیلیکه (هایډروګرافي)

د امو سین په ټولیزه توګه د $79,3 \text{ km}^3/\text{a}$ په سرعت سره، په منځنۍ اسیا کې تر ټولو لوی سین دی، دا د خپل اصلي سر اوبو د سنگم له خوا رامنځته کېږي، د وخت او پینج سینونه د امو مرستیال سینونه دي. د امو سین ټول اوږدوالی د پنج سین له سر څخه تر ارال سمندرګي پورې شا او خوا ۲,۵۴۰ کیلومتره دی، د سین له سنگم څخه اوږدوالی ۱,۴۱۵ کیلومتره دی. (فروریچ او کیوموف، ۲۰۰۴). د امو سین د حوزې د نیول کیدو ساحه (شکل ۱).

۳۰۹,۰۰۰ کیلو مېتره مربع لري او د افغانستان او څلور مرکزي له خوا شریک شوی.

اسیایي جمهوریتونه: کبرغېزېستان، تاجیکېستان، تورکمنېستان او اوزبېکېستان.

د امو سین کلنۍ جریان د سین له پورته او پورته څخه تنظیميږي د لویو بندونو په واسطه ټنګته. په پورته ساحه کې دا ناوړک او دي د روګون بندونه، او د لاندې زېرمې ساحه د نفوذ له خوا مشخص کېږي، د Tuyamuyun د هایډرو انجینرۍ کمپلیکس (THC).

د امو سین مرستیال وخت سین له الپین سیمو څخه سرچینه اخلي، د پورته پامیر د کبرغېزېستان په سویل ختیځه سیمه کې، چېرې چې ځینې برخې د ابراموف ګلیشیر او د فیدچینکو ګلیشیر د تیښتې په نسل کې مرسته کوي.

دغه سین د کبرغېزېستان له شمال څخه د تاجیکېستان جنوب لوبډیخ ته بهیږي.

۲۶ انځور. د امو سین حوزه چې د هغې اصلي برخه او دروګن، ناوړک او بندونو سره (Tuyamuyun Hydro Complex (THC). د پنج سره تر سنگم پورې، وخت ۵۲۴ کیلومتره اوږدوالی لري، او

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

په تاجیکېستان کې د ۳۱،۲ زره کیلومېتره مربع ساحه تر ټولو سترې سینونه د وخت څخه مکسو او اوبیپهینگو دي (ملگري ملتونه، ۲۰۰۴). د ناورک په ساحه کې د وخت سین اوسط کلنی جریان، بند د 20 km^3 سره برابر دی؛ د 23 km^3 د خُغاستي ۱۰٪ احتمال شتون لري، او $a \text{ } 90\%$ احتمال چې جریان به له $16,6 \text{ km}^3$ څخه زیات نه وي. (Giese et al. ۲۰۰۴).

د وخت او وسیلي له پاره د $20,0 \text{ km}^3/a$ کلنی اوسط خارج کې دو راپور ورکړی، د پنچ له پاره د $34,3 \text{ km}^3/a$ خارج کول. وخت یوازي ۲۵٪ ونډه لري،

د امو سین ټول منځنی جریان ($79,3 \text{ km}^3/a$). پنچ په واکجیر دره کې د گلشیر څخه سرچینه اخلي او د گالیشیر څخه جوړیږي.

د افغانستان او تاجیکېستان ترمنځ پوله د پنچ سینونه دي، په افغانستان او تاجیکېستان کې شتون لري. د افغانستان مهمې برخې واخان، پامیر، بدخشان او کوکچه دي. له لویو څانگو څخه د تاجیکېستان په پنچ کې گونټ، بارتنگ، وانچ او کیزیلسو دي. وروسته د وخت او پنچ له سنگم څخه د امو سین اوبه ترلاسه کېږي.

کوندوز (د افغانستان څخه)، کافرنيگان (د تاجیکېستان څخه)، او د شیرآباد او سورخندریا سینونه (د اوزبېکېستان څخه) د افغانستان سینونه خلم، بلخ، سرپل او شیرنتنگ تر ډېره په سیمه ییزه کچه مصرفیږي او امو سین ته په ندرت سره رسېږي (احمد او وثیق، ۲۰۰۴).

د امو دریا د هایدرولوژیک رژیم په واسطه تشریح کې دی شي، د کلني جریان حجم غیر مساوي وختي توزیع، شا او خوا ۸۰٪ سره د اپریل څخه تر سپتمبر پورې موده کې. ترټولو لوی مقدار په منځ کې رامنځ ته کېږي، اوړي د بر پامیر په غرونو کې د واورو او گلشیرونو د خړوبولو له امله.

د ۱۹۵۷ څخه تر ۱۹۸۰ کلونو په موده کې د سیمې گلشیرونه له لاسه ورکړل، 126 km^3 یخ (شاوخوا 113 km^3 اوبه) د اقلیم د بدلون له امله رامنځته کېږي. دا مقدار په ۱۹۵۷ کې د یخ د ټولو زېرمو ۱۹٪ جوړوي (ملي د اقلیم د بدلون په اړه د اوزبېکېستان جمهوریت کمیسیون، ۱۹۹۹).

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د عادي جريان رژيم په مياشتني اوسط ډول د تېټ څخه خارجيږي امو سين د توياميون هايډرو کمپليکس (THC) په ساحه کې دی. په ۲۷ انځور کې د حوالي سټيشن درگانتا (۱۹۸۱-۲۰۰۶) له پاره وړاندې شوی.

۲۷ انځور. د امو سين د تېټي امو سين له پاره د مياشتني اوسط اخراج په درگانتا کې ثبت شوی سټيشن، ۱۹۸۱-۲۰۰۶.

دلته، د سين د جريان زياتوالی په اپريل / می او جريان کې پيل کېږي د هر کال په جولای کې اعظمي حد ته رسيږي. دا په لوړه کچه خارج ته اشاره کوي، اوږي او په ژمي کې تر ټولو تېټ، د عمومي اوبو څخه خپلواک شتون له پخوانۍ يو وختونو راهيسې دا ځانگړی جريان رژيم د خپل سيلاب سره په اوږي کې اعظمي د اوبو په برابرولو سره د اوبولگولو ملاتړ کوي او وخت ته اړتيا لري.، (۴ څېړونکي يا د ريسرچ ډله ايز ډله، اوليوېر اولسين، مېلاني باوېر، مليکه اکراموا، جوچين فريوبريچ ۲۰۰۸ زېږدي، ۳ څخه تر ۶ چوپړی)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۱۲ افغانستان د ټولو وگړو غوره ورمونه (نصيحتونه) د خپلو اوبو په تړاو

موږ د ټاټوبي د پولي اوبو څخه هېڅ گټه نه ده اخستې، د گاونډيانو سويي گونډيتوب له لورې څخه چې د کاله له ور څخه يې بلواگر، تراگر، سويي سوکلی، نه امنی ځواکونو او يرغلگرو ځواکونو ته لار ور کړې، پرې راغلي دي چې زموږ د ټاټوبي انډول (تعادل) يې په ټوله نړۍ کې گډ وډ کړی دی. په يوه بانه او بله بانه يې هر ډول ډلې ټپلې او غلې موخې پر کار کړې دي چې زموږ د ټاټوبي د نه برياً سبب کېږي. له تېرو څلوېښتو کلنو کې زموږ له پولي اوبو څخه د گټې نه اخيستلو له اړخه موږ ته په هر کال کې ۶،۴۵۶.۵۰۰ مېليونه ډالر تاوان را رسېدلی دی. په منځنۍ کچه د کوش تپي لويي ويالي نه بوږولو په پايله کې ټاټوبي ته هر کال (۶،۴۵۶،۵۰۰،۰۰۰.۰۰) شپږ بېليونه، څلور سوه او پېنځه شپېته مېليونه او پېنځه سوه زره ډالره تاوان رسېدلی دی، چې د سردار محمد داوود گډۍ له پېر ۱۹۷۰ زېږدي څخه د پيلنۍ تخنيکي هر اړخيزې پلټنې، څېړنې او سروې د توان کچه په مېچه کړو ټول ټال (۳۴۲،۱۹۴،۵۰۰،۰۰۰.۰۰) درې سوه او دوې څلوېښت بېليونه، يوه سلو او څلور نوي مېليونه او پېنځه سوه زره ډالره تاوان رسېدلی دی.

په پښتو کې دوي متلونه يا (عربان چې ورته مثال وايي) ،، د زور وړ اوبه په پېچومي خبرې ،، که موږ زور و درلود په زوره زموږ اوبه را څخه هېڅ زور وړ په لوړه لورې نه شي اخستلی، دا خو مو لا خپل رېښت (حق) دی؛ ،، په پردۍ اوبو ژړنده نه چلېږي ،، او ،، په ځنگله کې د گيږ کواله نه چلېږي. ،، که هر څوک زموږ له پاره ځانونو څخه ځناور جوړ وي موږ بيا ځناورو ته د ځواب وړ کولو توان زورنه لرو. ټوله منځنۍ اسيا هم يوه باچا لري، موږ د ټولي منځنۍ د اوبو انډون نه دی وړان کړی او نه يې گډوډ وو.

الحمد لله چې موږ مسلمانان يو او د مسلمانو له ډلې څخه يو، تل غوره او پاکې خبرې کوو د ژوند په هرو څارو کې د اوبو په څارو کې

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

هم، نړۍ وال ټولو رښتو (حقوق)، د چارپېريال رښتو ته د زړه له کومي درناوی کوو، د کوش تپي په سروندي کې له سلو لس ۱۰٪ اوبه در پرېږدو چې د اورال په جهيل کې چارپېريال گډوډ نه کړي، له سلو دېرش يې ستاسو دوي گاونډۍ يو. نور په هېڅ ډول خپل د اوبو برخه نه در کوو او همدا زموږ د اوبو وار دی. هرگوره چې زموږ له درې لويو کروندو خړوبولو څخه ورسته په ټوله کې اوبه دېرې شوي هغه بيا د ټاکلي اوباني (ميرو) په لاس زموږ د ټاټوبي کرنې او مالدارۍ وزارت له لوري د بهرنيو چارو وزارت په خوله در خوشي کېږي.

د کوش تپي لويي ويالي پروژه چې گټې اخستني په منځني کچه هر کال کې ۶.۴۵۶ بېليونه ډالر گټه لري، د ټاټوبي خوبونو رختيا کولو له پاره نه پرې دې چې دا خوبونه دي پرې شي او د دې خوبونو رښتيا کولو له پاره دې ټاټوبي سپېڅلو او غښتلو مېندو داسې زامن را وړي چې د نوموړي پروژې تر شاه د بریا له پاره د ژور علمي اندونو، وندونو، بوږولو، يادونو او روزني ور کونو جغات (هڅه يا کوشښ) کوي، لکه: فضل الرحمن، اسدالله، محمد بصير، حسام الدين، سيد هاشم، محمد قاسم، عبدالقادر، عبدالرحمن؛ سيد هاشم، محمد بهير، محمد سير، حکمتيار؛ سيد نجيب، سخيداد، الياس، اسدالله، محمد رفع، عتيق الله، نعمت الله، عبدالله، حميد الله، صفی الله، نورالهدا، عبدالشکور، محمد مصطفى، همايون، ولي محمد، عبدالرؤف، محمد صابر، انورالحق، عبدالغني، محمد حسن، هېبت الله.

۶. ۱۳ د اوبو په سر ماتو، گوډو او شخړو د تړو تړل

د اوبو په سر د ماتو هغه برخو د اوبو د وېش چې گاونډيان پرې په خپله خبره ولاړ نه وي، گوډو هغه برخو د اوبو د وېش چې گاونډيان پرې په خپله خبره په نېمه لار کې پرې اېښي وي او شخړو هغه برخو د اوبو د وېش چې گاونډيان پرې په جگړو ته سره ولاړ شوي وي، د تړو تړل ته بايد موږ په لويه کې په علمي تخنيکي پوهگري پام لاندې په اوږد پرې بڼه په خپل ليد کې و لرو.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

زموږ د ټاټوبي بېلې شوې برخې تل داسې جغات کوي چې هغه د وتخیلو خبره و، پر واسکت يې دعوا و کړه، يوه جيب در ته په خپله په برخه رسېږي.، که زموږ په اوبو کې ونډه هم نه لري نه د خپلو گټو او بډايه کېدلو له پاره زموږ په اوبو دعوا کوي چې که هېڅ نه وي نو يوه څخه کچه اوبه خو به په لاس ورشي. دا به داسې بنکارېږي چې نوموړې هېوادونه هېڅ نړۍ والو رېښتو ته درناوی نه لري، موږ هم په هېڅ پېر کې دې ته چمتو او چابک په خبره و لار و وسو چې هرو ناستو او سترو ناستو کې ور سره گډون کوو، خو د برخې پرېکړه، تره په ليکي بڼه نه ور کوو چې دوی په راتلونکي کې پرې دعوه گير کېږي او ځان زموږ د برخې څښتن بولي.

يوه لغمانی نکل دی چې و، يوه ماشوم ښوونځی نه تېرگی کاله ته راغی، مور ته يې ويل چې موري لږ واټر خو راکړه؟ هغه غلې شوه او هېڅ يې و نه کړل؛ بيا يې ورته و ويل چې موري لږ ايچ دوي او H_2O خو راکړه؟ هغه بيا هم غلې وه او هېڅ يې و نه کړل؛ زوی يې ورته و ويل موري په اېنگلېسي ژبه کې خو پرېږده په کيميا کې خو بېخي کمزوري يې، وایم لږې اوبه راکړه.، دا مې د دې له پاره و ويل چې زموږ ډېری لوړ پوړي څارواکي او په گندی ناست لوړ پوړي، د مور په ډول ټولو وگړو ته د اوبو په چمتو کولو کې بې اکسیره، کيمياگر يا گټور نه دي. اړوندې برخې اړینې بايد هغه چې زدهکړه سپیني ته را اوباسي ځان پرې بسيا کړي.

په ټوله کې د پښتو هغه مثل دی چې و، اوبه په ډانگ نه بېلېږي، په زور، رېږ، وېرې، ډار، رټلو، وروسته پاتې کولو، د دښمن پندولو په سره د اوبو رښتني (قانوني) وېش نه کېږي.

اوبو د چارپېريال نړۍ وال رېښت له نظريې سره سم نورو هېوادونو ته په بهېدلو وړيا اوبو کې د اوبو د زېرمې هېواد يوازې له سلو ۱۰٪ يې د چارپېريال ساتني له پار لرو برخو ته وړيا پرېښودلی شي، له پاتې ټولو څخه يې د خپلو اړينو اړتياوو، پرمختللي کرنې له پاره خرچه کولی او مصرفولی شي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د پښتو دغه مثل په بڼه چې و، ژرنده که د پلار ده هم په وار
ده، دا چې ژرنده د اوبو په مټه پيداوړ وړاندې کوي او اوس زموږ د
اوبو وار دی، چې د خپلو ټولو وگړو او د اړوندو سيمو د وگړو د اوبو
اړتيا په مډرنه او پرمختللي بڼه د تلل له پاره بډايه چمتو کړو.

په پرې کړې خبره داسې پرې کوم چې د بر پرېکړو ته
لوموريتوب ورکړو، ان د هغه د پاينې استازي له پرېکړو او ترو څخه
د بر پرېکړه بره وي، هره پېکړه بايد د هغه له پرېکړو سره و تلل شي
اړينه ده چې د هغه د پرېکړې څخه به ټيټه وي، لوړه او بره به نه وي،
د پينې بې شمېره څېړونه او ۱۸۰۰۰ ټول علمونه هغه زوره کړې د
خپلو ژويو د ژونکو پنډولو له پاره، ځمکې او اسمانونه او څه چې د
دوی په منځ کې دي يوازې بر زوکړه کړې. اوبه يې له اسمانه را
څڅولي، څڅوبی کړي او کوي يې. اوبه يې د ژويو د ژونکو ژوند
گرځولی، له اووم اسمان څخه بره د يوه څخه تر بل اسمانه واټنه پورې
يا اویا کاله مزل په کچه د اوبو لوړالي په کچه اوبو باندې د بر څوکۍ
ده او دی پرې د خپل بروالي په بڼه ناست دی. د ټول عالمونو پالنه کوي،
د وگړو د هر څېز ان د اوبو په سر ماتو، گوډو او شخړو د ترو تړل يې
په بشپړ ډول په رالېږلي کښلې قران کې کړې دي. له پامه يې تړې و نه
غورځو د وگړو د رښتو په منځ کې د ترو تړلو په پېر تېری کونکي و
نه گڼل شو.

د امو سين د بندونو او زېرمو رول په راتلونکي کې د اوبو
رسولو په برخه کې د امو سين حوزه له پاره داسې سپينې ته را اوباسم
چې په لنډه توگه، زما په اند، کوش تپي د امو او سين ترمنځ اړيکه
عادلانه کوي.

۱. د اوبو د تعادل په اړه د منځنۍ اسيا هېوادونو اندېښنه او زموږ
اندېښنه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. منځنۍ اسيا هېوادونو او زموږ ټاټوبي د آمو سين څخه گټه
اخيستنه کچې مېچه.

۳. په آمو سين کې د يادو هېوادونو د اوبو پيداوارو (توليد) ونډه او
زموږ د اوبو پيداوارو ونډه.

۴. په شگلنو دښتو کې د اوبو ضايعات او د ځمکو ملگنېکېدو (ښوره
زار کېدلو) اندېښنو او دغه ډول پلمو ته د دوی وړتيا او زموږ
وړتيا. [۱. په سټنډرډ ډول يې مخنيوي موږ کړی دی، په پېلنيو
سروېگانو راپور کې شتون لري. (مناسب لينگ، د جيومبران
گټنه، او ۴ ميلي ربري پردي) څخه گټنه. ۲. ځمکه دومره
تېزابي او ملگنې کوي نه لکه څومره چې د تره خيلو کانال ناولي
او تورې اوبو چې د دهسبز ولسوالۍ ټولي کروندو باغونه يې
وچ کړل، نوموړو چټلو او ملگنو اوبو موږ ته دا سړې تودې را
يادې کړې چې په کروندو کې له باتينگنو، مرچو، گندنې او
کچالوگانو څخه غوره پيداوار تر لاسه کړو.]

۵. د دوی اندېښنه له ناسم مديريت څخه او زموږ روغ او سم
مديريت. [موږ په غوره نړۍ واله کچه خپله د کوش تپي لويه
وياله په درې پلو وېشلي چې لومړی پل يې ۱۷ کروندې
خړوبوي، او دوېمه پل يې له دې کالدارې ولسوالۍ ځای پيل
او په دولت اباد ولسوالۍ ټاکلي ځای پای ده چې ۲۰ کروندې
خړوبوي. درېم پل يې له دې بلخ، چاربولک، اقچي، شبرغان،
خواجه دو کو ځای پيل او په خانه چارباغ او اندخوی ټاکلي ځای
پای ده چې دومر ۱۳ کروندې خړوبوي. (سروندی يا سربند
اينټيک، ښاخونه، بيالي، څاروندې، پولې، هډۍ، وتري، څرمې
په بېلابېلو کچو لري له ودانيزو نغښتو ودانۍ يو سره.].

۶. کوش تپي کانال ۱۳ بېليون مکعب مېتر اوبه مذاکره، تماس،
آمارو تبادله او ارقام، اعتبار موندنه، گډ مطالعات، وېش به اړه
مذاکرات، سند رامنځته کول، تطبيقي ميکانيزم د سين.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۷. د اوبو دروهه (توطئه)، نېنگتيا (طمعې) غړک (حسد) ته اړينه ده چې موږ د ژورې ډيپلوماسۍ او خپړکتيا اوږ او زوړ ولاړ و وسو.
۸. په منځنۍ اسيا کې د اوبو تاسيساتو او د کرکيلې کروندې په داسې ډول جوړل چې افغانستان په جريان کې نه دی اچول شوی.
۹. د شلخي (مصنوعي) جزيرو رغولو رښت، کروندو بوږول، اسانتياوو او ودانيو، د برمي کولو پلاټپارمونو د کېندنې له پاره د ټولو اسانتياوو څخه ګټه اخستني په خپل خوښه يي واک او کنټرول لرل.
۱۰. د دوی له لورې له راغلو اوبو څخه چې کلنۍ تاوانونو موږ ته رسيدلي دي، د وړل شويو وګړو، کروندو او داسې نورو تاوان بايد ترې واخستل شي.
۱۱. د دوی له لورې د اوبو دروهه (توطئه)، نېنگتيا (طمعې) غړک (حسد) له دې لورې را ولاړېږي چې د اوبو په کمټون يې ځينې کروندې شاړېږي، د اوبو په برېښنايي بندونو کې تر لږ تر لږه ۲۰۰ مېگاواټه تاوان په يوه سانیه کې ورسېږي. چې کلنۍ تاوان يې له ۲۰۰۰ مېليونه ډالرو ډېر راځي، خو دوی ده دې له پاره په ټاټوبي کې په سياسي ګدۍ او ګډوډۍ په کال کې ۲۰۰ مېليونه ډالر لږ خرچه او په کار اچوي چې پورتنۍ دوی زړه مېليونه ډالره کلنۍ تاوان ورته په اوږپېره بڼه په هر کال کې و نه رسېږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۱۴ وټيز ټولنيز تر (اقتصادي اجتماعي وضعيت)

په منځنۍ اسيا کې د ټولنيز وټيز پرمختگ ښاخونه په لاندې بڼه دي. لومړۍ: افغانستان ټوله گڼه گوڼه ۴۰.۹ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۵ دی، کلنۍ ملي گټه: ۱۸۸۵ ډالره، د ژوند تمه: ۶۰.۴ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۱۳۵ درېنگلي مېټر دی؛ دوېم: ايران ټوله گڼه گوڼه ۸۰ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۷۸ دی، کلنۍ ملي گټه: ۱۵۴۳۹ ډالره، د ژوند تمه: ۷۵.۴ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۳۹۶ درېنگلي مېټر دی؛ درېم: کزاکېستان ټوله گڼه گوڼه ۱۷.۸ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۷۸ دی، کلنۍ ملي گټه: ۲۰۸۶۷ ډالره، د ژوند تمه: ۶۹.۷ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۵۸۹۵ درېنگلي مېټر دی؛ څلورم: کبرغېزېستان ټوله گڼه گوڼه ۶ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۶۶ دی، کلنۍ ملي گټه: ۳۰۴۴ ډالره، د ژوند تمه: ۷۰.۶ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۴۳۵۲ درېنگلي مېټر دی؛ پېنځم: پاکېستان ټوله گڼه گوڼه ۱۹۲ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۵۲ دی، کلنۍ ملي گټه: ۴۸۶۶ ډالره، د ژوند تمه: ۶۶.۲ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۱۵۰ درېنگلي مېټر دی؛ شپږم: تاجيکېستان ټوله گڼه گوڼه ۸.۶ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۶۲ دی، کلنۍ ملي گټه: ۲۵۱۷ ډالره، د ژوند تمه: ۶۹.۴ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۲۲۳۲ درېنگلي مېټر دی؛ اووم: تورکمنېستان ټوله گڼه گوڼه ۵.۶ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۶۸ دی، کلنۍ ملي گټه: ۱۳۰۶۶ ډالره، د ژوند تمه: ۶۵.۶ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۱۲۴۰ درېنگلي مېټر دی او اتم: اوزبېکېستان ټوله گڼه گوڼه ۳۰ ميلونه، د وگړو د پرمختگ ښاخونه: ۰.۶۷ دی، کلنۍ ملي گټه: ۵۵۶۷ ډالره، د ژوند تمه: ۶۸.۸ کاله، کلنۍ د اوبو سپما (ساتلو کچه): ۸۰۱ درېنگلي مېټر دی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۱۵ د کوش تپي لويي ويالي پروژې وټيزې گټې

و، د ټاټوبي په وټيزه طرحه کې د کوش تپي لويي ويالي پروژې د رغولو پېر ۹ کاله دی، چې د گټې پېر يې لږ تر لږه ۶۰ کاله دی او د ۱۲۰ کلونو له پاره يې ډيزاين په پام کې نيول شوی. د ۹ کلونو په موده کې لږ تر لږه بېليون د ډالرو سپما ته اړتيا لري، له دې ټول ټال څخه يوازي ۶۰۵ مېليون ډالره د پېلنيو شپږو کلونو له پاره له باندنيو زېرمو څخه تدارک کېږي او پاتې هامپاني يې د لويي ويالي له دننه نۍ يو عوايدو څخه تر لاس کېږي. د کوش تپي لويه وياله د وټيزې شننې په سټه ۴ څلور کاله ورسته په گټې راځي چې د ۷ اووم کال راټول کړي عوايد به يې ۱۸ ميلينو ډالرو له خرچه کړو هامپانيو ډېر وي. د کوش تپي لويي ويالي له بشپړولو څخه ورسته د پېلني کاله گټه تر ۴۱۳ مېليون ډالرو وي چې کال په کال به يې عوايد لوړېږي، ۳۳ کاله ورسته به که لوی الله کول عوايد تر يوه بېليون ډالرو لوړ شي او ۵۶ کاله ورسته به د کوش تپي لويي ويالي کلني عوايد ۱۱.۵ بېليون ډالرو ته ورسېږي،، (سويم، ۲۰۱۹ زېږدي، ۱۷ چوپړی)، (محمود، ۲۰۲۳ زېږدي، ۹، چوپړی)

۶. ۱۶ د وټيزې ارزونې لنډيز

۱. د کومانډې (امروړکول) شوې سيمه: ۲۴۵،۰۰۰ هېکټاره کروندې.
۲. د پام وړ فصلونو شمېر: ۱۹ ډوله.
۳. د کښت شدت: له سلو ۱۱۰٪.
۴. اي اي آر يا (EIRR): له سلو ۱۹.۵۹٪.
۵. د پروژې خرچه يا سپما، (ENPV): ۴،۶۷۹ مېليون ډالره.
۶. اي بي سي آر يا (EBCR): ۳.۹۵.
۷. ايف اي آر يا (FIRR): له سلو ۱۶.۷۰٪.
۸. ايف اين پي وي يا (FNPV): ۱۳،۸۳۷.۰۰ مېليون ډالره.
۹. ايف بي سي آر يا (FBCR): ۶.۵۲.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۰. د تپي بي (تخفيف) کچه: د ماليې له پاره له سلو ۵.۳۱٪ او وټيزه
(اقتصادي) له سلو ۹٪
۱۱. د پروژې ژوند: ۶۰ کاله
۱۲. د پلي کولو موده: ۱۲ کاله
۱۳. د انفلاسيون کچه: له سلو ۵٪
۱۴. د چي ډي پي (GDP) د ودې کچه: له سلو ۷.۲٪
۱۵. خوزيدا او څارنې O&M کلنې لگښت: د پروژې ټول لگښت له
سلو ۲٪

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۱۷ کوش تپي لويي ويالي نه بوړولو په پايله کې ټاټوبي ته د رسيدلي تاوان آر (اصل)

په منځنۍ کچه د کوش تپي لويي ويالي نه بوړولو په پايله کې ټاټوبي ته هر کال (۵۰۰،۰۰۰.۰۰،۴۵۶) شپږ بېليونه، څلور سوه او پېنځه شپېته مېليونه او پېنځه سوه زره ډالره تاوان رسېدلی دی، چې د سردار محمد داوود گډۍ له پېر ۱۹۷۰ زېږدي څخه د پيلنۍ تخنيکي هر اړخيزې پلټنې، څېړنې او سروې د توان کچه په مېچه کړو ټول ټال (۵۰۰،۰۰۰.۰۰،۱۹۴،۳۴۲) درې سوه او دوې څلوېښت بېليونه، يوه سلو او څلور نوي مېليونه او پېنځه سوه زره ډالره تاوان رسېدلی دی.

د کوش تپي لويي ويالي پروژې د خرچو او گټو لښتيلیک				
د کلونو گڼه	د بوړولو (جوړول) او خرچو کلنۍ خرچې په [مېليون ډالره]	له کرنې کلنۍ بچت (راگرزیدنه) په [مېليون ډالره]	له ژويو کلنۍ بچت، (راگرزیدنه) په [مېليون ډالره]	ټول ټال کلنۍ بچت راگرزیدنه په [مېليون ډالره]
۱	۷۵	۰	۰	-۷۵
۲	۷۵	۰	۰	-۷۵
۳	۱۰۰	۰	۰	-۱۰۰
۴	۲۰۰	۵۰,۳	۵	-۱۴۵
۵	۲۰۰	۷۰,۴	۱۵	-۱۱۵
۶	۲۰۰	۸۵,۵	۱۹,۹	-۹۵
۷	۲۰۰	۲۳۰,۲	۳۴,۷	۱۸
۸	۲۰۰	۲۸۹,۱	۲۹,۸	۷۷
۹	۲۰۰	۳۲۹,۵	۳۷,۲	۱۱۷
۱۰	۴۴,۱	۴۵۶,۷	۴۹,۶	۴۱۳
۱۱	۴۶,۴	۵۱۰,۲	۵۳,۲	۴۶۴
۱۲	۴۸,۷	۵۴۰,۳	۵۷	۴۹۲
۱۳	۵۱,۱	۵۶۰,۳	۶۱,۱	۵۰۹
۱۴	۵۳,۷	۶۰۰,۷	۶۵,۶	۵۴۷

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۵۸۸	۷۰,۳	۶۴۳,۹	۵۶,۳	۱۵
۶۳۱	۷۵,۳	۶۹۰,۳	۵۹,۲	۱۶
۶۷۸	۸۰,۸	۷۴۰	۶۲,۱	۱۷
۷۲۸	۸۶,۶	۷۹۳,۳	۶۵,۲	۱۸
۷۸۲	۹۲,۸	۸۵۰,۴	۶۸,۵	۱۹
۸۱۳	۹۹,۵	۹۱۱,۶	۹۸,۳	۲۰
۹۰۵	۱۰۶,۶	۹۷۷,۲	۷۱,۹	۲۱
۹۷۲	۱۱۴,۳	۱۰۴۷,۶	۷۵,۵	۲۲
۱۰۴۴	۱۲۲,۶	۱۱۲۳	۷۹,۳	۲۳
۱۱۲۱	۱۳۱,۴	۱۲۰۳,۹	۸۳,۲	۲۴
۱۲۰۳	۱۴۰,۸	۱۲۹۰,۵	۸۷,۴	۲۵
۱۲۹۲	۱۵۱	۱۳۸۳,۵	۹۱,۸	۲۶
۱۳۸۷	۱۶۱,۸	۱۴۸۳,۱	۹۶,۴	۲۷
۱۴۸۹	۱۷۳,۵	۱۵۸۹,۹	۱۰۱,۲	۲۸
۱۵۹۸	۱۸۶	۱۷۰۴,۳	۱۰۶,۲	۲۹
۱۷۱۶	۱۹۹,۴	۱۸۲۷	۱۱۱,۶	۳۰
۱۶۷۲	۲۱۳,۷	۱۹۵۸,۶	۲۸۶,۳	۳۱
۱۹۸۳	۲۲۹,۱	۲۰۹۹,۶	۱۱۷,۱	۳۲
۲۱۲۸	۲۴۵,۶	۲۲۵۰,۸	۱۲۳	۳۳
۲۲۸۴	۲۶۳,۳	۲۴۱۲,۸	۱۲۹,۱	۳۴
۲۴۵۱	۲۸۲,۳	۲۵۸۶,۶	۱۳۵,۶	۳۵
۲۶۳۰	۳۰۲,۶	۲۷۷۲,۸	۱۴۲,۴	۳۶
۲۸۲۳	۳۲۴,۴	۲۹۷۲,۴	۱۴۹,۵	۳۷
۳۰۳۰	۳۴۷,۷	۳۱۸۶,۴	۱۵۷	۳۸
۳۲۵۱	۳۷۲,۸	۳۴۱۵,۹	۱۶۴,۸	۳۹
۳۴۸۹	۳۹۹,۶	۳۶۶۱,۸	۱۷۳,۱	۴۰
۳۷۴۴	۴۲۸,۴	۳۹۲۵,۵	۱۸۱,۷	۴۱
۳۹۴۰	۴۵۹,۲	۴۲۰۸,۱	۲۶۷,۹	۴۲
۴۳۲۰	۴۹۲,۳	۴۵۱۱,۱	۱۹۰,۸	۴۳
۴۶۳۶	۵۲۷,۷	۴۸۳۵,۹	۲۰۰,۳	۴۴
۴۹۷۴	۵۶۵,۷	۵۱۸۴,۱	۲۱۰,۴	۴۵
۵۳۳۶	۶۰۶,۵	۵۵۵۷,۳	۲۲۰,۹	۴۶
۵۷۲۶	۶۵۰,۱	۵۹۵۷,۴	۲۳۱,۹	۴۷
۶۱۴۳	۶۹۶,۹	۶۳۸۶,۴	۲۴۳,۵	۴۸

۱۸۸ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶۵۹۱	۷۴۷,۱	۶۸۴۶,۲	۲۵۵,۷	۴۹
۷۰۷۱	۸۰۰,۹	۷۳۳۹,۱	۲۶۸,۵	۵۰
۷۵۸۶	۸۵۸,۶	۷۸۶۷,۵	۲۸۱,۹	۵۱
۸۱۳۸	۹۲۰,۴	۸۴۳۴	۲۹۶	۵۲
۸۲۳۶	۹۸۶,۷	۹۰۴۱,۲	۸۰۵,۶	۵۳
۹۳۸۱	۱۰۵۷,۷	۹۶۹۲,۲	۳۱۰,۸	۵۴
۱۰۰۶۴	۱۱۳۳,۹	۱۰۳۹۰	۳۲۶,۳	۵۵
۱۰۷۹۶	۱۲۱۵,۵	۱۱۱۳۸,۱	۳۴۲,۶	۵۶
۱۱۵۸۰	۱۳۰۳	۱۱۹۴۰,۱	۳۵۹,۸	۵۷
۱۱۵۹۲,۹۹	۱۳۷۷	۱۲۶۱۸,۸۷	۳۷۲,۷۹	۵۸
۱۱۶۰۵,۹۸	۱۴۵۱	۱۳۲۹۷,۶۴	۳۸۵,۷۸	۵۹
۱۱۶۱۸,۹۷	۱۵۲۵	۱۳۹۷۶,۴۱	۳۹۸,۷۷	۶۰
۱۹۷,۷۹۹,۹۴	۲۳,۲۰۵,۵۰	۲۱۲,۴۴۷,۵۲	۱۰,۷۳۷,۹۴	ټول ټال

لېښتیلیک ۳.۶ د کوش تپي لويي ويالي پروژې د خرچو او گټو لېښتیلیک

د کوش تپي لويي ويالي پروژې د خرچو او گټو لېښتیلیک څخه د وتیزو (اقتصادي) اټکلونو پر بنسټ کره څرگندېږي او داسې پيله په پوخ کې کوي چې د کوش تپي لويي ويالي له بشپړ ولو په پای کې یا په ۱۰ کال د پېلني کاله گټه یا د ۱۰ کال ټول ټال کلنې بچت (راگرزیدنه) ۴۱۳ مېليون ډالره وي. چې کال په کال به يې ټول ټال کلنې بچت (راگرزیدنه) لوړېږي، ۳۰ کاله ورسته به که لوی الله کول ټول ټال کلنې بچت (راگرزیدنه) ۱،۷۱۶ یوه بېلیون او اووه سوه او شپاړس مېليون ډالره وي او ۶۰ کاله ورسته به د کوش تپي لويي ويالي ټول ټال کلنې بچت (راگرزیدنه) ۱۱،۶۱۸،۹۷ یوه لس بېلیونه، شپږ سوه او اته لس عشاریه اووه نومي مېلیونه ډالرو ته ورسېږي.

کره بوروم د کوش تپي لويي ويالي پروژه اوړپېره پرتلنې لاسته راغلي کره شمېرې داسې پوخ کې کوم چې د ۶۰ کلونو په اوږدو د کوش تپي لويي ويالي پروژه د بورول (جوړول) او خرچې په ۱۰،۳۷.۹۴ [لس بېلیونه او اووه سوه او اووه دیرش عشاریه څلور نوي مېليون ډالره] کېږي، او ټول ټال کلنې بچت راگرزیدنه په ۶۰ کلونو کې

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۹۴.۷۹۹،۱۹۷ [يوه سلو او اووه نوي بېليونه او اووه سوه او نهه نوي عشاريه څلور نوي مېليون ډالره] کپړي چې (۵۲.۴۴۷،۲۱۲ دوي سوه اودولس بېليونه او څلور سوه او اووه څلوېښت عشاريه دوي پېنځوس مېليون ډالره له کرنې بچت يا راگرزیدنه ده او ۵۰.۲۰۵،۲۳ درېوېشت بېليونه او دوي سوه او پېنځه عشاريه پېنځوس مېليون ډالره له ژويو بچت يا راگرزیدنه) ده.

په ټوله کي دې پايلي ته رسېږو، چې د کوش ټپي لويي ويالي پروژه ټول خنډونه سرې، تاوانو، بورونې، خرچې له سلو ۵.۳۴ % کپړي او گټه يې له سلو ۹۴.۵۷ % ده.

د منځنۍ اسيا و گړو ته د غوره خواړو، لکه غنم، غوړ، بوري، غوښې، پنېر، الوتونکو، کبانو، ستوري ډول کبانو، کډوالو الوتونکو، تورو بازانو، نادره چاپک بشکار کوونکو (شاهين، خرخ)، گرانو لوړ ببي کانو چې له سلاد (خړې يا رسوباتو) لاسته راځي، اېندوانو، خټکي يو، انگورو، جغاندرو، بادمو، پستو، مندو، زردالو، الوچو، منو، ناکو ټغر خور وي، چې د دوی د زورنې، قويټوب (سوی ناروغۍ)، سلامتۍ، رمټيا، غښتلتيا، سوکالۍ او بډاينې جوگه گرځي. لږ تر لږه په کال کي نړۍ والو هېوادونو ته د لاندې لښتيلیک په بنسټ گټه ور رسيري.

د کوش ټپي لويي ويالي پروژې څخه نړۍ والو هېوادونو ته لږ تر لږه کلنۍ گټو رسيدلو لښتيلیک

کټه	د نړۍ والو هېوادونو نومونه	له کرکيلي، ژويو، نه پيدا کېدونکو الوتونکو، لوړې ببي کبانو، له سلاد (رسوباتو) ټول شوي لوړې ببي درنو کانو، اېنگ او تور زرو ټول ټال کلنۍ بچت، (راگرزیدنه) په [مېليون ډالره]
۱	تاجیکستان	۴۱،۳
۲	افغانستان	۴۱۳
۳	ازبېکستان	۱۲۳،۹
۴	تورکمنېستان	۲۰،۶۵

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۵	کېرغېزېستان	۱۲,۳۹
۶	کزاکېستان	۱۲
۷	ايران	۱۲,۳۹
۵	پاکېستان	۴۹,۵۶
۶	قطر، اماراتو، سعدی عربستان	۴۰۰
۷	مسکو، اروپا، امريکا او نړیوال پټ مارکيت ته	۳۰۰
ټول ټال نړیوال هېوادونو ته کلنی بچت يا راگرزېدنه په مېليون ډالره		۱,۳۸۵,۱۹

لېښتيلیک ۶. ۴ د کوش تپي لويي ويالي پروژې څخه نړی والو هېوادونو ته لږ تر لږه کلنی گټو رسيدلو لېښتيلیک

۶. ۱۸ پوله تېرېدونکي سينېزه سيمه

په نړی کې شاه او خوا ۲۶۷ سينيزې سيمي په پوله تېرېدونکي دي. افغانستان ۶ سينيزې سيمي لري چې له ډلي يې څلور (کابل، هېلمند، آمو او هري او مرغاب) پوله تېرېدونکي (فرامرزي) دي. ټولټال ۵۳،۸ بېليون مکعب مېټر اوبو څخه ۴۲،۲ يې پوله تېرېدونکي دي (شا او خوا له سلو ۸۰٪)

ايران، پاکيستان، تاجيکېستان، اوزبېکېستان او تورکمنېستان شريک اوبيز يا اصلي گاونډيان دي.

په ټولو سيمو يا حوزو کې بره پروت (upstream) هېواد ټاټوبی دی چې دا ورته يوه د بر رب يوه ځانگړې لور لورويڼه کړې.

ټاټوبی د تېرو ناامنی يو په وجه نه دی توانيدلی چې خپلې اوبه مديريت کړي، گاونډيانو د وضعيت څخه ناوړه گټه پورته کوي.

افغانستان دمگړی يوازي له ايران سره د اوبو پر سر تړون لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

کله چې افغانستان له خپلو بنسټيزو او پنځي زېرمو څخه گټه اخلي، ضرور به خپلي اغېزې په لاندې پرتو هېوادونو لري چې د دوی سټکړنې (عکس العمل) راپارېږي.

د شمالي گاونډيانو سره د شوروي دوران او وروسته تعاملات څېړو. آمو سينيزه حوزه چې يونيان يې آکسوس او اعراب يې جيحون بولي. د ټاټوبي په داخل کې ۹۰۶۹۲ کيلومېتره مربع ځمکه احتوا کوي او اوبو جريان کلنی کچې مېچه له سلو ۱۴٪ وگړي گټه ترې اخلي او په ټوله کې له سلو ۲۳٪ د افغانستان کرنې ځمکې خړوبوي. ۲۰،۳ بېليون (مليارد) مکعب مېتر کلنيز اوبو جريان لري چې ۱۸،۴ يې پوله تېرېدونکې دي.

دا سين له پامير غرونو سرچينه اخلي؛ د تاجیکېستان، اوزبېکېستان او تورکمنېستان سره د گډې پولې له جوړولو وروسته آرال سمندرگي ته بهېږي.

۵ مرستيالان لري چې رستاق، خان آباد، کوکچه، کوندوز او پنجاب دي. ټولټال افغانستان د دې حوزې شاه خوا له سلو ۳۰٪ اوبه توليدوي او په لوړه کچه ترې له سلو ۵٪ تري گټه اخلو. له سلو ۴۹،۶٪ يې تاجیکېستان توليد وي. تورکمنېستان يې له سلو ۱٪ توليد او له سلو ۴۹٪ ترې گټه اخلي، د پنبې رغاوه (صنعت)، قره قروم کانال او پاتي نور يې اوزبېکېستان توليد وي.

د آمو سينيزه حوزه د پامير غرونو څخه سرچينه اخلي او دوي اصلي شاخي لري. د پامير سين شمالي برخه د زرقول فرعي سين څخه ريښه اخلي چې د افغانستان او تاجیکېستان ترمنځ گډ دی. د واخان سين جنوبي برخه د چکمتين فرعي سين څخه منشعب کېږي، دغه دوي شاخي په کلاي پنج کې سره يوه ځای کېږي او تر ای خانم سيمي پورې د پنج سين نوم اخلي، د دې سيمي وروسته کله چې له کوکچې سره يوه ځای شي د آمو سين په نوم يادېږي. دغه سين د شمال ختيځ په لور له تگ وروسته د خم آب سيمي څخه وروسته بالاخره آرال سين ته بهېږي.

۱. د آمو د سين ټول اوږدوالی ۲۴۰۰ کيلومېتره ده چې د افغانستان، تاجیکېستان، اوزبېکېستان او تورکمنېستان ترمنځ ۱۲۵۰ کيلومېتره پوله جوړ وي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. د اوبو مېچي ته په کتلو سره آمو سين د ابو لوري کچې تېرېدل ۲۶۳۰ مکعب مېتر پر ثانيه ريکارډ شوی او د اوبو لوري کچې تېرېدل يې په ۱۹۵۱ زېږدي کې ۳۹۹ مکعب (ترينگلی) مېتر پر ثانيه ريکارډ شوی.

۳. په پورتنۍ برخه کې د دې سين سرعت د ميل د زياتوالي له وجې څخه زيات دی خو په نسبتاً اوارو سيمو کې لکه د حيرتان ور په سيمه کې چې د سين ميل کم ده ۳ مېتر پر ثانيه سرعت ثبت شوی. او په کلني ډول ۲۳۰ ميليون ټنه خره له ځان سره لېږد وي.

۴. د آمو سين د اوبو د تېرېدو (جريان) په اړه بېلابېلې شمېرې شتون لري، اما د ۱۹۸۷ زېږدي د مرکزي اسيا هېوادونو ترمنځ غونډه او ۱۹۹۲ زېږدي د الماتا تړون چې په دواړو تړونونو کې افغانستان ناپامه نيول شوی، د آمو کلنی مجموعی ظرفيت ۸۰.۲ بېليون مکعب مېتر بنودل شوی. په اوزبېکېستان کې يې منځنی جريان ۴.۸ بېليون مکعب مېتر، په تاجيکېستان کې ۴۹ بېليون مکعب مېتر او په تورکمنېستان کې ۰.۸۲ بېليون مکعب مېتر، کبر غېزېستان ۱.۶ بېليون مکعب مېتر او د افغانستان له پاره ۲۴ بېليون مکعب مېتر اټکل شوي دي. د کافرنهان، قيزل او وخت واره سينونه د آمو سين لوی حجم تشکيل وي او همداراز د پنج، کوندوز او کوکچي سينونه يې لويه برخه جوړوي.

د بېلابېلو اداراتو د څېړنو په بنسټ چې ځينې يې اړنگلاندې دي د آمو سين کلنی ټوټال کچه د پنج آمو سين ته ټول ټال د ابو غورځيدلو کلنی کچه په لاندې بڼه ده:

۱. لندل ميلز کمپنۍ د شمېرو په سټه (LANDELL MILLS) ۲۰۱۳ TISC/AWARD) (۴۸ بېليونه مکعب مېتره اوبه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. د اوبو لگوني، اوبو د زېرمو، چارپېريال ساتنې او د يونيسيف ادارو له خوا (۴۲,۴۵ بېليونه مکعب مېتره اوبه).
۳. د اوبو د زېرمو نوی شمېرو په سټه (۴۰ بېليونه مکعب مېتره اوبه).
۴. د ۱۹۸۷ او ۱۹۹۲ کلونو د مرکزي اسيا هېوادنو تړون په سټه (۸۰,۲ بېليونه مکعب مېتره اوبه).

د اوبو ونډه او گټه اخسته: د ۱۹۸۷ کال او ۱۹۹۲ کلنو د مرکزي اسيا د هېوادنو دغونډي د ارقامو په اساس د مشترکو هېوادونو د گټې اخيسته او د اوبو د توليد د ونډې:.

۱. افغانستان د اوبو د پيداوار کلنۍ ونډه ۲۴ بېليون مکعب مېتر؛ د ونډې له سلو ۳۰٪؛ د کروندې خړوبولو وړ کرونده ۱.۲ بېليون هکتاره (۰.۵ بېليون جريبه)؛ د اوبو ونډه خړگنده نه ده بېليون مکعب مېتر؛ د گټنې سلنه خړگنده نه ده.

۲. تاجیکېستان د اوبو د پيداوار کلنۍ ونډه ۴۹ بېليون مکعب مېتر؛ د ونډې له سلو ۶۱٪؛ د کروندې خړوبولو وړ کرونده ۰.۵ بېليون هکتاره (۲.۵ بېليون جريبه)؛ د اوبو ونډه ۹.۵ بېليون مکعب مېتر؛ د گټنې سلنه ۱۵.۴.

۳. اوزبېکېستان د اوبو د پيداوار کلنۍ ونډه ۴.۸ بېليون مکعب مېتر؛ د ونډې له سلو ۶٪؛ د کروندې خړوبولو وړ کرونده ۲.۳ بېليون هېکتاره (۱۱.۵ بېليون جريبه)؛ د اوبو ونډه ۲۹.۶ بېليون مکعب مېتر؛ د گټنې سلنه ۴۵.۲.

۴. تورکمنېستان د ابو د پيداوار کلنۍ ونډه ۰.۸۲ بېليون مکعب مېتر؛ د ونډې له سلو ۱٪؛ د کروندې خړوبولو وړ کرونده

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱.۷ مېليون هکتاره (۸.۵ مېليون جريبه)؛ د اوبو ونډه ۲۲ مېليون مکعب مېټر؛ د گټنې سلنه ۳۵.۸.

۵. کبرغېزېستان د ابو د پيداوار کلنۍ ونډه ۱.۶ مېليون مکعب مېټر؛ د ونډې له سلو ۲٪؛ د کروندې خړوبولو وړ کرونده ۰.۱ مېليون هېکتاره (۰.۵ مېليون جريبه)؛ د اوبو ونډه ۰.۴ مېليون مکعب مېټر؛ د گټنې سلنه ۰.۶.

۶. د ټول پنج امو د اوبو د پيداوارو کلنۍ ونډه ۸۰.۲ مېليون مکعب مېټر؛ د ونډې له سلو ۱۰۰٪؛ د کروندې خړوبولو وړ کرونده ۵.۸ مېليون اېکتاره (۲۹ مېليون جريبه)؛ د اوبو ونډه ۶۱.۵ مېليون مکعب مېټر؛ د گټنې سلنه څرگنده نه ده.

۶. ۱۹ د پنج آمو خړوب شوي اواره

۱. د پنج آمو په حوزه کې خړوبي شوې ساحې مجموعي مساحت شا او خوا ۴۴۸،۲۸۸.۰۰ اېکتاره ته رسېږي.

۲. د اخيرو کلنو په جريان کې د اوبو لگونې په برخه د اوبو او انرژۍ وزارت له خوا په اېنجينېري بڼه يوه څو بنسټيزې پروژې جوړې شوي چې له هغې ډلې څخه د سنگ مهر وياله (کانال) بدخشان کې، شېروان وياله د تخار او د کوندوز خان اباد پروژه د کوندوز د يادونې وړ ده چې په ټولي توگه ۸۵،۰۰۰.۰۰ اېکتاره ځمکه خړوبوي.

۳. سره د دې چې افغانستان ۲۴ مېليون مکعب مېټر اوبه د آمو سين کې توليدوي له دې څخه يوازې ۶.۱ مېليون مکعب مېټر اوبو څخه استفاده شوي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

د د امو پر سين په منځنۍ اسيا هېوادونه هر يوه تاجيکېستان، اوزبېکېستان، تورکمنېستان او کرغېزستان له لوري بوړول شوي اسانتياوې، د ليکول ژباړه (نعمت الله، ۱۴۰۱ لېږدي، ۸۴ چوپړی)

۶. ۲۰ د بر پنج سېمه کې له اوبو جوړې برېښنا د پيداوارو کچه

د بر پنج سېمه له اوبو جوړې برېښنا د پيداوارو په وړتيا کې لوړ ځای لري. د روسيې ماهرينو څېړنو (متخصصينو د تحقيق) په بنسټ دا حوزه د ۱۴ څخه تر ۱۶ زره ميگاوات برېښنا پيداوارو (توليد) وړتيا لري.

د ۱۹۸۰ زېږدي د برېښنا ماسټر پلان په بنسټ په ځينو ټاکلو ځايونو کې لومړنۍ سروې تر سره شوي.

سره د دې چې آمو سيمه شاوخوا ۱۹۰۰۰ ميگا واټه برېښنا پيداوارو وړتيا لري، خو يوازې له دې سيمې څخه ۱۷.۹۵ ميگا واټه برېښنا پيداوارو څخه گټه اخستل شوې.

۶. ۲۱ په آمو سيمه کې له اوبو گټنې څرنگوالی

۱. ۳۲.۶ مېليون اېکټاره د خړوب وړ ځمکې په دې سيمه کې شتون لري.
۲. ۲.۳ مېليون يې په اوزبېکېستان،
۳. ۱.۷ يې په تورکمنېستان،
۴. ۱.۲ يې په افغانستان کې،
۵. ۰.۱ يې په کبر غېزېستان کې،
۶. ۰.۵ يې په تاجيکېستان کې شتون لري. (ناورک بند ۲۷۰۰ ميگا واټه برېښنا پيداوار لري. راعون بل بند ۳۶۰۰ ميگا واټه)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

دې سين څخه افغانستان کې في نفر ۱۰۰۰ مکعب مېتر کمې تاجیکېستان کېر غېزېستان ۲۰۰۰-۱۰۰۰، اوزبېکېستان ۳-۲ زره تورکمېنېستان ۳-۶ زره درېنگلي مېتره گټه اخلي.

۶. ۲۲ رېښتي حالت (حقوقی وضعیت)

۱. د ۱۹۴۷ او ۱۹۸۵ کال تر ورونه. يوازې ۱۶، ۱۷، ۷ او ۸ ماده د کښتۍ يو چلولو سين غاړو ټينگولو (تحکيماتو) په اړه مواد لري.
۲. د لويې روسيې وروسته منځنۍ اسيا هېوادونو (دوی) په ۱۹۹۲ زېږدي کې د آلماتا تړون لاسليک کړی او پخوانی پرېکړې ټاکلي برخې (سهميه بندي) يې منلي (تائيد کړې).
۳. افغانستان کوم رېښتي (حقوقی) تړون نه لرو يوازې د تاجیکېستان سره MOU- (د اوبو چارو يوه غړي کوونکي) ۴ غونډې شوې دي.

۶. ۲۳ د کوش تپي کانال ارزونه

۱. د هېواد په کچه غوره او لويه پروژې ده چې د کال شاه او خوا ۱۳ بېليون مکعب مېتر اوبه په اخيستلو سره له ۵۰۰،۰۰۰.۰۰ اېکتارو زياته ځمکه په کوندوز، بلخ، جوزجان او فارياب ولايتونو کې خړوبوي.
۲. په رېښتي بڼه له شمالي گاونډيو هېوادونو سره کومه بين المللي تړنې او تړونونه نه لرو، يوازې د ۱۹۴۷ او ۱۹۵۸ کال تر ورونه لرو چې په هغې کې يوازې د کښتۍ يو تگ او راتگ، د سين غاړو نوي ودانول او ټينگول (تحکيمات) په دوي منځنۍ برخو وېشلي دي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۳. د نړۍ وال رېښتو له نظره که چېرې په يوه مسله کې د هېوادونو ترمنځ تړون شتون و نه لري نو بيا نړۍ والو دوديز رېښت (عرفي قواعدو) په پام کې نېول کېږي چې غوره يې د معقولانه (بولنې) او منصفانه گټې اخيستنې اصل، د مشاورې اصل، د نه ضرر رسونې اصل د ښه نيت له مخې د همکارۍ اصل دی.

۴. سياسي اړخونه هم د پروژې مهم دي. دا ځکه چې شمالي گاونډيان هر يوه د خپل وټيز وگړني (اقتصادي او اجتماعي) پرمختگ له پاره په دې اوبو تکيه (متکي) دي. افغانستان چې وټيز وړتيا يې ټېټه ده، د خوړو امنيت نه لري، لږه گټه ځينې اخستې. تاجيکېستان ناورک او سنگ توده بندونه د برېښنا او کروندو خړوبولو له پاره جوړ کړي.

۵. اوزبېکېستان او تورکمنېستان په ډېره کچه په ښه وټيزه وړتيا (اقتصادي وضعيت) کې قرار لري او ډېره استفاده ځيني کوي. له سياسي پلوه دا دوي لاندې پراته هېوادونه غواړي د پورته پرته هېوادونو گټه محدوده و ساتي کره کوم لويه وياله هره ثانيه ۵۰۰ مېتره اوبه اخلي چې د کوش ټپي لويې ويالي به دا لويه وياله يا کانال اوبه هم زيانمنې کړي.

۶. ټاټوبی نړۍ وال رېښت لري چې له خپلو اوبو څخه په هر ښه گټنه اخلي او په راتلونکي پېر کې پرې ځواکمن کنټرول و لري او خپلې سويې خړوب ځمکې پرې خړوب کړي. د امو سين له ټکلي کچې څخه له سلو ۵۰٪ څخه نېولي تر له سلو ۹۰٪ برخې پورې رمته گټنه پورته کړي.

۶. ۲۴ لنډمگي پايلې پېر (وخت)

د دې څېړنې په لنډپېرې پای کې لاندې پايلې لاسته راغلې دي:

۱. د آمو سينيزه حوزه د ټاټوبي په شمال کې له تاجیکېستان، اوزبېکېستان او تورکمنېستان سره ګډه سېمه ده. د آمو سينيزې سيمې يا حوزې ډېرې اوبه افغانستان توليد وي ورپسې تاجیکېستان دی. د واکان پورتنی ژى اوبو په سټه چې ۵۰ کيلو مېټره په ټاټوبي کې بهېږي او بيا تاجیکېستان ته دننه کېږي د سپينې اوبو په نوم يا آفسو سيند چې له پنج امو ته را غورځېږي.

۲. تورکمنېستان چې د دې حوزې ډېره کمه برخه اوبه توليد وي، د ټولو نورو اوبيزو ګاونډيو په تله ډېرې اوبو څخه ګټه اخلي.

۳. ټاټوبی له تاريخي پلوه له لويې روسيې سره رېښتي تړونونه لري چې يوازې د ۱۹۵۸ زېږدي تړون په ټولي ډول د پنج آمو سين اوبو ته اشاره کړې وه.

۴. د لويې روسيې له ړنگېدو سره سم افغانستان سره له دې چې له شمالي ګاونډيو سره په دې اړه کوم رېښتي (حقوقی) سند نه لري بلکې د افغانستان او ګاونډ هېوادونو ترمنځ د همکارۍ يو بڼه پوټنسيل شتون لري.

۵. د ټاټوبي وټيز وګړني وړتيا هم د تاجیکېستان، اوزبېکېستان او تورکمنېستان په تله تېټه ده، او د نړۍ والو رېښتو (حقوقو) او اسلامي شريعت پر بنسټ هم رېښت (حق) لري چې له دې سينيزې سيمې څخه د خپلې ټولنې بډايه کېدو او کړنې پراختيا کې ور څخه ګټه واخلي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. د دي له پاره چې د کوش تپي لويه وياله ملي او بنسټيزه پروژه په گټوره (مؤثره) توگه غوره پايلې و لري، اړېنه ده چې په دې برخه کې کره او دکېکې سياسي، رېښتي (حقوقې) او تخنيکي ارزونې و شي او پرته د خپلو اوبو ټاکلي واک هېڅ هېواد د پرېکړې له پاره واک په لاس کې ور نه کړي.

۷. په ځينو ځايونو کې د ستېشنونو د کمېنت او نه شتون او د ځينو ستېشنونو د شمېرو (ارقامو) له امله، د افغانستان څخه د AMO سمندري معاونينو د جريان رېښتيني اندازه معلومه نه ده. يوازي په کلیدي ستېشنونو لکه کلوخ ټيپ، خاجه غر، اشکاشم، کوف اب او ساسات ستېشن کې، ارقام محاسبه شوي، چې نږدې ۱۸ بېليونه درېنگلي (مکعب) مېټر دي. نيمگړې کچه ده.

۸. د دې سمندر د اوبو د کارولو په برخه کې، زموږ هېواد خورا ټيټ دی. له افغانستان څخه د امو بحيرې ته د بهېدونکو اوبو اندازه ۳۷.۹۸۶ بېليون درېنگلي مېټر ده، خو افغانستان له دې اوبو څخه شا او خوا ۶،۱ بېليون درېنگلي مېټر څخه گټه اخلي، چې د کرنې وړ ځمکې له شتون سره سره ډېره کمه ده.

۹. د پنج امو عامه سيمه د برېښنا پيداوارو تر لاسه کولو په برخه کې غوره بلل کېږي، خو د برېښنا د پيداوار له پاره دغه سيمه (چې تر ۱۹۰۰۰ ميگاواټو پورې د برېښنا پيداوار وړتيا لري) تر ډېره حده کار نه دی شوی. په دې برخه کې پر ۱۱ بندونو کار شوی، چې له دې ډلې څخه د لومړي او دوېم پلخمرې بند پروژې دي، چې د ۴ ميگاواټه سرباري برېښنا پيداوار وړتيا لري او پاتې نور ټول د ۱،۰ او ۰.۵ ميگاواټو تر منځ دي، چې گټه ترې اخېستل کې دی شي، د کوشنې يو نيلي ډيزاينونو په ليکه کې ډلبندي شوي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۰. له نړۍ والو رېښتو (قوانینو) څخه په سرغړونې سره د افغانستان له خبرولو پرته د شمالي گاونډيو هېوادونو (تاجیکېستان، اوزبېکېستان او تورکمنېستان) له خوا اسنتياوي (تاسيسات) جوړ شوي، چې د افغانستان له پاره يې جدي ستونزه رامنځته کړې ده.

۱۱. د امو سينيزې حوزې کلنۍ ټولې اوبه چې په سټېشنونو کې ثبت دي ۱۸۶.۱۸۵ بېليون درېنگلي مېټر دي او نورې شمېرې چې په دې اړه وړاندې شوي سمې نه دي، خو دغه شمېرې د امو سينيزې حوزې کلني پيداوړو وړتيا او کچه په تويموين د اوبو نغبتۍ (تويموين هايډرو کامپلکس يا THC) د امو سين په لړه برخه کې د اوبو مېچې په اډې (سټيشن) کې بنودل کېږي.

۱۲. په نسبي ډول په روان پېر کې د امو سين د اوبو تړون پلي کېدل د دواړو هېوادونو په ګټه دی او افغانستان هم تل منلې ده چې دغه تړون ته ژمن دی، اما د تړون د پلي کېدو له پاره په افغانستان کې د اوبو د مدېريت ودانۍ يو اړتيا لېدل کې ده او مخکې تر دې چې کوش تپي لويه وياله جوړه شي دا اړتيا نه وه پوره شوې او د خپوړېدو (نافذېدو) څخه تر اوسه دا تړون په هر اړخيز ډول نه دی پلي شوی چې د دې تړون نه پلي کېدو له امله افغانستان له بل هر چا زيات ضرر ليدلی دی. اوس چې د کوش تپي لويه وياله جوړېږي او افغانستان د دې وړتيا پيدا کړې چې د امو سين کډارې ولسوالۍ په پيل کې د کډارې سروندې (اينټيک، سربند) د اوبو کچې منظمې کړي، د امو سين د اوبو تړون د پوره او منظم پلي کېدو ته لاره اواره شوې ده.

۱۳. د امو سين پخواني تړون نه پلي کېدل په تېر پېر کې تل د ستونزو اصلي لامل نه وو او بل اصلي لامل د گاونډيانو تر منځ د بڼه نيت نه شتون وو چې تل سبب شوی وو، ترڅو د دغه حوزې په

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

سر د دې سره، سره چې له تړون زياتي اوبه يوه هېواد تر لاسه کړي د ستونزو را ولاړېدو سبب شوی نه وو.

۱۴. د کوش تپي لويه وياله او دې ته ورته پروژو پلي کېدل د بلخ په سويي خړوب کروندو کې يانی افغانستان کې د شمال سرحدي پولې له تړون څخه سرغړونه نه ده او د اسيایي هېوادونو سټکړنې په دې برخه کې د مشکل را پيدا کولو نه پرته کومه بله گټه نه لري، په يوه صورت کې اوزبېکېستان د سټکړنو رېښت لري چې د شمال لرغوني تړون د پرېکړو سره سم د دوی ونډه ور نه کړل شي.

۱۵. د اورال سمندرگي د وچېدو اصلي لامل پرته له چرپېريال او سيمي تاثيراتو د تاجکېستان هېواد په واسطه د وحش، راغون او ناورک بندونو، د تورکمنېستان هېواد په واسطه د امو سين د مخي گرځول د کرمقول لويي ويالي په مرسته او د اوزبېکېستان د کرکي، بخارا، اورگيچ، نوکوس، خوارازم او کاراکالپکستين بندونو او څاه گانو په طرف د اوبو گرځول دي، د دوی دا کار د دې لامل کېږي چې اورال سمندرگي ته د امو سين اوبه و نه رسېږي.

۱۶. د يادوني وړ ده چې افغانستان په دې برخه کې دا په دا (په دې خاطر) گرم نه دی چې په تېرو کلونو کې يې ډېرې زياتې اوبه اوزبېکېستان، تورکمنېستان ته او اورال سمندرگي ته ورکړې دي، په مقابل کې دوی له دغو خپله گټه اخستي او مصرف کړي يې دي وړيا او هغه اوبه چې د دوی له اړخه اورال سمندرگي ته توپيري تړلي دي، دې ته په پام سره چې د تړون سره سم دوی يوازې نېم په نېم کچه حجم اوبه په امو سين کې ونډه لري او نور رېښت نه لري، په يوه نوم او بل نوم د امو سين اوبه ټولي بي درېغه وړيا خرچه يا مصرف کړي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۱۷. د لومړنۍ يو اړتياوو په بنسټ افغانستان په روان پېر کې تر ټولو ډېره اړتيا لري چې د امو د اوبو څخه گټه واخلي او اوزبېکېستان هم بايد لکه افغانستان اوس له افغانستان سره بڼه نيت (حسن نيت) و ښيي، اما دوی تل د افغانستان په اړه له منفي کړنو او سټکړنو کار اخستی، د دې په ځای چې افغانستان ته په سختو شرايطو کې لاس ورکړي.

۱۸. د کوش ټپي لويي ويالي گټه د منځنۍ اسيا ټولو هېوادونو ته رسېږي ځکه دغه لويه وياله د سويي خړوب ځمکې، د سوزېدونکو دښتو د گردونو مخنيوي، سېلابونو کنټرول، د پنځي چارپېريال ساتنې، د سويي شتمنو وگړو شتمن کولو له پاره جوړ شوی دی او مخکې له دې سېلابونو د ټولو هېوادونو زياتي ځمکې، سرحد پولې غاړې ويجاړولې او ډېر تاوانونه يې ټولو هېوادونو ته وراړول.

۱۹. د امو سينيزه سيمه د افغانستان په ملي وټيزه برخه کې چې تر ډېره د کرنې په برخه ولاړ دی، بنسټيز رول لري ځکه د افغانستان د ټولټال کرنيزو ځمکو تر ۱۳٪ د امو سين په سيمې کې پرتې دي او کرنيز گټور نوي پيداوړو باندې ټاټوبی بسيا کولی شي.

۶. ۲۵ د وړاندېزونو پيېره (حاصل يا ثمره)

۱. د پنج آمو سپنېزې سيمې څخه د گټه اخستني له پاره دي
ستراتيژيک، چټک او راتول پلان رامنځته شي چې له مخې يې
د گاونډيو سره د مخ پر مخ درک او ملي گټو ته په پام کې نېولو
سره د پوهېدلو ټغر و غړول شي؛

۲. د پنج آمو سپنېزې سيمې له پاره دي د شمېرو او گڼو گډه همغږي
رامنځته شي چې د پنج آمو سين له پيل څخه تر پايه اورال
سمندرگي پورې د ټولو بندونو هايډرو گراف شل کلن لښتيلک
گډ بې لوري لاس په لاس خوندي شي؛

۳. د پوله تېرېدونکو اوبو په اړه د خبرو اترو (بحث او نهايي
مسايلو) د مطرح کولو له پاره عالي مرجع تصويب؛

۴. د ټولې گڼې گونې پوهاوي رامنځته کول؛

۵. د نړۍ والو مرستو چمتو کونکو او برابرونکو سره اړېکې
ټينگول؛

۶. د شمالي گاونډيو سره د پوهاوي، خبرو اترو لار و څارل شي؛

۷. د سيلابونو کنټرول او سين غاړو ټنگولو له پاره گډ لوستي
(مطالعات) و شي؛

۸. د برېښنا پيداوارو بر دابست وړتيا په دي سيمه کې ډېر دى، بايد
ورته ټينگه پاملرنه و شي؛

۹. د گډو اوبيزو پروژو باندې ټينگار وشي، لکه د جم پروژه، د
کاسا ۱۰۰۰ او داسي نورې.

۱۰. د چټکې پرېکړې له پاره د حيرتان پله د اوبو سټېشن مسله دې
حل شي، خو له گاونډي هېواد سره په همغږۍ د اوبو د تېرېدلو
کلنۍ کچې نا څرگندو شمېرو په اړه پرېکړه او تېره و تړل شي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

او دا مسئله خو خو خله له اوزبېکېستان هېواد سره هم په ډيپلوماتيکه توگه شريکه شوې، خو تر اوسه دا مسئله نه ده حل شوې او دوی د اوبو د تېرېدلو اډې د مېچې کچه موږ ته په لاس نه راکوي.

۱۱. په ۳۵ ځايونو کې چې سينه او جهيلونه پرته له حسابه د امو سين ته تېرېږي، په هغه ځايونو کې چې د اوبومېچې اډې (سټيشن) شتون اړين دی بايد يوه، يوه اوبومېچې اډه يا سټيشن ځای پر ځای شي، يا د جريان اندازه بايد د سروې له لارې و ټاکل شي.

۱۲. په سيمه کې ځينې د اوبو مېچې اډې يا سټيشنونه (تنگشيو سټيشن، نيسي پل، يالور سټيشن) ځای پر ځای شوي، خو موږ يې شمېرې په لاس کې نه لرو، د شتون لرونکو شمېرو په ترلاسه کولو کې ستونزې بايد حل شي.

۱۳. برېښنا د پيداوارو او د اوبولگولو د بندونو په برخه کې اړين ده چې د اوبو مديريت او د برېښنا پيداوارو د ستونزو د حل له پاره کوتلې گامونه پورته کړل شي، له پندورې پاملرنې سره.

۱۴. د افغانستان په دننه هغه مسؤلينو ته چې د اوبو د مديريت په برخه کې کار کوي، وړانديز دا دی چې د امو سينيزې سيمې ته ځانگړې پاملرنه وکړي او د دغه حوزې د پلان سره سم د اوبو د مديريت پروژو ته لومړيتوب ورکړي، ځکه دغه حوزه د کرنې پيداوارو په برخه کې د افغانستان د نيستي پاک حيثيت لري او د هېواد نږدې تر نيمايي له سلو کرنيزه ځمکه په دغه سيمه کې پرته ده.

۱۵. هغه دولتي ادارې په ځانگړي ډول د افغانستان د اوبو او انرژي وزارت د اوبو د زېرمو رياست چې د اوبو اړوند شمېرې راټول وي او چمتو کوي، وړانديز دا دی چې د دغه شمېرو په راټولولو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

کې له ډېرې پاملرنې او خبرتيا څخه کار واخلي او د ټولو سيمو موپلونه چمتو کړي تر څو هغه څوک چې څېړنه کوي له ستونزو سره مخ نه شي، همدارنگه د څېړونکو سره د شمېرو او معلوماتو په راټولولو کې تر خپله وسه مرسته وکړي. د بنديانو څېړونکو په څېړنه تکیه کول روغ کار نه دی، له مور څخه باندنيان په څېړنو کې سرغندوي نه دي، ځکه زموږ ټاټوبی زموږ خپل دی، له مور خپله پردی تر مور بڼه نه پوهېږي.

۱۶. د افغانستان دننه هغه څېړونکو ته چې د اوبو په برخه کې کار کوي وړاندیز دا دی، ترڅو د افغانستان د هغو سيمو په اړه چې پوله تېرېدونکې دي زیاته څېړنه ترسره کړي او دغه برخې ته زیاته پاملرنه وکړي ځکه د افغانستان له ټولو سيمو څلور يې پوله تېرېدونکې سيمې دي.

۱۷. د افغانستان دولت مسئولينو ته وړاندیز دا دی چې د امو سین نوی تړون دې د لیکوال د کچې سره سم د مرکزي اسیا هېوادونو د ونډې کچه له پېنځه ناستو څخه ورسته وکړي. تر لاسه کولو ټولو کره ځایونه چې تر اوسه پورې معلوم نه دي له دوی سره په ګډه معلوم او تاسیسات جوړ کړي تر څو تړون په پوره توګه پلي شي.

۱۸. د افغانستان دولت مسئولينو ته مې وړاندیز دا دی چې د امو سین د اوبو تړون د بڼه پلي کېدلو په موخه د کوش تپي لویه ویاې سروندې کارونه ژر بشپړ کړي تر څو د اوزبېکېستان د ونډې په منظمه ورکړه کې اغېزمن واقع شي.

۱۹. مخکې یادونه و شوه چې د افغانستان د شپږ سینیزو سيمو [ټاټوبي د سینیزو سيمو (سیندیزو حوزو) نخښې چې د شپږو سینیزو سيمو څرګندونه کوي په لاندې بڼه يې د ګڼې شمېرې روښانه شوې دي: ۱. اموسین د تتو سینیزه سيمه؛ ۲. شمال د تتو سینیزه سيمه؛ ۳. کابل (اېندوس) تتو سینیزه سيمه؛ ۴.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

هرېرود او مرغاب تتو سينيزه سيمه؛ ۵. هېلمند تتو سينيزه سيمه او ۶. سويي خروب شوې سيمه. له ډلې څلور يې پوله تېرېدونکې بلل کېږي يانې له سلو ۹۰٪ ډېرې اوبه پوله تېرېدونکې دي، نو دې غوراوي ته په کتو سره د لوړو زده کړو وزارت او د پوهنتون مسئولينو ته وړانديز دا دی چې د پوله تېرېدونکو (Trans boundary) اوبو په اړه يوه مضمون د اوبو د زېرمو او چاپېريال ساتنې پوهنځۍ نصاب کې ور گډ کړي تر څو هغه اېنجينېران چې د اوبو په برخه کې کار کوي په دې اړه پوره معلومات ولري.

۲۰. په نوې غونډه او تړون کې افغانستان حال دا چې پيلنی لوی توليدونکی هېواد افغانستان دی، له پامه غورځول شوی، د افغانستان له پاره ۳۷.۹۸۶ بېليون درېنگلي (مکعب) مېټر اوبو ونډه جوړېږي، ولې د دې تړون په سټه يوازې ۱۳ بېليون درېنگلي (مکعب) مېټر اوبه د افغانستان له پاره پريېنول شوي.

۶. ۲۶ موړ ته ننگونې:

د چارپېريال بدلون (اقليمي تغيرات)؛ بي باوری (بي اعتمادي)؛ د ټاټوبي ناارامۍ (د افغانستان بي ثباتي)؛ ټاکلی بردابست نه شتون (کافي ظرفيت نه شتون)؛ په ځان تکيې نه شتون (خودکفايي نه شتون)؛ د اړېکو سوړوالی؛ له سلو نوي وو څخه ډېرې اوبه د پولې دي؛ د گڼېگونې ډېر والی؛ ټول پوهاوي نه شتون، په تله نه برابر پرمختگ.

۶. ۲۷ غوره چانسونه:

د روسانو پېر د اوبو تړون؛ سياسي ټينگي ارادې شتون؛ لږ د استعدادونو جوړول؛ بني اړېکي؛ نړۍ والو موسيسو او بسپنه ور کوونکو لېوالتيا؛ گډې گټې؛ گډې پروژې او د اوبو چارو اوډون رېست (تنظيم قانون).

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۲۸ د کوش تپي لويي ويالي کيندني لگښت (مصرف) د وگړو هر تن په سر

په ټوله کې و، د کوش تپي لويه وياله ۱۹۴۲۳۰۱۸۰ يوه سلو څلور نوي مېليونه او دوې سوه او دېرش زره او يوه سلو اتيا درېنگلي مېټر د خاورو کېندنه،، (محمد، ۲۰۱۹ زېږدي، ۱۴۵ چوپړی) او د ټاټوبي د ټوله گڼه گڼه و، د ملگرو ملتونو وروستي معلوماتو د ورلډوميټر سپړنې په سټه چې د پېنځنۍ په ورځ، د اکتوبر ۲۰، ۲۰۲۲ په ډاگه کړه (۴۰،۹۴۰،۰۲۹) څلوېښت مېليونه او نهه سوه او څلوېښت زره او نهه وېشت تنه وگړي دي.،، (مسعود، ۲۰۲۲، ۱، چوپړی) چې په ۲۰۲۳ زېږدي د کې د کوش تپي لويي ويالي کيندني لگښت (مصرف) د وگړو په هر تن باندې ۴.۷۴۴۳ څلور عشره اووه زره څلور سوه او درې څلوېښت درېنگلي مېټر خاوره کېندنه په سر ور رسېږي. يا [The Kush Tepa Canal Excavation consumption in ۲۰۲۳ was ۵ Cubic Meter-Person (CMP)]

زما اند دا دی چې د ټاټوبي په گدی ناست لوړ پوړي څارواکي، خپل يوه مياشت معاش، د لويي ويالي رغښت ته و بخښي، او زموږ هر افغان وگړی د خپلې برخې کچه ۵ (۴.۷۴۴۳) درېنگلي مېټر خاوره په خپله و کېنډي او يا يې هاميانۍ (پيسې) ور کړي، انشا الله العظيم چې ډېر ژر به يې گټنې ته چمتو کړو.

و، د کوش تپي لويي ويالي پروژې د بشپړولو پېروېش په سټه څلورو برخو وېشل شوی دی چې پيلنی يې د چمتو کولو لړۍ (صحنه، سټيج: دپيښې ځای، دريځ، رباط، مرحله، د پرمختگ اندازه، لوبول يا د صحنې په مخ راوړل) ده؛ دوېمه يې د ودانولو لومړۍ لړۍ ده؛ درېمه يې د ودانولو دوېمه لړۍ ده؛ څلورمه يې د ودانولو درېمه لړۍ ده؛ چې څلور واړه لړۍ يې د ۱۲ دوي لس کلونو پېر (وخت) کې په بشپړ ډول بشپړه شي.،، (سويم، ۲۰۱۹ زېږدي، ۱۳۱ چوپړی)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۶. ۲۹ ټوکی او د څېړنې شننې کړنلاره

د دغه څېړنې کړنلاره په لاندې اوډون کړۍ یو کې لړۍ په لړۍ روښانه شوې ده او نورې سپړنې ته اړتیا نه لیدل کېږي.

د سکالو اړوند معلوماتو راټولول؛ لومړۍ لاس معلومات او شمېرې (Primary data): دوېم لاس معلومات او شمېرې (Secondary data)؛ له متخصصینو سره خبرې اترې (مصاحبه)؛ اړوند ادارې، څېړنې، کښلې یا کتابونه، راپورونه؛ DEM او د اسمان له لورې انځورونه (فضايي عکسونو) په مرسته، د GIS چارپېریال (محیط) څخه ځینې معلومات، د گڼو (شمېرو یا ارقامو) او د حوزې اوسني حالت شننه (تحلیل)؛ د اوبو مېچې شننه او د شته شمېرو سره پرتله؛ د سینيزې حوزې اړوند د اوبو ستونزې؛ د شمېرو شننې په پام کې نیولو سره د شته ستونزو لامل او حل لارې لټول؛ د نورو هېوادونو تجربې؛ اړوند تړونونه؛ داوبو اړوند ملی او نړۍ وال رېښت (قوانین)؛ موندنې او مناقشه؛ پایلې او وړاندیزونه.

د دغو څېړنو د ترسره کول له پاره موږ ټوکو (د شمېرو او معلومات) ته اړتیا لرو، چې له بېلابېلو زېرمو څخه یې اړینه ده چې چمتو کړو، دا چې دا ډېټا څه ځانگړنې باید و لري تر څو د هیلې سره سم د څېړنې پایله لاسته راشي، په دې موخه د ډېټا ځانگړنې په لاندې لښتیلیک کې ځای په ځای شوې دي.

۶. ۳۰ د شمېرو او معلوماتو شننه:

د څېړنې د اړتیا وړ معلوماتو او شمېرو ځانگړنې:

۱. لومړۍ گڼه: ۱؛ سکالو: د شمېرو او معلوماتو (ډېټا) ډول؛ سپړنه: لومړنۍ او دوېم لاس ډېټا چې په گڼه او لیکلي ډول (له گڼې او څه رنګوالي) سره پیدا کېږي؛ د کتنې پایله: شتون لري او که نه یې لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. دوېمه گڼه: ۲؛ سکالو: د ډېټا د پېر (وخت) پريود؛ سپړنه: د شتون په صورت کې وروستۍ ډېټا او لږ تر لږه ۲۵ کلونو د بېلگې په ډول (۱۹۹۷ - ۲۰۲۳)؛ د کتنې پايله: شتون لري او که نه يې لري.

۳. درېيمه گڼه: ۳؛ سکالو: زېرمې يا اخځوک؛ سپړنه: شته لېکنې (مقالې) او راپورونه، اړوند ادارې، کتابونه ساحوي گړنلارې لکه پوښتنپاڼه، مرکې، يادونې، تړنې، کمپيوټري پروگرامونه لکه لېنډي يا ارک جي اې ايس (Arc GIS) او نور؛ د کتنې پايله: شتون لري او که نه يې لري.

۴. څلورمه گڼه: ۴؛ سکالو: د شتون شننې؛ سپړنه: د په دغه اړه کومه ډېټا چې شتون لري هغه تر ډېره راټوله شوې ده او په څېړنه کې ورڅخه گټه اخيستل شوې ده ځينې خنډونه چې په ډېټا کې شتون لري هغه د ډېټا د شمېرو تر منځ توپير دی چې د بېلابېلو برخو تر منځ ډېر دی. ؛ د کتنې پايله: شتون لري او که نه يې لري.

د دغه څېړنې له پاره معلومات او ډېټا له بېلابېلو زېرمو څخه لاسته راغلي ده چې په دغو زېرمو کې د اوبو او انرژۍ وزارت، زراعت، مالدارۍ او اوبورسولو وزارت، د سرغندوو ژورنالونو مقالې، کتابونه، اوپانې، ورځپاڼو، راپورونو او د کمپيوټري پروگرامونو، لکه (GIS، Google earth pro) له چاپېريال څخه گټه اخيستل شوې ده، وروسته د شننې په برخه کې شننه شوې او هغه پايله چې د دغو څېړنو څخه يې هيله کېږي لاسته راغلي دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۱ د تن په خپل اند د خ.ک.ف.ک.ک. شنه

گواښونه

فرصتونه

کمزورتياو

خواک

- موږ د روانپېر په کړنو کې له کومو خنډونو سره مخ يو.
- زموږ کوم همکاران موږ سره د پروژو له پاره سيالي کوي.
- زموږ دنده (يا د هغه شيانو غوښتنه چې موږ يې کوو) بدلېږي؟ او د تکنالوژۍ بدلول زموږ ځای وېروي؟

- موږ د صنعت وده کوو، که داسې وي، موږ څنگه کولی شو د اوسني نړۍ وال بازار څخه گټه پورته کړو.
- موږ په نظام او صنعت کې داسې اړتيا شته چې هېڅوک يې نه پوره کوي.
- کومه نوې ټيکنالوژي موږ سره مرسته کولی شي.

- ډېری پېر د ځينو کړنو څخه ډډه کوو ځکه چې موږ د دوی په ترسره کولو کې د ډاډ احساس نه کوو.
- زموږ شا او خوا خلک به زموږ د ضعف په توګه څه و گوري.
- موږ په خپله زده کړه او د مهارتونو په روزنه پوره باور لرو او که نه.

- د بل چا په پرتله ښې کړنې کوو.
- موږ شخصي سرچينو ته لاسرسی موندلی دی.
- په بريالېو لاسته راوړنو ډېر وياړو.
- په ارزښتونو باور لرو چې نور يې په ښودلو کې پاتې راغلي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۲ د ځې.کې.فې.گې (ځواک. کموزورتيا. فرصتونه. گواښونه)
شننه

کوش تپي
وياله

ک

و

- بې ټوله کډون
- د رول په اړه د څرگندوالي نه شتوالی
- تل تر تله د روزنې نه شته
- پوره پېژندلو نه شتوالی

ح

ف

- لور پام، ژمني
- په زړه پورې
- د تخصص ژوره
- د سرو تودو (تجربو) ډول، ډول

ک

- د ماهرينو له پاره د سيالي زياتوالی
- د گړمټيا اندېښنې زياتې شوې
- له دندې څخه ماهرينو ته لږ پېر
- د لنډ پېر ماهرينو له پاره د زنگ وهلو دېروالی

ه

- په لويې ويالي کې خپل سړي پروگرامونه
- په کارخانو کې خپل سړي پروگرامونه
- د تړون کونکي له خوا خپل سړي کرښه ډېر شوي
- د تړون کونکو زياتوالی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۶. ۳۳ هغه وېرې چې د پنډوسې ټول هېوادونه يې زموږ څخه لري: په لاندې ډول دي او موږ ورته کره ځوابونه لرو.

موږ د لويي ويالي ډېريو وېرو مخه ډب کوو، لکه د نورو هېوادنو په ډول؛ له لويي ويالي څخه د اوبو وېستل و، که چېرې د لويي ويالي په جوړښت کې يا ځينې ودانۍ په ملگنې (تريو يا Saline) او يا د ځمکي تيزابي اوبو کې سرته و رسېږي، تړونکونکي ټولې اوبه تشه وي او د ازموينې پايلې د کتونکي ډلې ته سپاري،، (سويم، ۲۰۱۹زېږدي، چوپړی ۱۹)

موږ د لويي ويالي ډېريو وېرو مخه ډب کوو، لکه د نورو هېوادنو په ډول؛ د ويلې را اورې کړوندي يا له ويلې پورته ځمکې د کين (ليفټ) خړوبولو له لارې خړوب وو چې تل به ويالي، شاخونه، لښتي، کړوندي، پټې اوبخښتي وي، که چېرې د لويي ويالي په جوړښت کې يا ځينې کړوندي له ويالي لورې وي، په خپل ځور نه خړوب کېږي، د نوموړو کړونديو خړوبولو له پاره د لومړي پل (اول فاز) په سټه و، د لمريزې بربښنا پر بنسټ په لويو پمپونو، چې لږ تر لږه يې د توکو گټني عمر کچه ۱۰ کاله وي او ۲۵ کلونو وړينتي (تضمين، ضمانت چې تړونکونکی يې ماليک ته ورکوي، وعده يا جواز)، تړونکونکي ټولې گټنې ته چمتو کړوندي د نوموړي تړون په سټه ازموينې پايلې سره کتونکي ډلې ته سپاري،، (سويم، ۲۰۱۹زېږدي، چوپړی ۷)

د سيلاب او د سلاډ کنټرولولو له پاره له نړۍ والو ښکاروندو څخه گټنه اخلو چې يوه يې د نيويارک ښکاروندي او ځانگېرنې دي، د سيلاب او د سلاډ کنټرولولو له پاره چې نه پرېږدي چې د اوبو د تېرېدو ځايونه وران کړي. و، لږ تر لږه د ۲۰۰۲۳۴ اپکټاره کړکيلې اوبخښتو ساتلو له پاره له وتلي پيپ جال د خړې (کنوې، رسوبي مواد يا د اوبو يا باد په واسطه، خره: تل ته کښېناستونکي مواد) نڅښو څخه گټنه اخلو،، (اين واي ايس ايس اي ايس سي، ۲۰۰۵ زېږدي، ۵ اي.۳۸ چوپړی)

بل لورې ته لويي ويالي ته د غورځيدونکو خوړونو، ويالو، لښتۍ يو،

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

بناخونو او د اوبو کشونو؛ د پټي يو، کروندو څخه سرک ته د وتلو، له سرکه تېر شويو دروو، لښتي (وړه واله ، بيهاله Rivulet)، سيند (River)، رود (کوشني سين، له لوی خور څخه لوی خور او له کوشني سين څخه کوشني سين ته رود وايي) راتللو، مسله يي لولي (پيپر رول) خوندیتوب، وتلو پيپونو خوندیتوب ټوټو نخبو څخه گټي اخلو. ، (اين دي دي اوو تي، ۲۰۰۵ زېږدي، ۲۵، ۳۲، ۴۵، ۱۲۰ او ۱۲۷ چوپړی)

هغه وېرې چې د پنډوسي ټول هېوادونه يي زموږ له ناسم مدیریت څخه لري، موږ د لويي ويالي د دوی د ډېريو وېرو مخه ډب کوو، لکه د نورو هېوادنو په ډول؛ د روغ مدیریت له پاره د کوش تپي وياله په څلورو پله (کدمونو يا فازونو) وېشو چې په بريالي بڼه بشپړه لويه وياله له ټولو اړوندو برخو او له اداري نغښتو يکړو سره گټي ته وسپارو. چې پورته مو په ۱.۶ څخه تر ۵.۶ سرليک کې نغوته کړي.

هغه وېرې چې د پنډوسي ټول هېوادونه يي زموږ له تخنیکي چوپړ له ډيزاين چوپړو څخه لري، موږ د لويي ويالي ډېريو وېرو مخه ډب کوو، لکه د نورو هېوادنو په ډول؛ د تخنیکي چوپړ د ډيزاين چوپړو له پاره د کوش تپي وياله د طرحې او ډيزاين ودانيزو چارو برخو له ښکاروندو (سټنډرډونو) او کوډونو څخه گټي د هرې پروژې طرح او ډيزاين د ملي او نړۍ والو ښکاروندو، کوډونو (شفرونه)، رښتو (قانونونو) او واگي (دود، مقرراتو، امر چلولو) سره سم سرته رسول کېږي.

د معمارۍ (ارکېټچر)، جوړښت (سټرکچر)، بنسټيزه (زيربنا، اېنفراسټراکچر)، برېښنا، ميخانيک، اټکلونو (براور)، پلان جوړونې څانگي په مټ له تخنیکي بشري زېرمو، نويو او مېړنه پوستکالو څخه گټي پورته کوو چې په لاندې ډول ورته بشپړه نغوته شوي.

ايا همدوره وړتيا وي د پنډوسي ټول هېوادونه اندېښنو او وېرو ته پوره نه دي.!!! د کوش تپي ويالي د گټي اخستنې وسايلو او توکو لږې کچې مېچه وړتيا سره، سره.!!!

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۴ له ښکاروندو (سټنډرډونو) او کوډونو څخه گټنې

د هرې پروژې طرح او ډيزاين د ملي او نړۍ والو ښکاروندو، کوډونو (شفرونه)، رېښتو (قانونونو) او واگي (دود، مقرراتو، امر چلولو) سره سم سرته رسول کېږي. دا چې زموږ په ټاټوبي کې تر اوسه په ډېرو څانگو او ښاخونو کې سيمه ييز واگي (معياريونو) ته پرمختگ نه دی ور کړل شوی او غځونه يې نه د بورولي (جوړه شوې). له نړۍ والو پرمختللو ښکاروندو، کوډونو، رېښتو (قانونونو) او واگي گټنې ترې د ځينو شرطونو په پام کې نيولو څخه اخلو، په پروژو کې د وټيز رېښت (اقتصادي اصولو) په پام کې نيولو، د اسلامي او دوديز مسلو (فرهنگي مسايلو) په نظر کې نيولو سره کارول کېږي.

۱.۳۴.۶ د معمارۍ په څانگه کې کارول شوي ښکاروندي او کوډونه:

- افغانستان د ودانۍ يو (ودانيو) ملي کوډ (Afghanistan Building Code).
- افغانستان د معمارۍ کوډ (Afghanistan Architectural Code, AAC).
- د ودانۍ يو نړۍ وال کوډ (International Building Code).
- د نيوفيرټ معمارۍ ښکاروندي (NEUFERT Architects Data).
- د اور وژنې اتحاديې ښکاروندي او واگي يا اين ايف پي اي يوه سلويوه (National Fire Protection Association ۱۰۱)

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲.۳۴.۶. د جوړښت (سترکچر) په څانگه کې کارول شوي
ښکاروندي او کوډونه (شفرونه):

■ نړۍ وال د ودانۍ کوډ International Building Code
(IBC)

■ ودانۍ یو د کوډ اړتیاوې د جوړښت سیمټو (سترکچر
کانکریټ) له پاره.

Building Code Requirements for Structural
Concrete (ACI ۳۱۸)

■ لښې (شرحې، جزیات، ډیټیلونه، توضیحات) او لښول
(ډیټیلول، توضیحات) د کانکریټو پیاوړتیا له پاره (ACI
۳۱۵-۹۹)

Details and Detailing of Concrete
Reinforcement (ACI ۳۱۵-۹۹)

■ د ودانیو او نورو جوړښتونو له پاره لږ تر لږه ډیزاین بار او
اړونده معیارونه (ASCE ۷) د ازموینې موادو له پاره
امریکايي معیار (ASTM)

Minimum Design Loads and Associated Criteria
for Buildings and Other Structures (ASCE ۷)
American Standard for Testing Materials
(ASTM)

■ امریکا انسټیټیوټ د اوسپنو (فولادو) جوړولو له پاره
(AISC)

American Institute for Steel Construction
(AISC)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۳.۳۴.۶. د برېښنا په څانگه کې کارول شوي ښکاروندي او
کوډونه:

- ملي برېښنا کوډ يا نیک او يا NEC-۷۰ (National Electrical Code)
- نړۍ وال الکترونيکي کمېسيون IEC (International Electrotechnical Commission)
- د گډو اسانتياوو واگي يا يو ايف سي UFC (Unified Facilities Criteria)
- د بریتانیا ښکاروندی يا بي ايس BS (British Standard)
- د اور وژنې ملي ټولنه NFPA-۷۲ (National Fire Protection Association)
- د تالندې (الماسک) ساتنه يا اين ايف پي اې اووه سوه او اتيا NFPA-۷۸۰ (Lightning Protection)
- ملي برېښنا د فابريکو ملگرتيا (اتحاديې) يا اين اي ايم اې NEMA (National Electrical Manufacturers Association)
- د ژوند ژغورنې (خونديتوب) کوډ يا اين ايف پي اې يوه سلو يوه NFPA-۱۰۱ (Life Safety Code)

۴.۳۴.۶. د ميخانيک په څانگه کې کارول شوي ښکاروندي او
کوډونه:

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

- نړۍ وال ميخانيکي کوډ يا آی ايم سي International Mechanical Code (IMC)
- امريکا د اېنجينېرانو ډله (ټولنه) د تودوخې، سړوبو (يخچالونو) او سړبوري (اير کنډيشن) له پاره (اشرې) American Society of Heating, Refrigerating and Air-Conditioning Engineers (ASHRAE)
- امريکايي ډله (ټولنه) د ازموينې او موادو له پاره (ايس ټي ايم) American Society for Testing and Materials (ASTM)
- نړۍ وال د نلغخوني کوډ (آی پي سي) International Plumbing Code (IPC)
- د اور وژنې ملي ټولنه (اين ايف پي اي) National fire Protection Association (NFPA)
- نړۍ وال د اور کوډ (آی ايف سي) International Fire Code (IFC)
- نړۍ وال زونېږلو (زونجوړل) کوډ (آی زي سي) International Zoning Code (IZC)
- نړۍ وال د تيلو او گاز کوډ (اي ايف جي سي) International Fuel Gas Code (IFGC)
- د اوسپنيزو پانو او سړبوري (اير کنډيشن) تړونکو ملي ډله (سمکنا)

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

Sheet Metal and Air Conditioning Contractors' National Association (SMACNA)

- د افغانستان اېنجنېري ولسوالۍ (اي اي ډي) Afghanistan
Engineering District (AED)
- سيمه ييز منل شوي او سر غندوي کوډونه (شفرونه)

۵.۳۴.۶. په بنسټيزه (زيربنا، اېنفراسټراکچر) څانگه کې کارول
شوي ټنکاروندي او کوډونه:

- د امارتي لويو لارو او لېږد را لېږد (وړو را وړو،
ټرانسپورټ) چارواکو امريکايي ټولنه (آشتو)
AASHTO (American Association of State
Highway and Transportation Officials)
- ودانۍ يو (ودانيو) د کوډ اړتياوي د جوړښت سيمټو (سټرکچر
کانکريټ) له پاره.

Building Code Requirements for Structural Concrete (ACI ۳۱۸)

- امريکايي ډله (ټولنه) د ازمويني او موادو له پاره (اييس ټي ايم)
American Society for Testing and Materials
(ASTM)
- د متحده ايالاتو د هسکو (بورو) بيارغونې اېنجنېري
USBR-EM (United Stat Bauru of Reclamation
of Engineering)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

▪ لويې لارې د وړتيا لارښود (دوې زره ايچ سي ايم)
Highway Capacity Manual (۲۰۰۰ HCM)

۶.۳۴.۶. د اټکلونو (براورد) څانگه کې کارول شوي ښکاروندي او کوډونه:

- افغانستان د ودانۍ يو ملي کوډ (Afghanistan Building Code).
- افغانستان د معمارۍ کوډ (Afghanistan Architectural Code, AAC).
- د ودانۍ يو نړۍ وال کوډ (International Building Code).
- د کارگرو بيلونه (لايحه طاقت کار ، Labor bills).

۶.۳۴.۷. د ټيکنالوژۍ کارول

په ټوليزه توگه په ټولو برخو کې د ټيکنالوژۍ کارول د پرمختگ لامل شوی، په دې وروستيو کلونو کې د اېنجنېري او د ودانيو ډيزاين په برخه کې د ټيکنالوژۍ کارولو له امله لوی پرمختگ شوی دی. نوي وسايل اېنجنېيرانو ته دا توان او مټ ورکوي چې د نخښې په اوډون (ترتيب) کې په لوړ پام (خپر تيا، دقت) او چټکتيا (سرعت) سره انځور (رسم) کړي، همدارنگه ودانيو د ډيزاين پر پېر (وخت، مهال) د اېنجنېيرانو له پاره د شمېرلو (محاسبې)، شننو (تحليلونو) لړۍ (پروسه) گړندۍ کړي او ښه څه رنگوالی (کيفيت) چمتو کړي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د ډيزاين پوړونه باندې د ټيكنالوژۍ اغيزو څخه دا يادونه كې دى شي چې د ناڅرگند ډيزاين څه رنگوالى په لږ وخت كې په لږ لگښت او ډېرو اسانتياوو سره ترلاسه كړو. له همدې امله د پلان يا طرحې جوړونې او ډيزاين كارځايونه (دفترونه) بايد په نوې ټيكنالوژۍ سمبال شي او د هغې اېنجنېران او كاروونكي بايد پېر په پېر (وخت په وخت) اړوندې روزنې ترلاسه كړي.

د كار د چټكتيا او ژور پام ته د ډېرې پاملرنې او اړتياوو په پام كې نيولو سره د طرحې او ډيزاين رياست د پروژو د سروې، ډيزاين او اټكلونو په برخه كې د ورځني چارو په پلي كولو كې د امكان تر حده د دې هڅونكي ټيكنالوژيو څخه كار اخلي.

د ټيكنالوژۍ كارول په لويه توگه په دوي برخو وېشل كېږي: يوه يې د اسبابو (وسايل) او توکي (تجهيزات) دي او دوېم يې د كمپيوټري پوستکالي (سافټویرونه، پروگرامونه) دي. وسايل لكه؛ د معلوماتو راټولولو او د پروژو تخنيكي سروې له پاره Auto Level، GPS، او Total Station كارول كېږي. د اېنجنېري پوستکالي د شمېرلو (محاسبې، حساب كتاب)، ټاكنې او پروژو ډيزاين له پاره كارول كېږي.

۸.۳۴.۶. د پروژو د طرحې (پلان جوړونې) او ډيزاين پړاوونو كې د پوستکالو (سافټویرونو) كارول

هغه پوستکالي چې په ټوله كې د طرحې او ډيزاين رياست بېلابېلو تخنيكي څانگو كې كارول كېږي په لاندې ډول دي:

د سروې په څانگه كې كارېدونكي پوست کالي:

- مدني درېيم پرمختگ CIVIL 3D
- لېندۍ جي اى ايس ARC GIS
- اوتو كاد Auto CAD

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

- اداب پي دي ايف Adobe PDF
- مايکروسافټ افس MS Office

د معمارۍ (ارکيټيکچر) ډيزاين په څانگه کې کارېدونکي پوست
کالي:

- AutoCAD
- REVIT Architecture
- 3Ds MAX +V-RAY
- Sketch UP + V-RAY
- ArchiCAD
- LUMION
- Adobe Photoshop
- Adobe Illustrator
- Adobe PDF
- Ms Office

د جوړښت (سټرکچر) ډيزاين په څانگه کې کارېدونکي پوست کالي:

- **CSI Software's:**
 - ETABS Ultimate
 - SAP۲۰۰۰ Ultimate
 - SAFE
- **Trimble & Bentley Software's**
 - Tekla Structures
 - Tekla Structural Designer
 - Tekla Tedds
 - RAM Connection

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

Autodesk Software's ▀

AutoCAD •

Advance Steel •

REVIT Structure •

Adobe PDF ▀

MS Office ▀

د ميخانيک ډيزاين په څانگه کې کارېدونکي پوست کالي:

AutoCAD ▀

Revit MEP ▀

Auto CAD MEP ▀

Water Gems ▀

Design Builder ▀

Energy Plus ▀

Open Studio ▀

HAPS ▀

Trace۷۰۰ ▀

Duct Sizer ▀

VRF ▀

SolidWorks ▀

MS Office ▀

د برېښنا ډيزاين په څانگه کې کارېدونکي پوست کالي:

Pspice (Electrical Schematic Software) ▀

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- Dialux (Electrical Engineering Softwer Program)
- MATLAB (Software for Numerical Computing)
- ETAP (An Electrical Engineering Software for
Power Systems)
- LabVIEW (Designing Interfacing and HMIs)
- Keil Vision
- Final Words
- AutoCAD
- MS Office

د بنسټيزه (زيربنا، اېنفراسټراکچر) ډيزاين په څانگه کې کارېدونکي
پوسټ کالي:

- Civil ۳D
- AutoCAD
- MIDAS Civil
- Staad Pro
- CSI Bridge
- Geo Studio
- Geo^o
- Arc GIS
- HEC-RAS
- HEC-HMS
- MS Office

د اټکلونو (براورډ، ايسټيميشن) په څانگه کې کارېدونکي پوسټ کالي:
AutoCAD ▪

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

REVIT Architecture ■

Civil 3D ■

Prime Avera P6 ■

Adobe PDF ■

MS Office ■

۹.۳۴.۶. سرتې رسولو (اجرايوي) لوی مدیریت

موخي: د اداري اصولو او مقرراتو سره سم د طرحې او ډیزاین ریاست د کارکوونکو له پاره د اداري، مالي، لوژستيکي، وړلو را وړلو (وړنه را وړنه يا ترانسپورتي) او نورو اړوندو اسانتياوو برابرول په غاړه لري.

۱۰.۳۴.۶. د کاري لارښوونو سرتې رسول:

د اجرايوي (د کارونو سرتې رسولو) لوی مدیریت مسؤل دی چې د څانگو (امريتونو) او کارکوونکو کاري اړتياوې په اغېزمنه توگه (مؤثره) او ټاکلي پېر (وخت) سره چمتو کړي. د مالي، اداري، تدارکاتو، لوژستيک، وړل را وړل (وړنه را وړنه يا ترانسپورت)، بشري سرچينو (منابعو)، ولايتي سفرونو برابرولو اړوندې ټولې چارې د ریاست په کچه د پلي شويو رېستو (قوانينونو) او کړنلارو په چوکاټ کې ترسره کوي او د اړوندو ریاستونو سره يې پرلټه وي.

۱۱.۳۴.۶. لويي کړنې او گړمټياوي:

۱. د ورځنيو چارو خدمتونو برابرول او اوډوون.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲. کارخای (دفتر) د کاري پلان سره سم د اداري او اجرايوي چارو پرمختگ.
 ۳. د کار خای دوسیو (فایلونو) برابرول او اوډوون.
 ۴. د کارخای لیکونو (مکتوبونو) په ټاکلي پېر د لیکونو ځوابونه سرته رسول، د اړینو اړتیاوو سرته رسول او د هغه اوډوون.
 ۵. د ټولو راغلو لیکونو خوندي کول (ثبوتول یا راجستر کول) او د ریاست اړوندو څانگو سره شریکول.
 ۶. اړوندو چارواکو ته د پروژو تخنیکي کڅوړو لېږل.
 ۷. د PMIS په ټولواله (سیستم) کې د لیکونو خوندي کول (ثبوتول یا راجستر کول) او د نوموړي ټولوالي اړوندو کړنو لمن ټولول (ترسره کول).
 ۸. د لوړو چارواکو ژمنو او لارښونو (ODF) څارلو (تعقیبولو) له پاره په برېښنايي ټولوله کې د لیکونو او راپورونو ثبوتول.
 ۹. د ریاست دننه نظم او ډیسپلین (سمون، روزنه) برابرول.
 ۱۰. کارکونکوو د سفرونو اوډوون (ترتیب)، برابرول (تنظیم) او څارل (تعقیبول).
 ۱۱. د هامینۍ یو (پیسو) وېش راوېش تړل (حساب تصفیه) او د سفر امرونو څارلو کې اسانتیا راوستل.
 ۱۲. کار خای د ورځنیو کړنو په اړه د راپورونو چمتو کول، اوډوون او وړاندې کول.
 ۱۳. د ریاست د ټولو غونډو اوډوون، چمتو کول او د نورو ټېټو څانگو سره د اړیکو رغول.
- د ادارې له خوا د اړتیا سره سم په اونیزو غونډو او نورو غونډو کې گډون.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۵ د واورېژونو او گلشیرونه چټک رېښت

و، سړوبی (گلشیر، یخچال) څه شی دی؟ سړوبی (گلشیر) د یخ او واورو راټولول دي چې ورو، ورو د ځمکې په اوږدو کې تېرېږي. د سړوبو (گلشیرونو) دوی کټگورۍ شتون لري: الپین سړوبی او د یخ شیتونه (څادرې، درې، پټونه). د الپین سړوبی (گلشیرونه) د یخ کندی سینونه دي چې ورو، ورو د خپل وزن لاندې د غرونو لاندې او درو کې بهېږي. د الپین سړوبی برعکس، د یخ پانې، چې یوازې په گرینلینډ او انټارکټیکا کې شتون لري، ټاکلي کچه نه لري؛ دوی په پراخه ګمبدونو کې په څو لورو کې خپرېږي (د واورې او یخ ملي ډیټا مرکز، د امریکا جیولوژیکي سروی

په ټاټوبي کې ستر واورېژونه په ۱۹۵۳ زېږدي کې په پامیر کې وو چې په څلورو میاشتو کې ۴۵ کیلومتره په منځنۍ کچه په ورځ کې ۱۲۱ مېتره وه.

۱. خاوره او واوره

په یوه ځانګړې سیمه کې څومره واوره راټولېږي، د عرض البلد او د کال په ټاکلي پېر پورې اړه لري. په لوړوالي، بوټو (نباتاتو)، سمندر ژي یا ساحل ته په نږدې والي، د باد او هوا ډولونه توپيرونه بېلوالی و، واوره موسم، رامنځ ته کوي.

په داسې پېر کې چې د یوتا نومي او کولوراډو سکیرونه ډېری پېر وچه، د و، شیمپین پوډر، څخه خوند اخلي، د بېلګې په توګه، د کالیفورنیا سکیرونه تل د و، سیرا سیمینټ، سره کار کوي.

مګر د ځمکې او بادونو توپيرونه په ډېر لنډ واټن کې د واورې موسم (اقلیم) کې د پام وړ بدلون لامل کېږي. باد کولی شي واوره له یوه غره څخه وغورځوي او په بل اړخ کې واوره زېرمه کړي چې د ورته غره د واورې په ژوروالي کې لس چنده توپیر رامنځ ته کوي.

سړوبی (گلشیر) د یخ او واورو راټولول دي چې ورو، ورو د ځمکې په اوږدو کې تېرېږي. په لوړو ارتفاعونو کې، ډېره واوره ډېری پېر د خټکي په پرتله راښکته کېږي، د هغې ډله زیاتوي. په پای کې، د

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

جوړ شوي یخ سرپلس د ښکته لور په جریان کې پیل کېږي. په تېټو ارتفاعو کې، معمولا د خټکي یا یخ برگونو د ماتیدو لوړه کچه شتون لري چې د یخ ډله لري کوي.

د گلیشیرونو دوی پراخه کټگوری شتون لري: الپین سړوبي (گلیشیرونه) او د یخ شیتونه.

د الپین گلیشیرونه د یخ کندی سینونه دي چې ورو، ورو د خپل وزن لاندې د غرونو لاندې او دره کې بهیږي. د یخ د پانو په څنډه کې گلیشیرونه هم شتون لري. د الپین گلیشیرونو برعکس، د یخ پاني ټول براعظمونه پوښي. د وروستي سړوبي (گلیشیل) لوړ عمر کچه شا او خوا ۲۰,۰۰۰ کاله د مخه، د لارینټاد یخ دره (شیت، تخته) د شمالي امریکا ډېره برخه پوښله، وزن یې هغه ډنډونه رامنځ ته کړل چې اوس لوی څلېري (جهیلونه) لري.

روان پېر په ځمکه کې یوازې دوی یخ پاني شتون لري: انټارکټیک او د گرینلینډ یخ شیتونه.

۲. د یخ دره (شیت، تخته، پټ، کمپله) څه شی دی؟

د یخ دره د یخنی یخ یوه ډله ده چې په ځمکه کې شتون لري او له ۵۰,۰۰۰ مربع کیلومېټرو (۱۹,۳۰۰ مربع میل) څخه ډېر پراخ وي. د یخ څادرې یوه پېر د Pleistocene یخ دورې په لړ کې د شمالي نیمه کره ډېره برخه پوښلې وه.

اوس ځمکه یوازې دوی یخ پاني لري، چې یوه یې د گرینلینډ ډېری برخه پوښي، د نړۍ ترټولو لوی ټاپو، او بل یې د انټارکټیک په لويديځ کې پراخ شوی. د یخ پاني په دوامداره توګه په حرکت کې دي، په پراخو ګنډونو کې خپرېږي.

په ګډه، د انټارکټیک او گرینلینډ یخ شیتونه په ځمکه کې د تازه اوبو له سلو ۹۹٪ څخه ډېر یخ لري. په انټارکټیک او گرینلینډ یخ څادرو (شیتونو) کې د تازه اوبو ذخیره شوي کچه د ځمکې د تازه اوبو له سلو ۶۸٪ څخه ډېر دي.

د انټارکټیک یخ شیت شا او خوا ۱۴ میلیون مربع کیلومېټره (۵,۴ میلیون مربع میله) غزوي، تقریبا د متحده ایالاتو او مکسیکو ګډه ساحه. د

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

گرینلینډ یخ شیت شا او خوا ۱,۷ میلیون مربع کیلومېتره (۶۵۶,۰۰۰ مربع میل) پراخ شوی، چې د نړۍ ترټولو لوی ټاپو له سلو ۸۰٪ پوښي او د ټیکساس شا او خوا درې چنده مساوي دی. دواړه یخ پانې په منځني ډول شا او خوا ۳,۲ کیلومېتره (۲ میل) ضخامت اندازه کوي. که د انټارکټیک ټوله یخ شیت وچ شي، د سمندر کچه به شا او خوا ۶۰ مېتره (۱۹۷ فوټ) لوړه شي. که چېرې د گرینلینډ ټوله یخ شیت و خوري نو د سمندر کچه به شا او خوا ۷,۴مېتره (۲۴,۳ فوټ) لوړه شي.

۳. د یخ کندي څه شی دی؟

انځور ۱۱۹.۶ دا حرکت د الاسکا په یوکتات خلیج کې د HUBBARD GLACIER په ټرمینس کې د کالیو کولو پروسه ښيي - . اعتبار :کینیت کول شنایډر / فلکر

د یخ خادري (برگونه) د یخ لوی، لوی تلونکي ټوټې دي چې د گلیشیر څخه بېلي شوي، لکه د الپین گلیشیر یا یخ شیت، او سمندر ته وړل کېږي. د iceberg غونډله په لفظي توګه د یخ غره مانا لري، برگ د آلمان څخه اخستل شوی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

يخ برگونه په ټولو شکلونو او اندازو کې راځي، د يخ درېنگلې يا مکعب اندازې ټوټې څخه د يخ ټاپوگانو پورې د کوشني هېواد په اندازه. د ۹۰، آيسبرگ، اصطلاح د يخ ټوټو ته اشاره کوي چې له ۵ مترو (۱۶ فوټ) څخه لوی وي.

کوشني يخ څادرې (برگونه) چې د برگي بتونو او گلانو په نوم پېژندل کېږي، په ځانگړي توگه د کبنتی يو له پاره وېره ونکی (خطرناک) کې دی شي ځکه چې دوی موندل سخت دي. شمالي اتلانتيک او د انټارکټيکا شا او خوا سړي اوبه په ځمکه کې د ډېرې يخونو کور دی. د انټارکټيک يخ ځايونه شونې ده د يخ څادرې و خوري چې له ۸۰ کيلومېټرو (۵۰ ميل) څخه ډېر اوږد وي.

د واورو سړوبي (گليشیرونه) هغه پېر رامنځته کېږي کله چې په ورته سيمه کې کال په اوږدو کې واوره پاتې شي، چېرې چې کافي واوره راټولېږي ترڅو په يخ بدل شي.

هر کال د واورو نوې ورېدل د پخوانۍ واورو پور (طبقي) ټوټې کوي او زورني لاندې راولي يا فشاروي.

دا له زورني لاندې تېکې شوې واورې يا کمپريشن واورې دي ته اړ وي چې بيا بنېښتي غونډې (کريستال) شي، په پيل کې د بورې د دانې اندازې او شکل سره ورته دانې جوړ وي.

په ورو، ورو (لږ، لږ يا تدريج سره) دانه لوېږي او د دانې تر منځ د هوا جيبونه کوشني کېږي، چې واوره ورو، ورو (په تدريجي) ډول ترزوني لاندې تېکېږي (کلکه يا کمپيکت کېږي) او په کثافت کې زياتوالی راځي. شا او خوا يوه کال وروسته، واوره په فيرن بدلېږي. د واورو او گليشیر يخ ترمنځ منځنی حالت. په دې وخت کې، دا د اوبو په څېر شا او خوا دوي پر درېمه برخه ده.

د پېر په تېرېدو سره، لوی يخ کرسټالونه دومره فشار شوي چې د دوی ترمنځ د هوا جيبونه خورا کوشني کېږي، په ډېر زور گليشیر يخ کې، کرسټال کولی شي د بالغې مچۍ اندازې ته ورسېږي. د ډېرې گليشیرونو له پاره دا پروسه له سلو کلونو څخه ډېر پېر (وخت) نیسي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴. گليشیر چېرته دي؟

د نړۍ واورين سړوبي يا گليشېرونه دا اټکل شوي، ټول مساحت يې شا او خوا ۷۰۰,۰۰۰ مربع کيلومتره (۲۷۰,۰۰۰ مربع ميل) لري. د نړۍ ډېری گليشېرونه په انټارکټيکا کې دي. گليشېرونه په لويه توگه د قطبونو سره نږدې موندل کېږي، مگر گليشېرونه د نړۍ په ټولو براعظمونو کې شتون لري، د ټاټوبي له نورستان څخه نيولې باميان تر واخانه پورې د اېنډوکوش غرونو کې شتون لري، ان په افريقا کې هم شته. خو آسټراليا هېڅ گليشیر نه لري؛ په هر صورت، دا د اوقيانوس يوه برخه گڼل کېږي، چېرې چې گليشېرونه په نيوزيلينډ او د اندونيزيا او پاپوا نيو گيني لوی ټاپوگانو کې موندل کې دی شي.

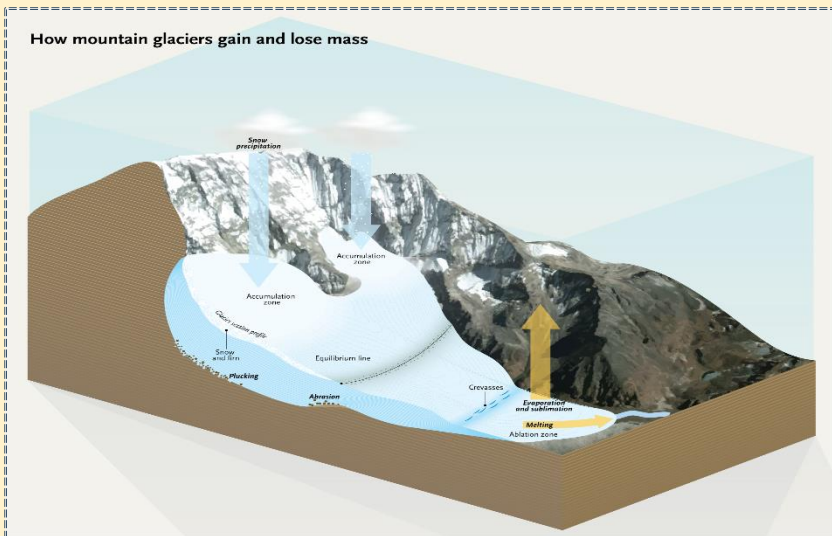
ډېری گليشېرونه په ژمي کې د لوړې واورې او په دوبي کې د ټېټې تودوخي په سيمو کې موندل کېږي.

دا شرطونه ډاډمن کوي چې هغه واوره چې په ژمي کې راټولېږي د اوړي په فصل کې له لاسه نه ورکوي. د دې ډول سيمو بېلگې الاسکا، پيتاگونيا او هماليا دي. د کاناډا په آرکټيک ټاپوگانو کې ډېر لږ واوره کېږي، مگر دا د کال په اوږدو کې دومره سره وي چې گليشېرونه جوړ شي. په لنډه توگه، گليشېرونه په لوړو عرض البلدونو يا لوړو ارتفاعونو کې جوړېږي. استوا ته نږدې، د اړتيا وړ واورې او ټېټې تودوخي له پاره لوړ لوړوالي اړين دي، د ليکوال ژباړه او غځونه (NSIDC)، د واورې او يخ نړۍ وال د شمېرو مرکز، ۲۰۲۰ زېږدي، ۷ چوپړی)

د اگنيسکا گوټير پلټنه داسې په ډاگه شوې، يا د هغې څېړنه داسې بنودل شوې. له فزيکي علومو څخه تر ټولنيزو علومو پورې، د NSIDC يا د واورې او يخ ملي شمېرو مرکز ساينس پوهان د څېړنيزو پروژو په غوښتل شوې گډولې (مخلوط) باندې کار کوي چې د کرايسفير بېلابېل اړخونو باندې بنسټيز پام يا تمرکز کوي او دا چې څنگه په ټولنه اغيزه کوي، د واورې، سړوبو، گليشېرونو، د يخ ټوپونه، د يخ خادرو يا شيتونه، سمندري يخ، پرمافراست او داسې نورو؛ دا څېړنيزې پروژې د کرايسفير په اوږدو کې ترسره کېږي، د آرکټيک سمندر، انټارکټيکا، الاسکا، کاناډا، سيرا نيوډا، د راکي غرونو، قطبي بحرونو، تبت،

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

سويلبارډ، گرېنلېنډ، لويه غرنۍ آسيا، انډيز، د لوی صحرا په ګډون، لوېديځ متحده ايالات او نور ځايونه. د خلاص ساينس او معلوماتو اتلول و، خلاص ساينس هغه نظر دی چې د هر ډول ساينسي پوهه بايد په ښکاره ډول شريک شي څومره چې د کشف په پروسه کې عملي وي.،، مايکل نيلسن

انځور ۶. ۱۲۰ دا ګرافيک ښيي چې څنگه ګليشيرونه د واورې او يخ په شکل ډله ايز لاسته راوړي يا له لاسه ورکوي. دوامداره اقليمي بدلونونه به په پای کې د ګليشير پرمختګ يا شاتګ لامل شي. - اعتبار: ريکارډو پرويتوني /GRID-ARENDAL

د دې له پاره چې زموږ ليدونکو ته غوره خدمت و کړي او زموږ ساينسي څېړنې د امکان تر حده د لاسرسي وړ کړي، د NSIDC اتلان ساينس خلاصوي. دا هغه مفهوم دی چې ساينسي څېړنې بايد د لاسرسي وړ، شفافې او د بيا توليد وړ وي. خلاص ساينس راز، راز والی (تريپېر يا تنوع) او لاسرسي هڅوي، ساينس نور نړۍ وال او همکاري کوي او موندنې ګړندۍ کوي. په دې کې څلور ستنې شاملې دي: خلاص ډيټا، خلاص کوډ، کاغذونو ته خلاص لاسرسي او خلاصه

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

(وازه) بياکتنه. د خلاص ساينس د ودې له پاره د NSIDC څېړونکي او کارمندان:

د معلوماتو تيوتوري لونه کوربه کړئ، ترڅو وگړو سره مرسته و کړي چې پوه شي چې څنگه د NSIDC ډيټا کارول کېږي. د وگړو سره د NSIDC ډيټا کارولو او پوهيدو کې د مرستې له پاره وسيلې رامنځته او کوربه کړئ، لکه د چارتيک متقابل سمندر يخ گراف او کيو گرېنلېنډ، د نخښې کولو وړيا وسيله چې د گرېنلېنډ متمرکز څېړنو ملاتړ کوي.

د OpenAltimetry پليټ فارم رامنځته کړئ، ترڅو د NASA د ICESat او ICESat-2 ماموريتونو څخه ډيټا کشف، لاسرسي او ليد ته اجازه ورکړي، د UNAVCO، د سکرېپس انسټيټيوټ آف اوشينگرافي، د کاليفورنيا، سان ډياگو پوهنتون کې د سان ډياگو سوپر کمپيوټر مرکز سره په همغږۍ کې د OpenAltimetry د پېچلي معلوماتو د لاسرسي او ليد له پاره اسانه کولو سره خلاص ساينس مثال ورکوي، ان د غير متخصصينو له لورې.

د ساينس ټيم هم په دوامداره توگه د لاسرسي ژورنالونو خلاصولو له پاره ساينسي څېړنې مقالې وړاندې کوي، د NSIDC واورې او يخ نړۍ والو شمېرو مرکز او بېانه کې on پوستکالي (سافټوېر) او کوډ چمتو کوي، په بېله بيا عامه ذخيره لکه GitHub او Bitbucket.

شمېرې (ډاټا يا معلومات) خلاص کړئ، معلوماتو ته د لاسرسي

وړ کول

په NSIDC کې د معلوماتو د لاسرسي برياليتوب زموږ د کار اصلي برخه ده، په ځانگړې توگه زموږ د ډيټا مديريت او مديريت پروگرامونو له لارې، چې د NASA ملي واورې او يخ ډيټا مرکز وېشل شوي فعال آرشف مرکز (NSIDC DAAC)، NOAA@NSIDC، او د ځايي کتنو تبادله شامل دي. د آرکټيک پوهه NSIDC (ELOKA) د نړۍ وال ډيټا سيستم د CoreTrustSeal منل (تصديق) شوی منظم غړی هم دی، د نړۍ وال ساينس شورا يوه انډول ډيسپلینري ارگان NSIDC. کار کوي د غوره کړنو له پاره لارښود اصول تعقيب کړئ، کله چې دا

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د معلوماتو مدیریت او لاسرسي ته راځي: د موندلو وړ، د لاسرسي وړ، د ګډون وړ او د بیا کارولو وړ (FAIR) اصول او ډله ایزې ګټې، واک کنټرول، ګرمټیا (مسئولیت) او ښه سلوکو یا اخلاقي کړو وړو یا اخلاقي اصول (CARE) اصول.

د ساینسي معلوماتو مدیریت او سرپرستی له پاره د FAIR لارښود اصول د معلوماتو موندلو وړ، د لاسرسي وړ، د مداخلې وړ او بیا کارولو وړ کولو باندې تمرکز کوي. په پای کې د FAIR اصولو اصلي موخه د بیا کارولو له پاره د معلوماتو ناڅرګند یا مطلوب کول دي.

یوه لویه لاره چې NSIDC د FAIR اصول عملي کوي، د NASA ملي واورې او یخ ډیټا مرکز د توزیع شوي فعال آرشیف مرکز (NSIDC DAAC) له لارې دي. هغه چې د واورو، سمندري یخونو، ګلیشیرونو، یخ شیتونو، یخ شیلونو، منجمد شوي مالیه ورکونکو تمویل شوي معلومات چمتو کوي. ځمکه، د خاورې رطوبت، د اقلیم تعامل او نور. چې هرڅوک یې کارولی شي، وړیا برسېره پردې NSIDC د هغې د ساتلو له پاره بشپړ، ماشین ته د لاسرسي وړ میټاډاټا او د غوښتنلیک پروګرام کولو د ګډون بیه (APIs) په خپلو معلوماتو کې د خدماتو له پاره تضمینوي.

NSIDC د داخلي معلوماتو حاکمیت هم پېژني، د اصلي وګړو د رښتو ملاتړ کوي ترڅو د دوی د معلوماتو او معلوماتو کنټرول وساتي. د داخلي ډیټا حکومتولۍ له پاره د پاملرنې اصول د داخلي نوښت او هوډ په وده کې د ډیټا رول باندې تمرکز کوي.

دا اصول د FAIR اصول بشپړ وي او د ډیټا حاکمیت ته د اصلي وګړو یا خلکو رښت یا حقونه په پام کې نیسي: د خپلو معلوماتو راټولولو، مالکیت او پلي کولو اداره کولو رښت حق. یوه لاره چې NSIDC د CARE اصولو اتلولي د دې له لارې ده ارکټیک (ELOKA) برنامه د سیمه ایزو مشاهدو او پوهې تبادلي له لارې ده، هغه چې د ارکټیک د ځایي ښکاره کولو یا مشاهداتو، پوهې راټولول، ساتنه، تبادله او کارول اسانه کوي. ELOKA د ډیټا مدیریت، د کارونکي ملاتړ چمتو کوي او د اوسیدونکي ارکټیک متخصصینو او

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

لېدنې څېړونکو ترمينځ همکارۍ ته وده ورکوي. زموږ په اړه نور معلومات تر لاسه کړئ د NSIDC ډيټا پاليسي و ويني.

د انويټ کورنۍ د پوند انليټ (Inuktitut: Mittimatalik) کي د واورې موبایل په واسطه سفر کوي، د کاناډا د نوناوت په کيکيقتالوک سيمه کي يوه کوشنۍ، په لويه توگه د انوټ ټولنه چي د بافين ټاپو په سر کي ځای لري. د سيل ښکار د سمندري يخ په شتون پورې اړه لري. اعتبار GRID-Arendal/Flickr:

۵. اړيکه او پوهاوی

NSIDC د کرایسفير په اړه د معلوماتو له پاره يوه باوري سرچينه ده، په لويه برخه کي ځکه چي زموږ ساينس پوهان د ساينس شريکولو په ارزښت پوهيږي ترڅو د هر چا له پاره د لاسرسي وړ وي. دوی ډېری وختونه د ساينسي څېړنو د عادي اړتياو څخه پورته او اخواته ځي ترڅو د بېلابېلو ليدونکو له پاره د مخابراتو او پوهاوي پروژو کي برخه واخلې، د ژورناليستانو، ښوونکو، پاليسي جوړونکو او عامو وگړو په گډون. د بېلگي په توگه د NSIDC ساينس پوهان، د بهرنۍ يو سازمانونو ساينس پوهانو سره په همغږۍ کي، په منظمه توگه د لوستلو له پاره اسانه ساينسي شننې يا تحليلونه پوست کوي چي څنگه د کرایسفير بدلېږي او څه شی دا بدلونونه پرمخ وړي. په دې شننو کي د ارکټيک سمندر يخ خبرونه او تحليلونه، نن ورځ د يخ شيتونه، نن ورځ واوره شامل دي NSIDC. په روغه بڼه يا منظمه توگه د خلاص لاسرسي Cryosphere سيمينارونو کوربه توب کوي، هغه چي د NSIDC ساينس پوهان، ميلمانه د دوی کريوسفير څېړني او موندني شريکوي. برسېره پردې، د NSIDC ساينس ټيم غړي کانگرس ته د گواهي ورکولو، عامه ليکچرونو ورکولو، د موسم يا اقليم بدلون څنگه د نړۍ په کنگلو برخو اغېزه کوي. د K-۱۲ ښوونځيو څخه ليدنه کولو سره د قطبي سيمو په اړه خپل تخصص وړاندې کوي ترڅو زده کونکي په لومړي سر کي کرایسفير ته ښکاره کړي. ساينس او ساينس پوهان. د NSIDC ساينس پوهان هم په منظم ډول د کريوسفير د بدلېدو په اړه

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

راپورونو کې مرسته کوي، پشمول د ملي سمندري، اتموسفير ادارې (NOAA) آرکټيک راپور کارت او د امريکا د هوا پېژندنې ټولنې د اقليم راپور رياست.

۶. همکارۍ او برابرول يا تمویل

په انټارکټيک ټاپو کې د ارجنټاين اليميرانټ براون سټيشن ليد، خپرونکي سمندر ته بنسټه کېږي. اعتبار: ټيډ سکيمبوس، د چاپېريال علومو د څېړنې له پاره کوپراتيف انسټيټيوټ (CIRES)، CU بولډر NSIDC په عامه، خصوصي او غير انتفاعي سکتورونو کې د مختلفو سازمانونو سره د همکارۍ اوږد تاريخ لري. ساينس پوهان تل دوی د سازمان څخه بهر د کار کولو له پاره نوې لارې لټوي، د نرم پيسو او لومړني مسلک ساينس پوهانو په ګډون. د بېلګې په توګه د NSIDC ډېری ساينس پوهان د لوی کراسفير متمرکز سازمانو سره بنکيل دي، لکه د ارکټيک پوهنتون، د انټارکټيک څېړنې ساينسي کميټه، د آرکټيک ساينس نړۍ واله کميټه، د امريکا جيو فزيکل اتحاديه، د متحده ايالاتو پيرمافروسټ ټولنه، د امريکا د هوا پېژندنې ټولنه او د ساينس د پرمختګ له پاره امريکايي ټولنه.

دوی د ارکټيک هواوېچي د څېړلو يا اقليم مطالعې (MOSAiC) سفر له پاره په څو اړخيزه څنډه څارونکي کې هم برخه اخيستي، هغه چې په مرکزي ارکټيک کې د ارکټيک اقليم سيستم سپړلو له پاره د کال په اوږدو کې لومړی سفر و، همدارنګه دنړۍ وال Thwaites Glacier Collaboration، ګډ د متحده ايالاتو او اېنگلستان پروژه د Thwaites Glacier پلټنه کوي چې په انټارټيکا کې يوه له خورا بې ثباته ګليشيرونو څخه دی.

د NSIDC ډېری ساينس پوهان د سمندري يخ وړاندوينې شبکې (SIPN) مشرتابه ټيم کې هم ناست دي، د ساينس پوهانو او برخه اخيستونکو شبکه چې د سمندر يخ وړاندوينې پوهې، وسيلو ته وده ورکولو او خبرو اترو له پاره کار کوي. سربېره پردې NSIDC د

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

CIRES ليدني فيلو برنامې کې برخه اخلي، دواړه لومړني مسلک او ډېر لوړ پوړو ليدني فيلو ته بلنه ورکوي، ترڅو د NSIDC څېړونکو سره په بېلابېلو (مختلف موضوعاتو) کې د ټاکل شوي مهال ویش له پاره کار وکړي.

د NSIDC ساينسي څېړنو له پاره تمويل د بېلابېلو سرچينو څخه راځي، NASA، د ملي ساينس بنسټ (NSF)، NOAA او د انرژۍ څانګه (DOE) په ګډون سره. زه د دوی غورځاون نه یم.

۷. یخ برگونه څنګه جوړېږي، او چیرته ځي؟

په جوګولسارلون کې د یخ برگ روښانه کوي، د ګلیشیر لېګون، چې په لومړي ځل په ۱۹۳۴ کې رامنځته شو کله چې بریډیمر کور جوړول ګلیشیر په شاتګ پیل کړ. د یخ ځینې ټوټې د ۱۰۰۰ کلونو په څېر زاړه دي. اعتبار: نیک ترنر/فلکر

یخ برگونه هغه پېر رامنځته کېږي کله چې د یخ خوسکي ټوټې شي، یا د ګلیشیرونو، یخ له الماریو یا لوی یخ کنډې څخه مات شي. یخ برگونه د سمندر د سیندونو سره سفر کوي، ځینې وختونه د ساحل په وړاندې ماتېږي یا په تېټو اوبو کې نیول کېږي.

کله چې یوه یخ تودو اوبو ته ورسېږي، نوی اقلیم د ټولو خواوو څخه برید کوي. آیسبرګ په اواره (سطحه)، ګرمه هوا، واوره او یخ په حوضونو کې خړوب وي چې د خټکي حوضونو په نوم یادېږي. کولی شي د یخ کنډې له لارې تېرېږي او درزونه پراخه کړي. په ورته پېر کې ګرمې اوبه د یخ کنډې په ځنډو کې تېرېږي، یخ خوري او د یخ ټوټې، ټوټې کیدو لامل کېږي. په لاندې برخه کې، ګرمې اوبه د یخ کنډې له لاندې څخه پورته کوي.

۸. ولې یخ کنډې مهمې دي؟

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

يخ څادري يا برگونه د شمالي اتلانتیک او د انټارکټيکا شا او خوا اوبو څخه تېريدونکو کبنتی يو ته خطر رامنځته کوي. وروسته له هغه چې ټيټانيک په ۱۹۱۲ کې نيوفونډلینډ ته نږدې ډوبه شوه، متحده ايالاتو او ډولس نورو هېوادونو د يخ نړۍ وال گزمه جوړه کړه. ترڅو په شمالي اتلانتیک کې د يخونو کبنتی يو ته خبرداری ورکړي.

د يخ نړۍ واله گزمه د يخ برگونو څارنې له پاره الوتکې او رادارونه کاروي چې د بار وړلو لويو لارو کې تېرېږي. د متحده ايالاتو ملي يخ مرکز انټارکټيکا ته نږدې د يخ برگونو څارلو له پاره د سپوږمکۍ ډيټا کاروي. په هر صورت، دا يوازې د ۵۰۰ مربع مېټره (۵,۴۰۰ مربع فوټ) څخه لوی يخ برگونه څاري. يخ برگونه د ساينس پوهانو له پاره د وسيلو په توگه هم کار کولی شي، څوک چې دوی لوستي کوي ترڅو د موسم او سمندر لړۍ په اړه نور معلومات زده کړي. ساينس پوهان ولي د يخونو لوستي کوي؟

د ناروې د ټاپو وزمې د سويلبارډ ختيځ ساحل کې، موهن بکتا ته نږدې د يخ کنډي يوه خونړۍ يخنۍ د سمندر په يخ کې ځای پرځای شوې ده. د دې اصل نامعلوم دی ځکه چې دا ممکن د بې شمېره نورو په څېر له لرې څخه تېر شوی وي.

د اقليم ساينس پوهان د يخ برگونه لوستي کوي ځکه چې دوی د پروسو د نښو له پاره ماتوي چې د يخ شيلف د سقوط لامل کېږي. ساينس پوهانو ليدلي چې د يخ برگونه د تودوخې اوبو ته د رسيدو په وخت کې د انټارکټيک يخونو د ويجاړيدو سټکړني (عکس العمل) بڼه يي. د هغو فکتورونو په لوستي سره چې د يخ برگونو د ماتيدو لامل کېږي، څېړونکي هيله لري چې د هغو اغېزو په اړه بڼه پوه شي چې د يخ د شيلف ماتيدو لامل کېږي، په بڼه توگه وړاندوينه وکړي چې د يخ الماری به د تودوخې اقليم ته څنگه ځواب و وايي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

سمندر پوهان د يخ برگونه څاري ځکه چې سړې تازه اوبه چې دوی په سمندر کې برخه اخلي کولی شي د دوی له اصلي څخه لرې، د سیندونو جریان او د سمندر جریان اغېزه وکړي.

بيولوژيستان د يخ برگ لوستي (مطالعه) کوي، ترڅو معلومه کړي چې دوی څنگه د سمندر په ژوند اغېزه کوي. لکه څنگه چې د يخ برگونه منحل کېږي، دوی شا او خوا سمندر ته غذايي مواد رسوي. روستی یو څېړنو بشودلي چې د يخ برگونو شا او خوا اوبه د پلانکټون، کب او نورو سمندري ژوند سره یوه ځای کېږي.

۹. په ځمکه کې څومره يخ، يخ دی؟

روان پېر د ځمکې له سلو ۱۰ برخه د یخونو په مخ پوښل شوي ده، د گليشيرونو، يخ کپونو، د گرینلینډ او انټارټیکا د يخ پانو په ګډون، يخ شوي سيمي تر ۱۵ مېليون مربع کيلومېټره (۵,۸ مېليون مربع ميل) پوښلي.

د وروستي يخ عمر د لوړې څوکي په جريان کې، هغه چې شا او خوا ۱۲,۰۰۰ کاله دمخه پای ته رسيدلی، گليشيرونو د ځمکې د ټولې ساحې شا او خوا له سلو ۳۲٪ پوښلي. د انټارکټيک لويې سړې لږ تر لږه د تېرو ۴۰ مېليون کلونو راهيسي د يخ څادر له خوا پوښل شوې. د څوارلسمې پېړۍ په پيل کې او د نولسمې پېړۍ تر نيمايي پورې دوام و کړ. نړۍ د دوو کوشني يخ عمر، سړې تودې په ډاګه کوي (تجربه وکړه)، کله چې د تودوخې درجه په دوامداره توګه د گليشيرونو له پاره د نړۍ په ډېری سيمو کې د پرمختګ له پاره کافي وه.

په متحده ايالاتو کې، گليشيرونه روان پېر ۹۰,۰۰۰ مربع کيلومېټره (۳۵,۰۰۰ مربع ميل) پوښلي. ډېری دا گليشيرونه په الاسکا کې شتون لري، دا چې ۸۷,۰۰۰ مربع کيلومېټره (۳۴,۰۰۰ مربع ميل) د يخ، يخ لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۰. د یخنی یخ خومره لوی کی دی شي؟

د مساحت له مخې ترټولو لوی گلیشیر د انتارکټیک ټاپو کې د پلورونکي گلیشیر دی چې له ۷,۰۰۰ مربع کیلومېټرو (۲,۷۰۰ مربع میل) څخه ډېر اندازه کوي. د یخ ترټولو لوی کرسټالونه چې یوه گلیشیر جوړ وي، کې دی شي د منو په څېر لوی وي. په هر صورت، په ځمکه کې ډېری نور یخونه شتون لري چې د لوی گلیشیر څخه خورا لوی دي. د بېلګې په توګه، د گلیشیر نغبنټي (کمپلیکسونه) لکه د یخ میدان او د یخ کیبونه د ۸۰,۰۰۰ مربع کیلومېټرو (۳۱,۰۰۰ مربع میل) په اندازه لوی کې دی شي.

د یخ څادري (شیتونه) لکه په گرینلینډ او انتارکټیکا کې لاهم لوی دي. گرینلینډ ۱,۷ میلیون مربع کیلومېټره (۶۵۶,۴۰۰ مربع میل) دی، او انتارکټیکا ۱,۲۳ میلیون مربع کیلومېټره (۴۷۵,۰۰۰ مربع میل) دی. له ۲۰۰,۰۰۰ څخه ډېر گلیشیرونه د یخ له شیتونو څخه توپیر لري. که دا ټول گلیشیرونه ولړزول شي، نو دوی به د سمندر کچه یوازې نیم متر (۱,۶ فوټ) ته لوړه کړي.

که د انتارکټیک ټوله یخ شیت وچ شي، د سمندر کچه به شا او خوا ۶۰ مېټره (۱۹۷ فوټ) لوړه شي. که چېرې د گرینلینډ ټوله یخ شیت و خوري نو د سمندر کچه به شا او خوا ۷,۴ مېټره (۲۴,۳ فوټ) لوړه شي.

Lambert -Amery glacial system په ختیځ انتارکټیکا کې د اوبو ایستلو ترټولو لویه ټولواله ده چې د ۱,۵۵۰,۰۰۰ مربع کیلو مېټرو (۶۰۰,۰۰۰ مربع میل) څخه ډېر مساحت لري او د ختیځ انتارکټیکا د ټول مساحت نږدې له سلو ۱۶٪ جوړ وي. د انتارکټیک یخ په ځینو سیمو کې تر ۴,۹ کیلومېټرو (۳ میل) پورې پېړوالی (ضخامت) لري. د لویدیځ انتارکټیک یخ شیت د برخو لاندې ځمکه ممکن د سمندر له اوارې څخه ۲,۵ کیلومېټره (۱,۶ میل) پورې وي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

په لر پڅښتونخوا کې د کوټيه گلشیر د تېز واورېژونو (واورې توپان) ریکارډ له هندوکش ورسته لري، په ۱۹۵۳ کې، دا په درې میاشتو کې د ۱۲ کیلومېټرو (۷،۵ میل) څخه ډېر و، په منځنۍ ډول هره ورځ ۱۱۲ مېټره (۳۶۷ فوټ) وه.

د یخ کرسټال دننه بلبلونه رڼا خپروي، دا اجازه ورکوي چې د بېرته انعکاس کولو دمخه سطح ته ژور ننوځي. دا د یخ تمایل زیاتوي چې یوه څه سور او انفراریډ روښنایي جذبوي ترڅو نیلي رنګ ورکړي. اعتبار: مارک کوپر / فلکر

۱.۱. په ځمکه کې تر ټولو لوی گلشیرونه کوم دي؟

مختلف اندازه کولی شي د نړۍ تر ټولو لوی گلشیرونه وټاکي، لکه د هغې اوږدوالی، مساحت، حجم، یا ډله. اوږدوالی او ساحه په اسانۍ سره د سپوږمکۍ انځورونو څخه ترلاسه کېږي. حجم او ډله ډېر ستونزمن دي، ځکه چې پېړوالی او کثافت (د ډله ایز له پاره) روان پېر د سپوږمکۍ څخه محاسبه نه شي کېدی.

د ساحې له مخې د نړۍ تر ټولو لوی گلشیرونه په انټارکټیکا کې موندل کېږي، البته چې د لويي لمدې د ټېټې تودوخي او نسبتاً فلیټ توپوګرافي له امله د ټېټ کلني وربښت سربېره، د اوږدې مودې په اوږدو کې د یخ لویه کچه راټوله شوې. په نړۍ کې تر ټولو لوی گلشیر د سیلر گلشیر دی، چې د ۷،۰۱۸ مربع کیلومېټره (۲،۷۱۰ مربع میل) مساحت سره د انټارکټیک ټاپو کې ځای لري.

دا د ډیلاویر ایالت څخه یوه څه لوی دی، یا د یونان د کریټ ټاپو څخه یوه څه کوشنی دی. Island Glacier No. ۱ Thurston د ۵،۲۶۱ مربع کیلومېټره (۲،۰۳۱ مربع میل) مساحت سره دویم لوی دی او درېیم لوی د الکساندر ټاپو گلشیر نمبر ۱ دی، چې د ۴،۷۶۶ مربع کیلومېټره (۱،۸۴۰ مربع میل) مساحت سره؛ دواړه په انټارکټیک ټاپو کې شتون لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د انتارکټيکا څخه باندې، ترټولو لوی گليشپرونه په الاسکا کې د مالسپينا- سيوارډ گليشير دي، چې مساحت يې ۳,۳۶۳ مربع کيلومېتره (۱,۲۹۸ مربع ميل) لري. ورپسې د کاناډا په ارکټيک کې د ويکيهام گليشير سويل دی، چې مساحت يې ۳,۱۷۶ مربع کيلومېتره (۱,۲۲۶ مربع ميل) لري. په الاسکا کې د بيرينگ گليشير د ۳,۰۲۵ مربع کيلومېتره (۱,۱۶۸ مربع ميل) مساحت سره. که څه هم د بيرينگ گليشير د ساحې له مخې په نړۍ کې اتم لوی گليشير دی، دا په نړۍ کې تر ټولو اوږد دی، چې ۱۹۶ کيلومېتره (۱۲۲ ميله) اوږدوالی لري.

د سپتمبر ۱۹۶۶ عکس په الاسکا کې د مالسپينا - سيوارډ گليشير دی (انځورگر نامعلوم). دا د ۳,۳۶۳ مربع کيلومېتره (۱,۲۹۸ مربع ميل) مساحت سره او د قطبي سيمو څخه باندې لومړی لوی گليشير دی. اعتبار د: NSIDC گليشير عکسونو ټولگه
د نړۍ ترټولو لوی گليشپرونو په اړه نور معلومات ترلاسه کړئ.

۱۲. یخ یخ څومره اوبه ساتي؟

گليشپرونه او یخ کپپونه د نړۍ د تازه اوبو شا او خوا له سلو ۶۸,۷٪ زېرمه يا ذخيره کوي، د متحده ايالاتو د جيولوژيکي سروې په وينا، که د ځمکې ټولې یخونه و خورل شي، د سمندر کچه به په ټوله نړۍ کې نږدې ۷۰ مېتره (۲۳۰ فوټ) لوړه شي.

په ګډه، د انتارکټيک او گرینلینډ یخ شیتونه په ځمکه کې د تازه اوبو له سلو ۹۹٪ یخ لري. د انتارکټيک او گرینلینډ په یخ شیتونو کې د تازه اوبو زېرمه شوي کچه، د ځمکې د ټولو تازه اوبو په له سلو ۶۸٪ دی. له ۲۰۰,۰۰۰ څخه ډېر گليشپرونه د یخ له شیتونو څخه توپیر لري. که دا ټول گليشپرونه ولړزول شي، نو دوی به د سمندر کچه یوازې نیم متر (۱,۶ فوټ) ته لوړه کړي. که چېرې د گرینلینډ یخ شیت وچ شي نو دا به د سمندر کچه نږدې ۷,۴ مېتره (۲۴,۳ فوټ) لوړه کړي؛ که د انتارکټيک یخ شیت وچ شي نو دا به د سمندر کچه نږدې ۶۰ مېتره (۱۹۷ فوټ) لوړه کړي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۶. ۱۲۱ د آيسلېنډ په ساحل کې د نيمې شپې لمر لاندې يوه يخ برگ روښانه
نيلي سوځوي - .اعتبار: توماس فالكوسکي، NSIDC يا د واورې او
يخ ملي شمېرو مرکز.

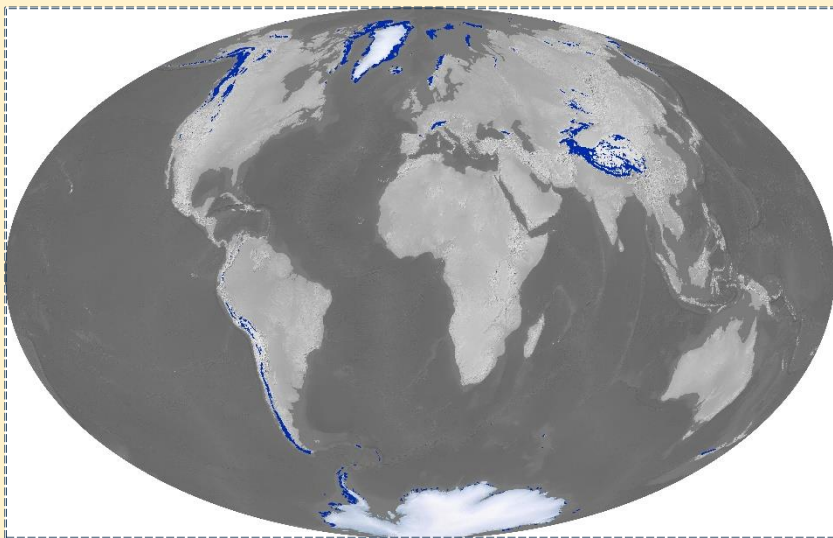

انځور ۶. ۱۲۲ يوه سړی د گرېنلېنډ يخ شېت داخلي ته گوري - .اعتبار: انډريو
سول/اميچيو.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶. ۱۲۳ ساینسي وسیلي د الاسکا د لی کانت گلیشیر په څنډه کې داتا راټولوي. غورځیدلي واوره د ډبرو کلونو په اوږدو کې د یخ په لویو برخو کې فشار راوړي چې د گلیشیر په نوم یادېږي. د یخ په ډله کې د جاذبې ځواک، د هغې د بشپړ وزن سره سره د یخ د ورو سیندونو په څیر د گلیشیرونو د جریان لامل کېږي. اعتبار TWILA: مون، NSIDC

انځور ۶. ۱۲۴ د RANDOLPH GLACIER INVENTORY د نړۍ د ټولو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوربېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

گليشيرونو مجموعه ده. دا د گليشيرونو لومړی نړی وال کتلاگ دی، او دا د اقليم د بدلون په اړه د بين الحکومتي پينل (IPCC) ساينس پوهانو سره د مرستي له پاره رامنځته شوی ترڅو د بحر د چاپېريال لوړېدو اټکلونه ښه کړي. اټبار: د ناسا د ځمکې څارونکي ډله.

پورتنی انځور دا کره په ډاگه کوي چې ټاټوبی مو په سپين نلې رنگه ښه د گليشيرونو لومړي نړی وال کتلاگ کې ځای لري، چې دا د اقليم د بدلون په اړه د بين الحکومتي پينل (IPCC) ساينس پوهانو سره د مرستي له پاره رامنځته شوی، ترڅو د بحر د چاپېريال لوړېدو اټکلونه ښه کړي. اعتبار: د ناسا د ځمکې څارونکي.

زده کړه داسې ښايي چې ۱۲۶ مېليونه درېنگلي (مکعب) مېټر يخ (شا او خوا ۱۱۳ مېليونه درېنگلي مېټر اوبه) د چارپېريال د هواويچي (اقليم) د بدلون له امله رامنځ ته کېږي.

زه خپلې څېړنې د پخوانی يو توکو خپرولو (له چاپه سلامتې تېرې کړو کښلو) سره د نوي ليد سره سپينې ته را اوباسم. چې الله العظيم په خپل لوی لورنې توان څخه د هېند سمندر څخه اوبه را پورته کوي، بيا يې د ورېځو په واسطه باندې زموږ په غرونو په يوه کال کې ۲۲ واره پورې سپينې واورې وروي، غرونه مو د ناو په ډول ښکلي او سينگار وي، چې ټول ټال ټول ټاټوبي کې ستر ۳۱۴ سړوبي (ايسبرگونه، د يخ څادري، گليشيرونه يا يخچالون) بوږوي، چې له ۲۴۰ ستر سړوبو اوبو ويلېدنې څخه مو سيند سرچېنه اخلي.

له ټولو نه وړاندې يوازي د مو سينېزه سېمه د ۶۳ سينونو له لاري ۶۹.۷۲۶،۱۳۵،۸۲۱،۶۰ بېليون درېنگلي مېټره لمده واوره د هواويچي بدلون باندې ويلې کېږي او د نوموړو سينونو له لوري ۳۷،۴۱۴،۰۰۰،۰۰۰.۰۰ بېليون درېنگلي مېټره اوبه مو سين ته

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

غورځوي. د اوزبېکېستان په پوله ور دننه کېږي، د نوموړي هېواد او تورکېمنېستان دېنتي او اورال سمندرګی يې غروپ کوي.

بر (ج) په خپلي داسې لورويڼه چې زموږ ټاټوبي يې يوه زر او پېنځه سوه او شپږ نوې غرونه باندې د اسيا د توپانونو مخه ډپ کوي، په لوړو غرو يې واورې پوښې، اسيا پرې توازن کوي، کله په ايسبرګونو چې اوبه کنټرول وي، سمندر پرې پنډوي، بيا له سمندر يې زموږ غرونو ته هر کال را لېږي، د اوبو له بخار څخه. په غرونو کې يې ځيني برخه واوره يخ څادري کېږي او پاتې يې ورو، ورو ولې کېږي؛ د دوی زرو له ۱۰ کېلو مېتره کوشنيو سينو له لارې په ټاټوبي کې بهېږي او ګاونډيانو ته ورځي.

په دې پوښ (قضيه) کې په ټاټوبي کې د څېړنې او نښتر پانو ډوله واوره چې له هره يوه، يوه مکعب مېتر څخه يې (۰.۸۳۰۲۵۴ او ۰.۴۰۰۰۴۲) مکعب مېتر اوبه بورېږي.

په ټوله کې ۱۶۸,۱۱۵,۶۴۰,۴۶۳.۷۶ يوه سلو اته شپېته بېليون، يوه سلو پېنځلس مېليونه، شپږ سوه او څلوېښت زره، څلور سوه او درې شپېته عشاريه شپږ اويا درېنګلي مېتره لمده واوره د هواوېچې بدلون باندې ويلې کېږي. د نوموړو سڼونو له لوري ۱۰۳,۴۱۶,۰۰۰,۰۰۰.۰۰ يوه سلو درې بېليون، څلور سوه شپاړس مېليونه، درېنګلي مېتره د ځمکې لاندې او باندې کلنې منځنۍ کچې اوبه له ټاټوبي باندې بهېږي.

بل لورته د بر رب بل رحمت ګټور بارانونه دي چې د ټاټوبي په هواوېچې په ۳۶۰ ورځو يا يوه کال کې يوازې تر ۱۸ پورې بارانونه کېږي، ۱۰۸ ورځې ورېځې وي او نورې پاتې ۲۳۴ ورځې لمر وي.

له ۷۰ تر ۸۰ ميليمېتره د ټاټوبي منځنۍ کلنۍ د ورښت کچه ده. که له ورښت څخه په ټاټوبي کې د اوبو کچه په لاس راوړو په لاندې ډول يې پايله په لاس راځي. د ټاټوبي مساحت چې ۶۵,۲۸۶,۰۰۰

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

اېکتاره کپري را اخلو او د ټاټوبي منځنۍ کلنۍ د ورېښت کچې ۸۰ ميليېټره سره يې ضرب وو، چې د ټول ټال د ټاټوبي د ورېښت اوبو کچه په لاس را کوي. ۵،۲۲۲،۸۸۰،۰۰۰.۰۰ پېنځه بېليونه، دوي سوه او دوي وېشت مېليونه او اته سوه او اتيا زره لېټره اوبه يا ۵،۲۲۲،۸۸۰ پېنځه مېليونه، دوي سوه او دوي وېشت زره او اته سوه او اتيا درېنگلي يا مکعب مېټر اوبه کپري.

د گټور ورېښت کچه (بارندگي موثر يا Effective rainfall) هغه باران دی چې په ۸۰ ميليېټر باران و شي، ۱۰ ميليېټر ورېښت يې د ځمکې په اوراه سيلاب شي، او پاتې ۷۰ ميليېټره يې ځمکه وڅښي او خپل نس پرې لوند کړي. (د هايډرولوژي پوهې دا برخه اړينه ده ځکه د خاورې په کومه کچه خړوبېدل، د اوبو څښل، د ورېښت بېره، د باران پېر او وار هم په پام کې وندي کول کپري.

له ۱۰ تر ۱۵ سانتي ځمکه و څښي دا گټور ورېښت دی چې تر ۱۰ څخه تر ۱۵ سانتي پورې ځمکه اوبه ژوري و څښي يا غروپ کړي. تر دې کمې گټورې نه گڼل کپري، د کرکېلي، ځنگلو او کروندو څښلو له پاره). د ټاټوبي ځمکې په اوراه سيلاب مساوی کپري، د ټاټوبي مساحت چې ۶۵،۲۸۶،۰۰۰ اېکتاره کپري را اخلو او د ټاټوبي ځمکې پر مخ تلونکي منځنۍ کلنۍ د ورېښت کچې ۱۰ ميليېټره سره يې ضرب وو، چې د ټول ټال د ټاټوبي د ورېښت اوبو کچه په لاس را کوي. ۶۵۲،۸۶۰،۰۰۰ شپږ سوه او دوي پېنځوس مېليونه، اته سوه او شپېټه زره لېټره اوبه يا ۶۵۲،۸۶۰ شپږ سوه او دوي پېنځوس زره او اته سوه او شپېټه درېنگلي يا مکعب مېټر اوبه کپري.

۱۰۳،۴۲۱،۲۲۲،۸۸۰ يوه سلو درې بېليون، څلور سوه او يوې وېشت مېليونه، دوي سوه او دوي وېشت زره، اته سوه او اتيا درېنگلي مېټره اوبو دي، د دې پيله ساده برابر وي دا چې د بر (ج) له لورې په يوه کال کې په ټول ټاټوبي کې د اوبو، رلي، يخ له اسمانه راوړولو او واوروي واورينولو له لرې دغه ۱۰۳.۴۲۱ بېليون درېنگلي (مکعب) مېټر کچه ده.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۶ خړې (سلاد يا رسوبات) او د خړې گران کاني (رسوبي قيمتي کاني يا د خړې ارزښتناک کاني)

خړې (سلاد يا رسوبات) او د خړې گران کاني (رسوبي قيمتي کاني يا د خړې ارزښتناک کاني) يا (Sedimental / Sediment of precious Stones)

په نړۍ کې ټولو څېړونکو داسې پام کوه چې سلادونه يوازې د لويو ويالو د غولو ټينگښت له پاره کار کوي، خو په پايله کې دې ټکي ته ورسيدل چې د لويو ويالو د ورانۍ سبب کېږي.

بل لوري ته د جرمني څېړونکي په روانپېر کې په دې باندې کار کوي، خړې يا سلادونه سمندرونو ته غورځوي، چې د تل د لوړېدو سبب گرځي، ډېر پام د دې له پاره کوي چې نوموړې غورځونې د سمندر چارپېريال د ناوليدو او د سمندري ژويو د ژوند اخيستو جوگه نه شي. بلکې د مريدلو او خوراک جوگه يې و گرځي.

خړه (سلاد) په درې ډوله دي:.

۱. گټورې خړې (سلادونه):. هغه سلادونه دي چې ټول د کاربن کورنۍ پورې اړه ولري، چې د ابو د ژويو، کبانو، نباتاتو د مريدو او خوراک تمکه (غوړه مړۍ) گرځي.

۲. تاواني خړې (مغرز سلادونه):. کلسيم کاربونيټونه، بروميدونه او کلوريدونه چې د ابو په منځ کې د ژويو او نباتاتو له د ژوند اخيستلو جوگه گرځي. د تاواني سلادونو يا رسوباتو کچه له سلو ۰.۰۰۱ څخه نيولې تر ۰.۰۰۰۱ پورې ده يا ۱/۱۰۰۰۰ دي، چې نوموړې له سلو څخه ډېره کوشنۍ کچه ده، د هېڅ سره برابره ده خو شتون لري.

چې دا موږ ته کره او روغه پيله په لاس را کوي، چې زموږ د ابو سر چيني يا د امو سيند سرچينې له سترو او پاکو سروبو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

(يخچالونو)، خنګلونو څخه تېرېږي، نه له داسې دېنتو څخه چې په هغو کې اغځي ډېر وي چې الله د يورانيو کورنۍ توکي شتون لري.

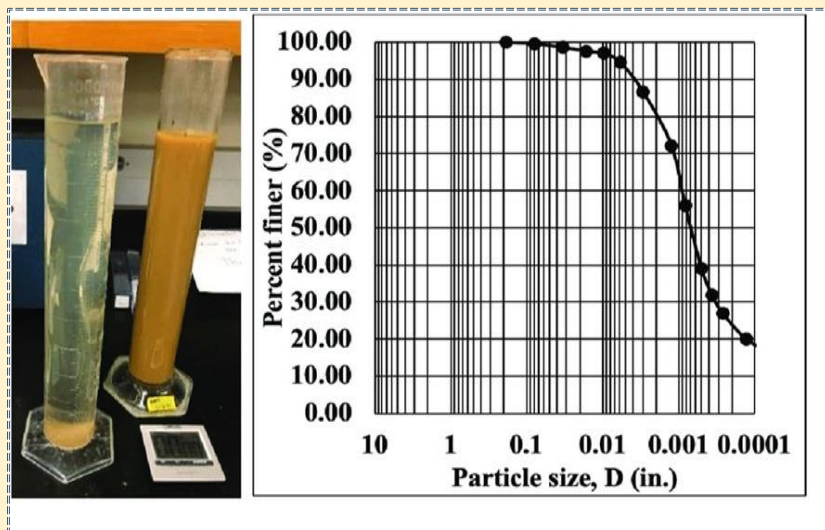
۳. ګډوله څرې (مختلط يا مکس سلاډونه): هغه سلاډونه دي چې نه ګټه لري او نه تاوان، لکه د ځينو ژويو وراستي منځې(هستې) او له ځمکې لاندې اېږه شوي ايرې (فوسيلونه).

د لويي ويالې له پاره اسانه کرلاره دا ده چې په يوه لوی ټانکر کې د اموسيند له اوبو څخه ډک کرل شي. سر يې پرې بڼه ټينګ و تړل شي، چې د زورنې، خوتيدلو او وچيدلو (تبخير) څخه خوندي وي. په منځنۍ کچه تودوخي کې ۲۵ سانتي ګريد کې له يوې شپه او ورځ (۲۴ ساعتونو) کې يې پيله په لاس را وړل شي، چې څومره ميلي مېټره يې د سلاډو کچه ده. په هر کچه چې د ازموينو د اوبو زېرمه کولو او يا سانتي لوبنۍ ستر وي، په هماغه کچه يې د ازموينو د پيلو کچه د پنځې حالت سره نږدې وي.

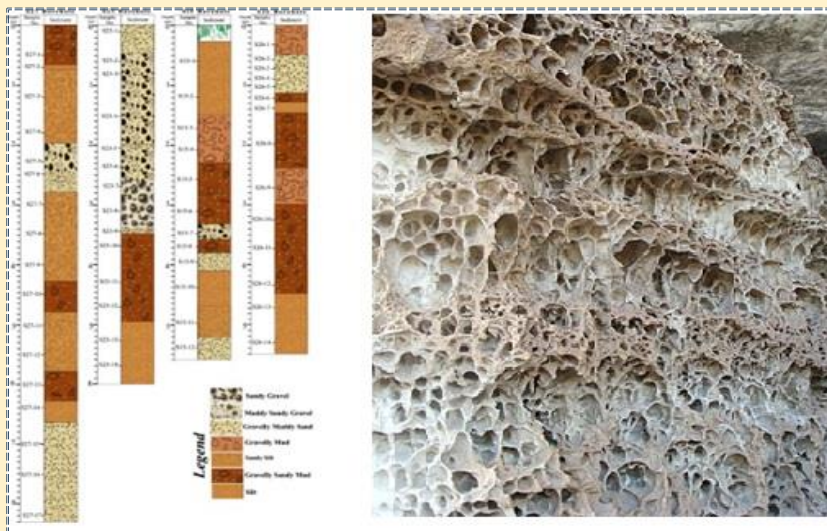
که د روسوباتو ازموينه په ودانيزو توکو ازموينې لابراتور کې تر سره کوو، د هايډرو مېټر په بنسټ نو نوموړې د څرې (سلاډو، رسوباتو) له په اتومات ډول د سلاډونو کچه (په اوبو کې د څرې کوشني زړې) په ۱۰ ثانيې، ۳۰ سانتي، ۱ ډکېکې، ۱۰ ډکېکې، ۳۰ ډکېکې، ۱ ساعت(پار)، ۵ ساعته، ۱۲ ساعته او ۲۴ ساعته کې ټاکلې اندازې ټاکي.

لکه: د يوه ازماينېتي اټکل له پاره يوه کانسپ ډي و نيسو چې ۲۴ ساعتونو کې؛ د لابراتوار په ۲۵ سانتيګراد چارپېريال توخه کې؛ په ۵۰۰ سي سي اوبو کې له ټاکلې پېر څخه ورسته ۵ ميلي مېټره د سلاتو پېړوالی څرګندېږي او په لاس راځي. اړوندې برخې کولی شي چې په کالدارې ولسوالۍ د سروندي په سر کې ازموينې لاسته را وړي او رېنتي کچه يې د راتلونکي له پاره د غځولو له پاره خوندي کړي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۱۰.۶ په اوبو کې د کوشنې يو بخرو پروالې ۲۵۴ ملي مېتر څخه نيولې تر ۰.۰۰۰۲۵۴ تر ميلي مېتر پورې کوشنې (۱۰ اپنچو څخه نولې تر ۰.۰۰۰۱ اپنچ) له پورې او د بخرو (زرو) د کچې سلنه له ټکي څخه (۰ تر ۱۰۰ له سلو پورې) او د روسوباتو ازموينه اله هایدرو مېتر.

انځور ۱۲۵.۶ د کيميا معدني جوړښت او د ډبرو فزيکي ځانگړتياوو تشرېح د لیتولوژی په نوم يادېږی (شگه، خټه، شگه، خټه) په دوېم مانا کې د

۲۵۰ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

لټوولوژي بېلگې د شگو ډبرې، سلېټ، بېسالت، يا د چوني ډبرې شامل دي.

انځور ۱۲۶.۶ د کوش تپي لويي ويالي د پيل څخه تر ۴۲ كيلو مېټرې پورې د خاورو ازمويڼې او څرې لوستي پايلې له پاره په ستارټا اېنډېټري لاربراتور کې په ۲۵ د اکتوبر د ۲۰۲۳ زيږدي کې تر پلټنې لاندې نيولې وو، د ۴، ۸ او ۱۲ مېلې څرې په لاس راوړلو بېلگو انځور.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶. ۱۲۴ د کوش تپي لويي ويالي پر ليکه غځولو نخښه؛ د شونتيا لوستي لور مدیریت له لوري خپل لور پرې سره خپل کيږي؛ د کرنې اوبو لگولو او مالداي وزارت مرستيال وزير غفوري د ويالي پای په گوته کوي؛ په پلازمېنه کابل کې د نوموړي وزارت په ۲۳ د دېسمبر د ۲۰۱۹ زېږدي کې د لويي ويالي د شونتيا لوستي (څېړنو) پاينی راپور لمنه تړي؛ انځور يې پلوشي کاظميار اخستی.

په کانال کې بری مندل (تسخير) په لويه کې په کانالونو کې وړانی (تخریب) د موادو لېږد، بيولوژيکي او کيمياوي رسوباتو په بڼه وېشل کېږي. د موادو د لېږد په شکل کې بری مومي، د کانال په مرکزي سيمو کې د خړوبولو او خټو په څېر بڼه دانه شوي سليتونه تعليق شوي او په آرامه چاپېريال کې زېرمه کېږي. هغه تخمونه چې په کيمياوي او بيولوژيکي ډول رامنځته شوي د تودوخي د بدلونونو له امله په بحرونو کې موندل کېږي.

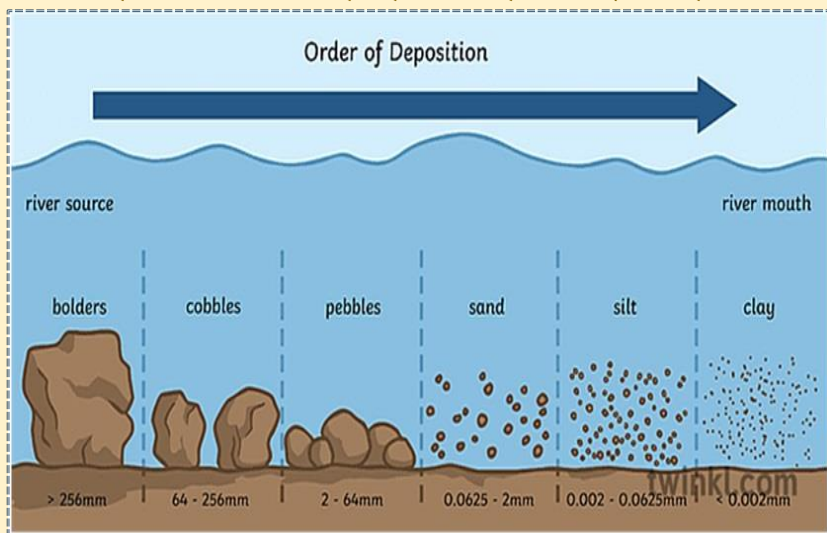
په منځنيو چاپېريالونو کې وړانی منځنی چاپېريالونه، هغه چاپېريالونه دي چې د سمندري او ځمکي د چاپېريال تر منځ سرحد وي. په دې چاپېريال کې وړانی په بېلابېلو لارو ترسره کېږي. په ساحلي چاپېريال کې بری مندل (تسخير) د کانالونو شا او خوا چاپېريال د کانال هغه برخه ده چې د دوي سينو حدودو تر منځ ځای لري او په دې سيمو کې وړانی د لېږد برخو په بڼه ترسره کېږي.

لېږدونکي (انتقالي) رسوبات: لکه شگه، سليټ او خټه، چې د سيند په واسطه لويو ويالو (کانالونو) ته ننوځي، چېرته چې د سينديشن جريان د سرعت د کمښت له امله واقع کېږي. کاربونيټ: کاربونيټ د حيواناتو، نباتاتو د فعاليت او د کاربن ډای اکسايډ د اخراج په پايله کې رامنځته کېږي.

د غير لېږدونکي موادو زېرمه کول دي، د هغه موادو زېرمه کول چې د سين په اوبو کې منحل شوي او لاندې مواد په کې شامل دي. کيمياوي تسخير: په دې حالت کې، د چاپېريال د کيمياوي شرايطو د بدلون په پايله کې وړانی ترسره کېږي. په اوسط ډول هر کال د نړۍ د سيندونو له لارې لس بېليونه (ميليارد) ټنه خزلي (شيندل يا کثافات) لېږدول کېږي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د افغانستان په سینونو کې د خورندو (تعليق) شویو تپرو په برخه کې لوستي (مطالعات) د کمپیوټري سټیشنونو د نشتوالي او یا د کوشنۍ یو یا وېشل شویو لوستي (مطالعاتو) د شتون له امله خورا ستونزمن دي او ترسره شوي لوستي نیمگري، نیمگري دي او نه کارول کېږي.

انځور ۶. ۱۲۸ د څړي (سلاد يا رسوباتو) سپارلو ډولونه.

د خورندې څړي (کنوبي، رسوبي توکي؛ د اوبو يا باد په واسطه)،
څړه يا تل ته کېښناستونکي توکي يا سیدمینټ، بارونو شننه (تجزیه،
تحلیل، برخې برخې کول، د کوشنیو برخو څېړنه)

۶. ۳۷ په کلداره (لويي ويالي سروندې) کې د امو سین د خورندې
(سويي بشپړې) څړي کچې شننه

په کلداره کې د امو سین د څړې بشپړه کچه شتون نه لري، ځکه چې په
سیمه کې د اوبو میچې اډه (گیج کولو سټیشن) شتون نه لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د لويي ويالي اوبو څښلو (غړوپولو يا اخستلو) ځای کې امو سين باندې نږدې د کوکچې سين څخه د خوجه غار اوبو مېچې اډه شتون لري، چې پايله يې څه ورته والی لري، د دې له پاره چې د خړو کچې مېچه يې څېرمه سره نږدې ده.

د خړې مېچې معلومات له ۲۰۱۴ زېږدي څخه تر ۲۰۱۷ زېږدي پورې يې د مياشتنۍ خړې د کچې مېچه سپينې ته باسټلې ده، په ځينو مياشتو کې تشې لري، چې په لاندې لېښتيلیک کې تر سترگو کېږي.

په کلداره کې د وړانۍ زورني (بار) اټکل کولو له پاره غوره لاره به د سروندې (کيچمينټ) فزيکي ماډل کارول وي، چې کولی شي په سيندونو او ويالو کې د وړانې او وړانې زورني ارزونه وکړي.

په هر ډول، د اوبو لگولو ويالو، بندونو او بندونو له لارې چې د اوبو تل خپل لورې اړوي / ټاکلي کچې د خړو شتون نه لري په پراخه توگه بدلون کېږي. په دې توگه، داسې شونې نه چې د اوبو اخيستلو پر بنسټ د ماډول شننه / انگر، انگر په ډول په سروندې کې بېلگې واخستل شي، د خړې زورني انډول کره کچه په سپينې ته را وېستلی شي.

د لوستې له پاره، د خړې د بارونو د مېچې کولو له پاره يوه سړې تودې بڼه کرنلاره شتون لري، هغه د رينارډ (۱۹۷۲) د برېښنا کړنه چې د اوبو ايستلو سيمې پورې د خړې وېستلو پورې اړه لري، په دې بنسټ کارول شوې و چې دا په سيندونو او تتو کې د خړې ټاکلي کچې لاسته را وړي (په ۲۰۰۱ زېږدي کې آر. ايچ. ويب او ډاکټر هېرټلي).

د رياضياتو له پامه، د رينارډ معادلې د ورته مسلي له پاره په لاندې ډول

$$\text{Su} = \text{Sg} (\text{Au/Ag})^{0.88} \quad \text{ده:}$$

دلته Su د خړې کچې لاسته راوړل پايله په لاس را کوي په سويي مېچه شوي ځای کې؛ Sg د خړې کچې لاسته راوړل پايله مېچه شوي ځای کې؛ Au د اوبو ايستلو سيمه د ناڅاپه خپلو ځای کې او Ag د اوبو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

ايستلو سيمه د اوبو ايستلو ځای کې. برسېره پر دې، د رينارډ کړنلار د خړې کچه په ۱،۲۰۰ کيلو گرامه په يوه مکعب مېتر کې د خړې کثافت په غاړه مني.

په ۰۷-۱۲ څېره کې د خړې سره ورته مفهوم په کار اچول شوی دی. لېنټيلیک: په کلدار (د کوش تپي لويي ويالي سروندي) کې د امو سين کې د خړې اټکل شوې کچې زورونه (بار) او ۳. په کلدارې ولسوالۍ کې د اموسين مياشتنۍ د خړې بار اټکل شوې بڼه د وچ، نورمال او لنډېل کال له پاره ښيي. د خړې وزن لوړ بار وړل د غبرگولي (جون) په مياشت کې پېښېږي، د خړې بار له ۶.۲۷ څخه تر ۹۷.۰۵ کيلو گرام پر مکعب مېتر پورې توپير لري.

همدار راز د خړې وزن لږ تر لږه د لړم (نومبر) په مياشت کې وي، د خړې بار له ۰.۴۷ څخه تر ۰.۷۳ کيلو گرام پر مکعب مېتر پورې توپير لري.

په کلدارې (کوش تپي لويي ويالي) کې د کلنۍ خړې وزن (بار) په منځنۍ کچه ۱۲.۶۲ کيلو گرام پر مکعب مېتر دی.

۵-۷ گڼه لېنټيلیک او ۴. په کلدارې ولسوالۍ کې د کلدارې (کوش تپي) لويي ويالي کې د مياشتنۍ د خړې زورنې (بار) کچې اټکل شوې گڼه څېره.

د کالدارې (کوش تپي) په لويي ويالي کې د مياشتنۍ اټکل مېچي راټولولو کچه ښيي. د لاسته راوړلو وزن (تسخير بار) په متناسب ډول د کالدارې (کوش تپي) په لويي ويالي د اوبو بهېدل (تگ يا جريان) د امو سين بهېدو او د خړې وزن بارولو سره ورته اټکل شوی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د امو سين د بهېدنه دوره، د تودوخې کال په توگه کارول شوي ده ځکه چې په دې دوره کې د خړې ډېره کچه په لاس راځي. د خړې ترټولو ډېره کچه د غويي (مۍ) په مياشت کې وي، د لوړې غوښتنې سره سم، د کوش تپي لويي ويالي د خړې وزن کچه ۵۱.۳۲ کيلو گرام پر مکعب ميټر (۴،۴۳۳.۶۹ ټن پر ورځ) سره برابره ده.

په روان پېر کې لږ تر لږه د خړې وزن (بار) به د مرغومي (جنوري) په مياشت کې وي، د لږې غوښتنې دورې سره سم، د کوش تپي لويي ويالي د خړې وزن کچه ۰.۱ کيلو گرام پر مکعب ميټر (۰.۵۷ ټن پر ورځ) سره برابره ده.

د کوش تپي لويي ويالي د خړې وزن کچه په يوه کال کې ۹،۹۱۸.۱۷ ټنه اټکل شوې ده. په بله مانا نوموړې کچه خړه په کانال کې ځي او کېښي.

لکه څنگه چې پوچينو ايت ال په ۲۰۰۲ زېږدي کې ويلې دي، په امو سين کې د خاورو خړو په لويه کچه له ۰.۰۰۱ ميلي ميټر څخه تر ۱۰ ميلي ميټر پورې اندازه وي، چې ډېری يې له ۰.۵ ميلي ميټر څخه تر ۱۰ ميلي ميټر پورې وي. په دې لړۍ کې د شگو زړې په لويه کې له وړو شگو (۰.۵ څخه تر ۱ ميلي ميټر)، ډېره غټه شگه (له ۱ څخه تر ۲ ميلي ميټره)، ډېرې ښي ډبرې / دانه (۲ څخه تر ۴ ميلي ميټره)، ښي ډبرې (۴ څخه تر ۸ ميلي ميټره) او منځنۍ کچې ډبرې (له ۸ څخه تر ۱۰ ميلي ميټره) پورې وي، ۰.۵ د وينټورټ له پامه سره سم چې په ۱۹۲۲ زېږدي کې د کوندوز په وړاندیز شوي اوبو مېچې اډې کې د خړې زورنې (بار) کچې شننې او د خړې دانو مېچې سپړنې لښتيلیک په بنسټ ده.

د نيوين (۱۹۴۶) زېږدي وينا سره سم په امو سين په اوبو کې د شگو کوشنۍ يو ټوټو د منډې يا ارغېدلو کچې له پاره له ۲۸ څخه تر ۴۷ سانتي ميټر پر ثانيه (يا ۰.۲۸ څخه تر ۰.۴۷ ميټر پر ثانيه دی)

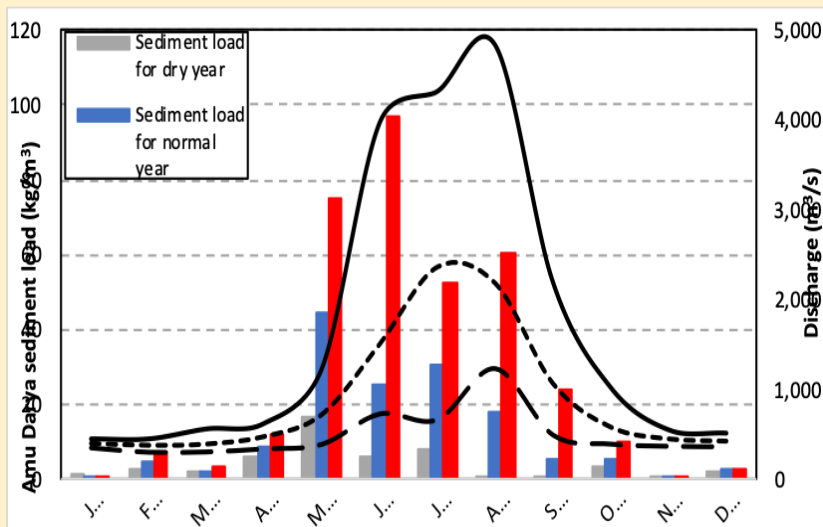
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د شگو له پاره له ۴۷ څخه تر ۸۴ سانتي مېټر پر ثانيه (يا ۰.۴۷ څخه تر ۰.۸۴ مېټر پر ثانيه دی) ده په دې توگه، د سروندي هيدروليک جوړښتونو ډيزاين بايد په غوره توگه دا په اوبو کې د شگو کوشنې يو توتو د منډې يا ار غېډلو کچې (جريان سرعت) په پام کې و نيسي چې د خړې وزن (بارونه) مديریت کې. لښتيلیک: په کلداره کې د اصلي لويي ويالي د خړې بارولو اټکل شوی.

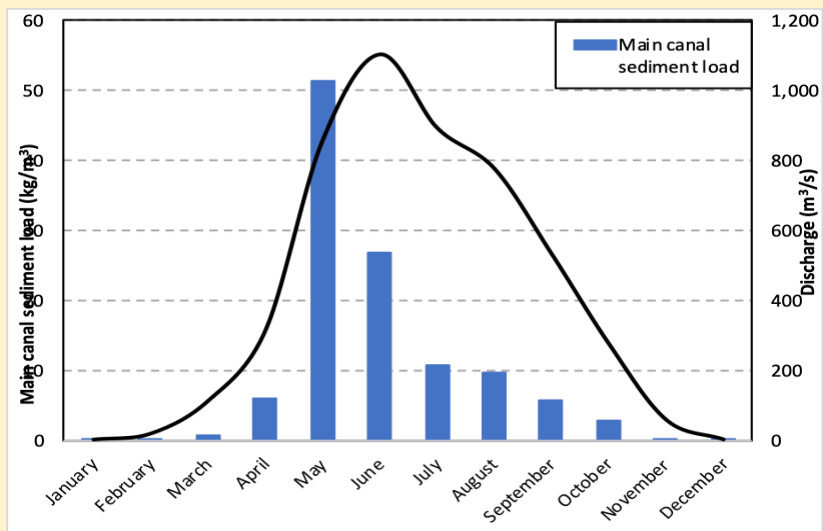
مياشتي	پروژې د اوبو غوښتنه (m ³ /s)	خړې زورنه		
		گرام پر مکعب مېټر (Kg/m ³)	کيلو گرام پر مکعب مېټر (g/m ³)	تن پر ورځ (Ton/day)
وری	۳۱۴.۴۲	۶,۱۱۰.۵۰	۶.۱۱	۵۲۷.۹۲
غویی	۸۵۸.۰۲	۵۱,۳۱۵.۸۹	۵۱.۳۲	۴,۴۳۳.۶۹
غبرکولی	۱,۱۰۳.۹۶	۲۶,۸۷۳.۴۲	۲۶.۸۷	۲,۳۲۱.۸۶
چنگاښ	۸۹۳.۹	۱۰,۸۷۳.۴۲	۱۰.۸۷	۹۳۹.۲۷
زمری	۷۷۷.۳۳	۹,۷۶۶.۶۸	۹.۷۷	۸۴۳.۸۴
وړی	۵۳۳.۳۵	۵,۹۰۱.۹۸	۵.۹	۵۰۹.۹۳
تله	۲۷۶.۳	۲,۷۷۲.۸۴	۲.۷۷	۲۳۹.۵۷
لړم	۵۹.۳۱	۷۷.۰۹	۰.۰۸	۶.۶۶
لیندی	۳.۰۹	۱۸.۸۵	۰.۰۲	۱.۶۳
مرغومی	۲.۷۱	۶.۶۲	۰.۰۱	۰.۵۷
سلواغه	۲۰.۰۱	۳۴۰.۳۶	۰.۳۴	۲۹.۴۱
کب	۱۱۳.۴۲	۷۴۵.۴۲	۰.۷۵	۶۴.۴
منځنۍ کچه		۹,۹۱۸.۷۶		

لښتيلیک ۵.۶ په کلداره کې د اصلي لويي ويالي د خړې بارولو اټکل شوی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

خېره ۱۱.۶ په کلداري ولسوالۍ کې د اموسين مياشتنۍ د خړې بار اټکل شوې بڼه.

خېره ۱۲.۶ په کلداري ولسوالۍ کې د کلداري (کوش تپي) لويي ويالي کې د مياشتنۍ د خړې زوني (بار) کچې اټکل شوې ګڼه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

Φ	GOVERNMENT SIEVE (ASTM) 1 mm = 0.063 mm mm	Fractional mm and Decimal inches	SIZE TERMS Wentworth, 1922		SIEVE SIZES		Number of spheres per mg	Sinking Velocity (Quartz, 20°C) cm/sec	Threshold Velocity for Traction cm/sec (Nevin, 1946) (modified from Hjulstrom, 1939)
			BOULDERS (2-800)	COBBLES	ASTM No. (U.S. Standard)	Tyler Mesh No.			
8	256	10.1"			2 1/2"	2"			200
7	128	5.04"			1 1/2"	1 1/2"			
6	63.0	2.52"			1 1/4"	1.05"			150
5	31.5	1.26"			1.06"	.742"			
4	16.0	0.63"			3/4"	.525"			100
3	8.00	0.32"			2/8"	.371"			
2	4.75	0.16"			20	20			75
1	2.00	0.08"			10	10			
0	0.85	0.03"			5	5			60
-1	0.425	0.016"			4	4			
1	0.25	0.01			3	3			50
2	0.15	0.006"			2	2			
3	0.075	0.003"			1	1			40
4	0.045	0.0018"			0.85	0.85			
5	0.025	0.001			0.425	0.425			30
6	0.015	0.0006"			0.25	0.25			
7	0.0075	0.0003"			0.15	0.15			20
8	0.004	0.00015"			0.075	0.075			
9	0.002	0.00008"			0.045	0.045			10
10	0.001	0.00004"			0.025	0.025			

لېنتیلیک ٦.٦ د وینتورټ له پامه سره سم چې په ١٩٢٢ زیږدي کې د کوندوز په وړاندیز شوي اوبو مېچي ادې کې د خړې زورني (بار) کچې شنې او د خړې دانو مېچي سپړني لېنتیلیک.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶ گڼه څېرې او (لېنتيلېک: د کوندوز ولايت په کلا ذال کې د وړاندیز شوي بند له پاره د خړې کچې اټکل) راتلونکې بڼې. دا اټکل د رينارډ په (۱۹۷۲) زېږدي کې د برېښنايي کړنو په کارولو سره د کوکچه مرستيال نيولو ځای کې د خوجه غار اوبو مېچې ادې کې د ازموينو پايلې لاس ته راغلو کچې خړې په کارولو سره، د کوندوز (کوندوز) مرستيال سين کولوڅ تپي اوبو مېچې ادې (گيچ سټيشن) کې د هغې سره برابري خړې سره ترسره شوې.

بند منځني ژوند اټکل شوي کچه ۵۰ کاله دی (په ۲۰۱۲ زېږدي کې د MIT په خولې)، په هر صورت د کوش تپي لويي ويالي پروژې له پاره داسې انگېرل کېږي چې په اوږدېږي بڼه د سموونه (اصلاح) او بيارغونه سره به نوموړی سروندي تر ۵۰۰ کلونو پورې کار وکړي.

د لاندې لېنتيلېک پر بنسټ د لويي ويالي اړونده ټول يوه ځای شوي خړې وزن (بار) کچه ۱.۱۳ بېليونه مکعب مېتره (يا ۱،۱۳۰،۰۰۰،۰۰۰.۰۰ مکعب مېتره) دی. نوموړې د بند مړه زېرمه گڼل کېږي.

بل لور ته سروندي غولۍ د امو سيند له غولې څخه لوړ بورول له سلو ۲۰٪ د خړې کچه راټېټ وي. چې اوس تر ۱.۲ مېترو پورې سروندي غولۍ د امو سين له غولې څخه لوړ دی، دا د دې جوگه کېږي چې ډېری کچه درنډې، سترې خړې په خوله کې کېښي او کوشنۍ خړې لرونکي خړې له اوبو سره ويې ويالي کې مزل ووهي. سرو رنگه خړې لکه د اېشېدلې او گرمو شېډو چای بڼه د امو سين اوبو ته ورکړي ده، له يوه اړخه خړه د کرکېلې کروندې ملداره (قوي، بډايه) وي، د بوټو، ونو، کبانو خواړه دي او ورو، ورو د ويالي د ډکيدو جوگه هم گرځي، چې له ۵ څخه تر ۷ کلونو کې د پاکولو انشر ته اړتيا څرک تر سترگو کوي.

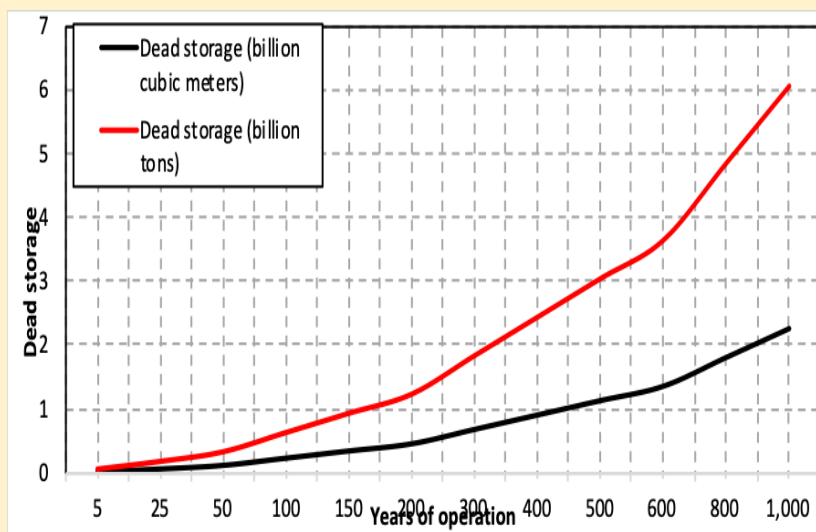
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

لېنتيلیک: د کوندوز ولايت په کلا ډال کې د وړاندیز شوي بند له پاره د څرې کچې اټکل.

د څرې (سلادونو، رسوباتو يا سيډمينټ) جمع کول		کلدارې (کوش تپي) لويي ويالي د گټې اخستنې کلونو موده
د څرې کچه بېليون مکعب ميټره	د څرې کچه بېليون ټنه	
(Billion M ³ /Year)	Billion) (Tons/Year	
۰.۰۱	۰.۰۳	۵
۰.۰۶	۰.۱۵	۲۵
۰.۱۱	۰.۳	۵۰
۰.۲۳	۰.۶	۱۰۰
۰.۳۴	۰.۹۱	۱۵۰
۰.۴۵	۱.۲۱	۲۰۰
۰.۶۸	۱.۸۱	۳۰۰
۰.۹	۲.۴۲	۴۰۰
۱.۱۳	۳.۰۲	۵۰۰
۱.۳۵	۳.۶۳	۶۰۰
۱.۸	۴.۸۳	۸۰۰
۲.۲۵	۶.۰۴	۱۰۰۰

لېنتيلیک ۴.۶ د کوندوز ولايت په کلا ډال کې د وړاندیز شوي بند له پاره د څرې کچې اټکل.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

خپره ۱۳.۶ د کوندوز په وړاندیز شوي بند کې د خړې راټولیدلو کچه. د غوښتل شوي بند کچه.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

د څړي د لېږد پېژند (د سيديمينټ ټرانسپورټ ډيټا) لښتيلیک: د خوجه غار د اوبو مېچي اډې (گيچ سټيشن)، کوکچې سين فرعي اخستو ځای کې د څړي بار ليدل شوې کچې.

اوبو د مېچي اډه					خواجه غار	
سين	کوکچه					
اوبو د رسولو سيمه (کيلو متر مربع)	۳۲,۱۷۳.۴۷					
کال	۲۰۱۴	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	
مياشتني	د خري	بهبډل يا د اوبو تېرېدل (m ³ /s)				
وري	—	—	۱۸۰.۸۸	۱۲۴.۲	—	
غويي	۷۵۷۲.۲	۱۶۶.۲۵	۲۵۹.۲۳	۱۵۰.۴	۱۴۹.۱	
غبرکولي	—	—	۵۱۷.۸	۴۵۱.۸۵	—	
چنگاښ	—	۳۲۹.۸۷	۳۲۶.۹۴	۷۹۶	—	
زمری	۷۹.۹۹	—	—	۴۱۲.۳	۲۲۳.۷	
وري	—	۱۸۵.۳۱	۱۶۴.۴	۱۸۶.۸۸	—	
نله	—	—	۱۲۷.۰۱	—	—	
لړم	—	—	—	۱۲۸.۳	—	
لينډی	۱۵۶.۹۸	—	۹۵.۶۹	—	۴۸.۰۶	
مرغومي	—	—	۹۱.۲۹	۵۲.۳۶	—	
سلواغه	—	۷۷.۲۳	—	۷۶.۴۲	—	
کب	—	—	۷۹.۶۸	—	—	

د کوش تپې لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

تنبیه کچه		بنسټيزه کچه		
د اوبو تېرېدل (m ³ /s)	د خړي وزن (g /m ³)	د اوبو تېرېدل (m ³ /s)	۲۰۱۷	۲۰۱۶
۱۲۴.۲	۱۴۸۷.۹۳	۱۵۲.۵۴	—	۲۰۱۵
۱۴۹.۱	۵۸۲۸.۷۱	۱۸۱.۲۵	۸۰۲۰.۱	۱۱۵۷.۵
۴۵۱.۸۵	۴۲۶۸.۱۵	۴۸۴.۸۳	—	۴۳۸۴.۹
۳۲۶.۹۴	۳۲۶۶.۴۷	۴۸۴.۲۴	۲۷۳۴.۰	۶۵۲۰.۳
۲۲۳.۷	۱۳۷۹.۸۸	۳۱۸	—	۲۰۵۷.۶
۱۶۴.۴	۴۵۹.۰۷	۱۷۸.۶۴	۱۰۶۵.۸	۲۶۷۹.۷
۱۲۷.۰۱	۶۵۹.۳۶	۱۲۷.۰۱	—	۱۲۴.۴۵
۱۲۸.۳	۸۶.۲۷	۱۲۸.۳	—	۶۵۹.۳۶
۴۸.۰۶	۲۲۹.۴۸	۷۱.۸۸	—	—
۵۲.۳۶	۱۰۹.۳۴	۷۱.۸۳	—	۸۶.۲۷
۷۶.۴۲	۵۱۳.۲۶	۷۶.۸۳	۶۷۹.۴۵	۳۰۱.۹۹
۷۹.۶۸	۲۷۰.۸۹	۷۹.۶۸	—	۱۱۵.۴۳
			۲۷۰.۸۹	—
				۳۴۶.۹۹
				۱۰۳.۲۵
				—

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

لورځه کچه	د اوبو تېرېدل (m ³ /s)	د خړي وزن (g/m ³)	د خړي وزن (g/m ³)
	د اوبو تېرېدل (m ³ /s)	د خړي وزن (g/m ³)	د خړي وزن (g/m ³)
	۱۸۰.۸۸	۱۱۵۷.۵۳	۱۸۱۸.۳۳
	۲۵۹.۲۳	۳۳۳۷.۵۳	۸۰۲۰.۱
	۵۱۷.۸	۲۰۱۵.۹۳	۶۵۲۰.۳۶
	۷۹۶	۲۰۵۷.۶۱	۵۰۰۷.۷۲
	۴۱۲.۳	۷۹.۹۹	۲۶۷۹.۷۶
	۱۸۶.۲	۱۲۴.۴۵	۱۰۶۵.۸۷
	۱۲۷.۰۱	۶۵۹.۳۶	۶۵۹.۳۶
	۱۲۸.۳	۸۶.۲۷	۸۵.۲۷
	۹۵.۶۹	۱۵۶.۹۸	۳۰۱.۹۹
	۹۱.۲۹	۱۰۳.۲۵	۱۱۵.۴۳
	۷۷.۲۳	۳۴۶.۹۹	۶۷۹.۵۴
	۷۹.۶۸	۲۷۰.۸۹	۲۷۰.۸۹

لېښتېلیک ۸.۶ د خوځه غار د اوبو مېچې اډې (گيچ سټېشن)، کوکچې سین فرعي اخستو ځای کې د خړې بار لیدل شوې کچه.

لېښتېلیک: په کلدار (د کوش ټپي لويي ويالي سرورنډي) کې د امو سین کې د خړې اټکل شوې کچې زورنه (بار).

مياشتي	د کروندو خړوبولو غوښتنه (مکعب مېتره پر سانیه)	کورنۍ يو غوښتنه (مکعب مېتره پر سانیه)	څاروی يو غوښتنه (مکعب مېتره پر سانیه)	ټول ټال (مکعب مېتره پر سانیه)	ټول ټال (مکعب مېليون)
--------	---	---------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------	-----------------------

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۲۶۵ چوپړی

۸۱۴.۹۸	۳۱۴.۴۲	۱.۵۵	۰.۹۸	۳۱۱.۸۹	وری
۲۲۹۸.۱۲	۸۵۸.۰۲	۱.۵۵	۰.۹۸	۸۵۵.۴۹	غویی
۲۸۶۱.۴۶	۱۱۰۳.۹۶	۱.۵۵	۰.۹۸	۱۱۰۱.۴۳	غبرکولی
۲۳۹۴.۲۲	۸۹۳.۹	۱.۵۵	۰.۹۸	۸۹۱.۳۷	چنگاښ
۲۰۸۲	۷۷۷.۳۳	۱.۵۵	۰.۹۸	۷۷۴.۸	زمری
۱۳۸۲.۴۴	۵۳۳.۳۵	۱.۵۵	۰.۹۸	۵۳۰.۸۲	وږی
۷۴۰.۰۴	۲۷۶.۳	۱.۵۵	۰.۹۸	۲۷۳.۷۷	تله
۱۵۳.۷۳	۵۹.۳۱	۱.۵۵	۰.۹۸	۵۶.۷۸	لړم
۸.۲۸	۳.۰۹	۱.۵۵	۰.۹۸	۰.۵۶	لیندی
۷.۲۶	۲.۷۱	۱.۵۵	۰.۹۸	۰.۱۸	مرغومی
۵۰.۱۴	۲۰.۰۱	۱.۵۵	۰.۹۸	۱۷.۴۸	سلواغه
۳۰۳.۷۸	۱۱۳.۴۲	۱.۵۵	۰.۹۸	۱۱۰.۸۹	کب
۱۳۰۹۶.۴۶	د کوش ټپي لويي ويالي پروژې کلنی غوښتنه				

لښتیلیک ۶. ۹ په کلداره (د کوش ټپي لويي ويالي د امو سین سروندی) کې د خړي اټکل شوي کچې زورنه (بار).

انخور ۶. ۱۲۹ کلداري د شگو بڼه.

۲۶۶ چویری

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انخور ۶. ۱۳۰ کلداري د شگو غونډی بڼه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۳۸ په کلداره کې د امو سين جريان اټکل

۶. ۳۹ سين د جريان د څارنې معلوماتو غوراوی

په افغانستان کې د سيندونو غځولو د ۱۹۴۰ لسيزې په منځ کې پيل شو (اولسن او سيتر، ۲۰۱۰). دا د يوه څو سايتونو سره پيل شو، هغه چې په ورو، ورو (تدریجي) ډول د ۱۹۷۰ لسيزې تر وروستيو کلونو پورې ډېر شوی. افغانستان د امو سين په سيمه کې د اوبو مېچې ادې د کوندوز او کوکچې رېوندو (په اړخ، په څنگ، څنگزن، يوه اړخيز، پريوه خوا، له يوې خوا) کنډکونو کې ځای درلود، د پنج رېوندو (فرعی) سيمې په برخه کې هېڅ نه و. د شوروي يرغل له امله د امو سين د اوبو مېچې (بېېدو کچه يا جريان) څارنه بنده شوه.

په دې توگه، د ۱۹۸۰ زېږدي کال سپتمبر څخه وروسته تر دې وروستۍ يو پورې (يانې د ۲۰۰۵ زېږدي کال څخه) د سيند اوبو مېچې کچه هېڅ معلومات نه دي راټول شوي.

ډېری تاريخي شبکې په ۲۰۱۰ زېږدي کې بيا جوړې شوې او د افغانستان د انرژۍ او اوبو وزارت (MEW) له خوا پر مخ وړل کېږي.

په ټولې توگه، د معلوماتو دوي ځايونه شتون لري. زاره (۱۹۴۰ زېږدي څخه تر ۱۹۷۰ زېږدي) او خورا وروستي معلومات دي.

پوښتنه دا ده چې د پروژې له پاره د معلوماتو کوم ځای (سيت) څخه اړينه ده چې کړنه (کار) واخيستل شي؟ زاره يا وروستي؟

له چاپه تېر شوي سندونه (ادبيات) ښه پيچي چې په دې اړه ټولمنلې پرېکړه شتون لري، چې د امو سين د سيندونو جريان اوس هم په کميدو دي (کونوالوف، ۲۰۰۷؛ بيگمورود، ۲۰۰۲؛ بيډفورډ، ۱۹۹۷).

د لاندې فکتورونو د گډولې له امله د اوبو کمښت رامنځته

کېږي:

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱. د سړوبو (لويو سړوبو يا گلشپرونو) کمېدل چې د اوړي په جريان کې د جريان ساتلو له پاره غوره دي؛

۲. د واورې کرښه، چې دا به ځمکه پاکه کړي په دې کې به بوتې او ونې (نباتات) وده و کړي، او د پام وړ په براس بدلېدنې (تبخير) له امله به اوبه خرچه (مصرف) کړي؛

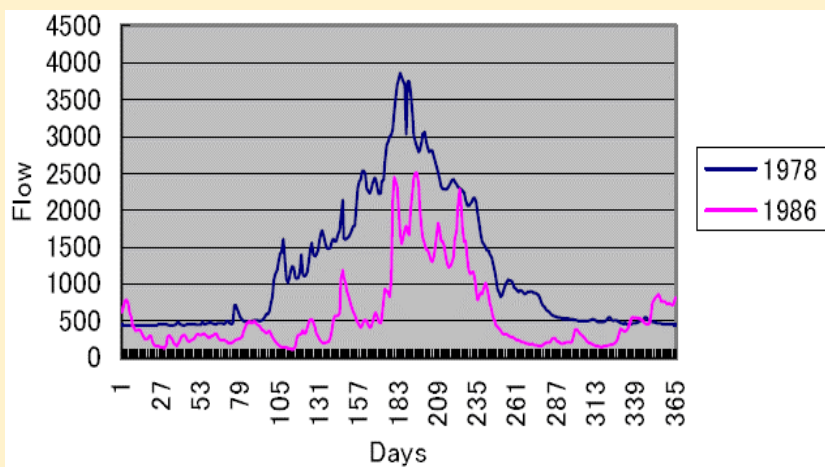
۳. د واورو په څېر د جريان بدلېدونکي بڼې، د خولو په پېر (وخت) کې د ورو خوشي کېدو سره، په زياتېدونکي ډول د باران په توگه راوتلی چې د اورښت چټک جريان هڅوي؛

۴. د اوبولگولو له پاره مخ اړولو (انحراف) زياتوالی ځکه چې زاړه ويجاړ شوي سکيمونه بيارغول کېږي او نوي جوړېږي.

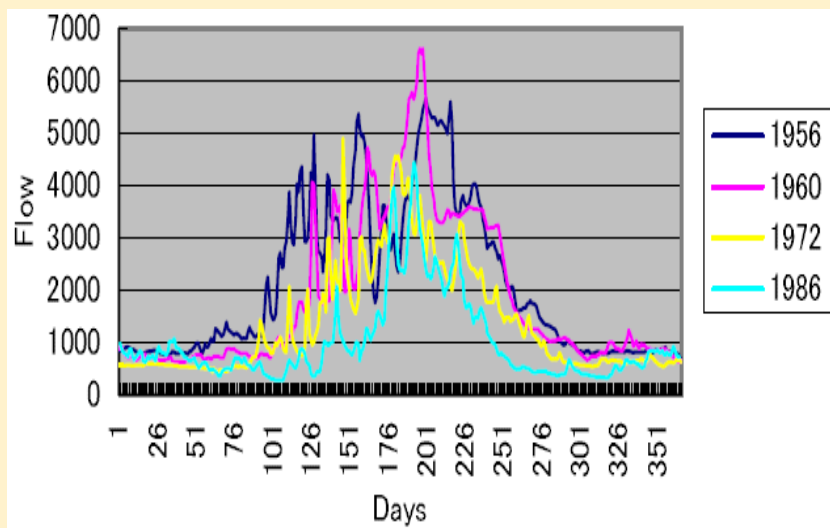
د امو سين په اوږدو کې د جريان کمښت اټکل شوی، چې له سلو ۱۰٪ څخه تر ۳۰٪ پورې به وي (مسعود او مهوش، ۲۰۰۴). خو په رښت کې له سلو ۱۰٪ څخه تر ۱۳٪ پېر شوی نه دی.

شکل ۰۷-۴ او ۰۷-۵ شکل د امو سين د جريان د کمېدو تېرېدنه په گوته کوي (په نيزني کې، ۰۷-۶ شکل کې) او ښکته جريان (په کرکي کې، ۰۷-۶ شکل کې)، په اوږون سره، د وړاندېز شوي ټکي (سفر نقطې) څخه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

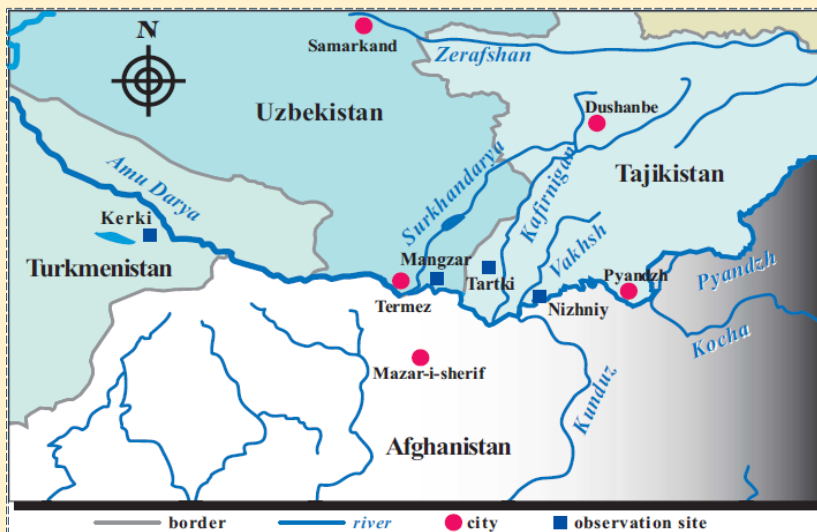

څېره ۱۴.۶ شکل ۰۷-۴: په نيزني کې د پنج سين د جريان د کميدو رجحان، جريان په M^3/S کې دی (فوجينو، سوکاتاني او توديريچ، ۲۰۰۲).

څېره ۱۵.۶ شکل ۰۷-۵: په کرکي کې د امو سين د جريان د کميدو رجحان، د وړاندېز شوي آفتيک نقطې نور بنکته جريان (بهيدنه په مکعب ميټره پر ثانيه کې ده) (پوچينو، تاسو کاتاني، توديريچ ۲۰۰۲)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶. ۱۳۱ څېره شکل ۰۷-۶: د امو سين د سينو ولايتونه او مرستيالان (پوچينو، تاسو کاتاني، تودريچ ۲۰۰۲).

د پروژې له پاره د ډېرو مناسبو معلوماتو لړۍ په اړه پرېکړه کولو له پاره، د کلداری په نیولو کې د پخوانۍ یو او وروستي جریان ریکارډونو څخه د اړېکو شننه ترسره شو.

په پخوانۍ دوره کې (له ۱۹۴۰ څخه تر ۱۹۸۰) پورې د افغانستان په سیمه کې د امو سیند د اوبو د جریان څارنه د کوندوز او کوچې سین په اوږدو کې ترسره شوه، پرته له دې چې د پنج سیند په غاړه وه. په هرصورت، په دې وروستیو کې (د ۲۰۰۵ څخه)، د پنج سیند د جریان څارنه پراخه شوې. په دې توګه، د کلداری د کینتونو د جریان پخوانی او وروستي ریکارډونه یوازې د کوندوز او کوچې رېونډې ځمکو کې د ریکارډونو پر بنسټ پرتله کې دی شي.

د پرتله کولو له پاره، په کوندوز او کوچې فرعي کیچمنتونو کې تر ټولو لاندې د گیج سټیشنونه (د بیلګې په توګه په ترتیب سره د کلوخ تپي او خوجه غار گیج سټیشنونه، شکل ۰۷-۱۱) په دې شرط چې د کیچمینټ

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

هايدرولوژي کې د پورته جريان بدلونونه / بدلونونه معمولاً د دوی په جريان کې نيول کېږي.

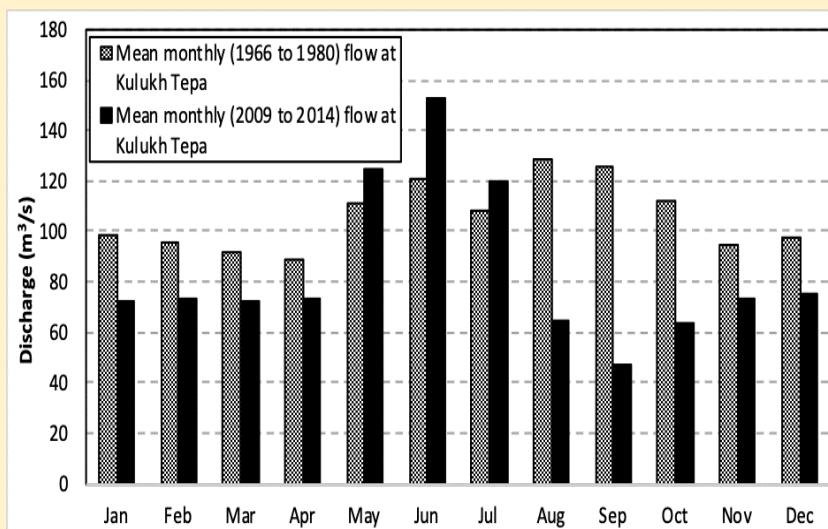
شکل ۷-۰۷ او ۸-۰۷ شکل په اوډون (ترتيب) سره د کوندوز او کوکچه سيندونو په اوږدو کې د کولخ تپي او خوجغر اوبو مېچي اډې (گيچ ستيشنونو) کې د زاړه او وروستي مانا مياشتني جريان پلاټ بڼيې. دا په داسې حال کې ليدل کېدای شي.

د کلوخ تپي او خوجه غار گيچ ستيشنونو کې، تيبټ جريان کم شوي او لوړ جريان زيات شوي.

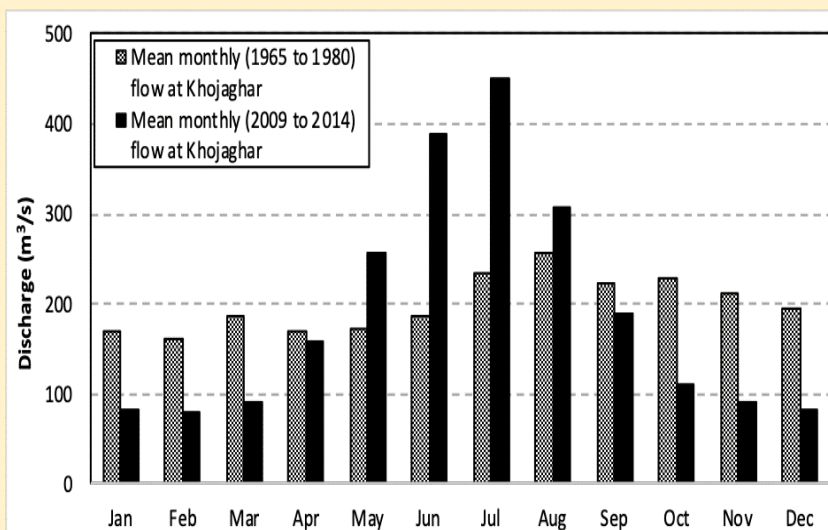
برسېره پر دې، شکل ۷-۰۹ او ۱۰-۰۷ شکل په اوډون سره د کولخ تپي او خوجه غار گيچ ستيشنونو کې د زاړه او وروستي مياشتني جريانونو ويشونکي پلاټونه ښهږي. پلاټونه ښهږي چې د زاړه او وروستي جريان ډيټا (د بيلگې په توگه R^2 د ۰.۰۲ او ۰.۱۶ په اوډون سره) تر منځ خورا خراب اړيکه شتون لري.

د ۱۹۶۵ او ۱۹۸۰ کلونو ترمنځ د کولخ تپي او خوجه غار گيچ ستيشنونو کې د کلنۍ منځني کلنی جريان په اوډون سره ۳.۳ او ۶.۲۱ بېليون مکعب مېټره و. دا د ۲۰۰۹ او ۲۰۱۴ ترمنځ په اوډون سره ۲.۶۳ او ۵.۹۳ بېليون د مکعب مېټره ته راټيټ شو.

په اوډون سره له سلو ۴.۵۴٪ او ۲۰.۵۴٪ کمښت. په دې توگه، وروستي معلومات د پروژې د هايدروولوژيکي تحليل له پاره غوره شوي دي. په دې شرط چې دوی کولی شي په جال کې د اوبو موجوده شتون په ښه توگه انځور کړي.

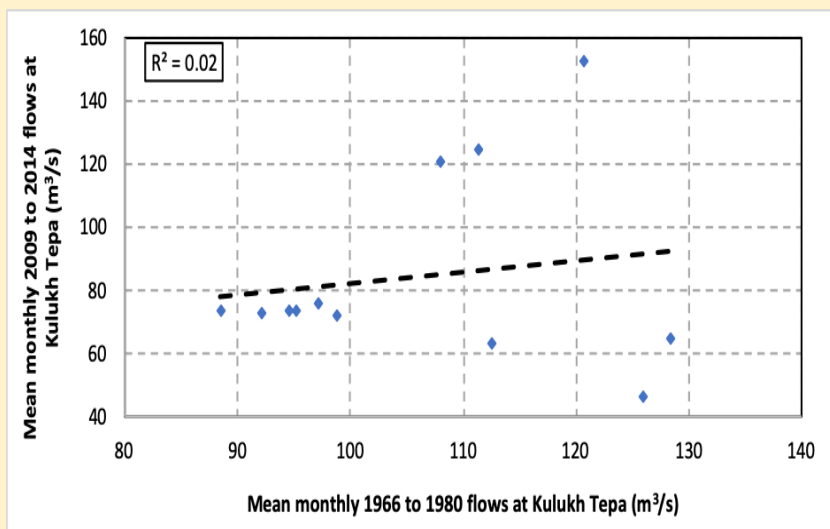

څېره ۱۶.۶ شکل ۷-۰۷: د کوندوز سين په کلوخ تپي کې د پخوانی يو (۱۹۶۶ څخه تر ۱۹۸۰) او وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) سیندونو پرتله کول.

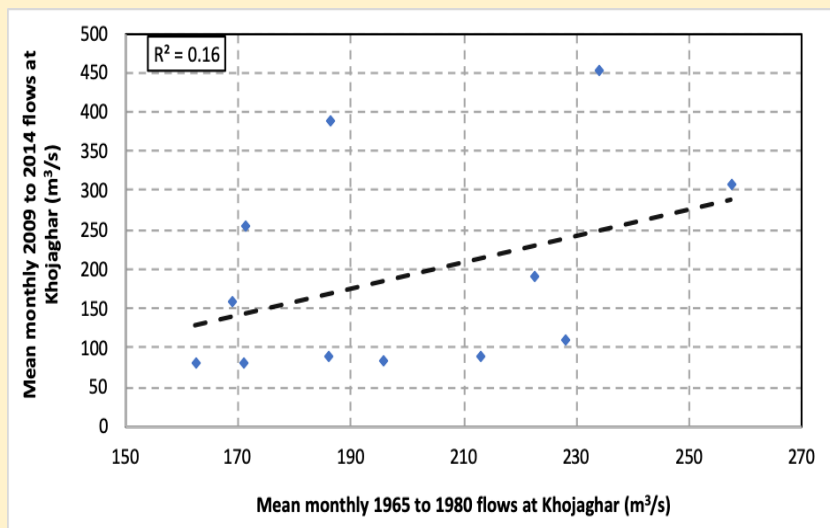

څېره ۱۴.۶ شکل ۸-۰۷: د کوکچي سيند په خواجر کې د پخوانی يو (۱۹۶۶ څخه تر ۱۹۸۰) او وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) سیندونو پرتله کول.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۶. ۱۸ شکل ۹-۰۷: د سکريټر پلاټ زور (۱۹۶۶ تر ۱۹۸۰) او خورا وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) د کوندوز سين په کولخ تپي کې د سيند جريان ديتا.

څېره ۶. ۱۹ شکل ۱۰-۰۷: د کوکچي سين په خوجه غار کې د زاړه (۱۹۶۵ څخه تر ۱۹۸۰) او خورا وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) د سين جريان ديتا.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۴۰ د اوبو نېولو موډل بورولو کرنلار (د کيچمينټ ماډلینګ میتودولوژي)

د امو سین په جریان کې بېلابېل رېونده جايدادونه د اوبو لگولو يوه شمېر عملياتي کانالونه، بندونه او پولونه لري.

دا په مستقیم ډول د سینو په جریان باندې په داسې حال کې اغېزه کوي چې په پنځې ډول د سینو (سیندونو) جریان نه کوي. دا د هایدروولوژیکي ماډل په اوډون او پیرامیټر کولو مستقیم تاثیر لري چې کولی شي، د کيچمينټ هایدرولوژي تقلید وکړي.

دا ډول ماډل یوازې هغه پېر د امکان وړ دی چې د جریان بدلونونه (انحراف) / کچو مېچو اندازه کول په بېلابېلو اصلي ویالو، بیراجونو او بندونو کې شتون و لري. دا معلومات شتون نه لري؛ د دې مانا دا ده چې دا شونې نه ده چې د کيچمينټ پر بنسټ ماډل کیلیبريټ / پیرامیټریز کړي، هغه چې کولی شي په مانا سره د کيچمينټ اوسني حالت اندول کړي.

په دې توګه، په کلداره کې د امو دریا سیند د جریان اټکل کولو له پاره، د هرې فرعي غصب ونډه اندازه / اټکل شوې وه چې په هر فرعي زېرمو کې د ډبرې لاندې د گیج سټیشن د جریان پر اساس. تر ټولو لاندې د گیج سټیشن غوره شوی ځکه چې د پورته سین انحراف / مقرراتو اغېزې د مخه په دې کې شتون دي.

شکل ۰۷-۱۱ افغانستان د کلدارې د خپلو په سیمه کې د ډبرې ښکته گیج سټیشنونو (د اوبو مېچې اډې) موقعیتونه ښیي، چې په کې د کلوخ تپي گیج شامل دي.

د کوندوز په فرعي کيچمينټ کې سټیشن، د کوکچې فرعي کيچمينټ کې د خوجه غار گیج سټیشن او د پنج فرعي کيچمينټ کې د شغنان گیج سټیشن. د وخت او کافرنیګان د فرعي نیول کیدو له پاره د جریان ډاټا شتون نه لري ځکه چې د گیج سټیشنونه په افغانستان کې نه دي بلکه په

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

ګاونډي تاجکستان کې دي. له همدې امله په افغانستان کې د گيچ ستېشنونو څخه د وخش او کافرنیگان سیندونو د ونډې اټکل کولو له پاره په دې انګېرنه کې کارول کې ده چې د کلداری جال یوه شان دي او د سیندونو انحراف او مقررات په بیلابیلو فرعي ځمکو کې یوه شان دي. برسېره پر دې، دا انګېرنه چې د ځړولو د ساحې په زیاتوالي سره د کبنت جریان زیاتېږي.

په دې توګه، د ځغاستې په غېر منظم ځایونو کې د سین د جریان اټکل کولو له پاره د لېږد کړنلار غوره شوه. دا کړنلار د هایډرولوژیکي پلوه ورته، ورته واټرشیډونو (یعنې همجنسي) او د لوړو خارجونو له پاره د تطبیق وړ ده، هغه چې په عمومي ډول د کیچمین جیولوژي څخه خپلواک دي (میک مهون او ال، ۲۰۰۲).

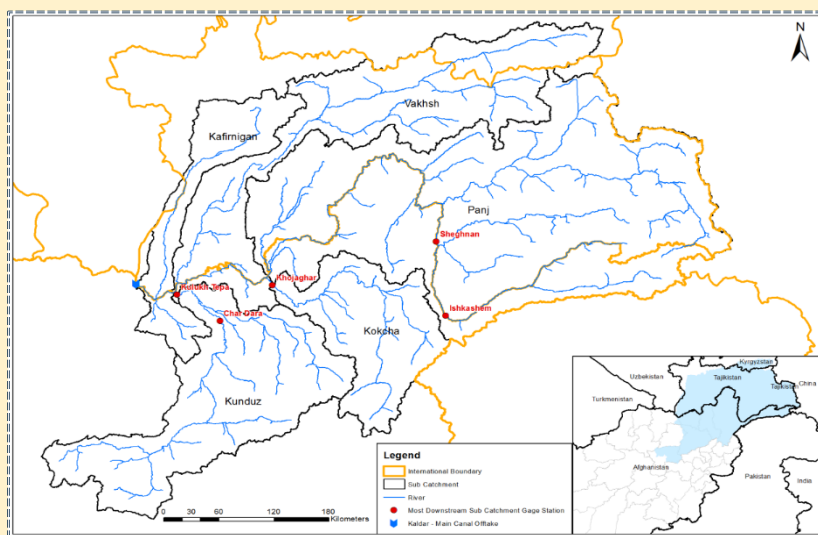
برسېره پر دې، د توزیع تناسب د ځینې برېښنا سره د نیول شویو ساحو د تناسب سره مساوي ګڼل کېږي.

ب. په ریاضي کې، د لېږد کړنلار په لاندې ډول بیان شوي: چېرته چې Q_u او Q_g په اوږون سره په ناګډ شوي او ګنډ شوي سائیتونو کې خارجيږي (m^3/s)؛ Au او Ag اړوند سیمې دي $exponent\ b$ (km^2) په پراخه کچه توپیر لري او راپور شوي ارزښتونه له ۰.۵ څخه تر ۰.۸۵ پورې دي. د ۰.۶ ارزښت لکه څنګه چې د مک ماهون (۱۹۸۲) لخوا وړاندیز شوی و.

په پایله کې، په کلداره کې د امو سین جریان په ۰.۷-۱۲ شکل کې د سکیمیک په پلي کولو سره اټکل شوی. په هر راز، د سکیمیک پلي کولو د مخه، د کولخ تپي او شیغنان گيچ ستېشنونو کې مشاهده شوي جریان د دوه کلن جریان ریکارډونو لومړني مشاهده شوي (د بیلګې په توګه د اکتوبر ۲۰۱۲ څخه تر سپټمبر ۲۰۱۴) څخه پنځو کلونو (د ۲۰۰۹ کال د نومبر څخه تر سپټمبر ۲۰۱۴) پورې غځول شوي. د خوجه غار گيچ ستېشن کې لیدل شوي جریان مودې غځولو (تمديد) ته اړتیا نه لري ځکه چې دا ټول پنځه کلنه موده پوښي.

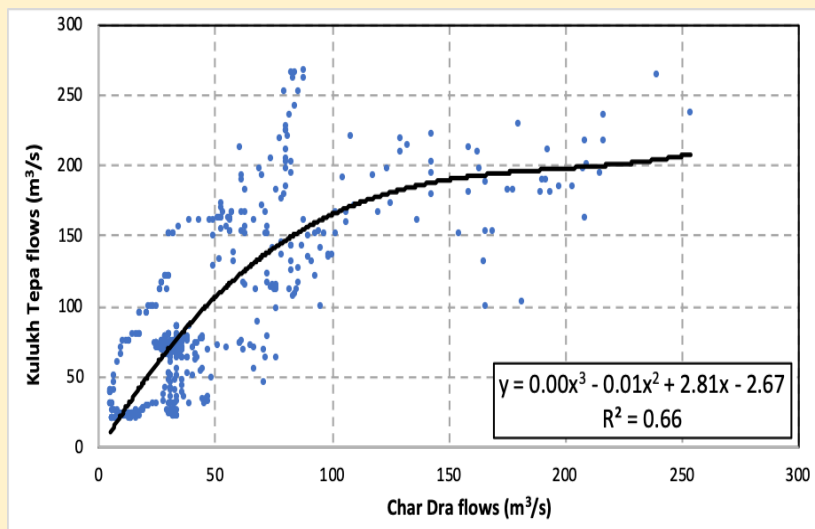
د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د ۲۰۰۹ کال د نومبر څخه تر سپټمبر ۲۰۱۲ پورې د جريان ريکارډونو غځول د کلوخ ټپي او شيغان گيج سټيشنونو او د دوی د سمدستي بر د اوبو مېچې (اپ سټريم گيج سټيشنونو) ترمنځ د ارتباط په ټاکلو سره ترسره شوي چې د ۲۰۰۹ کال د نومبر څخه تر سپټمبر ۲۰۱۴ پورې د جريان ريکارډونه درلودل. د چار دره او اشکاشم گيج سټيشنونه ۰۷-۱۱) په اوډون سره د کلوخ ټپي او شيغان گيج سټيشنونو کې د ښکاره شوي جريان د اړېکې په جريان کې گمارل شوي. شکل ۰۷-۱۳ او ۱۴ شکل په اوډون سره د کلوخ ټپي / چار درې او شيغان / اشکاشم گيج سټيشنونو کې د جريانونو ترمنځ اړيکې ښهېي. په ټوله کې، گرافونه ښهېي چې غوره فټ د ټيټ جريان په جريان کې ترلاسه کېږي.

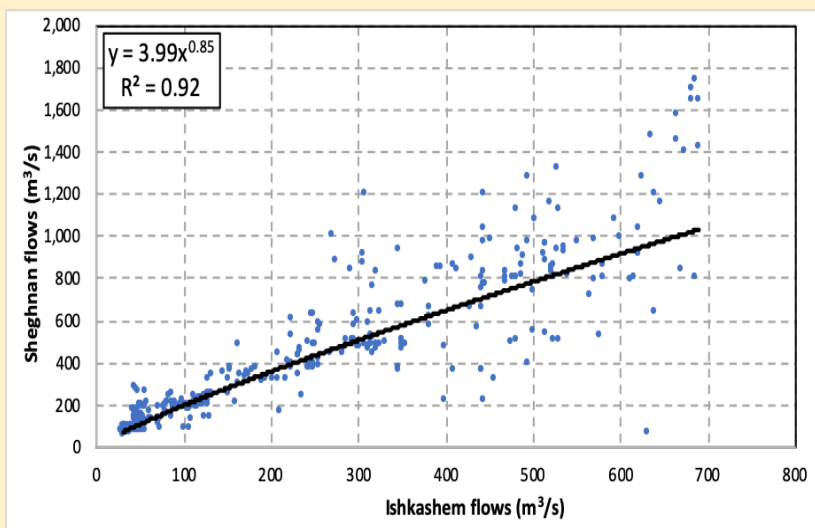

انځور ۶. ۱۳۲ شکل ۰۷-۱۱: د کلداري په اخستو (کيچمنټ) کې د سيند د گيج سټيشنونه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

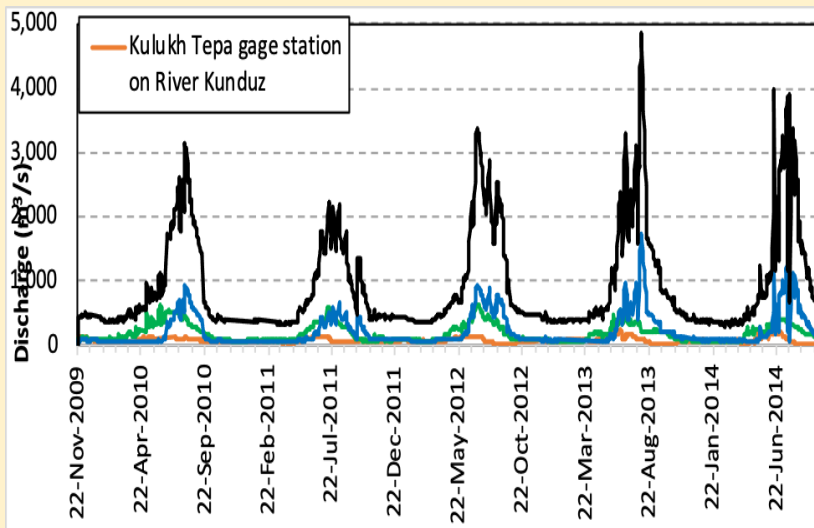

څېره ۶. ۲۰ شکل ۰۷-۱۳: د کولخ تپي او چار دره اوبو مېچي اډې کې د ليدل شوي جريانونو ترمنځ اړيکه.

څېره ۶. ۲۱ شکل ۰۷-۱۴: د شيغنان او اشکاشم اوبو مېچي اډې کې د ليدل شوي جريانونو ترمنځ اړيکه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

شېره ۶. ۲۲ شکل ۰۷-۱۵: د امو سین د سین جریان اټکل د کلداری په وړاندیز شوي لويي ويالي کې.

۶. ۴۱ په کلداری کې د اوبو پرتلنې شننه

په هایډرولوژي کې، د اوبو پرتلنې ټولوالي دننه او بهر د اوبو جریان تشریح کولو له پاره کارول کېږي. د غوره ټاکلې پایلې سره. په کلداره کې د پروژې د ساحې له پاره یکر ټولواله وړاندیز شوې، لويي ويالي څخه د لږ پورته څخه سمدستي لاندې ته غځول کېږي. په کویه کې د ټولوالي له پاره د اوبو پرتلنې مېچ په لاندې ډول روښانه کې دی شي:

چېرې چې کین = د امو سین د لويي ويالي څخه پورته بهیري؛ زورنه یا قوت = د امو سین د لويي ويالي د جریان لاندې جریان او د چاپېریال جریان / غوښتنې شاملې دي؛ Q_d = د پروژې د اوبو غوښتنه چې د اوبو لگولو، د کورنۍ یو او څارویو عرضه په کې شامله ده.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۶. ۴۲ د اوبو لگولو غوښتنه

د وړاندیز شوي ۶۰۰,۰۰۰ اېکتاره غوښتل شوي سيمي له پاره د پروژې د اوبو لگولو غوښتنې په جدول ۸ کې لنډيز شوي. د اوبولگولو لوړې کچې غوښتنه ۱,۱۰۱.۴۳ مکعب مېتره پر ثانيه ده او د غبرگولي (جون) په مياشت کې پېښېږي. په ټوله کې تر ۱۳,۰۱۶.۴۳ مېليون مکعب مېتره (يا ۱۳,۰۱ مېليون درېنگلي مېتره) د امو سين جريان به په کال کې د پروژې د اوبو لگولو غوښتنې پوره کولو له پاره بشپړې شي.

د کړوندو خړوبولو غوښتنه		مياشتې
مېليون مکعب مېتره	مکعب مېتره پر سانيه	
۸۰۸.۴۱	۳۱۱.۸۹	وړی
۲۲۹۱.۴۳	۸۵۵.۴۹	غويي
۲۸۵۴.۹۲	۱۱۰.۴۳	غبرگولي
۲۳۸۷.۴۳	۸۹۱.۳۷	چنگاښ
۲۰۷۵.۲۴	۷۷۴.۸	زمری
۱۳۷۵.۸۸	۵۳۰.۸۲	وړی
۷۳۳.۲۸	۲۷۳.۷۷	تله
۱۴۷.۱۷	۵۶.۷۸	لړم
۱.۵	۰.۵۶	ليندۍ
۰.۴۸	۰.۱۸	مرغومي
۴۳.۷۹	۱۷.۴۸	سلواغه
۰.۲۹۷	۱۱۰.۸۹	کب
۱۳۰۱۶.۴۳	د کوش تپي لويي ويالي پروژې کلې غوښتنه	

لېښتليک ۶. ۱۰ د ۶۰۰,۰۰۰.۰۰۰ اېکتاره غوښتل شوي کړوندو له پاره د اوبولگولو مياشتنۍ غوښتنه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۴۳ د کورنۍ یو اوبو غوښتنه

د پروژې د کورنۍ یو اوبو کلنۍ اړتیا ۳۱ میلیون درېنگلي مېتره ده، چې د ۰.۹۸ درېنگلي مېتره ته ژباړل کېږي، که اټکل کېږي یوه کال ۳۶۵ ورځې وي. د کورنۍ یو اوبو اړتیا په دې انگېرنه سره اټکل شوې چې د پروژې په ساحه کې به د ولایت د ټولې ګڼې ګونې له سلو ۴۰٪ به د کانال څخه ګټه پورته کړي. په دغو ولایتونو کې کوندوز، جوزجان او بلخ شامل دي.

۶. ۴۴ د څارویو د اوبو غوښتنه

د پروژې د څارویو د اوبو کلنۍ غوښتنه ۴۸.۸ میلیون درېنگلي مېتره ده، چې ۱.۵۵ مکعب مېتر پر ثانیه ته ژباړل کېږي یا ده، ګڼل کېږي چې یوه کال ۳۶۵ ورځې وي. په دې اټکل کې د غواګانو بېلابېل څارویو، یو، وزې، پسونه، قره قل، خره، اوبنېان، اسونه، بیانکو (د اس بچي)، ټیټو (کچر)، مرغان، فیل مرغان او مرغان شامل وو.

۶. ۴۵ د چاپېریال غوښتنې

د چاپېریال اوبو بهېدل (جریان) د سین د جریان هغه برخه ده چې په اړین نورمال ډول د سین ټولواله کې د سین ټولوالي د ښکلا او ایکولوژیکي پیداوارو (محصولاتو) له پاره پربښودل شي. په بله وینا، اړینه ده چې وچې، مخېبې یا خلاص نه شي. د چاپېریال جریان د کلنۍ اوبو بهېدلو منځني کچې له سلو ۱۰٪ ده (۹۲۶.۲۹ مکعب مېتر پر ثانیه څخه له سلو ۱۰٪ اخیستل کېږي)؛ د ۹۶.۲۳ مکعب مېتر پر ثانیه یا په کال کې ۳.۰۴ بېلیون مکعب مېتره ارزښت ورکوي. د له سلو ۱۰٪ یکر کارول شوی وو، ځکه چې د هغې لاندې، د چاپېریال شرطونو د خرابیدو په اړه پرېکړه (قضاوت) کېږي (وولکر، ولف کریستین او ولتر، ۲۰۰۸)

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۴۶ په کلدار کې د امو سين د اوبو د پرتلنې په اړه پايله

په کلدار کې ټوله غوښتنه په لنډيز کې ده، ۹ لښتيلیک په ياد و لرئ چې د چاپيريال جريان د پروژې غوښتنې برخه نه ده، ځکه چې دا به خلاص نه شي (د بيلگې په توگه دا د اوبو د توازن په معادله کې د لاندې جريان يا Qout برخه جوړ وي.) پروژې لوړ اړتيا ۱،۱۰۳.۹۶ مکعب مېتر پر ثانيه د غبرگولۍ (جون) په مياشت کې پېښېږي. تر ۱۳،۰۹۶.۴۶ مېليون مکعب مېتر (يا ۱۳.۱۰ مېليارد مکعب مېتر) د امو سيند جريان به په کال کې د پروژې غوښتنې پوره کولو له پاره خلاص شي.

د پروژې غوښتنې په اوږدون سره په کلداره کې د امو سين د ټولو لوړې کچې، منځنۍ او لږ تر لږه اټکل شوي جريان (له سلو ۴۱.۰٪، ۴۵.۳٪ او ۵۶.۹٪) ده. دا په دې مانا ده چې د ۹.۹۳ څخه تر ۱۸.۸۶ بېليون مکعب مېتر) يا په منځنۍ کچه ډول (۱۵.۸۴ بېليون مکعب مېتر) به په کال کې د لاندې کاروونکو له پاره شتون و لري ، د چاپيريال د اړتيا سره چې په کال کې ۳.۰۴ مېليارد مکعب مېتر اټکل شوی.

مياشتې	د کروندو خړوبولو غوښتنه (مکعب مېتره پر سانيه)	کورنۍ يو غوښتنه (مکعب مېتره پر سانيه)	څاروی يو غوښتنه (مکعب مېتره پر سانيه)	ټول ټال (مکعب مېليون)	ټول ټال (مکعب مېتره پر سانيه)
وری	۳۱۱.۸۹	۰.۹۸	۱.۵۵	۸۱۴.۹۸	۳۱۴.۴۲
غويي	۸۵۵.۴۹	۰.۹۸	۱.۵۵	۲۲۹۸.۱۲	۸۵۸.۰۲
غبرگولی	۱۱۰.۱۴۳	۰.۹۸	۱.۵۵	۲۸۶۱.۴۶	۱۱۰۳.۹۶
چنگاښ	۸۹۱.۳۷	۰.۹۸	۱.۵۵	۲۳۹۴.۲۲	۸۹۳.۹
زمری	۷۷۴.۸	۰.۹۸	۱.۵۵	۲۰۸۲	۷۷۷.۳۳

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۳۸۲.۴۴	۵۳۳.۳۵	۱.۵۵	۰.۹۸	۵۳۰.۸۲	وړی
۷۴.۰۰۴	۲۷۶.۳	۱.۵۵	۰.۹۸	۲۷۳.۷۷	تله
۱۵۳.۷۳	۵۹.۳۱	۱.۵۵	۰.۹۸	۵۶.۷۸	لړم
۸.۲۸	۳.۰۹	۱.۵۵	۰.۹۸	۰.۵۶	لیندی
۷.۲۶	۲.۷۱	۱.۵۵	۰.۹۸	۰.۱۸	مرغومی
۵.۰۱۴	۲۰.۰۱	۱.۵۵	۰.۹۸	۱۷.۴۸	سلواغه
۳۰۳.۷۸	۱۱۳.۴۲	۱.۵۵	۰.۹۸	۱۱۰.۸۹	کب
۱۳۰۹۶.۴۶	د کوش تپي لويي ويالي پروژې کلنې غوښتنه				

لښتیلیک ۱۱.۶ کلداری (کوش تپي لويي ويالي) د ټولو اړتیا کچې اوبو غوښتنې لنډیز

شکل ۱۶-۰۷ کلداری د امو سین له پاره د Weibull د وېشلو (Weibull, ۱۹۳۹) پر بنسټ د جریان دورې وکر (FDC) ښيي. FDC د پېر له سلو ښيي چې د سیند جریان گوندي د گټو ارزښت سره برابر یا ډېر وي. دا لیدل کې دی شي چې د پروژې غوښتنې د ډېری مودې له پاره تل تر تله پوره کړي، پرته له هغه پېر څخه چې د امو سین جریان له سلو ۳۱٪ څخه تر ۳۵٪ او ۴۱٪ څخه تر ۴۳٪ سره برابر یا ډېر شي.

نوموړې موده تر ډېره د غويي (می) په میاشت کې د عادي کال له پاره وي؛ او په وري، غويي، غبرگولي، چنگاښ، زمري یا (اپریل، می، جون، جولای او سپتمبر) کې د وچ کال له پاره (شکل ۱۷-۰۷ او ۱۸-۰۷ شکل). سره له دې، د پروژې غوښتنې به په دوامداره توګه د یوه لنډل کال په ټولو میاشتو کې پوره شي (شکل ۱۷-۰۷).

د پروژې میاشتني غوښتنې کسر په ۱۰ جدول کې لنډیز شوي دي. د عادي کال له پاره، ټول کسر ۰.۶۰ بېلیون (مېلیار) مکعب مېتره دی او د غويي (می) په میاشت کې پېښېږي؛ د وچ کال له پاره ټول کسر ۴.۰۶ بېلیون مکعب مېتره دی.

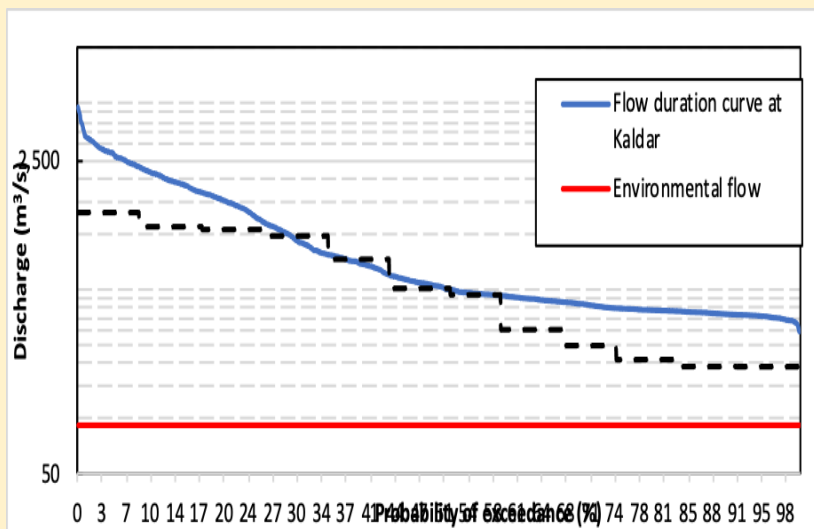
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۴.۰۶ بېليون مکعب مېتره ترتولو لور (اعظمي) کمښت د کوندوز ولايت په قلعه زال کې د وړانديز شوي، د سروندي (بند) ژوندۍ زېرمې سره ورته دی.

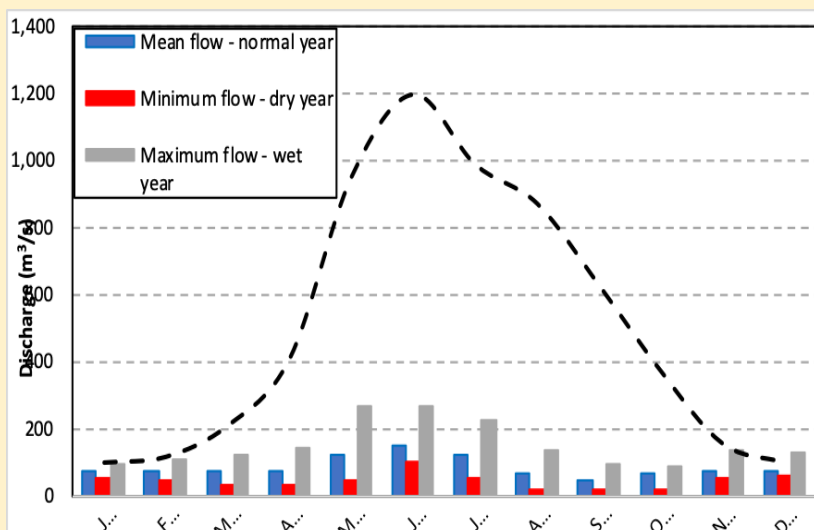
د پروژې غوښتنه کمښت په (بېليون مکعب مېتر)			مياشتي
په لوند کال کې د امو سين د جريان کمښت (بېليون مکعب مېتر پر مياشت) Billion) (M ³ /Month	په نارمل يا عادي کال کې د امو سين د جريان کمښت (بېليون مکعب مېتر پر مياشت) Billion) (M ³ /Month	په وچ کال کې د امو سين د جريان کمښت (بېليون مکعب مېتر پر مياشت) Billion) (M ³ /Month	
۰	۰	۱.۱۹	وری
۰	۰.۶۰	۱.۴۷	غویی
۰	۰	۱.۲۲	غبرکولی
۰	۰	۰.۸۴	چنگاښ
۰	۰	۰	زمری
۰	۰	۰.۳۵	وړی
۰	۰	۰	تله
۰	۰	۰	لړم
۰	۰	۰	لیندی
۰	۰	۰	مرغومی
۰	۰	۰	سلواغه
۰	۰	۰	کب
۰.۰۰	۰.۶۰	۴.۰۶	ټول ټال کالني (هر کالي يا يوه فصل) کچه

لښتيلیک ۱۲.۶ په کلداره کې د لوند، نورمال او وچ کال له پاره د مياشتني پروژې د غوښتنې کمښت لنډيز.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

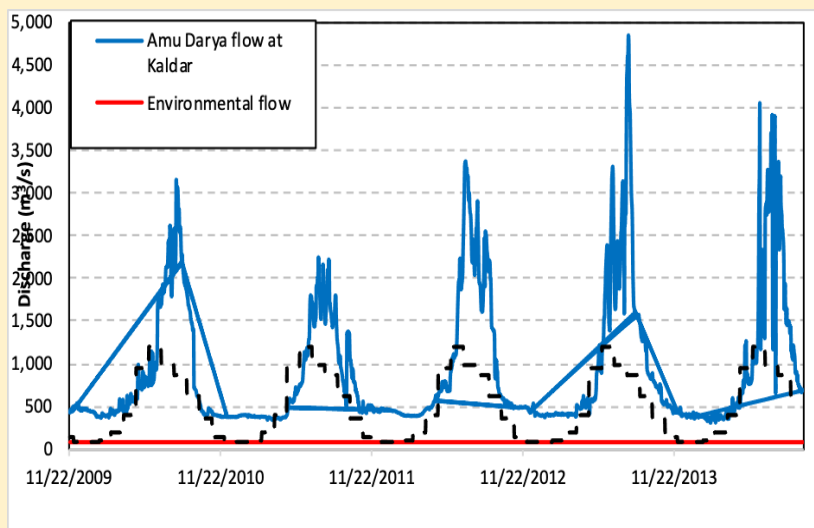

څېره ۶. ۲۳ شکل ۱۶-۰۷: په کلداره کې د امو سین د جریان دورې وګر، په عمودی محور سره په ټاکلي تلي.

څېره ۶. ۲۴ شکل ۱۷-۰۷: بنسټیز کرښې د لږ تر لږه او ډېرې منځنۍ کچې د میاشتي په کلداره کې د امو سین د جریان دورې وګر، په عمودی محور سره په ټاکلي تلي کې د پروژې غوښتنې او د چارپېریال اوبو بهېدو سره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۶. ۲۵ شکل ۱۸-۰: د امو سین هایدروگراف پلاټ (د ځمکې توتې، د اوبو تېردو کپسه، ناول یا افسانې بنسټیزه ځاګه)، د اوبو لګولو غوښتنه او چاپیریال جریان.

۶. ۴۷ په کلداره کې د امو سین جریان د جریانونو شننه

د سینو (سیندونو) په ټولواله (سیسټمونو) کې د سیلابونو ډېرېدل د هیدرولیک جوړښتونو په ډیزاین کې لومړنۍ غوراوی لري. له بلې خوا، د سین خورا تېټ جریان د غوښتنې پوره کولو له پاره ډار (وېره یا خطر) رامنځته کوي. په دې توګه د اوبو ټولوالو د پلان کولو، ډیزاین او مدیریت له پاره د دوی د تکرار نرخونو پوهېدلو ته اړتیا ده.

د خورا ارزښت شننه مانا په لویه کچه د اوبو وېشلو په ټاکلو کې کارول کېږي چې د خورا لویو پېښو احتمالي احتمال تشریح کوي. د هیدرولوژي په اړه، د خورا ارزښت شاخص سره د خورا ارزښت ویش ($y = 0$) او $y > 0$ ډېري واري پېښېږي (د بیلګې په توګه په اوږدو سره سپړنې او ټوټو وېش). برسېره پر دې، د بېرته راستنېدو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

موده (T)، چې د تکرار دمه (وقفه) هم ويل کېږي، د يوې ځانگړې سختې پېښې څخه اټکل کې دی شي:

$$T [\text{Year}] = n/t * 1/1 - G(x)$$

چې $G(x)$ د x_t حد څخه پورته د حدونو احتمالي ویش استازیتوب کوي، په n دوره کې (د بیلگې په توگه کلونو) کې د t کتنو له پاره حساب شوی. په ریاضي کې، $G(x)$ په لاندې ډول څرگند شوی:

$$G(x) = 1 - (1 + y * x - x_t / \beta)^{-1/y} \quad \text{if } y \neq 0$$

$$G(x) = 1 - \exp(-x - x_t / \beta) \quad \text{if } y = 0$$

β یوه پیرامیټر دی چې د ځانگړي ویش له پاره ځانگړی دی.

ویلیمز (۱۹۹۸) د اوبو ټولوالي هایدرولوژیکي خورا ارزښت شننې وسیله جوړه کړه، ECQ. ECQ، د ایکسل پر بنسټ پروگرام یا برنامه، د وېش بنسټیزو توکو (پیرامیتونو) په ټاکلو پام کولو سره د درځي او سټي وېش اندونه کاروي.

y ، β او داسې نورو. د لوړ ټکي (حد) (POT) ارزښتونه/ ښکارېدنې، پیر t ، په ویتسپرو (WETSPRO) کې د لیدل شوي یا ماډل شوي اوږد مهاله وخت جریان د پېژند شوني (ډیټا تحلیلونو) څخه ترلاسه کېږي (Willems, ۲۰۰۸).

په دې توگه، په کلداره کې د امو سین اټکل شوی جریان په WETSPRO کې د ورکړل شوي پېژند (اېن پټ ډیټا) په توگه گمارل شوی و. لاسته راغلي WETSPRO POT ارزښتونه بیا په ECQ کې د ورکړل شوي پېژند په توگه گمارل شوي.

لوړ جریان د شمېرو وېش سره ښه وړ دی، په داسې پېر کې چې ټیټ جریان د وېش له پاره وړ وو.

تېروتنه (ایروړ)! د حوالې سرچینه ونه موندل شوه. او تېروتنه (ایروړ)! د حوالې سرچینه ونه موندل شوه. په اوډون سره، د بېرته راستنیدو د مودې په گډون د اخستل شوي لوړ او ټیټ جریان بنودل.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د ټاکل شوي راستنيدو دورې له پاره سيلاب او ټيټ جريان په ۱۰ لښتيلیک کې لنډيز شوي. د سيلاب جريان ته د ۱۰۰ کلونو بېرته راستنيدو دورې په پام کې نيولو سره پاملرنه کېږي. چې دا د ډيزاين جريان دی، چې ډېری وختونه په افغانستان کې د هيدروليک جوړښتونو له پاره وړانديز کېږي (لينډيل ملز لميټډ، ۲۰۱۷؛ لينډيل ملز لميټډ او موټ مکډونالډ، ۲۰۱۴). په دې توگه، د ۷،۷۵۷.۸۱ درېنگلي مېټر پر ثاني جريان بايد په غوره توگه د پروژې د هيدروليک جوړښتونو په ډيزاين کې و کارول شي. ډېری پېر په افغانستان کې د هيدروليک جوړښتونو ډيزاين کولو له پاره د سيلاب تېرېدلو منډه (جريان) د ۱۰۰ کلونو بېرته راستنيدو دورې په پام کې نيولو سره پاملرنه کېږي.

د لينډيل ملز لميټډ ۲۰۱۷ زېږدي او د موټ مکډونالډ ۲۰۱۴ زېږدي يادونو سره سم لکه څنگه چې دوی وايي ۷،۷۵۷.۸۱ مکعب مېټر پر ثاني د اوبو تېرېدلو منډه اړينه ده چې په غوره توگه د پروژې د هيدروليک ودانۍ يو يا جوړښتونو له پاره په ډيزاين کې و کارول شي. په بله مانا چې هره هيدروليکي ودانۍ د نوموړې کچې اوبو منډې په وړاندې خوندېتوب و لري او ټاکلي کچه ته يې ډيزاين و شي.

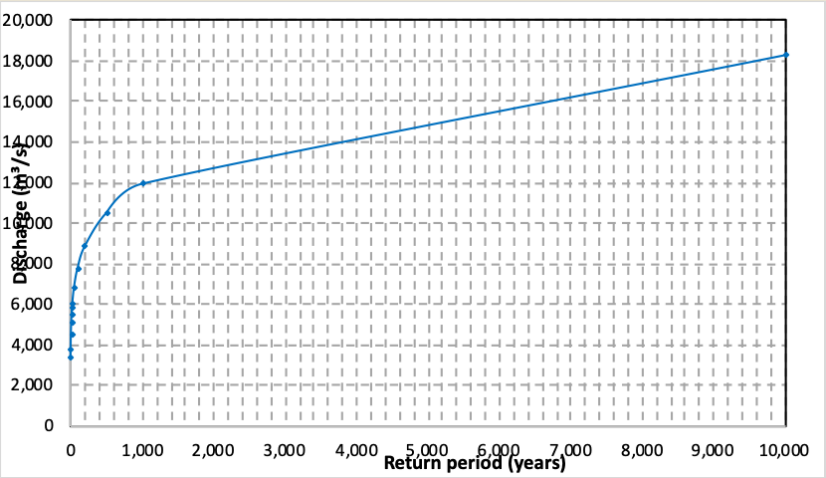
او هغه ژی چې د امو سيند په دوی برخو وېشي او نېغ په نېغ د امو سيند د بېلولو جوگه گرځي اړينه ده چې د هيدروليک جوړښتونو ډيزاين کولو له پاره د سيلاب تېرېدلو منډه (جريان) د ۱۰،۰۰۰ کلونو بېرته راستنيدو دورې په پام کې نيولو سره پاملرنه کېږي. چې د ۱۸،۲۹۲.۰۰ مکعب مېټر پر ثاني د اوبو تېرېدلو منډې ته يې ډيزاين اړين دی.

لښتيلیک: د امو سيند سيلاب او د بېرته راستنيدو د ټاکل شوي مودې له پاره ټيټ جريان.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

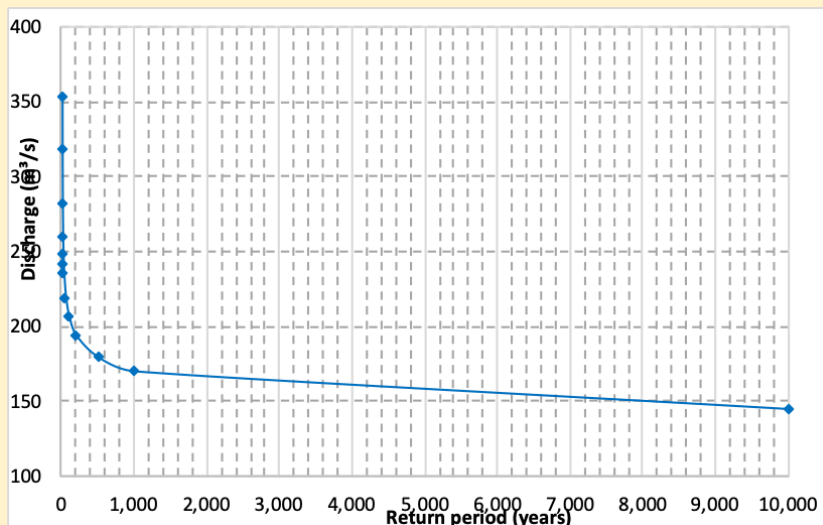
د اوبو تېرېدلو ټيټه کچه يا تېټ جريان (m ³ /s)	د اوبو تېرېدلو لوړه کچه يا لوړ جريان (m ³ /s)	د بېرته ستنېدو موده په (کلونه)
۳۵۴	۳،۲۹۰	۱
۳۲۰	۴،۷۴۴	۲
۲۸۳	۴،۴۴۰	۵
۲۶۰	۵،۰۵۲	۱۰
۲۴۹	۵،۴۴۹	۱۵
۲۳۶	۵،۷۴۸	۲۵
۲۲۰	۶،۸۱۸	۵۰
۲۰۶	۷،۷۵۸	۱۰۰
۲۰۶	۸،۸۲۷	۲۰۰
۱۸۰	۱۰،۴۷۰	۵۰۰
۱۷۰	۱۱،۹۱۳	۱،۰۰۰
۱۴۵	۱۸،۲۹۲	۱۰،۰۰۰

لېښتليک ۱۳.۶ د امو سيند سيلاب او د بېرته راستنېدو د ټاکل شوي مودې له پاره تېټ جريان.

خبره ۲۶.۶ په کلداره ولسوالۍ کې د امو سين ډېرو اوبو تېرېدولو د بېرته راگرځيدو موده.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۶. ۲۴ په کلداري ولسوالۍ کې د اموسين د ټېټو / وچکالۍ اوبو تېرېدلو بيرته راگرځيدل.

۶. ۴۸ د اوبو لگولو او اوبو ايستلو ټولوالي

د اوبو لگولو ټولوالي ډيزاين لومړنۍ موخه د خالص اوبو لگولو وړ سيمه کې د ځمکې هر کونج ته اوبه رسول دي. دا د سيمې د ویش په کچې د اکمالاتو او اوبو ايستلو له پاره د ويالو بناخونو (کانالونو شبکې) د وړ پلان جوړونې او ډيزاين کولو له لارې ترلاسه کې دي شي. د ويالو (کانالونو) کتنې (معاینې)، ساتنې او همدارنگه د کرنيزو کتنو د تگ له پاره اړينه ده چې د ويالو په اوږدو کې د سړک شاخونو (شبکو) له پاره شرطونه هم شتون و لري.

د پروژې سړکونه بايد د غوښتل شوي کروندو څخه بهر له لوي لارو سره و تړل شي.

د دې له پاره غوښتل شوي کروندو کې ټولې ټولوالي په داسې ډول ډيزاين شي چې په داسې شونتيا سره به وي:

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- کړونده ته د اوبولگولو، اوبو رسولو او سرباري (اضافي) اوبه په اغېزمنه توگه د ايستلو له پاره گټور وي؛
- د ساتنې لگښت د ټولوالي ټول لگښت په ساتلو سره، سره له وټيز پامه گټور وي.
- د اسانه خوځېدا او ساتنې له پاره د منلو وړ.

د پروژې د هر اړخ له پاره د غوره ډيزاين د ټاکلو له پاره د شونتيا لوستي (امکاناتو مطالعې) اړتياوو سره سم، تړون کونکي د امو سيند څخه د کوش ټپي لويي ويالي له پاره د ترلاسه کولو ترټولو وړ ځای غوره کولو له پاره د غوره روغولو لړۍ ترسره کړه.

په هر راز، د کرنې وزارت له خوا چمتو شوي معلومات د تړون کونکي له خوا نېغ په نېغ ډول د امو سين په کوش ټپي کې ثبت شوی، د اوبو له کچې سره سمون نه خوري. د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت (MAIL) له خوا چمتو شوي د اوبو کچه ۳۱۶.۰ مېټر وه، بيا هم کله چې تړون کونکي (مشاور) د مارچ په ۲۰۱۹ زېږدي کې په سيمه کې کچه وکتله (معاینه) کړه، دا ۳۰۷ مېټره وه. د دې په رڼا کې، د کوش ټپي لويي ويالي (کدارې يا اصلي کانال) له پاره ټول سمونونه به خورا توپير ولري که چېرې د اوبو لگولو کړنلاره منځي (ثقل) ته اړتيا ولري.

وروسته، د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت (MAIL) وړانديز وکړ چې په کوش ټپي کې WL د ۳۱۱.۰ مېټره په توگه وگڼل شي. مشاور د ډېرې سمونونو او ترلاسه کولو نقطو له پاره روغوی (اصلاح) ترسره کړې (د کاري پروگرام فعاليت ۲،۲،۴). په پای کې پرتله کول په دوې اختياراتو پورې وټاکل شو:

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱. د کوش تپي څخه د لويي ويالي سروندي اوږون له پاره د MAIL له خوا وړانديز شوی د ۳۱۱.۰ ميټر WL سره؛
۲. د کلداری څخه د د لويي ويالي سروندي اوږون (د کوش تپي څخه شا او خوا ۳۰ کيلوميټره لاندې) د ۳۰۴.۰ ميټر WL کچه او د هغې پر لپکه کېدلو سره.

لاندې انځور د دوو سروندو ځايونه او د دوی د لويي ويالي اوږون (اصلي کانال ترتيب) په گوته کوي.

انځور ۶. ۱۳۳ ژېړ گل مېخ د کلداری لويي ويالي سروندی (ابنتیک، سربند) ځای او بانجاني گل مېخ کوش تپي لويي ويالي سروندی ځای نڅېنه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۴۹ په سروندې کې د اوبو کچه

د امو سين يوه پنځي (طبيعي) سين دى چې د سيلابونو په جريان كې د منځني جريان دورې او لږ تر لږه جريان په موده كې په توپير سره تېرېږي.

د دې جريان هره دوره په ټاكلي پېر كې د ورته اوبو كچه لري چې هر كال توپير لري.

د كوش تپي پروژې ډيزاين كولو له پاره لږ تر لږه اړتيا د ۵۰ كلونو په اوږدو كې د جريان او كچې اندازه كول او همدارنگه د سيندونو تېرېدو (كراس) برخي دي.

د مشاور په اټكل كې، د داسي يوې لويې پروژې د خبرولو له پاره د بنسټيزو معلوماتو نشتوالى شتون درلود. مشاور دا مسله د تصور پروژې راپور (مارچ ۲۰۱۹) په مسوده كې راپور كړې، هغه چې د ۲۰۱۹ په مې كې پاى ته رسېدلى و.

يوه ځل بيا، مشاور د ۲۰۱۹ كال د اگست په ۳۱ نيټه د دې ډول معلوماتو لېست د كړنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت ته وړاندې كړ، مگر بيا هم (MAIL) ادعا و كړه چې تړونكوني كمپنۍ (مشاور) نيمگړې چال چلند (بېوسه درو درمل، ناوړه سلوك، كافي درملنه) نه ده كړې. د سرچينې شننه په پايله كې د ۲۰۱۹ زېږدي د اكتوبر په ۲۱ او د څېړنې له پيل څخه تر ۱۱ مياشتو زيات وخت وروسته، د افغانستان اسلامي جمهوري دولت (GIROA) د امو سين د اوبو د اوارې (سطحي) او تېرېدو (كراس) برخي معلومات وړاندې كړل.

د تړونكوني (مشاور) اوبو پېژندونكي (هيدرولوژيسټ) خپله لوستي او ماموريت د اگست په ۲۰۱۹ كې پاى ته ورساوه، له همدې امله د دې وروستۍ يو چمتو شوي معلوماتو شننې له پاره كافي پېر (وخت) نه و، سره له دې چې تړونكوني د دې راپور له پاره گټور معلومات غوره كړل.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د يادولو وړ ده چې دلته د اوبو کچه په پام کې نيول شوې، د امو سين د اوبو لږ تر لږه د اوبو غړوپکولو په ځای کې ده، چې په ټول کال کې په دې اواره (سطحه) يا له هغې پورته اوبه وي. دا غوره ده چې د دې کچې لاندې د لويي ويالي (اصلي کانال) اوارې (سطحې) ډيزاين کړي ترڅو تضمين شي چې اوبه لويي ويالي (اصلي کانال) ته جريان لري.

۶. ۵۰ د اوبو کچه د ترونکونکي (مشاور) له خوا په پام کې نيول شوي

يوه لوی سند په هر پېر (وخت) او پېر کې د امو سين د اوبو کچه ده. ترونکونکي (مشاور) يوازې يوه ځل د وړانديز شوي سروندې (اينټک، بند، سربند يا استخراج) ځايونو کې د اوبو کچه مېچه وکړه. ترونکونکي (مشاور يا کنسلټينټ) د کوش تپي او کلدار په ځايونو کې د امو سيند د اوبو کچه اندازه کړه.

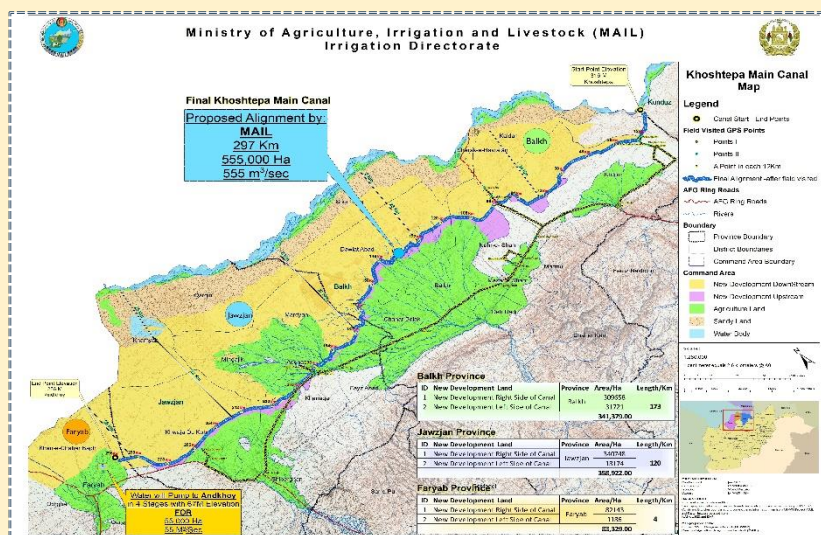
په دې پېر کې، د سين د اوبو کچه په اوډون سره ۳۰۷.۰ مېټر او ۳۰۴.۰ مېټر وه. د ډيم - ۳۰ مېټره (DEM-۳۰m) معلومات سروندې سيمي (ډيټا سيټ) پورې اړه لري چې د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت MAIL او google Earth گول ايړټ ايپ څخه ترلاسه شوي، مشاور و موندل چې دا اندازه کول د اعتبار وړ نه دي. په هر صورت، مشاور ځان مکلف و موند چې د خپلو ماهرېنو سړي تودې (متخصصينو تجربې) او شته معلوماتو پر بنسټ يوه څه اټکل ترسره کړي، ترڅو د ورک شوي معلوماتو رامنځته کولو له پاره نوموړي مېچه کول برابر يا تنظيم کړي.

د پرتله کولو موخو له پاره او د کوش تپي غوره کولو له پاره غوره مسله، د کلداري غوره کول له پاره ترټولو بد حالت له پاره، دلته د اوبو کچه ۳۱۱.۰ مېټره په کوش تپه کې د MAIL له خوا وړانديز شوي

او ۳۰۴.۰ په کلداره کې د مشاور له خوا د نېغ (مستقیم) په سیند کې اندازه کول څخه ترلاسه شوی.

۶. ۵۱ په کوش تپي کې د برېښنا کچه د ب د کرنې، مالدارۍ او اوبولګولو وزارت له خوا ورکړل شوې

د لوستي د دويم پړاو له پاره د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت (MAIL) رسمي لارښوونې د نووې وزارت له لوري ورکړل شوي رسمي لارښوونې د دې شمېرې له خوا وړاندې کيږي البته چې په کوش تپې کې د اوبو کچه ۳۱۶.۰ مېټر ده (په پورتنۍ ښۍ خوا کې ژېړ سيوري).

انخور ۶. ۱۳۴ کوش تیئی لویی ویالی نخینه.

ټروټونکونکي (مشاور يا کنسلټينټ) د دې لارښوونې تر شا سرچينه نه پوهيږي، په هر صورت، د مشاور او MAIL ترمنځ د همغږۍ په غونډو کې، MAIL بيا مختلف لارښوونې وړاندې کړي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

په کوش ټپي (KT) کې د اوبو د کچې له پاره د MAIL له لوري نوې لارښوونې د MAIL رسمي لارښوونې د مشاور او MAIL ترمنځ د همغږۍ غونډو وروسته بدلې شوې.

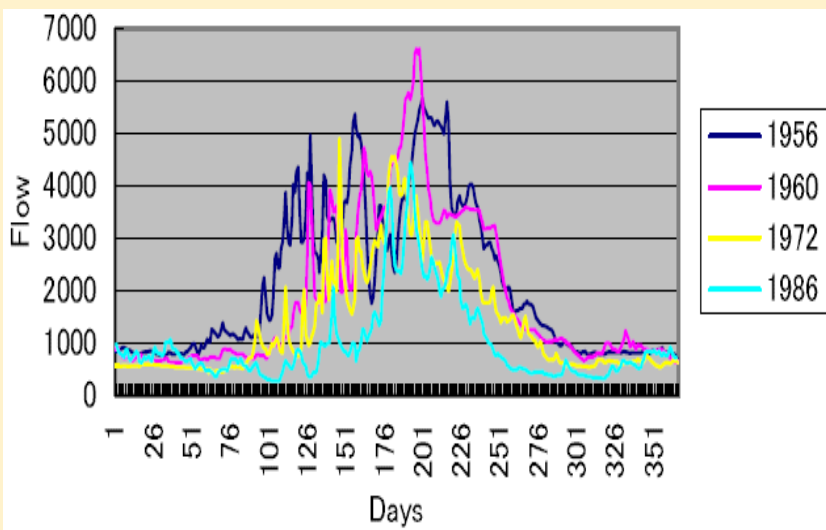
په دې غونډو کې، د کرنې او مالدارۍ وزارت مشاور ته لارښوونه وکړه چې په کوش ټپي کې د اوبو کچه (WL) د ۳۱۶.۰ مېټر پر ځای ۳۱۱.۰ مېټر په پام کې ونيسي.

دا ارزښت بدل شو ځکه چې د شوروي نخښې (نقشې) چې د ۱۹۷۰ او ۱۹۸۰ کلونو ترمنځ خپرې (صادري) شوې وې، پخوانۍ گڼل شوې. له همدې امله، مشاور د شوروي نخښو څېړتيا (نقشو دقت) باندې تکیه نه کوي لکه څنگه چې لاندې سپړل (توضیح) شوي:

۱. الف- هغه معلومات چې د نخښې په واسطه چمتو شوي دي زاړه دي ځکه چې دا ۴۰ کاله دمخه رامنځته شوي او په پنځي توگه د نن ورځې کچه اوس ورته نه ده.

۲. ب- په دې موده کې د سین مورفولوژي په ډراماتيک ډول بدلون موندلی دی. ادبيات ښهېي چې په دې اړه لويې ناسته (عمومي اجماع) شته چې د امو سیند په ځنډو کې بهیدنه روانه ده او لا هم په کمېدو ده. د امو سیند په اوږدو کې د جریان کمښت له ۱۰٪ سلو څخه تر ۳۰٪ پورې اټکل شوی. نور بحثونه (د حوالې سره) د شونتیا وړ لوستي راپور کې د هایدرولوژیکي لوستي کې موندل کې دی شي. لاندې شمېرې ښهېي چې د سین جریان څنگه د پېر (وخت) په تېرېدو سره کمېږي، له همدې امله د WL زاړې کچې سره رېښتني نه برېښي.

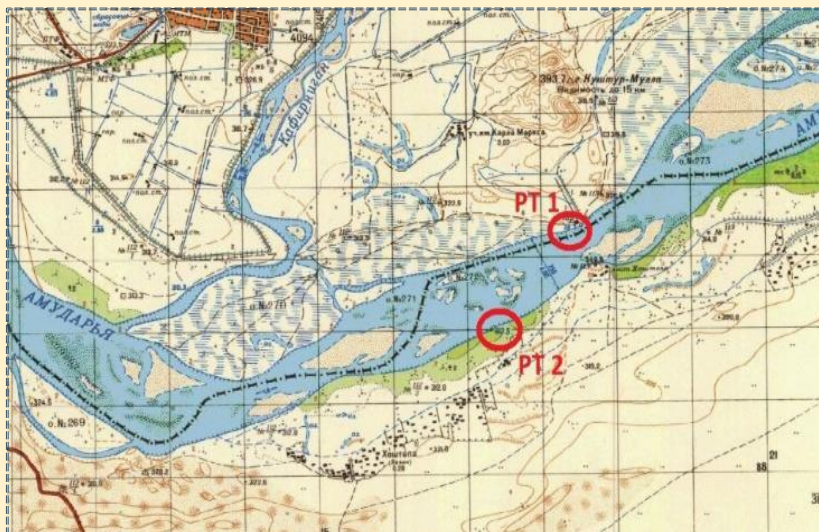
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

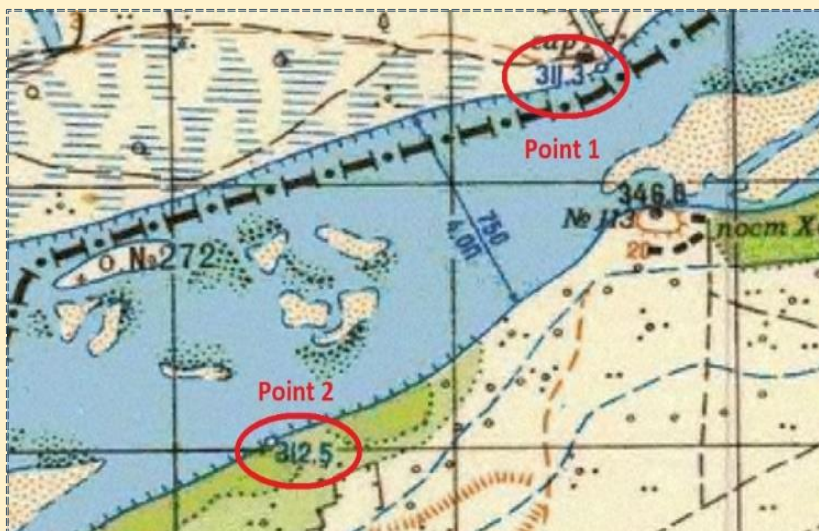
څېره ۲۸.۶ شکل ۲۵.۳: د امو سين اوبو تېرېدلو کچه په (۱۹۵۶ - ۱۹۸۶) زيږدي کلونو کې.

۳. ج- په نخښه کې څرگند شوي د اوبو کچه استدلالي (منطقي) نه دي. لکه څنگه چې لاندې ليدل شوي، لاندې دوي گڼې چې په نخښه کې بنودل شوي په ۲ ټکي (نقطه) کې د اوبو کچه ۳۱۲.۵ مېټره ښه يي چې د ۱ ټکي (نقطې) څخه شا او خوا ۱.۵ کيلومېټره ښکته ده، په داسې پېر کې چې د ۱ ټکي د اوبو کچه ۳۱۱.۳ مېټره ټيټه ده. د نخښې له مخې د اوبو جريان به د پنځي سين جريان سره مخالف وي، کوم چې منطقي نه دی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

انځور ۶. ۱۳۵ روسيانو د پېر لومړي ټکي او دوېم ټکي امو سيند د اوبو اوارې
(واتر ليول، د اوبو سطحي) نڅېښه.

انځور ۶. ۱۳۶ روسيانو د پېر لومړي ټکي او دوېم ټکي امو سيند د اوبو اوارې
(واتر ليول، د اوبو سطحي) نږدې شوي نڅېښه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

منطق د دې څرگند نه شتوالي له پاره يوه سپړنه دا کې دی شي چې د کچې مېچې پېر يوه شان نه وو. د بنسکته جريان ټکي (نقطه) د يوې مودې په جريان کې اندازه شوې الته چې د اوبو کچه به د ۱ ټکي ځای جريان څخه په بل پېر کې اندازه شوې وي.

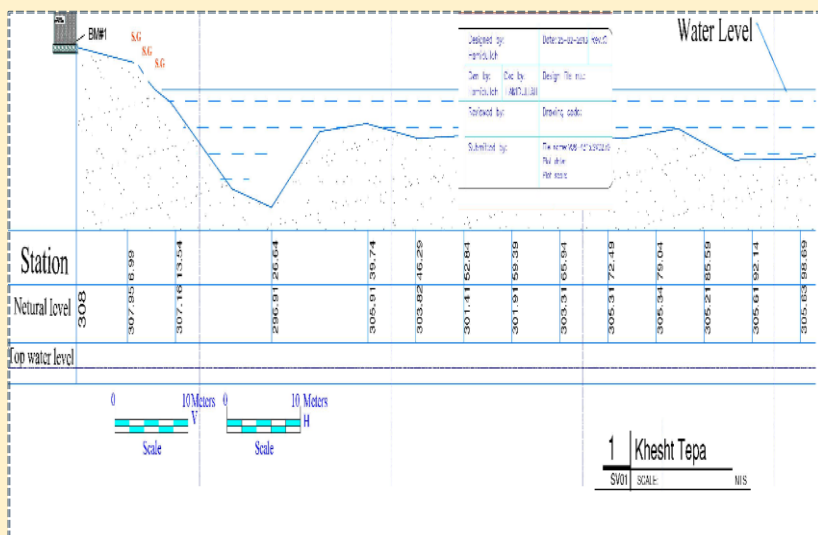
بيا تيوري د مشاور د اندازه کولو سره ورته راځي کله چې سين د کم جريان په موده کې و، ثبت شوې کچه ۳۰۷.۰ مېتره وه، په داسې پېر کې چې د سيلاب جريان په جريان کې اټکل شوی زياتوالی شاوخوا ۳-۴ مېتره (شا او خوا ۳۱۱.۰ مېتر) و.

د MEW ريکارډونه او د سيند برخې په اکتوبر ۲۰۱۹ کې ترلاسه شوي

مشاور د اکتوبر په ۲۰۱۹ کې د MAIL څخه د وروستۍ يو کلونو (۲۰۱۳ څخه تر ۲۰۱۹) پورې پېژند (ډاټا) ترلاسه کړې. د گڼو څخه دا ليدل کې دی شي چې په دې برخه کې د اوبو کچه د ځمکې له اوارې (سطحې) ۳۰۸.۰ مېتر څخه بنسکته ده.

په برخه کې د اوبو لاندې د سين غولي (د لومړي بستر) کچه ۳۰۷.۱۶ مېتره ده. دا په گوته کوي چې د اوبو کچه د ۳۰۸.۰ او ۳۰۷.۱۶ مېتر ترمنځ ده.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

نڅېبه (دراوینگ) ۱.۶ کوش تپي لويي د اوبو اوارې (واټر ليول، د اوبو سطحې).

۶. ۵۲ د اندخوی په پروژه کې د اوبو اوارې تېرېدل

د کرنې او اوبولگولو او مالدارۍ وزارت د دوي دليلونو له پاره د کوش تپي تر لاسه کولو ته د لومړيتوب ورکولو ليوالتيا ښودلې. لومړۍ: دا سکيم به د کلداری اختيار په پرتله شا او خوا ۱۰,۰۰۰ اېکتاره ځمکه کې د خړوبولو له پاره ډېر کار وکړي. او دوېم، اندخوی ته په لوړه سطحه د اوبو رسول چې دا به د پمپ اډو (سټیشنونو) د پورته کولو سر کم کړي چې د اندخوی سيمه خړوبوي.

لکه څنگه چې بحث و شو، د کوش تپي په سروندې (اينټيک يا استخراج) کې د اوبو کچه تر شک لاندې ده او مشاور ډاډمن دی چې د کلداری په سروندې (اينټيک يا استخراج) کې د اوبو کچه

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

یوازې ۳ مېټره لوړه ده. په عین حال کې، MAIL باور لري چې توپیر ۸ مېټره دی.

د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت (MAIL) د انګېرنې (WL) په لویه ویهال کې (۳۱۱،۰ ده)، د کوش ټپي اوبو لگولو او برېښنا تولید پروژې (KTISPG) اوږدوالي کې شا او خوا ۳۷ کیلومېټره زیاتوالی شتون لري، د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت په اوږدو سره چې شا او خوا ۲.۵ مېټر د اوبو سر له لاسه ورکوي.

د کرنې، مالدارۍ او اوبولگولو وزارت د انګېرنې په څار، د اوبو په سر کې زیاتوالی په پای کې یوازې ۵.۵ مېټره دی. له همدې امله، د کرنې وزارت د غوره توب له مخې، د دې ۵.۵ مېټره سر د ترلاسه کولو له پاره به د ۳۷ کیلومېټره اوږد کانال اوږدوالي له پاره د ودانیز لګښت ډېروالی وي.

له بده مرغه، KTISPG FS MAIL ته خبر ورکړ چې د کلداری څخه د کوش ټپي لويي ويالي په پای کې د اوبو کچه ۲۹۰.۰ مېټره وه او لويي ويالي د غځولو په پای کې د اوبو کچه ۲۷۵.۰ مېټره ده، چې دا به د یوه کمښت سره مخ شي.

شا او خوا ۱۵.۰ مشاور وړاندیز و کړ چې د کلداری څخه د کوش ټپي لويي ويالي پای ټکی باید د اندخوی پروژې د پیل نقطه وي ترڅو د ۱۵.۰ مېټرو په اوږدو کې د اوبو سر له لاسه ورکولو څخه مخنیوی و شي. سره له دې، د کرنې وزارت د مشاور د سپارښتنې له منلو ډډه و کړه.

۶. ۵۳ د پیسو په شرطونو کې د دوو غوراوی یو ترمنځ پرتله کول

د روښانه انځور ترلاسه کولو له پاره، ټول هغه اړخونه چې کې دی شي د بل غوراوي په پرتله د یوه غوراوي په غوراوي کې اغېزمن شي په سمې سپړنې سره و څېړل شي. دا برخه د دې پرتله کولو په اړه بحث کوي.

د پرتله کولو بنسټ

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

پرتله کول په کوش تپي ۳۱۱،۰ مېټره او کلداری ۳۰۴،۰ مېټره کې د اوبو د کچې پر بنسټ ولاړ دی. پرتله کول، یوازې د روغولو (اصلاح) دنده ده او نه ژوره پرتله کول.

په دوي غوراويو کې بېلا بېل اړخونه ګډ شوي نه دي، شامل شوي او د دې لګښتونه له پامه غورځول شوي. لکه څنګه چې د پرتله کولو لښتیلیک د پروژې ټول لګښتونه نه وړاندې کوي.

د کوش تپي د غوراوي په پېر کې ګټه د یوه څه زیاتې خړوبولو ځمکې چمتو کولو پورې اړه لري. دا زیاتوالی به دوي چنده وي.

لومړی هغه لفت چې د کلداری په کروندو کې د ځمکو د خړوبولو له پاره کارول کېږي، اړینه ده د ثقل په واسطه خړوب شي.

دا توکي د کلداری په کروندو کې د لګښت په توګه حساب شوي. دوېم، د دوي برخو تر منځ یوه اضافي تنګ دهلیز چې د کوش تپي غوښتل شوي کروندو کې شا او خوا ۱۰،۰۰۰ اېکټاره زیاتوالی راولي.

په دې پرتله هېڅ وټیز یا مالي شننه نه کارول کېږي. که د E&F شننې ترسره شي، دوی به د پرتله کولو څخه څرګند توپیر زیات کړي.

۶. ۵۴ د لګښت او ګټې پرتله کولو لنډیز

د دې راپور په ۱ تومبوني کې د دوي غوراويو ترمنځ د پرتله کولو له پاره یوه بشپړ لښتیلیک ښودل شوی، په داسې پېر کې چې لاندې لښتیلیک لاندې لنډیز وړاندې کوي.

د کوش تپي وړاندیز		د کلداری وړاندیز		د پرتلني ښاخونه (پیرامیټرونه)
لګښت (مېلیون ډالره)	ګټه (مېلیون ډالره)	لګښت (مېلیون ډالره)	ګټه (مېلیون ډالره)	
-	۲,۱۸۸.۸۰	-	۲,۱۱۲.۰	ټولنیز - اقتصادي
۵۳.۷	-	۳۷.۶	-	د چاپیریال

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

بیا ژونگر کېدنه (بیا میشتېدنه)	۱۷۰.۳۰	-	۱۳۰.۸۸	-
د اوبو لگولو په لېږت باندې	.	-	۱۲۶.۰۴	-
د لويي ويالي جوړول (يوازې لومړۍ پل يا فاز يا برخه)	۶۷۹.۱۲	-	۲۶۵.۷۹	-
د پرتله کولو ټول توکي	۹۰۳.۱۲	۲۱۸۸.۸	۵۶۰.۳۱	۲۱۱۲.۰

لېښتيلیک ۶. ۱۴ د کوش تپي او کلدرې غوراوي پرتله کولو.

لکه څنگه چې په تېر لېښتيلیک کې ليدل شوي، د کوش تپي غوراوي د (۹۰۳.۱۲ - ۵۶۰.۳۱ = ۳۴۲.۸۱) مېليون ډالرو سرباري (اضافي يا ډېر) لگښت ته اړتيا لري ترڅو يوازي (۲۱۸۸.۸ - ۲۱۱۲.۰ = ۷۶.۸) مېليون ډالره په لسو کلونو کې ترلاسه کړي.

د لسو کلونو وروسته، د پروژې نغدي جريان به لاهم منفي وي.

په بل مانا، د کوش تپي غوراوي سره د لگښت زياتوالی ۳۴۳ مېليون ډالره دی چې په کال کې د ۷.۷ مېليون ډالره گټې سره.

که وټيزې او شتو (اقتصادي او مالي) شننې ترسره شي، IRR به د ۱.۵٪ له سلو څخه لږ وي. هغه چې ډېر پام وړ نه گڼل کېږي.

مشاور باور نه کوي چې دا به د پام وړ وي چې د برابرונکي (خرچې کونکي يا تمويل) اداره پيدا کړي چې د دې يا لږه له سلو څخه سره پورونه چمتو کړي.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

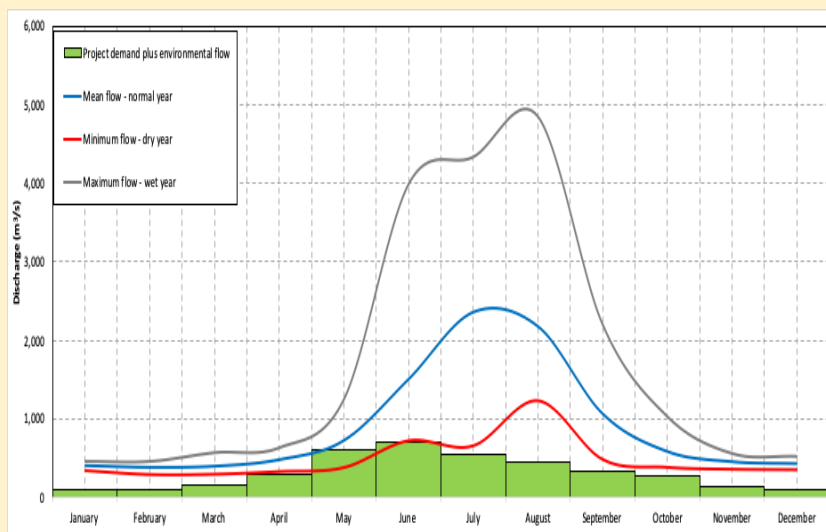
مياشتي	خالص سازش (توتيه کولو) اوبولگولو د اوبو اړتيا (مکعب متر پر ورځ) (mm/day)	د غوښتل شوي کروندو له پاره خالص سازش (توتيه کولو): اوبولگولو د اوبو اړتيا (لېتر پر ثابيه پر اېکټاره) (l/s/ha)
وری	۲.۲۱	۰.۲۶
غویی	۵.۷۱	۰.۶۶
غبرکولي	۶.۷۳	۰.۷۸
چنگاښ	۵.۱۸	۰.۶۰
زمری	۳.۹۴	۰.۴۶
وړی	۲.۶۱	۰.۳۰
تله	۱.۹۱	۰.۲۲
لړم	۰.۵۱	۰.۰۶
اېنډی	۰.۰۲	۰.۰۰
مرغومي	۰.۰۱	۰.۰۰
سلواغه	۰.۱۴	۰.۰۲
کب	۰.۷۳	۰.۰۸

لېنتیلیک ۱۵.۶ کروندو د ټول فصلونه میاشتنی خالص اوبولگولو د اوبو اړتیا.

۶. ۵۵ هایدرولوژي یا د اوبو پیژندنه

د دې پروژې له پاره د اوبو سرچینه د امو سین څخه راځي. سین غاړې د سروندی جوړښت هېڅ دایمي جوړښت نه لري، لکه د سین په اوږدو کې د سروندی سټه (بیراج یا ویر)، ځکه چې دا یوه په پوله تېرېدونکې

سین دی چې موږ له لوري نورو ګاونډیانو ته ورکړل شوي پوله ده او لکه څنګه چې د کرنې وزارت له خوا وړاندیز شوی. د پروژې د اوبو لګولو اړتیاو پوره کولو له پاره د اوبو شتون شننه د یوې بېلې لوستې (جلا مطالعې) له لارې ترسره شوی. د امو سیند جریان د کلداری سره نږدې د سروندې ځای ته نږدې اټکل شوی و. د وړاندیز شوي کروندو له پاره د پروژې د اوبو لګولو غوښتنې په دې برخه کې تر شننې لاندې نیول شوي، ۷ څپره و ګوري. د اوبولګولو لوري کچې غوښتنه ۶۰۱ مکعب مېټره پر ثانیه ده او د غبرګولي (جون) په میاشت کې پېښېږي. په لویه کي، د امو سین جریان به په کال کې تر ۶ بېلیون مکعب مېټره پورې د پروژې د اوبو لګولو غوښتنې پوره کولو له پاره خلاص شي.

څېره ۲۹.۶ د پروژې د غوښتنې او د چاپېريال د جريان په تړاو د امو سين د منځنۍ، لږ تر لږه او تر ټولو لوړ مياشتني جريان پلاټ.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

مياشتي	په وچ کال کې د امو سين د جريان کمښت (بليون مکعب مېټر پر مياشت) Billion) (M ³ /Month	په نارمل يا عادي کال کې د امو سين د جريان کمښت (بليون مکعب مېټر پر مياشت) Billion) (M ³ /Month	په لوند کال کې د امو سين د جريان کمښت (بليون مکعب مېټر پر مياشت) Billion) (M ³ /Month
وری	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
غویی	۰.۵۷	۰.۰۰	۰.۰۰
غبرکولی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
چنگاښ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
زمری	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
وړی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
تله	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
لړم	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
لیندۍ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
مرغومی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
سلواغه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
کب	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
ټول ټال کالنی (هر کالي يا يوه فصل) کچه	۰.۵۷	۰.۰۰	۰.۰۰

لېښتيلیک ۱۶.۶ ج ۸-۵: د امو سين د جريان کمښت (مليارد مکعب مېټر پر مياشت)

لکه څنگه چې د پورتنۍ شمېرې او لېښتيلیک څخه ليدل کې دی شي، د پروژو غوښتنه به په دوامداره توگه د عادي او لوند کال په ټولو مياشتو کې پوره شي، په داسې پېر کې چې په وچ کال کې به د ۰.۵۷ بېليون يا (۵۷۰ مېليون) مکعب مېټره ترټولو لوړ غورځيدنه (کمښت يا کسر) شتون و لري.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

دا هم ليدل شوي چې د هايډرولوژي څېړنې د امو سين د اوبو اوسنۍ يا
راتلونکي برخه او د لاندې (لر) اوبو د کاروونکو له خوا کارول په پام
کې نه نيسي. دا نور هم پوهېدلي چې د شننې دا برخه د معلوماتو د کمښت
يا هېڅ ډول معلوماتو له امله نه وه ترسره شوې.،، (سويم، ۲۰۱۹
زېږدي، ۸۲ چوپړی)

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۶. ۵۶ د کوش ټپي لويي ويالي د لوړو کروندو د لفت اوبولگولو له پاره د لمريزي انرژي کارول:

پېژندنه

د اوبولگولو بارونه د خنډولو وړ دي ځکه چې دوی د ورځې په هر پېر (وخت) کې ورکول کېدی شي. نه په ځانگړي ۳ ساعتونو کې، له همدې امله، د لمريزو شیشو (PV، له لمره د مړې برېښنا پيداوار) پمپ کولو ټولوالي (سیستم) ورځني منځنی سمولیشن به د دې ټولوالو (سیستمونو) بشپړولو ډاډ ترلاسه کولو له پاره پوره وي، د ساعت سمولیشن ۴ پرځای. وروسته، په نېغ پورته کولو کې د میاشتني منځني ورځني وړانگو پر ځای د-PV جنراتور په نېغ پورته کولو کې د ټول ورځني وړانگو کارول به د-PV جنریټر په اخیستول (اېنډټ) کې د لمريزي انرژي سمې اندازې پایله ولري.

د اوبو پمپ مارکیټ د جوړښت (تشکيلاتو) لوی ډول وړاندیز کوي، چې هر یوه یې ځانگړي غوښتنلیکونه او ځانگړتیاوې لري. پمپونه د دوی د ډیزاین ډول (ګرم یا مثبت بې ځایه کیدونکي پمپونه)، د دوی موقعیت (سطح یا زېرمو)، یا د هغه موټور ډول چې دوی کاروي (DC یا AC) ۵۶، له مخې ډلبندي کېدی شي.

خرخیدونکي پمپونه (د مثال په توګه سنټرفیوژال پمپونه) په لویه کي د ژورو څاګانو یا بورهولونو او لویو اوبو اړتیاو له پاره غوره کېږي.

د بې ځایه کولو پمپونو کارول په لویه کي د ټیټ حجم پورې تړاو لري. د مثبت بې ځایه کېدنې پمپونه (د بېلګې په توګه د ډایفراګم پمپونه، د پستون پمپونه او پرمختللی کیویټ پمپونه) په لویه کي د پورته کولو ښه وړتیا لري مګر د چاپېریال (محیطي) پمپونو په پرتله لږ د لاسرسي وړ دي او په اوبو کې د چټلۍ (نولۍ یا کثافاتو) سره ډېر حساس دي.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د پمپ چلولو له پاره د ثابتې يا مړې برېښنا DC او متناوېي يا ژوندۍ برېښنا AC موټرو تر منځ غوراوی به په ډېرې فاکتورونو پورې اړه و لري. د بيې سره، باور او تخنيکي ملاتړ شتون لري.

د DC موټورونه په لويه کي خورا اغېزمن دي او د فوټوولټيک سرې سره مېچ کول اسانه دي. AC موټورونه، له بل پلوه، ارزانه او په اسانۍ سره شتون لري، مگر دوی يو انورټر ته اړتيا لري ترڅو د صف سره وصل شي.

انورټرونه ارزانه او اغېزمن شوي دي، د ډېرې نوي سولر پمپ کولو ټولوالو سره د ځانگړي برېښنايي کنټرول شوي بدلېدونکي فريکونسي انورټرونو څخه کار اخلي چې د-PV جنريټر يا سولر تختې او پمپ ترمنځ ورته والی غوره کوي.

د وړو اوبو پمپ ډول غوره کول د اوبو سر او د ورځني اوبو اړتياو پراساس دی.

انځور ۱ د نوي PV پمپ کولو اوبولگولو ټولوالي له پاره د لويې نخښې اوډون ښيي. دا اوډون په دې پروژې کې منل شوی.

د سولر PV - ټولوالي اندازه د بېلابېلو فاکتورونو په کره مېچي او د پينل توليد فاکتور (PGF) پورې اړه لري.

ټوبونۍ (ضمیمه) ۱، او ۲.: د سولر شيشې PV- د اوبو لگولو د اوبو پمپ کولو سيستمونو او د PGF ټوليز فاکتور اټکل کولو سپړنې (توضیحات) وړاندې کوي. دا معلومه شوه چې:

$$0.62 = \text{په ټوليزه توگه د کمولو فکتور}$$

د هرپي کورنۍ فاکتور يا (PGF) = 2.015 کيلوواټ ساعت يا کيلوواټ انرژي (kWh/kWp) ورځ د ټول کال له پاره. د هرپي کورنۍ فاکتور يا (PGF) $\cong 4$ د ډيزاين مياشت د جون له پاره.

۳.: Dahl، په مصر کې د دوامدار صحرا کرنې له پاره د هايبريډ برېښنا سيستمونو اقتصاد، انرژي ۳۰ (۲۰۰۵) ۸۱-۱۲۷۱.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴. M. EL-Shimy: د اوبو لگولو د اوبو پمپ کولو سيستمونو له پاره د يوون يا واحد فوټوولټيک جنراتورونو اندازه کول.

د دوامدارې انرژۍ نړۍ وال ژورنال ۲۰۱۲/۰۱: ۳۲ (۵): ۱-۱۸،

DOI: ۱۰.۱۰۸۰/۱۴۷۸۶۴۵۱, ۲۰۱۲, ۶۹۷۴۶۳

۵. محمد الشيمي، محمد نور، طه عبدو: د اوبو لگولو د ځنډولو بارونو باندې تمرکز سره د پمپ کولو سيستمونو عمومي کتنه.

د بريښنا د توليد له پاره د متغير تجديد وړ سرچينو اقتصاد، د محمد له خوا ايډيټ شوی. د پروژې په ساحه کې د اوبو لگولو د پمپ کولو اړتياوې:.

• د وړاندیز شوي پورته سټيشن ځای: $37,072852780 \text{ N}$, $67,012950000 \text{ E}$

• د وړاندیز شوي پمپ سټيشن او غوښتل شوي کروندې (کمانډ ایریا) ترمنځ د لوړوالي توپیر ۱۵ میټره دی.

• په هر اېکټار کې د اړتیا وړ میاشتني اخراج په لاندې لېسټیلیک کې ښودل شوي.

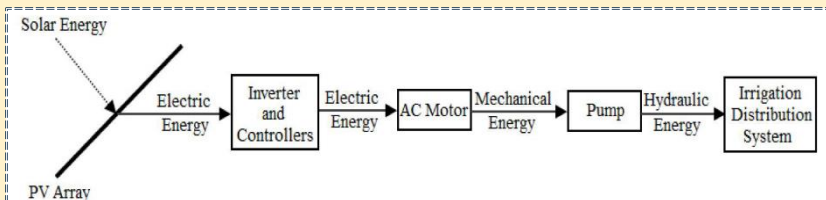
مياشتي	د خړوبولو کروندو په هر هکتار کې د مياشتني اخراج اړتياوې ($Q \text{ (/ s / ha}^3\text{M}^{\wedge})$)
وری	۰.۰۰۱۰۳۱
غویی	۰.۰۰۲۹۲۳
غبرکولی	۰.۰۰۳۶۴۰
چنگاښ	۰.۰۰۳۰۴۵
زمری	۰.۰۰۲۶۴۷
وړی	۰.۰۰۱۷۵۵
نله	۰.۰۰۰۹۳۵
لړم	۰.۰۰۰۱۸۸

۳۱۰ چوپړی

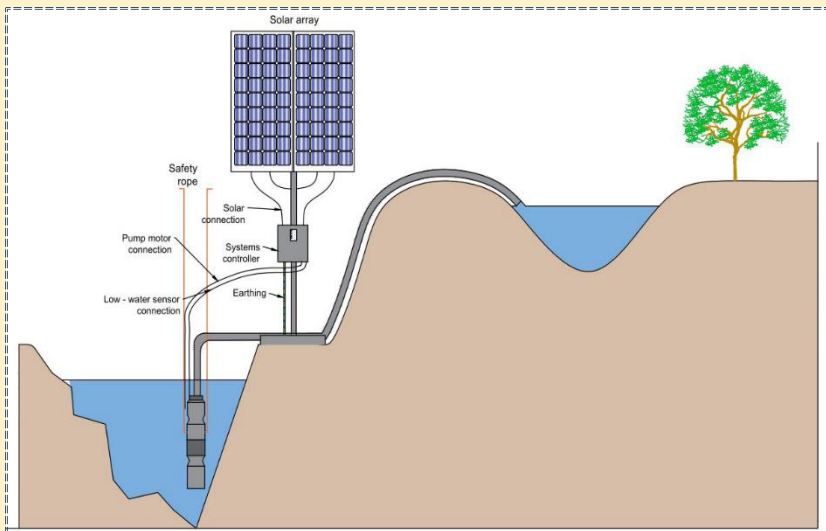
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

لېندى	۰.۰۰۰۰۰۰۲
مرغومي	۰.۰۰۰۰۰۰۱
سلواغه	۰.۰۰۰۰۰۵۸
کب	۰.۰۰۰۰۳۷۹

لېنتيليك ۱۴.۶ په هر هېكتار كړوندي كي د اوبو لگولو له پاره د مياشتني وېستلو (خارج كولو يا ډيسچارج) اړتياوي

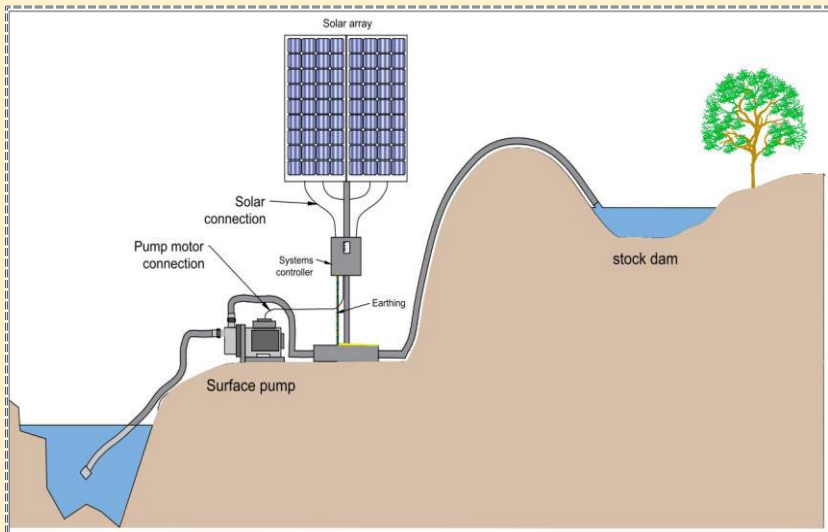

څېره ۳۰.۶ په ټوله کې د لمريزي برېښنا پمپ کولو اوبولگولو ټولوالي هډ (سکيمیک يا جلاکېدنې، بيلتون، گرځېدنې، اوبښتې) يا د بلاک څېره (ډياگرام).

انځور ۱۳۴.۶ دوي لمريزي ښېښې (لمريزه دره، سولر تختي، عادي سولر PV) د اوبولگولو ټولواله د لويو پروژو له پاره د سېمرسيبل پمپ سره.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

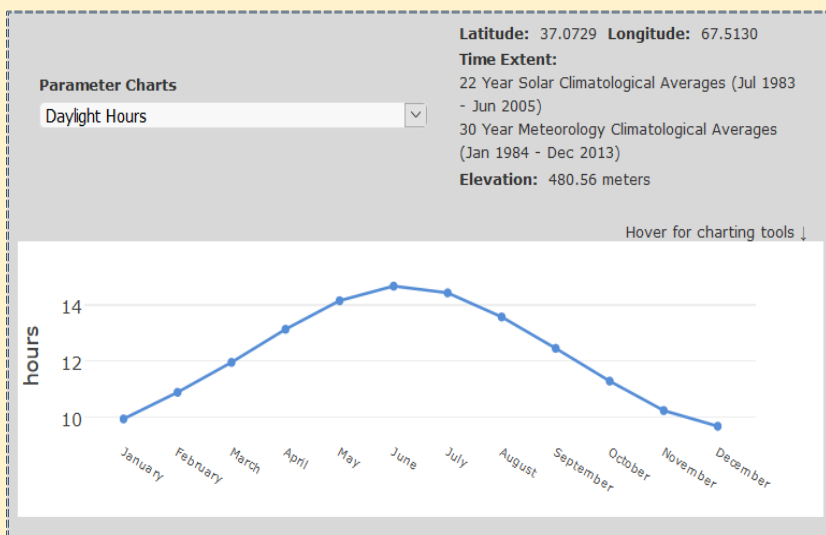
انځور ۱۳۸.۶ دوي لمريزې بڼېښي (لمريزه دره، سولر تختي، عادي سولر PV) د مونوسيت پمپ سره (د بزگرانو له پاره).

- د ورځني کارونې موده = د ټولو بديلونو له پاره ۱۲ ساعته، د بېلگې په توگه په ورکړل شوي خارج کې د ځنډولو وړ بار موده، د گټور برېښنا توليد له پاره د ورځې رڼا شا او خوا ۱۰ ساعته ده. و، دا په څېره ۳۱.۶ کې بنودل شوي چېرې چې د مياشتنۍ منځنۍ ورځې د رڼا موده او د په ورېځو ورځو کې د رڼا کچې بنودل شوي،، (<https://power.larc.nasa.gov/>)

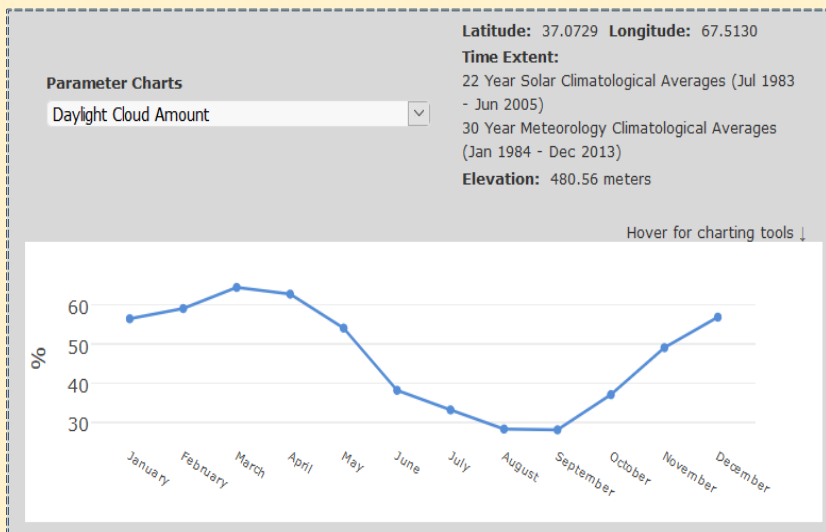
د مېچې پايلې څخه څرگنده ده چې د اوړي لمريزې انرژۍ شتون، د نورو موسمونو په پرتله خورا لوی دی. په خوشبختۍ سره، د اوبو لگولو د پمپ کولو بار د دوبي لوړ بار دی، په داسې حال کې چې د ژمي ارزښت يې نږدې صفر دی. لکه څنګه چې په (په هر اېکتار کروندې کې د اوبو لگولو له پاره د مياشتني وېستلو (خارج کولو يا ډيسچارج) اړتياوې) لښتيلیک: کې بنودل شوي.

۳۱۲ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

خبره ۶. ۳۱ د کال هرې مياشتې په اوږدو کې د ورځې د رڼا ساعتونه مېچه.

خبره ۶. ۳۲ د کال هرې مياشتې په اوږدو کې په ورځو ورځو کې د رڼا ساعتونه مېچه.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۳۱۳ چوپړی

د پورته معلوماتو پر بنسټ، دوی بني په پام کې نيول شوي دي. نوموړي بني په لاندې ډول سره لېست شوي او دا د اوبو لگولو د اوبو پمپ کولو سيستم ملکيت او د قوماندې ساحې پر بنسټ دي.

۶. ۵۷ د اوبو لگولو د پمپ کولو ټولوالو له پاره د بېل غوراوي سپړنه

د خړوبولو کروندو په هر هکتار کې د لوستې مياشتني اخراج يا ډيسچارج (M ^۳ / s / ha)	لوروالی (مېټره)	غوښتل شوې کروندې (اېکتاره)	څښتن	بل غوراوی (يا پر ځای يې)
۰۰۰۳۶۴۲	۱۵	۲۰۰۰۰	دولت	۰
	۱۵	۲۰۰۰	دولت	۱
	۱۵	۲۰	کروندگر	۲

لښتيلیک ۶. ۱۸ د اوبو لگولو د پمپ کولو ټولوالو له پاره بېلابېل غوراوي

د ټولو بل غوراوی (پر ځای يې يا ځايناستي) له پاره چې په (انځور د کال هرې مياشتې په اوږدو کې په ورېځو ورځو کې د رڼا ساعتونه مېچه) کې بنودل شوي، پمپ ته د پايپ اوږدوالی ۵ مېټره دی.

د پايپ ټوټونی (قطر) د زيانونو کمولو له پاره نا څرگند دی. په ټولو مسلو کې د موټور پمپ اغېزمنتيا په منځنۍ ډول شا او خوا له سلو ۶۰٪ دی.

د انرژي پيداوړو شمېرنه د PV لمريزو ډیرو يا سولري برېښنا ټولوالو پوستکالي او PGF ميتود په کارولو سره ترسره کېږي.

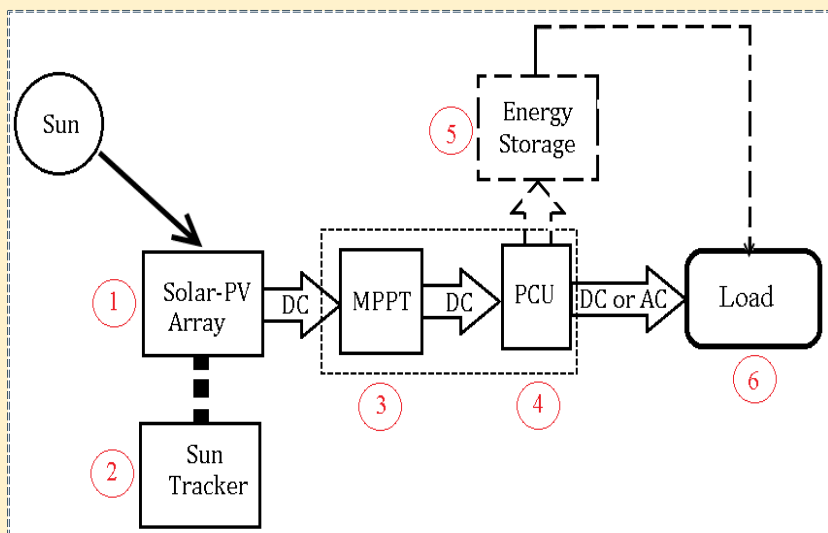
د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۶. ۵۸ د پمپونو اندازه کول، د PV لمريزي شيشي اوږنه او انورترونه ټاکل.

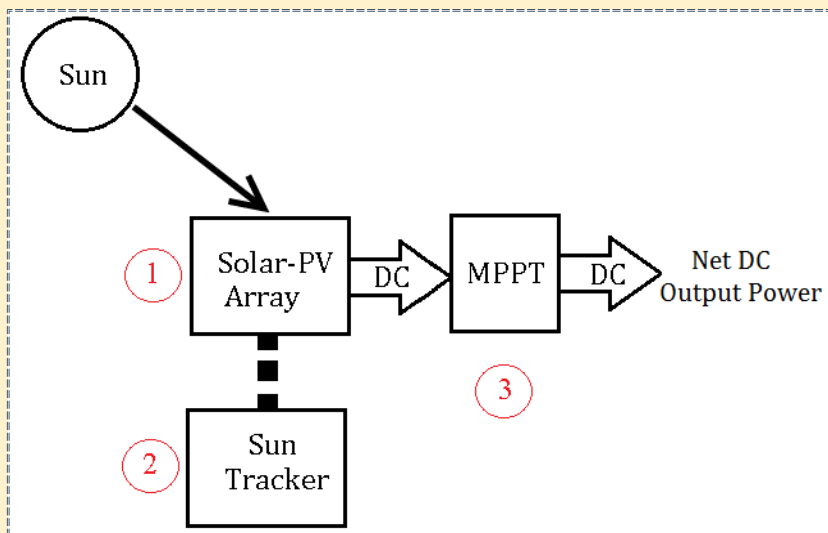
پايلې په ۱۹،۱۶ لاندې لښتيلېک کې ليست شوي دي. د خوځېدونکي (متحرک) سر، پمپ برېښنا (توان) د PV لمريزي برېښنا په کاراچونه (ځيرېدونه، يوه شى په بل شي غوړونه، اپليکيشن) په کارولو سره اټکل کېږي.

په داسې پېر کې چې پاتې حسابونه د پرمختللي PGF ميتود (لاندې څېړې) په کارولو سره ترسره کېږي.

1. لمريزي برېښنايي ښېښو لړ؛ ۲. لمر اخيستونکى؛ ۳. لوړې برېښنا ټکي اخيستونکى تولواله؛ ۴. برېښنا د برابرولو تولواله؛ ۵. د برېښنا زېرمه کولو؛ ۶. خرچه (مصرف).

څېره ۶. ۳۳ د لمريزي برېښنا (سولر-PV) تولوالي اوږون. د شبکې سره تړلې (وصل) د لمريزي برېښنا پيداوړ څېره د سټي بلاک پرتلنه.

څېره ۶. ۳۴ د لمريزي برېښنا (سولر-PV) ټولوالو اوډون. دب (بند، له شبکې سره نه ده تړل شوی) د لمريزي برېښنا پيداوړ څېره د سټي بلاک پرتله.

د پمپ ډول په ۳ ضميمه کې ښودل شوي چارټ سره سم غوره شوی. انورټر بايد د اوبو پمپ (موټرو انرش) جريان په پام کې و نيسي.

د دې ښکاروندي کچه په لاندې ډول ده:

- انورټر يوازي د ژوندۍ برېښنا AC بارونو رسولو له پاره کارول کېږي، د بېلگې په توگه د اوبو پمپ (موټرو).
- انورټرونه بايد د MPPT سره د انرژي لوړې کچې ترلاس کولو له پاره په کارېږي.
- د انورټر اخيستلو کچه $\leq$ د وسايلو ژوندۍ برېښنا ټول واک سره برابر دی.
- که بارونه څرخي (موټر يا کمپرسور بارونه):
 ○ د انورټر اندازه $\leq 0.3 \times$ د څرخيدونکي وسايلو ژوندۍ برېښنا ټول سره برابر دی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

○ دا د موټرو د روښانولو پرمهال د جريان، سرج جريان اداره کول دي.

○ اړينه ده چې لمريزو ښېښو په ليکه کولو کچي سره برابر وي.

بل غوراوی (یا پر خای یې، خای ناسته)	۰ (دولت:. ۲۰،۰۰۰ هېکټاره کروندې)	۱ (دولت:. ۲،۰۰۰ هېکټاره کروندې)	۲ (کروندگر:. ۲۰ هېکټاره کروندې)
د پمپ کولو ټول خواک په کیلو وات (kW).	۱۷,۸۶۴,۰۱	۱,۷۸۶,۴۰۱۰۰	۱۷,۸۶۴۰۱
د برېښنا انرژي د ډيزاين مياشتنۍ اړتياوې، کیلو وات ساعت پر ورځ (ورځ / کیلو وات ساعت)	۱۷۸,۶۴۰,۱۰	۱۷,۸۶۴,۰۱	۱۷۸,۶۴۰۱۰
د لمريزو ښېښو لړ (اريس) ټول گنجایش يا ظرفيت کیلو وات څوکه (kWp)	۴۴,۶۶۰,۰۲	۴,۴۶۶,۰۰۲۵۰	۴۴,۶۶۰۰۳
د لمريزو ښېښو د گټني بڼه	سوېل (جنوب)	سوېل	سوېل
د لمريزو ښېښو خای پر خای کولو زاويه درجه	۳۱	۳۱	۳۱
۱۳۰ وات څوکه (پیک وات) ښېښو گڼه	۳۴۳,۵۴۰,۰۰	۳۴,۳۵۴	۳۴۴
د لمريزي ښېښو د بلاک گڼه (د پمپونو له گڼي سره برابره ده)	۴۰	۴	۱

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۴۸	۴۸	۲۴	په يوه بلاک کې په هر تار کې د لمريزې ښېښو لړۍ تړل شوي گڼه
۱۷۹	۱۷۹	۱۵	په هر بلاک کې د موازي تارونو گڼه (شمېر)
۱,۱۱۶,۵۰	۱,۱۱۶,۵۰	۴۴,۷۲	د هر يوې لمريزې ښېښې (يکر يا واحد سولر-PV) بلاک ظرفيت (Kwp).
۶۲۵,۲۴۳,۰۰	۶۲,۵۲۵,۰۰	۶۲۶,۰۰	د لمريزې ښېښې برېښنا برابرولو سيمه مربع متره (۲m)
۶۲,۵۲۴۳ (ha	۶۲,۵۲۵ (ha	۰,۰۶۲۶ (ha	
۵۳,۵۹۲,۰۰	۵,۳۶۰,۰۰	۵۴,۰۰	د اېنورټر اډې (سټېشن) خوندي ټوله اندازه په کيلو واټ (kW)
۱,۳۴۰,۰۰	۱,۳۴۰,۰۰	۵۴,۰۰	د يوه اېنورټر کچه (اندازه) کيلو واټ (kW)
۴۰,۰۰	۴,۰۰	۱,۰۰	د اصلي اېنورټر گڼه
۴۰,۰۰	۴,۰۰	۱,۰۰	د ملاتړ (سټينډ بې) اېنورټر گڼه
۸۰,۰۰	۸,۰۰	۲,۰۰	د اړتيا ټولو اېنورټر ونو کچه (اندازه) کيلو واټ (kW)
۱,۳۴۰,۰۰	۱,۳۴۰,۰۰	۵۴,۰۰	د يوه اېنورټر کچه کيلو واټ (kW)
سېمير سيبل سينټريپوژل پمپ			د پمپ ډول (ښه).
	د رېمه خپره: اې او پي	څلورمه خپره: اې او پي	ساده اوډون

لښتيلیک ۱۹.۶ د پمپ او PV فوټوولټيک (لمريزې ښېښې) په ليکه کلولو مېچه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د انرژۍ د خوندیتوب له پامه (د بېلگې په توګه د بادونو له امله په سیمه ایزه سیمه کې د لمريز وړانګو د ناڅاپي نشتوالي له امله رامینځته شوي، احتمالي پېښو څخه مخنیوي له پاره) او بله پام (۲۰,۰۰۰) اېکټاره دولتي پمپ سټیشن د دې لوستي له پاتې برخې څخه ایستل شوی دی).

دا د پورتنۍ لېښتیلیک ۶. ۱۹ څخه روښانه ده چې د لمريزې ښېښو په لیکه کولو کچې (او نور ارزښتونه یا د کالډ ظرفیت) د غوښتل شوي کروندې سره نېغ په نېغه تړاو لري. لاندې اړیکې پلي کېږي:

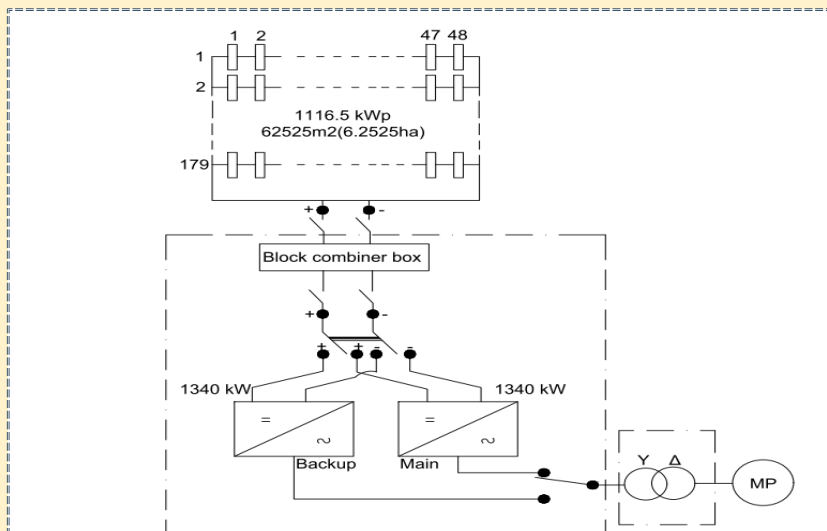
- د لمريزې ښېښو په لیکه کولو کچې یا د کالډ ظرفیت له ۲.۲۳۳ کیلوټ برېښنا پر اېکټاره (kWp/ha) سره برابره ده.
- د انورټر خوندي کچه له ۲.۶۷۹۶ کیلوټ پر اېکټاره (kW/ha) سره برابره ده.

بل لوري ته د کوشنۍ یو ویالو پر سره، یا شاخونو پر سر شونې د چې د لمريزې ښېښو په لیکه کولو یا کالډ ځای پر ځای کړو. خو د لويې ويالي پر سر چې په منځنۍ کچه ۱۲۰ مېټرو پورې دي، د کالډونو لوري خرجي له اړخه نه شو کولی لمريزې ښېښې ځای پر ځای کړو.

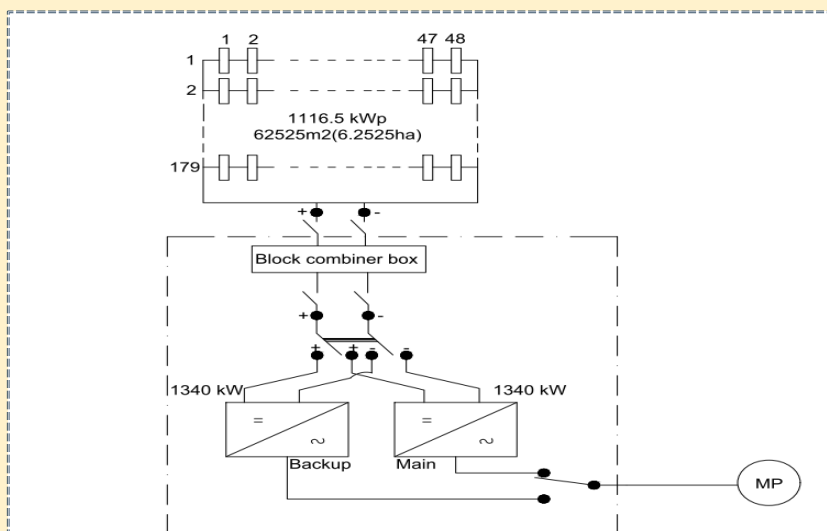
ټولې لمريزې ښېښې اړینه ده چې د برېښنا نړۍ وال ښکاروندي IEC ۶۱۷۳۰ پر بنسټ وي، ودانيزې اړتياوې يې د دوېمې برخې د خوندیتوب وړتیا له پاره د ازموینې اړتیاوې (testing to identify quality solar modules IEC ۶۱۲۱۵/۱۹)

پوره کړي او څه رنگوالی یې اړخ په اړخ و لیدل شي چې ټکی درز او ماتوالی، کروپوالی، کرښه شوي، خنډ، د سست ټنگښت او د لینونو ناسمه څه رنگوالی و نه لري چې بیا تر ۲۵ کلونو پورې ګټور کړنه نه شي ورکولی.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

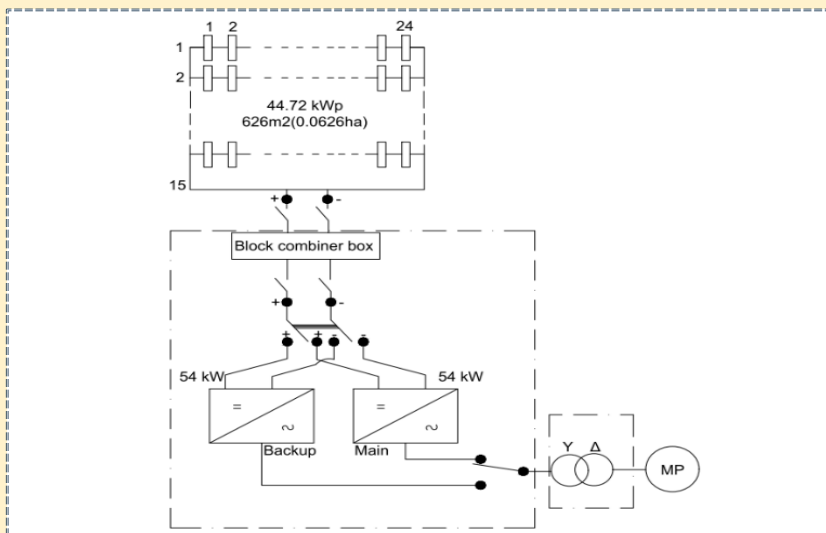

نڅېنه (دراوینگ) ۲.۶ د دولت د لمریزې برېښنا پیداوارو نارمال اوډون (۲۰۰۰ اپکتاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو سټیشن د موټرو پمپ مړول د ټرانسفارمر له لارې.

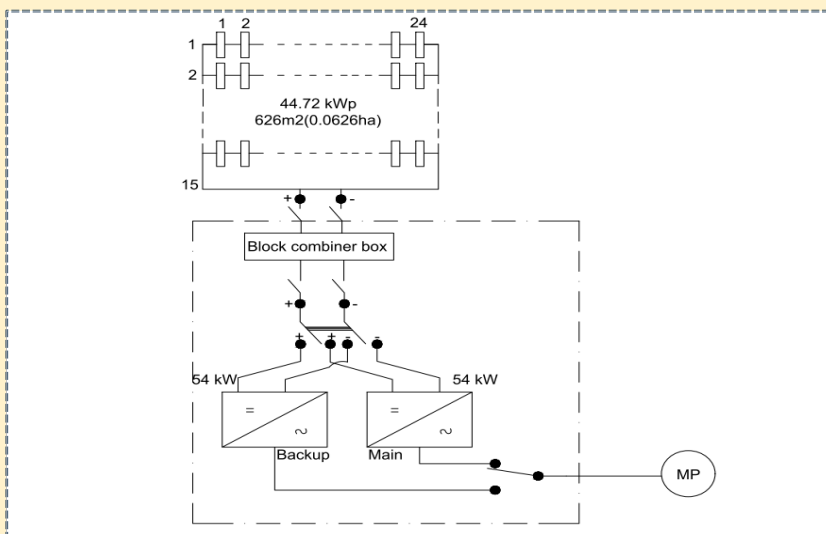

نڅېنه (دراوینگ) ۳.۶ د دولت د لمریزې برېښنا پیداوارو نارمال اوډون (۲۰۰۰ اپکتاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو سټیشن د موټرو پمپ مړول له ټرانسفارمر پرته.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

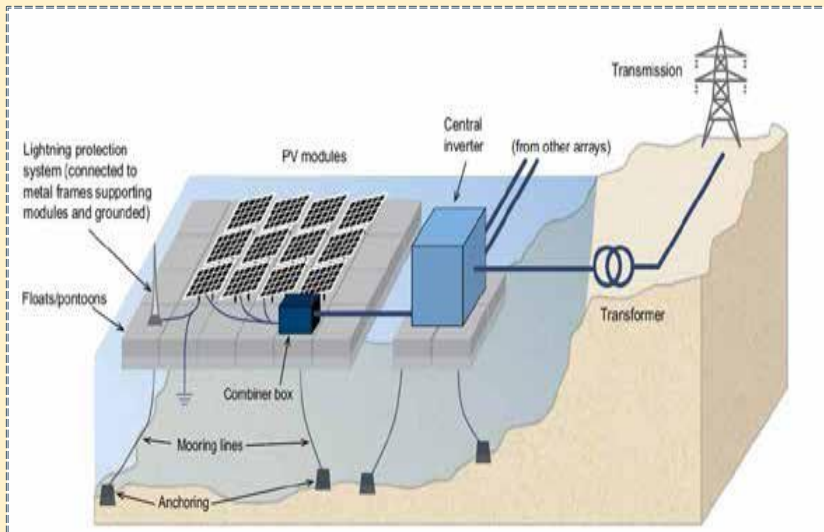

نڅېنه (دراوینگ) ۴.۶ دولت د لمريزي برېښنا پيداوارو نارمال اوډون (۲۰ اپکټاره کروندې له پاره، د پمپ کولو سټيشن د موټرو پمپ مړول د ترانسفارمر له لارې.

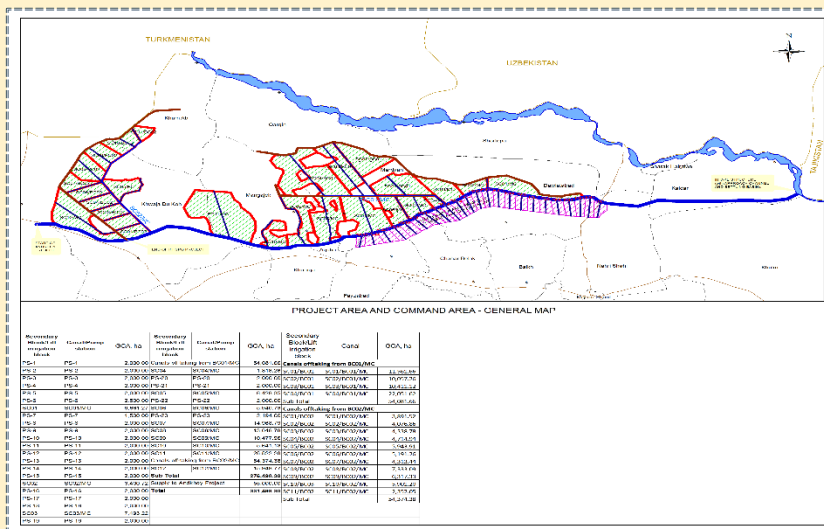

نڅېنه (دراوینگ) ۵.۶ دولت د لمريزي برېښنا پيداوارو نارمال اوډون (۲۰ اپکټاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو سټيشن د موټرو پمپ مړول له ترانسفارمر پرته.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

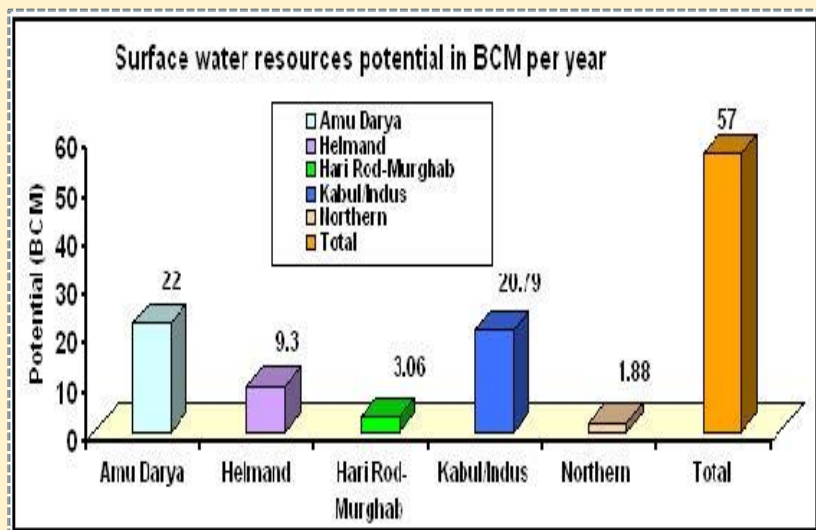

نڅېنه (دراوینګ) ۶.۶ د یوه عادي لویه پیماننه فلوټینګ PV ټولوالی سکیماتیک بڼونده د دې له کلیدي برخو سره.

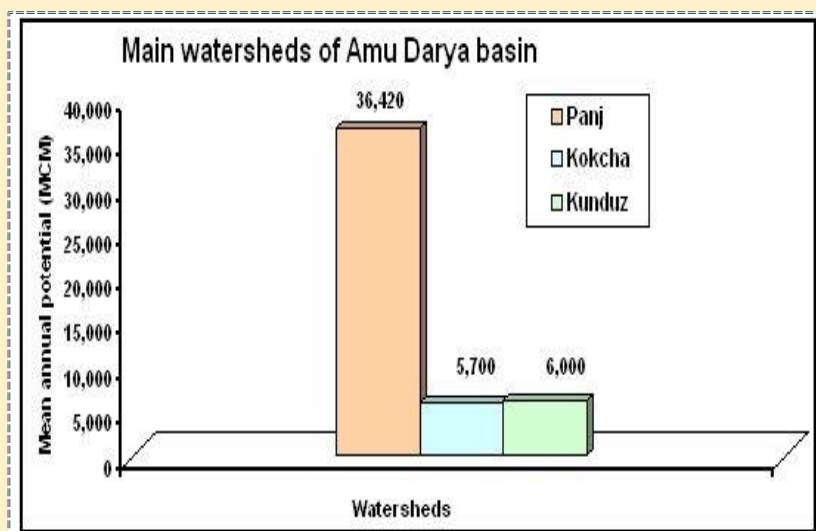

نڅېنه (دراوینګ) ۴.۶ د پروژې (کوش تپي لويي ويالي) سېمه او د غوښتل شوي سيمي لويه نڅېنه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

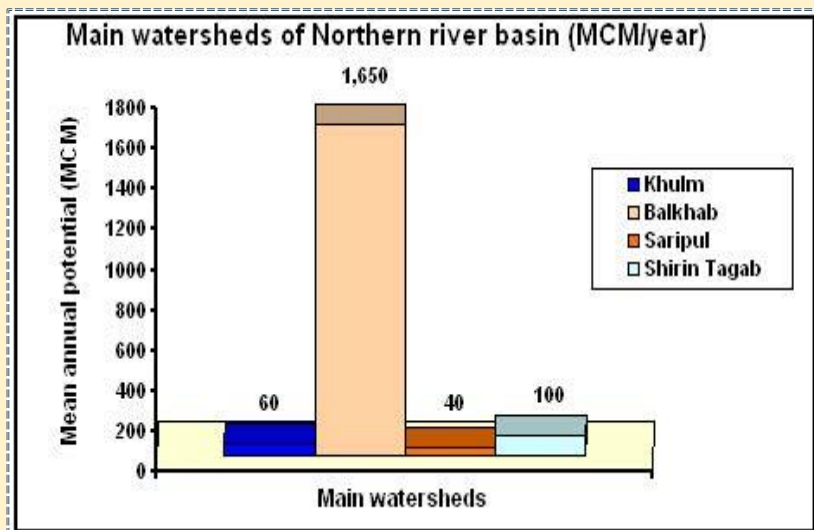

خبره ۶. ۳۵ د سويم په سټه د ټاټوبي پر مخ د بهېدلي اوبو لږ تر لږه کلنۍ کچه په مکعب بېليون مېټره.

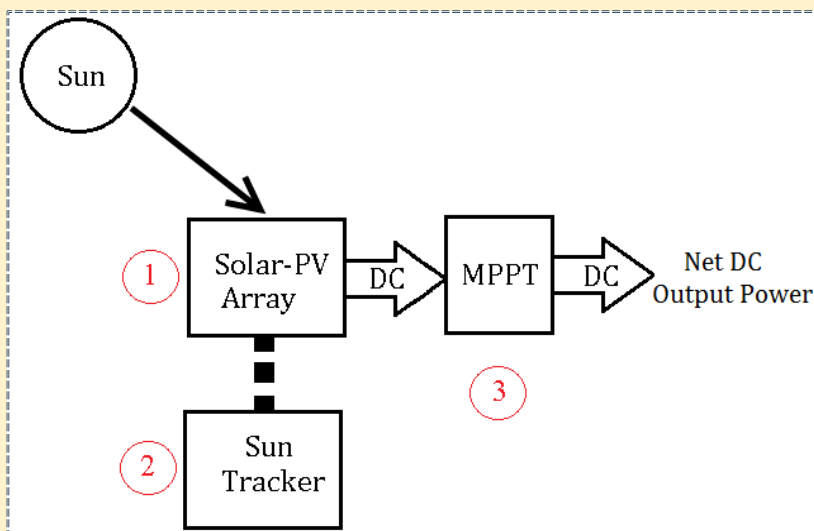

خبره ۶. ۳۶ د سويم په سټه د اموسين ټټي پر مخ د بهېدلي اوبو لږ تر لږه کلنۍ کچه په مکعب بېليون مېټره.

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

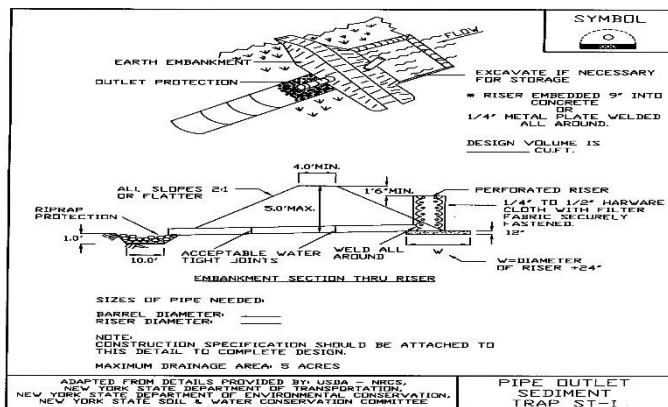

څېره ۶. ۳۸ د سویم په سټه د شمال سینيزي سيمي ټټي پر مخ د بهېدلي اوبو لږ تر لږه کلنۍ کچه ۱،۸۵۰ مکعب مېليون مېټره.

څېره ۶. ۳۸ د کين يا ليفټ ابو کولو کړوندو له پاره د لمريزي برېښنا څېره.

Figure 5A.16(1)
Pipe Outlet Sediment Trap: ST-I

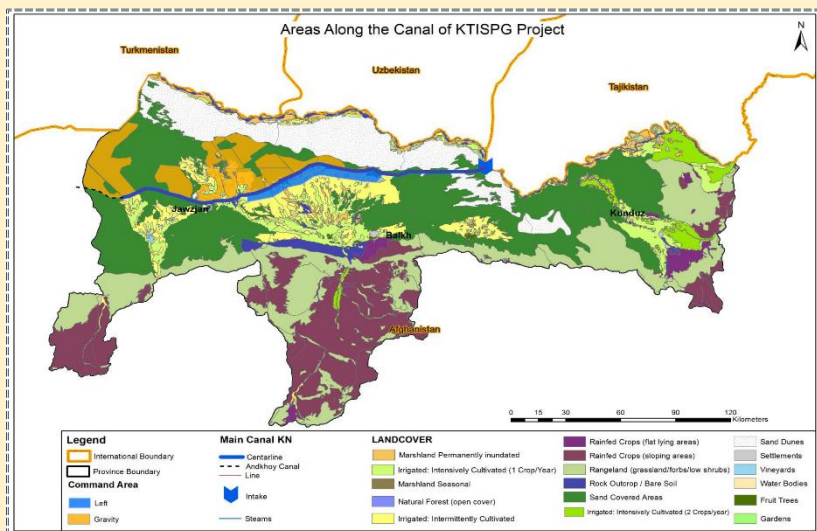

New York Standards and Specifications
for Erosion and Sediment Control

Page 5A.3M

August 2005

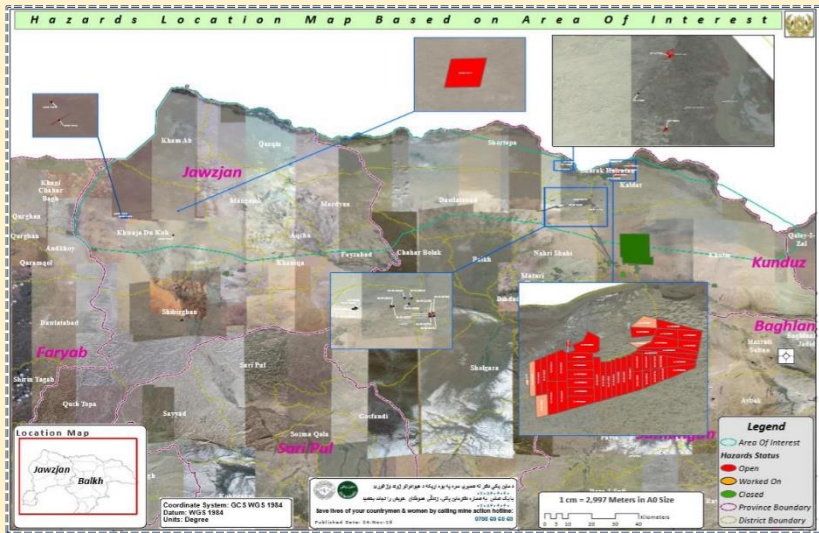
نڅېنه (ډراوینگ) ۸.۶ کنوبي، رسوبي مواد (د اوبو يا باد پواسطه)، څړه يا تل ته
کښيناستونکی موادو په پيپ باندې وېستلو نڅېنه.

انځور ۱۳۹.۶ د کوش تپي لويي ويالي پروژې په اوږدو د پرتو کړونو نڅېنه

۳۲۵ چوپری

د کوش تپي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۱۴۰.۶ خواجه دوکوه ولسوالۍ کې د ناچودي توکو (ماینونو) د وېرې
پاملرنې بشپړه نڅېشه.

ID	REF ID	Region	Province	District	Village	Record ID	Hazard Name	Hazard Area Sq	Status of hazard	Survey Agency	Depth	Aperture	Grating	Backlog	Hazard Type	Latitude	Longitude	Hazard Classification
1	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21084	9/3131	10511	Closed	AF			Clearing	Clearing	BP	37.20077	67.48087	Clos
2	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21085	9/3132	10510	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19943	67.47979	Clos
3	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21086	9/3133	10509	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19809	67.47871	Clos
4	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21087	9/3134	10508	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19675	67.47763	Clos
5	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21088	9/3135	10507	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19541	67.47655	Clos
6	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21089	9/3136	10506	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19407	67.47547	Clos
7	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21090	9/3137	10505	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19273	67.47439	Clos
8	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21091	9/3138	10504	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19139	67.47331	Clos
9	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21092	9/3139	10503	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.19005	67.47223	Clos
10	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21093	9/3140	10502	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18871	67.47115	Clos
11	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21094	9/3141	10501	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18737	67.47007	Clos
12	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21095	9/3142	10500	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18603	67.46899	Clos
13	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21096	9/3143	10499	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18469	67.46791	Clos
14	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21097	9/3144	10498	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18335	67.46683	Clos
15	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21098	9/3145	10497	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18201	67.46575	Clos
16	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21099	9/3146	10496	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.18067	67.46467	Clos
17	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21100	9/3147	10495	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17933	67.46359	Clos
18	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21101	9/3148	10494	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17799	67.46251	Clos
19	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21102	9/3149	10493	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17665	67.46143	Clos
20	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21103	9/3150	10492	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17531	67.46035	Clos
21	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21104	9/3151	10491	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17397	67.45927	Clos
22	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21105	9/3152	10490	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17263	67.45819	Clos
23	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21106	9/3153	10489	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.17129	67.45711	Clos
24	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21107	9/3154	10488	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16995	67.45603	Clos
25	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21108	9/3155	10487	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16861	67.45495	Clos
26	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21109	9/3156	10486	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16727	67.45387	Clos
27	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21110	9/3157	10485	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16593	67.45279	Clos
28	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21111	9/3158	10484	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16459	67.45171	Clos
29	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21112	9/3159	10483	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16325	67.45063	Clos
30	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21113	9/3160	10482	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16191	67.44955	Clos
31	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21114	9/3161	10481	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.16057	67.44847	Clos
32	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21115	9/3162	10480	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15923	67.44739	Clos
33	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21116	9/3163	10479	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15789	67.44631	Clos
34	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21117	9/3164	10478	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15655	67.44523	Clos
35	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21118	9/3165	10477	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15521	67.44415	Clos
36	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21119	9/3166	10476	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15387	67.44307	Clos
37	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21120	9/3167	10475	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15253	67.44199	Clos
38	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21121	9/3168	10474	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.15119	67.44091	Clos
39	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21122	9/3169	10473	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14985	67.43983	Clos
40	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21123	9/3170	10472	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14851	67.43875	Clos
41	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21124	9/3171	10471	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14717	67.43767	Clos
42	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21125	9/3172	10470	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14583	67.43659	Clos
43	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21126	9/3173	10469	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14449	67.43551	Clos
44	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21127	9/3174	10468	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14315	67.43443	Clos
45	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21128	9/3175	10467	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14181	67.43335	Clos
46	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21129	9/3176	10466	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.14047	67.43227	Clos
47	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21130	9/3177	10465	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.13913	67.43119	Clos
48	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21131	9/3178	10464	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.13779	67.43011	Clos
49	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21132	9/3179	10463	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.13645	67.42903	Clos
50	0	North	Balkh	Charah Marzhan	Marzhan	MP-NR-21133	9/3180	10462	Minuted	AF			Clearing	Clearing	BP	37.13511	67.42795	Clos

لښتليک ۲۰.۶ د کوش تپي ويالي په اوږدو د ماین څخه د خان ژ غورنۍ، ساتنې
او پاملرنې اووه ځایونو معلومات.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶. ۱۴۱ ځمکي ديگر نڅېنه او ځمکي د پوړونو په نښه شوي ځايونه. په
ټاکلو ۱۳۰ ځايونو کې د خاورو پوړونو کتلو له پاره ساه گانې کېنډل
شوي.

انځور ۶. ۱۴۲ په اکچي ولسولۍ کې ځمکي ديگر نڅېنه او ځمکي د پوړونو په
نښه شوي ځايونه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

انځور ۱۴۳.۶ هره يوه ساه يې لږ تر لږه ۲ مکعب مېټره خاوره اخستل شوې وه،
۱.۲۵ اوږدوالی، ۰.۸ پېړوالی او ۲ ژوروالی ووله سلو ۵۰٪ يې تر ۵
مېټره ژوروالی درلوده چې خاورې يې په لابراتور کې ازمويل شوې دي،
پيله يې د گڼتې او + ده.

انځور ۱۴۴.۶ په بلخ کې ځمکې ډيکړنځېنه

۳۲۸ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶. ۱۴۵ په دولت اباد ولسولۍ کې خمکي د يکړ نخښه او خمکي د پورونو
په نښه شوي خايونه.

انځور ۶. ۱۴۶ د لويي ويالي په اوږدو لوري د خاورې د ازموينې څاه بېلگې بڼه.
ليږد را ليږد غواگۍ په مرسته.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۶. ۱۴۷ د لويي ويالي په اوږدو لوري، خاورې د ازمويني څاه بېلگې بڼه.
ليږد را ليږد تپتپي يا موټرگاد په مرسته.

انځور ۶. ۱۴۸ د لويي ويالي په اوږدو لوري، خاورې د ازمويني څاه بېلگې بڼه.

۳۳۰ چوپری

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۶. ۱۴۹ ويالي څخه د شگو مخنيوي د کرکو او لښتو ديوالونو ټولواله.

انخور ۶. ۱۵۰ د شگو توپانونو د مخنيوي ټولواله.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

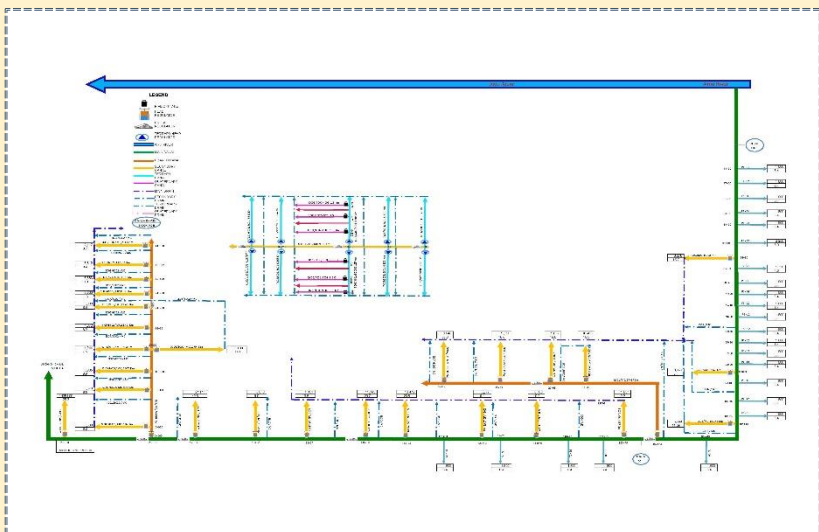

انځور ۶. ۱۵۱ کولو راډو سیند او د کرکيلي کروندو پېژند لېبل. له لار، پوري کروندې، لويه وياله، کروندې، پښت، خور، اومه سړک، بغل، کش، وتره، شاخ، اگل، ژي، لېښتي، پوله، بن، څرمه، کونج، پوري کروندې، کلي، پټي، دېره، بنگي او جونگره په گوته کوي. د وي يا ويکي له پامه وياله (کانال) هغه سر لوسي تخنيکي الي (پلان، نخښي يا CONTRIVANCE) ته وايي چې له يوه ټاکلي ځاي څخه بل ټاکلي ځاي ته په کي مایع شيان بهیروي. په اصطلاح کي د هر يوه پنځي او شلځي ډنډ، تتی، ویالی، بڼاخ، بېلي، لېښتي، وترې (چې پټي ته اوبه ترې خوشې کوي، د اوبو مخه په بوټو، چمانو ډب کوي د اوبو لوړوالی په لېښتي کې ډېرېږي او پټي ته اوبه اوري.)، پټي (پټ تي)، هډی (اډی)، اگل (د پټي ډننه د پولې تر څنګ لېښتي چې هرې اډې ته ترې د اوبو لار باسي)، څرمې (د اگل پای او پاینی اډې چې ورسته خړوبیږي)، کروندې (څوپتیه) د اوبو مرستې غوښتنې (د مرستې منبع، غوښتنې زېرمه، چاري، وسیلې RECURSE, CONTRIVANCE, EXPEDIENCE) ته ویاله وایي چې ټول نوموړي په مایعاتو پڼد وي. لکه د کوش تپي ویاله.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

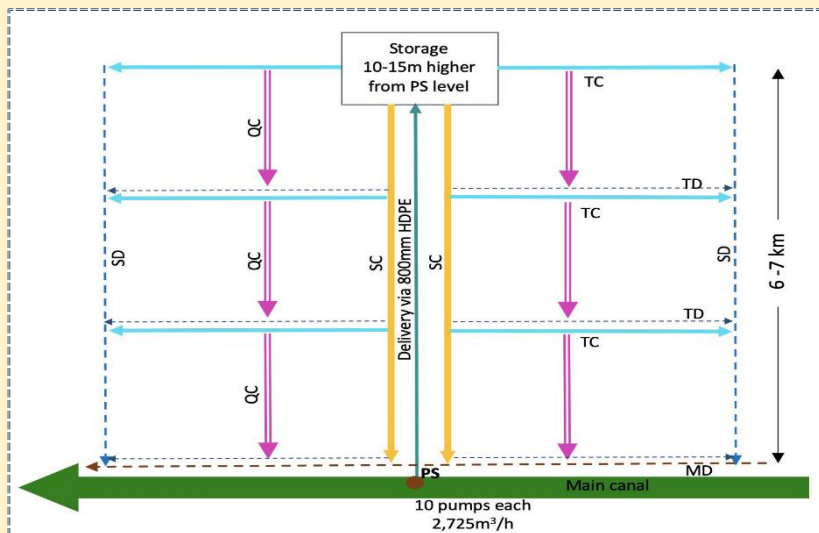

انځور ۱۵۲.۶ د يوې نوې کرونده پېژند چې کروندهگر د خپل کوبښن له پاره بوړ
وي.

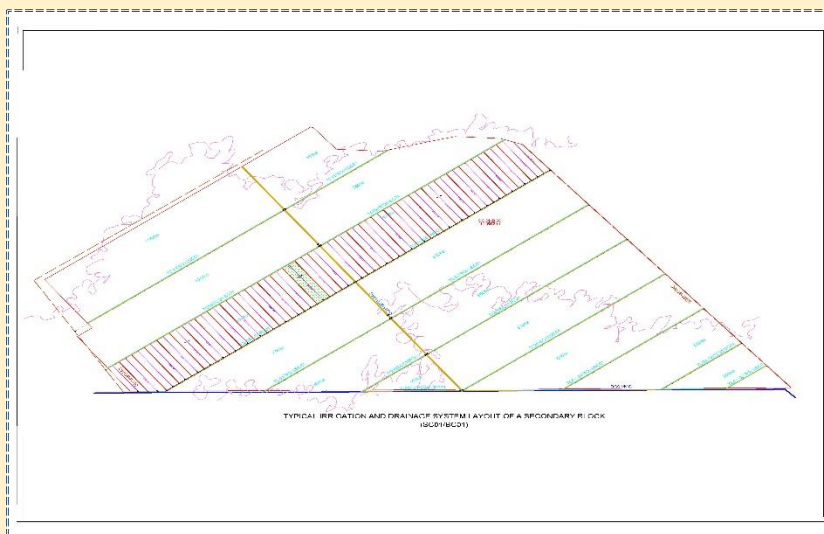

نڅېبه (دراوینگ) ۹.۶ د کوش تپي لويي ويالي پروژې د بشپړې اوبو خړوبولو
(سکلیټ، شیمه) ټولواله.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

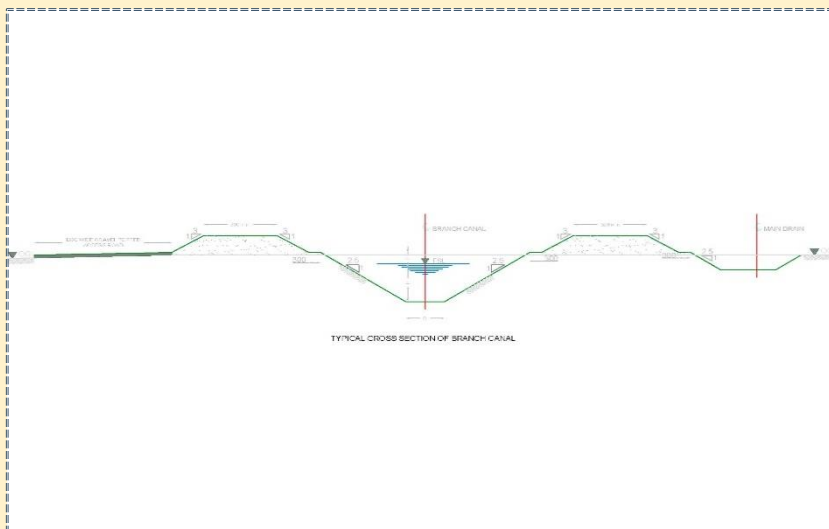

نڅېنه (ډراوینګ) ۱۰.۶ کوش تپي لويي ويالي ټنډر يا تني لوري غشي په زرغون رنگ، په کين خړوبولو لمري اډې او زېرمې لوري غشي په تت اسماني رنگ، کوشنې ويالي نڅېنه لوري په ژېړ رنگ، ويالي غشي په بانجاني رنگ، شاخ غشي په بانجاني رنگ، بنسټېزه خړوبونکي ويالي غشي رنگ په قهوه يي، خړوبونکي کوشنې ويالي غشي په ژېړ رنگ روښانه شوي، د کرکېلي کروندو د پتي يو خړوبولو او اوبو وېستلو کين يا ليف اېرېگيشن ټولولې بني نڅېنه.

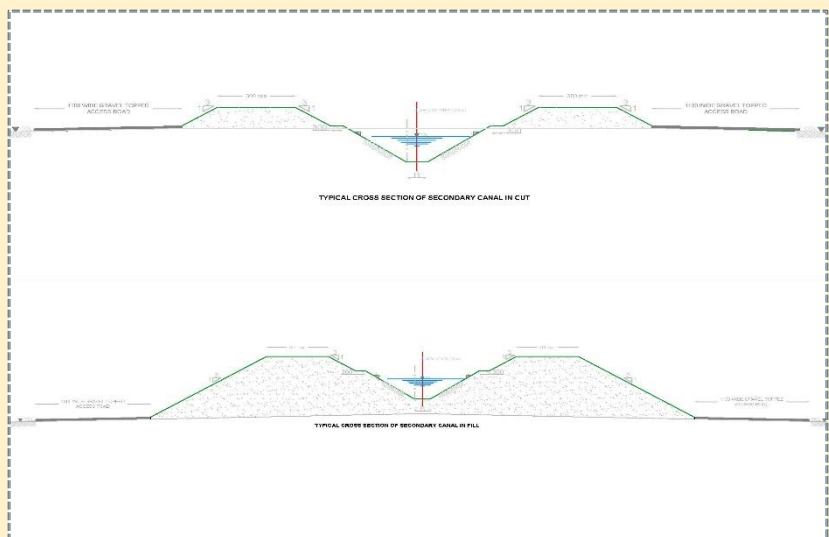

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

نڅېنه (دراوینگ) ۱۱.۶ کوش تپي لويي ويالي پروژې د کرکېلي کروندو د پټۍ يو
خړوبولو او اوبو وېستلو ټولولې بڼې نڅېنه.

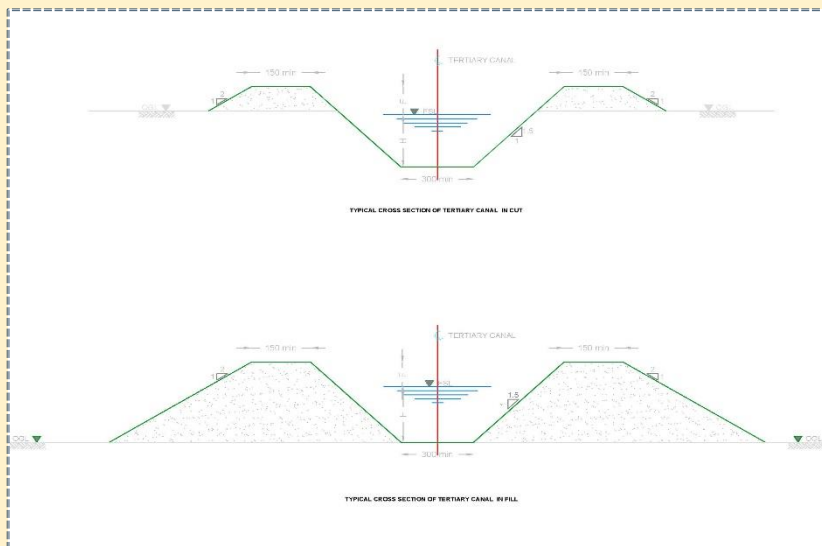

نڅېنه (دراوینگ) ۱۲.۶ د ويالي د ټوټې نڅېنه.

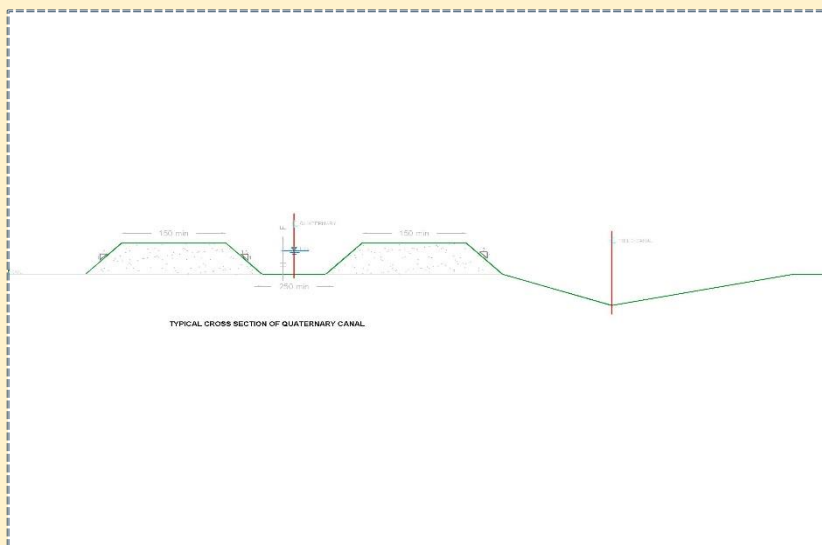

نڅېنه (دراوینگ) ۱۳.۶ د کېندنې کوشنۍ ويالي د ټوټې نڅېنه او د ډککړي
کوشنۍ ويالي د ټوټې نڅېنه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

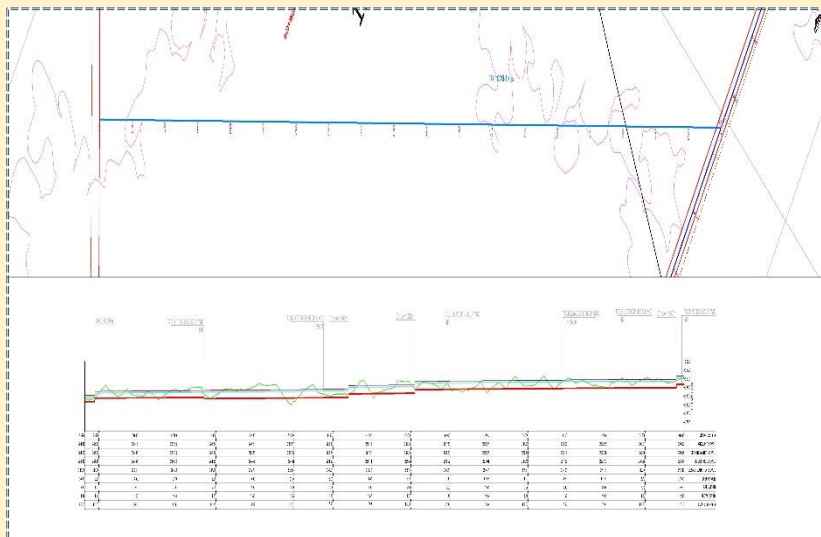

نخبه (دراوینگ) ۱۴.۶ د کبندني بناخ د توتي نخبه او د ډککري بناخ د توتي نخبه.

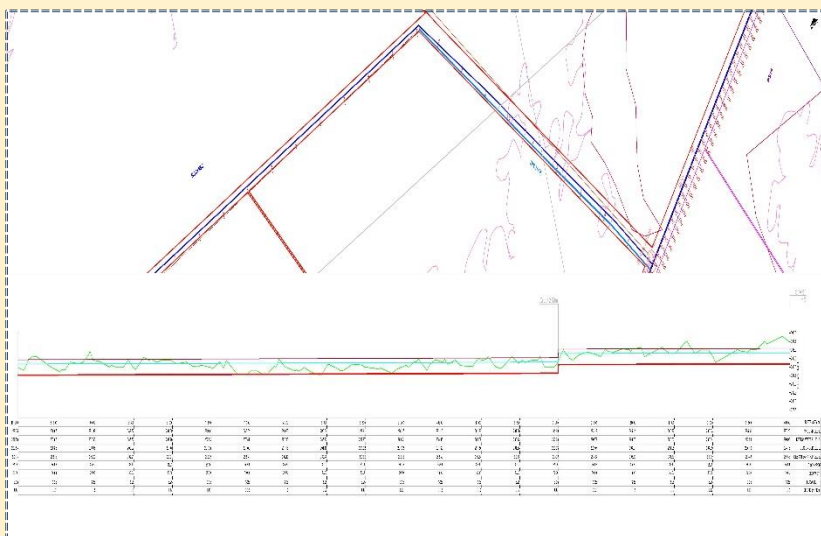

نخبه (دراوینگ) ۱۵.۶ د لېنتي يا د پتي يو د خړوب لېنتي يو د توتي نخبه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

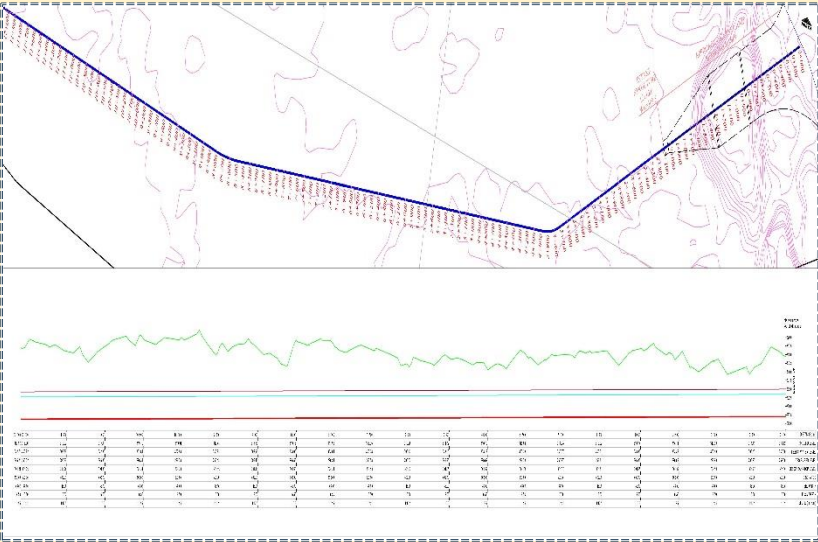
نڅېنه (دراوینګ) ۱۶.۶ د کوشنی ویالي پر لېکه شوی لوری او د نیم مخ نڅېنه
(د یوه اړخ نڅېنه ایستل، پروفایل یا د پېژندنې څېره).

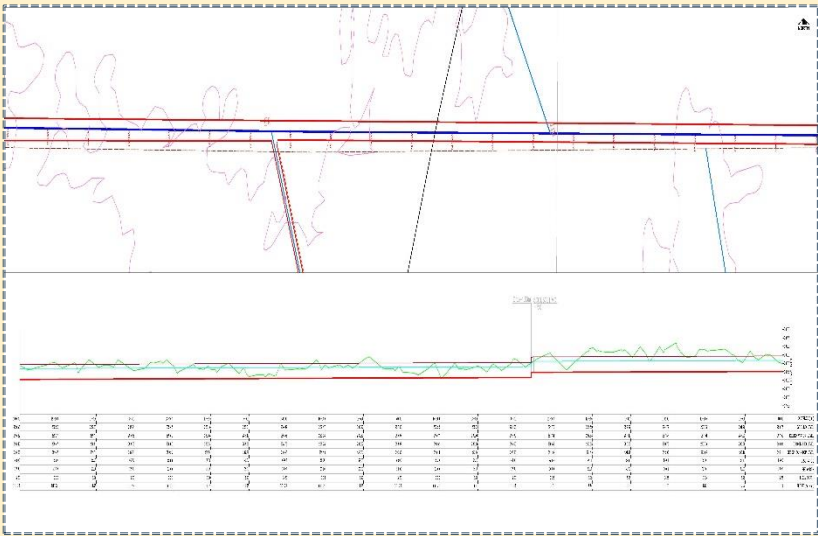
نڅېنه (دراوینګ) ۱۴.۶ د لويي ویالي د لومړي پل پر لېکه شوی لوری، ویالي،
بناخ او کوشنی ویالي پر لېکه کولو پلان او د نیم مخ نڅېنه (د یوه اړخ
نڅېنه ایستل، پروفایل یا د پېژندنې څېره).

۳۳۷ چوپړی

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړني.

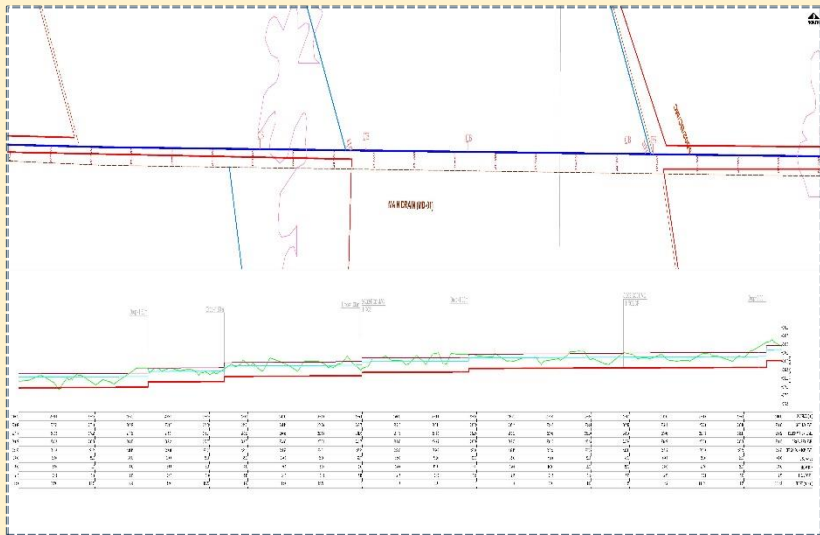

نڅېنه (ډراوینګ) ۱۸.۶ د لويي ويالي د لومړي پل پر لېکه شوی لوری، د لويي ويالي بوتلي کېدل يا کوشني کېدلو نڅېنه او د نيم مخ نڅېنه.

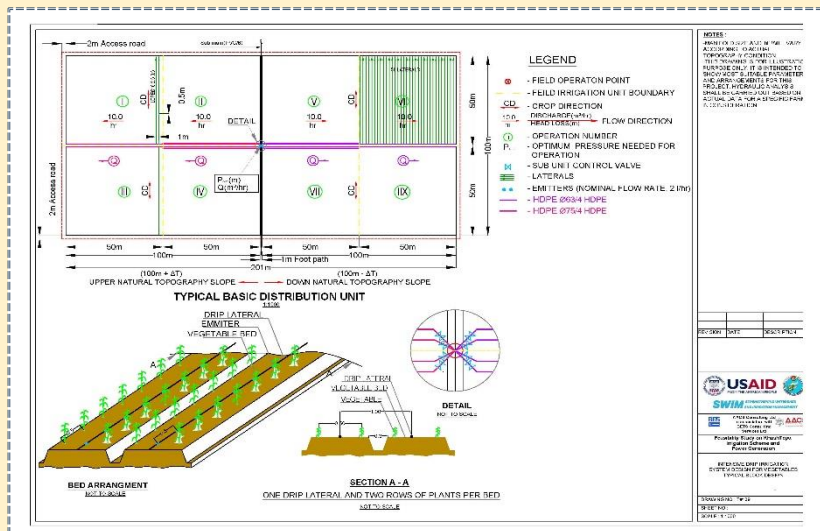

نڅېنه (ډراوینګ) ۱۹.۶ د لويي ويالي څخه د کوشني ويالي ښاخ، ښاخ توتي او د نيم مخ نڅېنه (د يوه اړخ نڅېنه ایستل يا د پېژندنې څېره).

د کوش تپي ویالي جوړولو په وړاندې د اوزبیکستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

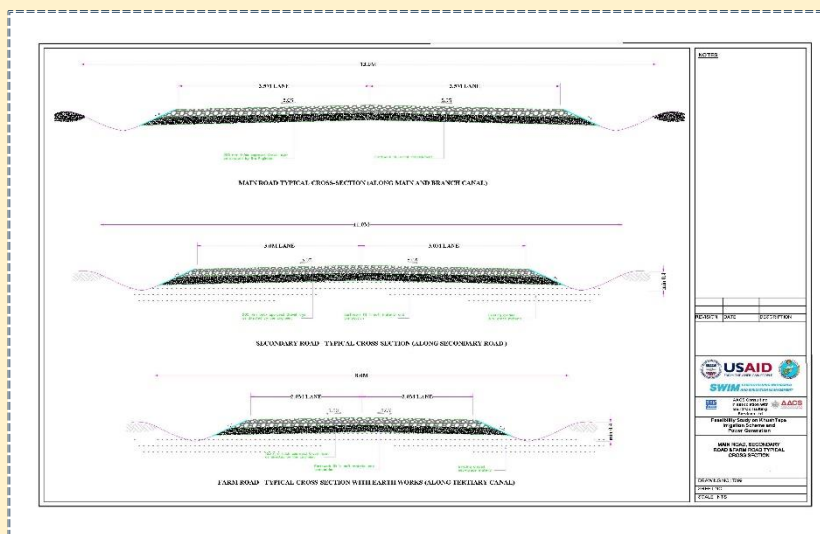
نڅېنه (دراوینګ) ۶. ۲۰ د لویي ویالي څخه د ویالي بناڅ، د بناڅ توتي او د نیم مخ نڅېنه (د یوه اړخ نڅېنه ایستل یا د پېژندنې څېره).

نڅېنه (دراوینګ) ۶. ۲۱ د کوش تپي ویالي د کروندو د یوه لښتي او دوی پټي یو غولي نڅېنې برخه

۳۳۹ چوپړی

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

نڅېنه (دراوېنگ) ۲۲.۶ د کوش ټپي لويي ويالي د سړکونو پر لنډو پړي شوي
توتي.

انځور ۱۵۳.۶ ټاټوبي د سترو بنسټيز پروژو تخنیکي پنځي رېنت پرېکړو دولس
کسيزه مېز.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۷. د انځورونو، څېرو، نڅېنو او لېښتيلیکو (جدولونو) لېست:

- انځور ۱. ۴. واخان، بدخشان افغانستان ۱۵
- انځور ۲. ۴. هېندوکوش، بدخشان، افغانستان ۱۶
- انځور ۳. ۴. هېندوکوش غرونه يا هوماليا غرونو لړۍ، بغلان، افغانستان ۱۷
- انځور ۴. ۴. د اکسوس يا جيهون يا امو سين انځور، چې د روسيې ځواکونو له لوري امو سين ته غورځول شوی ټانگ دی، اوس د بلخ ولايت، حيرتان ښار، د حرتانو پله سره د امو سين پر ژۍ کې پروت دی چې د يوه لوی ځواک پاتېشوني څرگندونه کوي ۲۲
- انځور ۵. ۴. د پنځ سين پر سر د خان اباد پول، خان اباد ولسوالۍ، کوندوز، افغانستان ۲۲
- انځور ۶. ۴. د انجمن څلېر، نورستان، پنجشير، بدخشان يوه ځای کېدو ژۍ کې، د هېماليا غرونو لړۍ هندوکوش غرونه، افغانستان ۳۱
- انځور ۷. ۴. د کوش تپي لويي ويالي د سروني (اينتيک، ويير يا د پيل ټکي سېمه)، کالداري ولسوالۍ، بلخ ولايت، افغانستان ۴۰
- انځور ۸. ۴. د کوش تپي لويي ويالي د کېندنې د پېر شيبې، کالداري ولسوالۍ، بلخ ولايت، افغانستان ۴۰
- انځور ۹. ۴. د لور پنج سيند، پامير، بدخشان ولايت، افغانستان ۴۱
- انځور ۱۰. ۴. د لور پنج سيند، پامير، بدخشان ولايت، افغانستان ۴۱
- انځور ۱۱. ۴. ۴. واخان خغاستی (کوریدور) کې د افغان کېرغېز تېر کېردی، د لور پنج سيند تر څېرمه، پامير، بدخشان ولايت، افغانستان ... ۴۲
- انځور ۱۲. ۴. ۴. د کوز پنج سيند، خيخک، بدخشان ولايت، افغانستان ۴۲
- انځور ۱۳. ۴. ۴. د لور امو سيند، کلداره ولسوالۍ، بلخ ولايت، افغانستان ۴۳
- انځور ۱۴. ۴. ۴. د لړ يا کوز امو سيند، اورال سمندرګی، کېرغېزېستان ۴۳
- انځور ۱۵. ۴. د کوز امو سيند، د اوزبېکېستان په مونيقي کې د اورال سمندرګي د کب نيولو پخوانۍ بيري زنگ وهونکي ګولۍ په شګو کې پرته دي ۴۴
- انځور ۱۶. ۵. افغان کان کيندونکی مراد علي د بغلان ولايت د قره زغان کلي ته څېرمه په يوه غره کې ګرځي، افغانستان ۶۸

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- انځور ۱۷.۵ افغان شپه میری (پولیس)، سرو زرو کان ساتنه کوي، د قره
زغان کلی، هېمالیا غرونه، بغلان ولایت، افغانستان. ۶۸
- انځور ۱۸.۵ د افغان زرو کان اېستونکي، سرو زرو کان د زرو ډبرې اوباسي،
د قره زغان کلی، هېمالیا غرونه، بغلان ولایت، افغانستان. ۶۹
- انځور ۱۹.۵ د افغان زرو کان اېستونکي خټک او پانه په لاس له غره څخه د
سرو زرو کوشنې ډبرې پرځي کوي. ۶۹
- انځور ۲۰.۵ د افغان زرو کان اېستونکي غلبلل چان څخه درنې ډبرې سره
زر، بېلچې باندې د هېندوکوش (هېمالیا) د سرو زرو کان څخه
د سرو زرو کوشنې ډبرې اوباسي او زېرمې ته يې وړي. ۷۰
- انځور ۲۱.۵ د قره زغان کلی، بغلان ولایت، د افغانستان هېمالیا غرونو اوومه
سره زر پلور ته چمتو دي. ۷۰
- انځور ۲۲.۵ د اورال سمندرګي تتي (باسين) او مرستيالانو (کلنگ ورکونکي،
باج، تابع) سردريا تتي سيمه سپينچکي او امو سين تتي سيمه
ژېړچکي رنگ سره. ۷۱
- انځور ۲۳.۵ سر سين (دريا) او امو سيند د کوز برخي اوبو غورځيدونکي
سمندرګي د لويديځي غاړې انځور (د اورال سمندرګي
لويديځي غاړه). ۷۲
- انځور ۲۴.۵ د ټاټوبي شېرغان ولایت، کرګين ولسوالۍ کې د امو سيند د ژۍ
انځور چې د سيمي اوبو وړې برخه په گوته کوي. ۷۴
- انځور ۲۵.۵ ازبېکېستان په اور غينچ کې د امو سين له پاسه د پله انځور. ۷۵
- انځور ۲۶.۵ د امو سين تتي، مرستيالانو (کلنگ ورکونکي، باج، تابع) سينو
سره چې د راغون بند، ناوړک بند او تويمويان اوبو نغبتی
څېره په ډاګه کوي. ۷۶
- انځور ۲۷.۵ کوز امو سيند د ازبېکېستان ستر بند ځای، اړوند بندونونو
نومونه او ځای پر ځای شوي تتي تويموين د اوبو نغبتی)
تويموين هايډروکامپلکس يا (THC) ۷۷
- انځور ۲۸.۵ پخواني افغانستان د سيندونو ټولوالي نخښه (نقشه، مپ) چې
د سر سين، امو سين او اباسين (اندوز سين) سيمه بين
النهرين (د سينو په منځ کې يا خوراسان) له ايسکي کول،
اورال او اپند سمندر پورې روښانه کوي. ۸۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- انځور ۲۹.۵ امو (جيهون، اکسيوس) سين د تتی انځور، د ټاټوبو له ځينو
سيندونو په ژېر شوي سيمې کې په تورو کرښو سره ښودل
شوي دي. ۸۲
- انځور ۳۰.۵ پامير سين د ژی انځور، پامير ولسوالۍ، بدخشان، افغانستان. ... ۸۳
- انځور ۳۱.۵ پنج سين بدخشان ولايت د تاجيکېستان او افغانستان پوله. ۸۳
- انځور ۳۲.۵ واخان ځغاستی، کوز واخان سين انځور، بدخشان، افغانستان. ... ۸۴
- انځور ۳۳.۵ امو د مرستيال سين د تتی انځور، چې له وارو ډک غرونه د
نوموړي سين د پنډولو څرگندونه کوي. ۸۴
- انځور ۳۴.۵ ټاټوبي نخښه چې له سلو ۸۰٪ سينو اوبو د ليرد سېمې په ټوله
کې څرگندوي. پامير د څوکې سين چې ۵۰ کيلو مېتره په پامير
کې بهيوري او بيا تاجيکېستان ته دننه کيږي د اوکسو سين يا
سپينې اوبو سين چې مرغاب او برتينگ سين ترې بوږيږي او
کوز پنج امو ته غور خيږي نه دي ښودل شوي. ۸۵
- انځور ۳۵.۵ د پخواني افغانستان يوې برخې يا د اوسني تاجيکېستان د
سيندونو نخښه چې د امو سين مرستيالانو په ډاکه کوي. ۸۵
- انځور ۳۶.۵ د پخواني افغانستان يوې برخې يا اوسني تاجيکېستان د
سيندونو او ورېښت مېچې نخښه. ۸۶
- انځور ۳۷.۵ د پخواني افغانستان د ځينو برخو يا اوسني تاجيکېستان،
اوزبېکېستان سمرکند او د کبرغېزېستان او کزاکېستان د
سيندونو نخښه. ۸۶
- انځور ۳۸.۵ پخواني افغانستان يوې برخې يا د تورکمنېستان د سينو ټولوالي
انځور، چې پېنځه يې له افغانستان او يوه يې له اوزبېکېستان
څخه پندېږي. ۸۷
- انځور ۳۹.۵ د کبرغېزېستان او کزاکېستان د سيندونو نخښه. ۸۷
- انځور ۴۰.۵ د پخواني افغانستان د ځينو برخو يا اوسني اوزبېکېستان سمرکند
او د کبرغېزېستان او کزاکېستان د سيندونو نخښه. ۸۸
- انځور ۴۱.۵ د پخواني افغانستان د ځينو برخو يا اوسني اوزبېکېستان سمرکند
د سيندونو ټولوالي نخښه. ۸۸
- انځور ۴۲.۵ د افغانستان، تاجيکېستان، اوزبېکېستان، کبرغېزېستان او
کزاکېستان د سيندونو نخښه چې د اورال سمندرګي پندوي. ۸۹

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- انځور ۴۳.۵ پخواني افغانستان يوې برخې د سينو ټولواله، د اباسين سين
مرستيالان انځور چې په اوږنگه بانجاني کرښو سره ښودل
شوي دي. ۸۹
- انځور ۴۴.۵ د مرکزي اسيا هېوادونو ټولواله، چې په راتلونکي کې د غوره
پرمختګ، يوه والي د پندوسکي د وګړو سوکالۍ، بډايښ،
ودنې، رمتيا، بشري زېرمو زېرمه ده. ۹۰
- انځور ۴۵.۵ هريرود - مرغاب د سيندونو ټولواله چې ۱۳ سينونه لري،
تورکمنېستان او ايران ته لوړېږي او البته په کروندو کې
وچيږي، چې ستر ښاخونه يې دا دي: د مرغاب سيند ۱۳۵۰
مکعب مېليون مېتر؛ کاشان، کوشاخ وړود سينونه ۱۱۰
مکعب مېليون مېتر؛ هريرود سيند ۱۶۰۰ مکعب مېليون مېتر
چې ټول ټال په منځنۍ کچه ۳۰۶۰ مکعب مېليون مېتر اوبه
ليږدوي. ۹۰
- انځور ۴۶.۵ هريرود سيند انځور مرکزي، اسيا، لوديځ افغانستان. ۹۱
- انځور ۴۷.۵ هېلمند سيندونو ټولواله چې ۱۱ سينونه لري، ايران ته لويږي... ۹۱
- انځور ۴۸.۵ هېلمند سين د تتي انځور، د سيندونو له اوږنگه کرښو سره،
چې اوبو د مېچه کولو سېمو سره چې اوبو کچه په سويل د
ټاټوبي کې څرګندوي. ۹۲
- انځور ۴۹.۵ هېلمند د کجکي ډنډ د يوې څنډې انځور، کجکي ولسوالۍ،
هېلمند، افغانستان. ۹۳
- انځور ۵۰.۵ هېلمند سين ناوې ولسوالۍ کې د يوه شړل شوي امريکايي
انځور. ۹۳
- انځور ۵۱.۵ ارغنداب سين انځور، چې سري اوبه د هېلمند سيند ته ليرېږي... ۹۴
- انځور ۵۲.۵ هېلمند سين د تتي انځور، د سيندونو له کرښو سره، چې اوبو د
ليږد سېمو په منځ او سويل د ټاټوبي او ايران ګاونډي هېواد
سره څرګندوي. ۹۴
- انځور ۵۳.۵ اوروزگان سيند، ترينکوټ ولسوالۍ، اوروزگان، افغانستان. ۹۵
- انځور ۵۴.۵ ترانک سين، د هېلمند سين مرستيال، قلات، زابل ولايت،
افغانستان. ۹۵
- انځور ۵۵.۵ ترانک سين، د هېلمند سين مرستيال، پنجوايي ولسوالۍ، کندهار
ولايت، افغانستان. ۹۶

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۵۶.۵ پلازميني (کابل) د سيندونو ټولواله چې ۱۹ سينونه لري، تر
ټولو اوږد سين دی چې د هند سمندر ته لويږي. ۹۶

انځور ۵۷.۵ کونړ سيند، په منځنۍ کچه لږ تر لږه په کال کې کونړ ۱۵۲۵۰
مکعب مېليون مېتر اوبه د کابل سيند ته غورځوي، کور کونړ
ولسوالۍ، کونړ. ۹۷

انځور ۵۸.۵ پلازميني (کابل) سين تټی، نغلو سر، سروبي ولسوالۍ، کابل
افغانستان. ۹۸

انځور ۵۹.۵ پلازميني (کابل) سين، عبدالرحيمزي سيمه، سرخکانو پله سره
د مازديکري انځور، قرغه يي ولسوالۍ، لغمان، افغانستان. ۹۸

انځور ۶۰.۵ د الېنکار سين له دوي سيندونو څخه پنديزي چې يوه يي رامکيل
او کوليم سينونه دي. ۹۹

انځور ۶۱.۵ د الېشنگ سين، تيرگريو سيمه، تيرگريو پله سره د مازديکري
انځور، مهترلام ولسوالۍ، لغمان، افغانستان. ۱۰۰

انځور ۶۲.۵ د لغمان سيند چې د الېنکار او الېشنگ سيندونو له يوه ځای کېدو
څخه جوړېږي. عزيز خان کڅ، معروفخيلو کلي سره درنټي بند
سرته د کابل سين سره يوه ځای کېږي چې د ايندوس سين تټي
يې څښي. ۱۰۱

انځور ۶۳.۵ وازه خوا، پکتیکا، د گومل سين پنډولو يوه له واورو ډکه سېمه
چې ۱۰۱

انځور ۶۴.۵ ټاټوبي د سروبو (يخچالونو) او د سيندونو لويېکچي ټولواله. ۱۰۲

انځور ۶۵.۵ ټاټوبي د سروبو (يخچالونو) او د سيندونو لويېکچي ټولواله. ۱۰۴

انځور ۶۶.۵ د تگريس ايوپورټس تټي سټېليکي ۲۰۴۰ زيږدي کال له پاره
په سناريو (د فلم کيسه) د اېورسولو پروژه کې بدلون راغی. ۱۰۷

انځور ۶۷.۵ ايران هېواد د اوبو انډېبننو د سټي ليکه. ۱۰۷

انځور ۶۸.۵ د ټاټوبي جيو مورفولوژي (ځمکې پېژندلو نېټه ۱۹۸۴ زيږدي).
۱۰۸

انځور ۶۹.۵ ټاټوبي ځمککجونو له پامه په پرتو (۳۰ - ۳۸) او ودرېدو (۶۰ -
۷۸) درجو کې ځای پر ځای شوي نڅښه. بل لوري ته له دې
اوبو پېژندلو يا هايډرولوژي نڅښې څخه د ډاکار موسسه هم
گټه اخلي. ۱۰۹

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- انخور ۵. ۴۰ ټاټوبي د خمکو پېژندلو يا جیولوژي نخبه. ۱۰۹
- انخور ۵. ۴۱ ټاټوبي د سینونو توبولو (بهول، خڅول، خپرول، خورول،
شېنډل، اچول، غورځول. لکه ورگ او پوستکي) نخبه. ۱۱۰
- انخور ۵. ۴۲ ټاټوبي د سینیزو سیمو (سیندیزو حوزو) نخبه چې د ځینو سینو
له پیله تر پایه خودل شوي دي، پرته له ځینو څخه لکه د پامیر
اکسو سین (سپینو اوبو سین چې ۵۰ کيلومتره د پامیر په
څوکه، څوکه کې بهیږي او بیا تاجیکستان ته ننوځي نه دی
خودال شوی او داسې نور). ۱۱۰
- انخور ۵. ۴۳ ټاټوبي د اوبو مېچي ټولوالي جال او د سینو تنو نخبه، د انرژي
او اوبو وزارت بیرني اوبو خړوبولو بیارغوني پروژو کار
ځای روښانه وي. ۱۱۱
- انخور ۵. ۴۴ ټاټوبي د سینیزو سیمو (سیندیزو حوزو) نخبه چې د شپږو
سینیزو سیمو څرگندونه کوي، ۱. د اموسین تنو سینیزه
سیمه؛ ۲. شمال د تنو سینیزه سیمه؛ ۳. کابل (اېندوس) تنو
سینیزه سیمه؛ ۴. هرپرود او مرغاب تنو سینیزه سیمه؛ ۵.
هېلمند تنو سینیزه سیمه او ۶. سويي خړوب شوي سیمه. ۱۱۱
- انخور ۵. ۴۵ هندوکش د غرونو لړۍ واورین غرونو انخور چې اموسین له
اوبو پندوي. ۱۱۲
- انخور ۵. ۴۶ هندوکش د غرونو لړۍ واورین غرونو انخور چې اموسین له
اوبو پندوي. ۱۱۲
- انخور ۵. ۴۷ ټاټوبي د سړوبو (یخچالونو) او د هندو کوش غرونو لویېکچي
ټولواله. ۱۱۳
- انخور ۵. ۴۸ د پامیر غرونو سړوبي چې د ټاټوبي ځوان تېرو څوکو لرونکي
واورین غرونه دي، په واخان خغاسته کې، پامیر ولسوالۍ،
بدخشان افغانستان. ۱۱۳
- انخور ۵. ۴۹ ټاټوبي د سړوبو (یخچالونو) یا د هندوکوش دویمې لړۍ انخور.
..... ۱۱۴
- انخور ۵. ۸۰ پامیان هزاره جاتو واورین غرونو انخور چې اموسین ته اوبه
لېږي. ۱۱۴
- انخور ۵. ۸۱ ټاټوبي د سړوبو (یخچالونو) واخان غرونو لویېکچي ټولواله. ۱۱۵

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- انخور ۵. ۸۲ هندوکوش غرونو واورين له واوريزونو (د واورې توپان) څخه
ورسته انخور، سالنگونه، بغلان ولايت، افغانستان ۱۱۵
- انخور ۵. ۸۳ تاتوبي بدخشان ولايت، پامير ولسوالۍ، واخان ځغاستي په
واورو کې د کرغېز تبر کيږدی انخور. ۱۱۶
- انخور ۵. ۸۴ واخان ځغاستي په واوره کې د کرغېز تبر غويانو انخور چې په
سور ژمي کې د ورځې ۱۲ بجې تودې هوا له پاره پيتاوي ته
له کيږدی د باندي ودرولي دي. ۱۱۶
- انخور ۵. ۸۵ واخان ځغاستي کې خوان واورين غرونه (هغه غرونه چې ډېرې
تېرې څوکې لري) مالچر انخور چې د کبرغېز تبر څارويو کلي
په کې څرېزي. ۱۱۷
- انخور ۵. ۸۶ امو سيندزي سيمي کې خانگري ښډې چې واورين غرونه په
څوکو کې پنځې ځای پر ځای دي له خانگري ښکلا سره
چارپېريال هوا ويجه اوبښتی ساتي. ۱۱۷
- انخور ۵. ۸۷ امو سين د ژۍ دلتا انخور. (هغه څره چې د سيل په اثر سين په
شا او خوا کې ډېپ شوې وي يا د امو، جيهون يا اکسوس سيند
دلتا) ۱۱۸
- انخور ۵. ۸۸ امو سين پانورامیک (پانوراما) انخور. ۱۱۸
- انخور ۵. ۸۹ د اکسو سين (يا د سپينو اوبو سين (AKSU OR BARTANG)
انخور. چې ۵۰ کيلو مېتره په بر واخان کې بهيږي، د
تاجیکېستان له پولې اوږې تاشقرغان ته ۴۷۸ کيلو مېتر په
کې مزل وهي او ټول اوږد والی يې ۵۲۸ کيلو مېتره دی لږ پنچ
سره گډيږي؛ واکر شيت سيمه يې ۲۴،۷۰۰ مربع کيلو مېتره د
اوبو بهېدنې کچه يې ۱۲۸ درېکلي مېتر پر ثانيې دی، کلنۍ
کچه يې ۴۰۳۹ بېليون درېکلي مېتر پر کال کيږي. ۱۱۹
- انخور ۵. ۹۰ د وخت (يا وختي اوبو سين VAKHSH) چې په تاجیکېستان
کې ۱۱۹
- انخور ۵. ۹۱ کوفارنيهان د اوبو بهېدنې کچه يې ۱۵۸ درېکلي مېتر پر ثانيې
دی، چې کلنۍ کچه يې ۴۰۹۸۵ بېليون درېکلي مېتر پر کال
کيږي. ۱۲۰
- انخور ۵. ۹۲ پنچ سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۱۰۰۰ درېکلي مېتر پر ثانيې
دی، چې کلنۍ کچه يې ۳۱.۵۵۶ بېليون درېکلي مېتر پر کال
کيږي. ۱۲۰

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۹۳.۵ امو سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۱۴۰۰ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۴۴.۱۷۹ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۱

انځور ۹۴.۵ کابل سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۷۵۶ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۲۳.۸۵ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۱

انځور ۹۵.۵ اليشنگ سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۳۸ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۱.۱۹۹ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۲

انځور ۹۶.۵ الېنگار سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۷۷.۶۶۲ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۲.۴۵۰ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۲

انځور ۹۷.۵ کونړ سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۳۶۷ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۱۱.۵۸۱ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۳

انځور ۹۸.۵ هېلمند سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۷۸ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۲.۴۶۱ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۳

انځور ۹۹.۵ هرې سين د اوبو بهېدنې کچه يې ۳۰ درېنگلي مېټر پر ثانيي دی، چې کلنۍ کچه يې ۰.۹۴۶ بېليون درېنگلي مېټر پر کال کيږي. ۱۲۴

انځور ۱۰۰.۶ د کوش ټپي لويي ويالي ماسټر پلان (۱، ۲، ۳ پل) د کوش ټپي لويي ويالي کوش ټپي خړوبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار پروژې غوښتل شوې سيمه، د لويي ويالي درې پلونو (فازونو، پړاونو) او کروندو گني نومونه او کچو څرگندولو نڅېښه انځور. ۱۳۳

انځور ۱۰۱.۶ د سويي خړوب شوې سيمي د خړوبولو پيلني پلان يوې برخې بشپړ انځور. ۱۳۳

انځور ۱۰۲.۶ د سويي خړوب شوې سيمي د خړوبولو پيلني پلان يوې برخې (چې د کوش ټپي لويي ويالي په نوم دی.) بشپړه انځور. ۱۳۴

انځور ۱۰۳.۶ د سويي خړوب شوې سيمي د خړوبولو پيلني پلان يوې برخې (چې د کوش ټپي لويي ويالي په نوم دی. د کروندو گني؛ په

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- خپل خاني غځولو د اوبو (په خپل سلوپ) او د کين (ليفټ
ايريگشن) خړوبولو له لارې بشپړه انځور. ۱۳۴
- انځور ۱۰۴.۶ د نوي سيمي مورگه (خاکه: طرح: په ليکو يا کرښو کې ايسار
شوي يا احاطه شوي، څنډه، غاړه (لکه د سيند)، کانتور
نڅښه. ۱۳۵
- انځور ۱۰۵.۶ کوش تپي لويي ويالي نوي پر ليکه نڅښه. ۱۳۵
- انځور ۱۰۶.۶ ټاټوبي د سويي خړوب شوي سيمي د خړوبولو پيلني پلان
اندځوی برخي انځور (کوش تپي خړوبولو ټولوالي او برېښنا
پيداوار غوښتل شوي سيمه). ۱۳۶
- انځور ۱۰۷.۶ کوش تپي خړوبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار پروژې غوښتل
شوي سيمه، د لويي ويالي درې پلونو (فازونو، پړاونو) او
کړوندو گني نومونه او کچو څرگندولو نڅښي انځور. ۱۳۶
- انځور ۱۰۸.۶ ټاټوبي د سويي خړوب شوي سيمي د خړوبولو کلي او د ويالي
پر ليکه کول او اوږدوالي. ۲۳۸ کيلو مېټره باتجاني رنگه د
کلداري او ۲۹۷ کيلو مېټره گلابرنگه د کوش تپي (خواره واره
کول، تيتول، تس نس کول، بشپړه ماتې ورکول، وياله په لاره
برابرو، په لار روانول، لارټاک) نڅښي انځور. ۱۳۷
- انځور ۱۰۹.۶ د پروژې جيلوژي برخه، د ټاټوبي جيلوژي سيمه ييزې برخي
اړوند نڅښه. ۱۳۷
- انځور ۱۱۰.۶ ټاټوبي د خاوري سيمه ييزه نڅښه. ۱۳۸
- انځور ۱۱۱.۶ د کلداري ويلي په غځيدلي لوري د جيلوژيکي ساگانو خايونو
نڅښه چې د لويي ويالي د ځمکي خاورو ازموينو څېړلو له
پاره ترې گټنه اخستي او داسي سپينې ته را اوباسي چې ټوله
غوښتل شوي سيمي کړوندي د کرکيلي او خړوبولو وړ دي او
وياله د اوبو ليرېدولو وړ ده. ۱۳۸
- انځور ۱۱۲.۶ کوش تپي خړوبولو ټولوالي او برېښنا پيداوار پروژې د لوستي
سيمي ديموگرافيک نڅښه. (چې د چارپېريال ساتنې ټولوالي
له پامه د څېړنو په پايله کې لاسته راغلي، پر سيمه، بانډو،
کلو او وگړو گټوره اغېزه په گوته کوي). ۱۳۹
- انځور ۱۱۳.۶ لکه څنگه چې د ملگرو ملتونو د خوړو او کرنې برخي (ايف
اي او) په ۲۰۱۶ زېږدي کې ويل په همدې بڼه زموږ له پامه
د نومړي سيمي د پوښلو ټولگي هم دي. ۱۳۹

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انځور ۱۱۴.۶ ځمکي ديگر بشپړ (په پاملرنه تر سره شوي) پورونه نڅېنه.
۱۴۰.....

انځور ۱۱۵.۶ ځمکي ديگر نڅېنه او ځمکي د پورونو په نښه شوي خايونه.
په ټاکلو ۱۳۰ خايونو کې د خاورو پورونو کتلو له پاره ساه
گاني کېندل شوي دي چې هره يوه يې لږ تر لږه ۲ مکعب مېتره
خاوره اخستل شوې وه، ۱.۲۵ اوږدوالی، ۰.۸ پيروالی او ۲
ژوروالی ووله سلو ۵۰٪ يې تر ۵ مېتره ژوروالی درلوده چې
خاوري يې په لابراتور کې ازمويل شوي دي او پيله يې د گټني
او + ده. ۱۴۰.....

انځور ۱۱۶.۶ کلداري اوبو څښلو (گوټکولو) د خاوري سرچيني نڅېنه. چې
د خاوري؛ خټينه خاوري؛ نرمه خاوري يا د کرنې ښي خاوري
چې ورستي پاني ورسره گډي وي؛ شگلنه نرمي خاوري؛
شگلني خاوري؛ سرويي (يخچالونه) او اوبو رنگ شوي
نڅېنو خايونه په گوته کوي. ۱۴۱.....

انځور ۱۱۷.۶ کلداري اوبو څښلو (گوټکولو) سروندی (اوتيک، اينتيک يا
بند) چې د کوشني يو او لويو سينو (سيندونو) څېره
څرگندوي، د ټولو اوبه په همدې ځای کې سره يوه ځای کېږي.
۱۴۲.....

انځور ۱۱۸.۶ کلداري لويي ويالي اوبو څښلو (گوټکولو يا نيولو) خاوري له
سمندر څخه د لوړوالي پېژندنې څېرې نڅېنه. ۱۴۲.....

انځور ۱۱۹.۶ دا حرکت د الاسکا په يوکتات خليج کې د HUBBARD
GLACIER په ترمينس کې د کاليو کولو پروسه ښيي - .
۲۲۸..... اعتبار: کينيت کول شنايدر / فلکر

انځور ۱۲۰.۶ دا گرافیک ښيي چې څنگه گليشیرونه د واورې او يخ په شکل
ډله ايز لاسته راوړي يا له لاسه ورکوي. دوامداره اقليمي
بدلونونه به په پای کې د گليشیر پرمختگ يا شاتگ لامل
شي. - اعتبار: ريکارډو پرويتوني GRID-ARENDAL. / ۲۳۱

انځور ۱۲۱.۶ د آيسلينډ په ساحل کې د نيمې شپې لمر لاندې يوه يخ برگ
روښانه نيلي سوځوي - . اعتبار: توماس فالكوسکي،
۲۴۲..... NSIDC يا د واورې او يخ ملي شمېرو مرکز

انځور ۱۲۲.۶ يوه سړی د گرینلینډ يخ شيت داخلي ته گوري - . اعتبار: انډريو
۲۴۲..... سول/اميچيو

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۱۲۳.۶ ساینسي وسیلي د الاسکا د لی کانت گلیشیر په څنډه کې داتا راټولوي. غورځیدلي واوره د ډېرو کلونو په اوږدو کې د یخ په لویو برخو کې فشار راوړي چې د گلیشیر په نوم یادېږي. د یخ په ډله کې د جاذبې ځواک، د هغې د بشپړ وزن سره سره د یخ د ورو سیندونو په څیر د گلیشیرونو د جریان لامل کېږي. اعتبار Twila: مون، NSIDC ۲۴۳

انخور ۱۲۴.۶ د RANDOLPH GLACIER INVENTORY د نړۍ د ټولو. ۲۴۳ انخور ۱۲۵.۶ د کیمیا معدني جوړښت او د ډېرو فزیکي ځانګړتیاوو تشریح د لیتوولوژی په نوم یادېږي (شګه، خټه، شګه، خټه) په دویم مانا کې د لیتوولوژی بېلګې د شګو ډبرې، سلېت، بیسالت، یا د چوني ډبرې شامل دي. ۲۴۹

انخور ۱۲۶.۶ د کوش تپي لويي ويالي د پیل څخه تر ۴۲ کیلو مېټرۍ پورې د خاورو ازموینې او خړې لوستې پایلې له پاره په ستارټا انجنېری لاربراتور کې په ۲۵ د اکتوبر د ۲۰۲۳ زېږدي کې تر پلټنې لاندې نیولې وو، د ۴، ۸ او ۱۲ مېلې خړې په لاس راوړلو بېلګو انخور..... ۲۵۰

انخور ۱۲۷.۶ د کوش تپي لويي ويالي پر لیکه غځولو نڅېنه؛ د شونتیا لوستي لور مدیریت له لوري خپل لور پرې سره خپل کېږي؛ د کرنې اوبو لګولو او مالداۍ وزارت مرستیال وزیر غفوري د ويالي پای په ګوته کوي؛ په پلازمېنه کابل کې د نوموړۍ وزارت په ۲۳ د ډېسمبر د ۲۰۱۹ زېږدي کې د لويي ويالي د شونتیا لوستي (څېړنو) پاینی راپور لمنه ترې؛ انخور یې پلوشي کاظمیار اخستی. ۲۵۱

انخور ۱۲۸.۶ د خړې (سلاد یا رسوباتو) سپارلو ډولونه. ۲۵۲

انخور ۱۲۹.۶ د کلداری د شګو بڼه. ۲۶۵

انخور ۱۳۰.۶ د کلداری د شګو غونډۍ بڼه. ۲۶۶

انخور ۱۳۱.۶ څېره شکل ۶-۱۰۷: د امو سین د سینو ولایتونه او مرستیالان (پوچینو، ټاسو کاتاني، ټوډریچ ۲۰۰۲). ۲۷۰

انخور ۱۳۲.۶ شکل ۱۰-۱۰۷: د کلداری په اخستو (کیچمنټ) کې د سیند د گیج سټیشنونه. ۲۷۶

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- انخور ۱۳۳.۶ ژېړ گل مېخ د کلداری لويي ويالي سروندی (اېنټیک، سربند)
ځای او بانجاني گل مېخ کوش تپي لويي ويالي سروندی ځای
نڅېنه. ۲۹۱.....
- انخور ۱۳۴.۶ کوش تپي لويي ويالي نڅېنه. ۲۹۴.....
- انخور ۱۳۵.۶ روسيانو د پېر لومړي ټکي او دوېم ټکي امو سيند د اوبو
اوارې (واتر ليول، د اوبو سطحې) نڅېنه. ۲۹۷.....
- انخور ۱۳۶.۶ روسيانو د پېر لومړي ټکي او دوېم ټکي امو سيند د اوبو
اوارې (واتر ليول، د اوبو سطحې) نږدې شوي نڅېنه. ۲۹۷.....
- انخور ۱۳۷.۶ دوي لمريزي ښېښې (لمريزه دره، سولر تختي، عادي سولر
PV) د اوبولگولو ټولواله د لويو پروژو له پاره د سېمرسيبل
پمپ سره. ۳۱۰.....
- انخور ۱۳۸.۶ دوي لمريزي ښېښې (لمريزه دره، سولر تختي، عادي سولر
PV) د مونوسيت پمپ سره (د بزگرانو له پاره). ۳۱۱.....
- انخور ۱۳۹.۶ د کوش تپي لويي ويالي پروژې په اوږدو د پرتو کروندو نڅېنه
۳۲۴.....
- انخور ۱۴۰.۶ خواجه دوکوه ولسوالۍ کې د ناچودي توکو (ماينونو) د وېرې
پاملرنې بشپړه نڅېنه. ۳۲۵.....
- انخور ۱۴۱.۶ ځمکي د يکر نڅېنه او ځمکي د پوړونو په نښه شوي ځايونه.
په ټاکلو ۱۳۰ ځايونو کې د خاورو پوړونو کتلو له پاره ساه
ګاني کېندل شوي. ۳۲۶.....
- انخور ۱۴۲.۶ په اکچي ولسولۍ کې ځمکي د يکر نڅېنه او ځمکي د پوړونو
په نښه شوي ځايونه. ۳۲۶.....
- انخور ۱۴۳.۶ هره يوه ساه يې لږ تر لږه ۲ مکعب مېتره خاوره اخستل شوې
وه، ۱.۲۵ اوږدوالی، ۰.۸ پېړوالی او ۲ ژوروالی ووله سلو
٪ ۵۰ يې تر ۵ مېتره ژوروالی درلوده چې خاورې يې په
لاېراتور کې ازمويل شوې دي، پيله يې د ګټنې او + ده. ۳۲۷.....
- انخور ۱۴۴.۶ په بلخ کې ځمکي د يکر نڅېنه ۳۲۷.....
- انخور ۱۴۵.۶ په دولت اباد ولسولۍ کې ځمکي د يکر نڅېنه او ځمکي د
پوړونو په نښه شوي ځايونه. ۳۲۸.....

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

انخور ۱۴۶. ۶ د لويي ويالي په اوږدو لوري د خاوري د ازمويني څاه بېلگي
بڼه. ليرد را ليرد غواگي په مرسته. ۳۲۸

انخور ۱۴۷. ۶ د لويي ويالي په اوږدو لوري، خاوري د ازمويني څاه بېلگي
بڼه. ليرد را ليرد تپتي يا موترگاډ په مرسته. ۳۲۹

انخور ۱۴۸. ۶ د لويي ويالي په اوږدو لوري، خاوري د ازمويني څاه بېلگي
بڼه. ۳۲۹

انخور ۱۴۹. ۶ ويالي څخه د شگو مخنيوي د کړکو او لښتو ديوالونو ټولواله. ۳۳۰

انخور ۱۵۰. ۶ د شگو توپانونو د مخنيوي ټولواله. ۳۳۰

انخور ۱۵۱. ۶ کولو رادو سيند او د کرکيلي کروندو پېژند لېل. له لار، پوري
کروندې، لويه وياله، کروندې، پښت، څور، اومه سرک، بغل،
کش، وتره، شاخ، اگل، ژي، لښتي، پوله، بڼ، څرمه، کونج،
پوري کروندې، کلی، پتي، دېره، بڼگي او جونگره په گوته
کوي. د وي يا ويکي له پامه وياله (کانال) هغه سر لوسي
تخنيکي الي (پلان، نخښي يا CONTRIVANCE) ته وايي
چي له يوه ټاکلي ځای څخه بل ټاکلي ځای ته په کي مایع شيان
بهيږي. په اصطلاح کي د هر يوه پنځي او شلخي ډنډ، تتي،
ويالي، بناخ، بېلي، لښتي، وتري (چي پتي ته اوبه تري خوشي
کوي، د اوبو مخه په بوټو، چمانو ډب کوي د اوبو لوړوالي په
لښتي کي ډېريري او پتي ته اوبه اوړي.)، پتي (پت تي)، هډي
(اډي)، اگل (د پتي دننه د پولي ترڅنگ لښتي چي هرې اډي ته
تري د اوبو لار باسي)، څرمي (د اگل پای او پايڼی اډي چي
ورسته خړوبيري)، کروندې (څوپتیه) د اوبو مرستي
غوښتنې (د مرستي منبع، غوښتنې زېرمه، چاري، وسيلي
ته RECOURSE, CONTRIVANCE, EXPEDIENCE)
وياله وايي چي ټول نوموړي په مایعاتو پند وي. لکه د کوش
تپي وياله. ۳۳۱

انخور ۱۵۲. ۶ د يوې نوي کرونده پېژند چي کروند هگر د خپل کوښښ له پاره
بوړ وي. ۳۳۲

انخور ۱۵۳. ۶ ټاټوبي د سترو بنسټيز پروژو تخنيکي پنځي رښت پرېکړو
دولس کسيزه مېز. ۳۳۹

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

په دې کښلې کې د خبرو (گراپونو) لېست

- خېره ۵. ۱. امو سين کلني اوبو تېرېدنې د کچو مېچه د خينو خېړنو پيلو پر
بنسټ ۵۴
- خېره ۵. ۲. امو سين د بنسټيزو اوبو اډو (سټيشن) کې د اوبو د تېرېدو کچه ۵۵
- خېره ۵. ۳. له ۱۹۹۲ زېږدي څخه تر روانې پورې امو سين ته د لاس رسيدو
اوبو کچې او گټې اخستل شوې اوبو کلنۍ کچه ۵۶
- خېره ۵. ۴. په کوز برخه د امو سين کې د اوبو تشونه يا غورځونې منځنۍ
مياشتنۍ کچه چې په ډرغناټا سټيشن کې له ۱۹۸۱ څخه تر
۲۰۰۶ زېږدي پورې ثبت شوې ۵۶
- خېره ۵. ۵. د ناورک سيند د اوبو ورځنۍ کمېنټ تاثير په ۲۰۰۳ او ۲۰۰۴
زېږدي کې (د تاجيکېستان انرژي وزارت له خوا په ۲۰۰۴
زېږدي کې) ۵۷
- خېره ۵. ۶. د ناورک سيند بند د اوبو کمېنټ تاثير په ۲۰۰۳ او ۲۰۰۴ زېږدي
کې ۵۸
- خېره ۵. ۷. په وچکالۍ پېر کې تويموين د اوبو نغېټنۍ (تويموين هايډرو
کامپلکس يا THC) بند کې د کوز امو سيند کې د اوبو لوړوالي
کچه، د وخت سين په دوي کلونو کې له سلو ۲۵ % ډېرې ۵۸
- خېره ۵. ۸. تگلارې پېښېدنه، په زور کې د توبنې يوه ځای کېدل د اوبو توبنې
او د اوبو ټولوالي له پاره له ۱۹۳۰ څخه تر ۲۰۱۸ پورې ۱۰۶
- خېره ۶. ۹. د کلدارې اوبو گوټکولو سرغندوي سينو د اوبو مېچې ټولوالي کوز
سيمې کې بېلون کچې د اوبو تمخايونو (اډې) نڅېنه ۱۴۱
- خېره ۶. ۱۰. په اوبو کې د کوشنۍ يو بڅرو پړوالی ۲۵۴ ملي مېټر څخه نيولې
تر ۰.۰۰۰۲۵۴ تر ميلي مېټر پورې کوشنې (۱۰ اېنچو څخه
نولې تر ۰.۰۰۰۱ اېنچ) له پورې او د بڅرو (زو) د کچې سلنه
له ټکي څخه (۰ تر ۱۰۰ له سلو پورې) او د روسوباتو ازموينه
اله هايډرو مېټر ۲۴۹
- خېره ۶. ۱۱. په کلدارې ولسوالۍ کې د امو سين مياشتنۍ د خړې بار اټکل شوې
بڼه ۲۵۷

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۱۲.۶ په کلداری ولسوالۍ کې د کلداری (کوش تپي) لويي ويالي کې د
مياشتني د څرې زوني (بار) کچې اټکل شوي ګڼه. ۲۵۸

څېره ۱۳.۶ د کوندوز په وړاندیز شوي بند کې د څرې راټولیدلو کچه. د
غوښتل شوي بند کچه. ۲۶۱

څېره ۱۴.۶ شکل ۰۷-۴: په نيزني کې د پنج سين د جريان د کميدو رجحان
— جريان په M³/S کې دی (فوچينو، سوکاتاني او توديريچ،
۲۰۰۲). ۲۶۹

څېره ۱۵.۶ شکل ۰۷-۵: په کرکي کې د امو سين د جريان د کميدو رجحان،
د وړاندیز شوي آفتيک نقطې نور ښکته جريان (بهيدنه په مکعب
مېتره پر ثانيه کې ده) (پوچينو، تاسو کاتاني، تودريچ ۲۰۰۲). ۲۶۹

څېره ۱۶.۶ شکل ۰۷-۷: د کوندوز سين په کلوخ تپي کې د پخوانۍ يو
(۱۹۶۶ څخه تر ۱۹۸۰) او وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴)
سيندونو پرتله کول. ۲۷۲

څېره ۱۷.۶ شکل ۰۷-۸: د کوکچي سيند په خواجر کې د پخوانۍ يو (۱۹۶۶
څخه تر ۱۹۸۰) او وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) سيندونو
پرتله کول. ۲۷۲

څېره ۱۸.۶ شکل ۰۷-۹: د سکريټر پلاټ زور (۱۹۶۶ تر ۱۹۸۰) او خورا
وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) د کوندوز سين په کلوخ تپي
کې د سيند جريان ديتا. ۲۷۳

څېره ۱۹.۶ شکل ۰۷-۱۰: د کوکچي سين په خوجه غار کې د زاړه (۱۹۶۵
څخه تر ۱۹۸۰) او خورا وروستي (۲۰۰۹ څخه تر ۲۰۱۴) د
سين جريان ديتا. ۲۷۳

څېره ۲۰.۶ شکل ۰۷-۱۳: د کلوخ تپي او چار دره اوبو مېچي ادې کې د ليدل
شوي جريانونو ترمنځ اړيکه. ۲۷۷

څېره ۲۱.۶ شکل ۰۷-۱۴: د شيفغان او اشکاشم اوبو مېچي ادې کې د ليدل
شوي جريانونو ترمنځ اړيکه. ۲۷۷

څېره ۲۲.۶ شکل ۰۷-۱۵: د امو سين د سين جريان اټکل د کلداری په
وړاندیز شوي لويي ويالي کې. ۲۷۸

څېره ۲۳.۶ شکل ۰۷-۱۶: په کلداره کې د امو سين د جريان دورې وکر، په
عمودی محور سره په ټاکلي تلي. ۲۸۴

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- څېره ۶. ۲۴ شکل ۰۷-۱۷: بنسټيز کرښې د لږ تر لږه او ډېرې منځنۍ کچې د
مياشتې په کلداره کې د امو سين د جريان دورې وکړ، په عمودې
محور سره په ټاکلې تلې کې د پروژې غوښتنې او د چارپېريال
اوبو بهېدو سره. ۲۸۴
- څېره ۶. ۲۵ شکل ۰-۱۸: د امو سين هايډروگراف پلاټ (د ځمکې توتې، د
اوبو تېردو کېسه، ناول يا افسانې بنسټيزه ځاګه)، د اوبو لګولو
غوښتنه او د چاپېريال جريان. ۲۸۵
- څېره ۶. ۲۶ په کلداره ولسوالۍ کې د امو سين ډېرو اوبو تېرېدلو د بيرته
راګرځېدو موده. ۲۸۸
- څېره ۶. ۲۷ په کلدارې ولسوالۍ کې د امو سين د تېټو / وچکالۍ اوبو تېرېدلو
بېرته راګرځېدل. ۲۸۹
- څېره ۶. ۲۸ شکل ۰۳-۲۵: د امو سين اوبو تېرېدلو کچه په (۱۹۵۶ -
۱۹۸۶) زېږدي کلونو کې. ۲۹۶
- څېره ۶. ۲۹ د پروژې د غوښتنې او د چاپېريال د جريان په تړاو د امو سين د
منځنۍ، لږ تر لږه او ترټولو لوړ مياشتني جريان پلاټ. ۳۰۴
- څېره ۶. ۳۰ په ټوله کې د لمريزې برېښنا پمپ کولو اوبولګولو ټولوالي هډ
(سکيمېک يا جلاکېدنې، بيلتون، ګرځېدنې، اوښتنې) يا د بلاک
څېره (ډياگرام). ۳۱۰
- څېره ۶. ۳۱ د کال هرې مياشتې په اوږدو کې د ورځې د رڼا ساعتونه مېچه. ۳۱۲
- څېره ۶. ۳۲ د کال هرې مياشتې په اوږدو کې په ورېځو ورځو کې د رڼا
ساعتونه مېچه. ۳۱۲
- څېره ۶. ۳۳ د لمريزې برېښنا (سولر-PV) ټولوالي اوډون. د شبکې سره
تړلې (وصل) د لمريزې برېښنا پيداوړ څېره د سټې بلاک پرتلنه. ۳۱۴
- څېره ۶. ۳۴ د لمريزې برېښنا (سولر-PV) ټولوالو اوډون. ډب (بند، له
شبکې سره نه ده تړل شوی) د لمريزې برېښنا پيداوړ څېره د
سټې بلاک پرتلنه. ۳۱۵
- څېره ۶. ۳۵ د سويم په سټه د ټاټوبي پر مخ د بهېدلې اوبو لږ تر لږه کلنۍ کچه
په مکعب مېليون مېټره. ۳۲۲
- څېره ۶. ۳۶ د سويم په سټه د امو سين تټې پر مخ د بهېدلې اوبو لږ تر لږه کلنۍ
کچه په مکعب مېليون مېټره. ۳۲۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

څېره ۶. ۳۷ د سویم په سټه د شمال سینيزي سيمي تتي پر مخ د بهېدلي اوبو
لږ تر لږه کلنۍ کچه ۸۵۰، ۱ مکعب میلیون مېتره. ۳۲۳

څېره ۶. ۳۸ د کين يا ليفت ابوکولو کروندو له پاره د لمريزي برېښنا څېره. ۳۲۳

په دې کښلي کې د نخښې (مفس، نخشو يا دراوينگونو) لېست

نخښه (دراوينگ) ۶. ۱ کوش تپي لويي د اوبو اوارې (واټر ليول، د اوبو
سطحي). ۲۹۹

نخښه (دراوينگ) ۶. ۲ د دولت د لمريزي برېښنا پيداوارو نارمال اوډون
(۲۰۰۰ اپکټاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو
سټيشن د موټرو پمپ مړول د ترانسفارمر له لارې.
..... ۳۱۹

نخښه (دراوينگ) ۶. ۳ د دولت د لمريزي برېښنا پيداوارو نارمال اوډون
(۲۰۰۰ اپکټاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو
سټيشن د موټرو پمپ مړول له ترانسفارمر پرته. ۳۱۹

نخښه (دراوينگ) ۶. ۴ دولت د لمريزي برېښنا پيداوارو نارمال اوډون (۲۰
اپکټاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو سټيشن د
موټرو پمپ مړول د ترانسفارمر له لارې. ۳۲۰

نخښه (دراوينگ) ۶. ۵ د دولت د لمريزي برېښنا پيداوارو نارمال اوډون (۲۰
اپکټاره) کروندې له پاره، د پمپ کولو سټيشن د
موټرو پمپ مړول له ترانسفارمر پرته. ۳۲۰

نخښه (دراوينگ) ۶. ۶ د يوه عادي لويه پيمانه فلوتينگ PV ټولوالي
سکيماتیک ښودنه د دې له کليدي برخو سره. ۳۲۱

نخښه (دراوينگ) ۶. ۷ د پروژې (کوش تپي لويي ويالي) سېمه او د غوښتل
شوې سيمي لويه نخښه. ۳۲۱

نخښه (دراوينگ) ۶. ۸ کنوبي، رسوبي مواد (د اوبو يا باد پواسطه)، خړه يا
تل ته کښيناستونکی موادو په پيپ باندې وېستلو
نخښه. ۳۲۴

نخښه (دراوينگ) ۶. ۹ د کوش تپي لويي ويالي پروژې د بشپړې اوبو
خړوبولو هڅه (سکليټ، شيما) ټولواله. ۳۳۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- نخبه (ډراوینگ) ۱۰. ۶. کوش تپي لويي ويالي تندر يا تني لوري غشی په
زرغون رنگ، په کين خړوبولو لمري ادې او
زېرمي لوري غشی په تت اسماني رنگ، کوشنی
ويالي نخبه لوری په ژېړ رنگ، ويالي غشی په
بانجاني رنگ، شاخ غشی په بانجاني رنگ،
بنسټيزه خړوبونکي ويالي غشی رنگ په قهوه يي،
خړوبونکي کوشنی ويالي غشي په ژېړ رنگ
روښانه شوي، د کرکېلي کروندو د پټي يو خړوبولو
او اوبوېستلو کين يا ليف اېرېکيشن ټولولي بني
نخبه. ۳۳۳
- نخبه (ډراوینگ) ۱۱. ۶. کوش تپي لويي ويالي پروژي د کرکېلي کروندو د
پټي يو خړوبولو او اوبوېستلو ټولولي بني نخبه.
۳۳۴
- نخبه (ډراوینگ) ۱۲. ۶. د ويالي د ټوتي نخبه. ۳۳۴
- نخبه (ډراوینگ) ۱۳. ۶. د کيندني کوشنی ويالي د ټوتي نخبه او د ډککري
کوشنی ويالي د ټوتي نخبه. ۳۳۴
- نخبه (ډراوینگ) ۱۴. ۶. د کيندني بناخ د ټوتي نخبه او د ډککري بناخ د
ټوتي نخبه. ۳۳۵
- نخبه (ډراوینگ) ۱۵. ۶. د لښتي يا د پټي يو د خړوب لښتي يو د ټوتي نخبه. ۳۳۵
- نخبه (ډراوینگ) ۱۶. ۶. د کوشنی ويالي پر لېکه شوی لوری او د نيم مخ
نخبه (د يوه اړخ نخبه ايستل، پروفایل يا د
پېژندنې خبره). ۳۳۶
- نخبه (ډراوینگ) ۱۷. ۶. د لويي ويالي د لومړي پل پر لېکه شوی
لوری، ويالي، بناخ او کوشنی ويالي پر لېکه کولو
پلان او د نيم مخ نخبه (د يوه اړخ نخبه ايستل،
پروفایل يا د پېژندنې خبره). ۳۳۶
- نخبه (ډراوینگ) ۱۸. ۶. د لويي ويالي د لومړي پل پر لېکه شوی لوری، د
لويي ويالي بوتلي کېدل يا کوشني کېدلو نخبه او د
نيم مخ نخبه. ۳۳۷
- نخبه (ډراوینگ) ۱۹. ۶. د لويي ويالي څخه د کوشنی ويالي بناخ، بناخ ټوتي
او د نيم مخ نخبه (د يوه اړخ نخبه ايستل يا د
پېژندنې خبره). ۳۳۷

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- نخبه (ډراوینگ) ۲۰.۶ د لويي ويالي څخه د ويالي بڼاخ، د بڼاخ ټوټي او د
نيم مخ نخبه (د يوه اړخ نخبه ایستل يا د پېژندنې
۳۳۸څېره).
- نخبه (ډراوینگ) ۲۱.۶ د کوش تپي ويالي د کروندو د يوه لښتي او دوي پټي
۳۳۸ يو غولي نخبې برخه.
- نخبه (ډراوینگ) ۲۲.۶ د کوش تپي لويي ويالي د سرکونو پر لندو پرې شوې
۳۳۹ ټوټې.

په دې کښلي کې د لښتيکیو لېست

- لښتيلیک ۱.۵ د ۲۰۲۳ زېږدي د ټاټوبي کلنۍ د ځمکې پر سر او لاندې د
۱۳۰ اوبو بهېدنې کچې مچه.
- لښتيلیک ۲.۶ کوش تپي ويالي د کاري وسايلو او توکو لږې کچې لېست. ۱۶۲
- لښتيلیک ۳.۶ د کوش تپي لويي ويالي پروژې د خرچو او گټو لښتيلیک ۱۸۸
- لښتيلیک ۴.۶ د کوش تپي لويي ويالي پروژې څخه نړۍ والو هېوادونو ته
۱۹۰ لږ تر لږه کلنۍ گټو رسيدلو لښتيلیک.
- لښتيلیک ۵.۶ په کلداره کې د اصلي لويي ويالي د خړې بارولو اټکل شوی. .. ۲۵۶
- لښتيلیک ۶.۶ د وينتورټ له پامه سره سم چې په ۱۹۲۲ زېږدي کې د
کوندوز په وړاندیز شوي اوبو مېچې ادې کې د خړې زورنې
۲۵۸ (بار) کچې شننې او د خړې دانو مېچې سپړنې لښتيلیک.
- لښتيلیک ۷.۶ د کوندوز ولايت په کلا ډال کې د وړاندیز شوي بند له پاره د
۲۶۰ خړې کچې اټکل.
- لښتيلیک ۸.۶ د خوجه غار د اوبو مېچې ادې (گيج سټيشن)، کوکچې سين
۲۶۴ فرعي اخستو ځای کې د خړې بار ليدل شوې کچه.
- لښتيلیک ۹.۶ په کلداره (د کوش تپي لويي ويالي د امو سين سروندي) کې
۲۶۵ د خړې اټکل شوې کچې زورنه (بار).
- لښتيلیک ۱۰.۶ د ۶۰۰،۰۰۰.۰۰ د اېکتاره غوښتل شوې کروندو له پاره د
۲۷۹ اوبو لگولو مياشتنۍ غوښتنه.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

- لېنتيلیک ۱۱.۶ کلداری (کوش تپي لويي ويالي) د ټولو اړتيا کچې اوبو
غوښتنې لنډيز..... ۲۸۲
- لېنتيلیک ۱۲.۶ په کلداره کې د لوند، نورمال او وچ کال له پاره د مياشتنۍ
پروژې د غوښتنې کمښت لنډيز..... ۲۸۳
- لېنتيلیک ۱۳.۶ د امو سيند سيلاب او د بېرته راستنيدو د ټاکل شوي مودې
له پاره تېټ جريان..... ۲۸۸
- لېنتيلیک ۱۴.۶ د کوش تپي او کلدري غوراوي پرته کولو..... ۳۰۲
- لېنتيلیک ۱۵.۶ کروندو د ټول فصلونه مياشتنې خالص اوبو لگولو د اوبو
اړتيا..... ۳۰۳
- لېنتيلیک ۱۶.۶ ج ۸-۵: د امو سين د جريان کمښت (مليارد مکعب متر پر
مياشت)..... ۳۰۵
- لېنتيلیک ۱۷.۶ په هر هېکتار کروندې کې د اوبو لگولو له پاره د مياشتنې
وېستلو (خارج کولو يا ډيسچارج) اړتياوي..... ۳۱۰
- لېنتيلیک ۱۸.۶ د اوبو لگولو د پمپ کولو ټولوالو له پاره بېلابېل غوراوي.. ۳۱۳
- لېنتيلیک ۱۹.۶ د پمپ او PV فوټوولټيک (لمرېزې بڼېښې) په ليکه کولو
مېچه..... ۳۱۷
- لېنتيلیک ۲۰.۶ د کوش تپي ويالي په اوږدو د ماين څخه د ځان ژغورنې،
ساتنې او پاملرنې اووه ځايونو معلومات..... ۳۲۵

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندي د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۸. د کره لیکنی پښتو په پښتو تشریحي وییکو چوپړي، د پښتو
ابېڅي په سټه په لاندې لښتیلیک کي کښل شوي:

بېلگې:-	
وی د ابېڅې په سټه	مانا، د چوپړي گڼه له ټکي لرونکي کامې او ټکي نه ورسته په شمېر باندې ښودل شوي.
۱. اي (ا، الف)	
ایکلونو	براوردونو، ایستېشنس. ؛ ۳، ۱۷۲، ۱۸۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۳ او ۳۸۵
ایرمنو:	ایرتیا لرونکو، وچکالی خپلو. ؛ ۱۴۸
ایرنگلاندې:	ایرنگمن، مشکوک، د اشتباه لاندې، ایرنگ یرنگ، شک او تردید. ؛ ۱۹۲
ایریکه:	رابطه. ؛ ۴۵، ۱۸۰، ۲۷۱، ۲۷۷ او ۳۵۴
اسبابو:	وسایلو. ؛ ۶۱ او ۲۲۰
اغېزښندنې:	اثر لرونکي، یکر یي اغېزښندنه کېږي. ؛ ۳۹۱
انځور:	رسم، تصویر، صورت. ؛ ۲، ۳۵۲، ټول ۴۰۵ واري راغلی دی.
الواک:	نظر، تیوري. ؛ ۳۹۰
اواره:	سطحه. ؛ ۶، ۷۵، ۱۳۱، ۱۹۴، ۲۰۰، ۲۳۶ او ۲۹۳
اوباني:	میرو. ؛ ۱۷۸
اوبونه:	پڼه، خړوبول یا ایریگیشن. ؛ ۳۲ او ۳۹، ټول ۲۴ واري راغلی دی.
اوبو دروهه:	اوبو توطنه. ؛ ۵۳ او ۱۸۲
اوردېپېری:	اورد پړاوی. ؛ ۳، ۱۳ او ۵۹
اوردمنګی:	اورد عمری. ؛ ۳
اودون:	د دري ژبي مانايي ترتیب. ؛ ۳ او ۳۵۶، ټول ۵۰ واري راغلی دی.

اېنجينېر:	يوه فرانسوي وي ده. هغه څوک چې طبيعت په خبرو راوړي، د طبيعت ژبه ده چې زې روح شيان په خبرو راوړي، بردابنت، طاقت، ظرفيت، څرگند والي او ځانگړنې يې معلوموي. او په اصطلاح کي هغه متخصص ته وايي چې د يو شي په باره کي په ذهن کي پلان جوړوي او بيا يې د خطونو په واسطې سره ترسيم او تياره وي. ۴. ۳۶۸، ۱۷۴ او ۱۹۳، ټول ۸ واري راغلي دي.
۲. آ	
آر:	اصل. ۴. ۳، ۶ او ۱۸۶
آړوتی:	شرطي. ۴. ۳
آند:	فکر، نظر، اند. ۴. ۱۱ او ۱۳
۳. بي (ب)	
برابرول:	تنظيم. ۴. ۶۱، ۲۲۵ او ۳۸۴، ټول ۱۴ واري راغلي دي.
بلواگر:	شورشي. ۴. ۱۷۷
بنسټيزه:	زيربنا، اېنفراسټراکچر. ۴. ۷ او ۲۲۳ ټول ۹ واري راغلي دي.
بور:	راتول. ۴. ۶۲ او ۳۵۲
بورولي:	راتول کړي، راتولولي. ۴. ۴۷
بورول:	راتولول، جوړول. ۴. ۶۰، ۶۱، ۲۵۹، ټول ۱۷ واري راغلي دي.
بورم:	جوړوم، واروم، تروکوم. ۴. ۳۶۱
بوروم:	راتولوم. ۴. ۱۸۸
بولن:	معقول، بولني (معقولي). ۴. ۱۹۷
بيديا:	ټينگ، بيابان، دښته، صحراء. ۴. ۱۶۶ او ۳۶۴
بېلگه:	نمونه، ورته بڼه، مثال. ۴. ۱۲، ۱۰۴ او ۱۹۴

بېليون:	زر مېليون، امريکايان او بانکي ټولواله کې بېليون کاروي، اېنگليسان ورته مېليارد وايي. ۴. ۱۴ او ۳۵۵، ټول ۱۵۰ واري راغلي دي.
۴. پي (پ)	
پار:	ساعت، وار. ۴. ۲۴۸
پټي يو سروندي	۴ درجه ويالي سروندي. ۴. ۱۵۰
پرلغښتې:	سېستماتيک. ۲۱
پړ:	چپه، نسکور، ژپړمخې، زېرمخې، ملامت. ۴. ۳۶۲
پښت:	نسل. ۴. ۲، او ۳۵۲
پلوه:	اړخه. ۴. ۱۹۷، ۱۸۹، ۲۷۵ او ۳۰۸
پلونو:	فازونو، پړاونو، کدمونو. ۴. ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۶، ۳۴۷ او ۳۴۸
پله:	پړاونه، فازونه يا کدمونه. ۴. ۸۰، ۹۸، ۱۳۲، ۱۴۹، ۲۴۰، ۲۴۱ او ۲۴۴
پور:	منزل. ۴. ۲۲۹
پوستکالي:	سافټوېرونه، پروگرامونه. ۴. ۱۰۰ او ۲۲۰
پيدايښت:	زوکړه. ۴. ۲۰ او ۳۶۵
پيښی:	کائينات. ۴. ۱۴ او ۱۸۰، ټول ۱۵ واري راغلي دي.
۵. تي (ت)	
تټی:	تشت، کنډول، تغاره، ډنډوکی يا باسين. ۴. ۲۹ او ۴۸
تشول:	ايستل يا ډيسچارچ. ۴. ۴۸
توکی:	مواد. ۴. ۷، ۱۲، ۱۹، ۱۴۷، ۱۵۴، ۲۰۸ او ۲۲۰
توکی:	تجهيزات. ۴. ۲۵۲، ۳۰۱ او ۳۰۲
تېريدوني	کراس ريگوليتوري يا د اوبو لېږد چټکتيا په لنډو
خاروندي:	برابرونکي. ۴. ۱۵۰ او ۱۵۱

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

۶. ټي (ټ)	
ټول:	واړه، درست. ۴. ۳ او ۳۶۳ او ۵۵۱ واري نور.
ټولواله:	سيستم. ۴. ۲، ۳۶۲ او ۵۵
ټېټه:	سويي لوري، کوزې، لاندې. ۴. ۱۴۴، ۱۸۰، ۱۹۷ او ۱۹۸
۷. جې (ج)	
جرگه:	د پښتنو دود مجلس چې هلته فيصله کېږي. ۴. ۳۷۰
جغات:	کوشش، رېږ، زيار، زحمت. ۴. ۱۱، ۱۷۸، ۱۷۹ او ۳۶۸
جگړې:	جمع وی ده جنگونه، مفرده وييکي يې جگړه. ۴. ۲۰، ۵۹، ۱۰۵
جوړښت:	سټرکچر، ۲) اداري تشکيل. ۴. ۲، ۳۷۶ او ۲۴ واري نور ټول ۲۷ واري راغلي دی.
۸. چي (چ)	
چټکتيا:	سرعت. ۴. ۶۵، ۳۶۴ او ۱۰ واري نور ټول ټال کښل شوی.
چوپړي:	چوپړی يا مخ، پانه، ورقه، صفحه يې يکر وی ده، لکه د کتاب او داسي نورو چوپړی. ۴. ۹، ۱۱، ۳۶۰، ۳۷۱ او ۳۸۸
۹. خي (خ)	
خاخ:	غصه، قهر. ۴. ۳۶۳
خانگړي:	خاصه. ۴. ۲، ۳۴۶ او ۱۲ واري نور.
خغاستی:	کوریدور، دهلیز. ۴. ۴۲، ۸۴، ۳۴۰ او ۳۴۲

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۰. څي (خ)	
څارل:	تعقيبول . ۴. ۱۰، ۲۰۳ او ۲۲۵
څاروندي:	ريگوليتورې يا د اوبو چټکتيا برابرونکي. ۴. ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۶۴ او ۳۶۲
څڅېکي:	گرندې، چټک، تيز، ژر، رټ، بيره. جمع وي يې څڅېکي ۴. ۳۶۵
څلېر:	د بېديا تالاو، د صحرا تالاب، د مېرې ښډ، د سارا حوض، د صحرا ښډ، د ټينگ حوض، د بستي ښډ، په دشته کې ښډ په ټينگ کې ښډ په بيديا کې تالاو، جوړ، تربلې، او د . ۴. ۴، ۳۴۰ او ۱۷ واري نور.
څلورڅنډی مېتر:	څلور په څلور مېتر، مربع مېتر يا سکوير مېتر ۴. ۱۲۰
څورلېڅ:	څورلېڅ، چورلېڅ، لټ، محور. ۴. ۳۶۴
څرنگوالی:	په کوم رنگ، په کومه بڼه . ۴. ۶ او ۱۹۵
څه رنگوالی:	کيفيت، کوالتي. ۴. ۶۳، ۲۱۹، ۲۲۰ او ۳۱۸
۱۱. څي (خ)	
خوندي کول:	ثبتول يا راجستر کول. ۴. ۲۲۵
۱۲. دې (د)	
دا په دا:	په دې سبب، په دې وجه، په دې خاطر. ۴. ۲۰۱
داني:	گڼه. ۴. ۲۹ او ۳۹۱ (ټول ټال ۳۷ واري نور.)
درېنگلی مېتر:	درې انگلي مېتره، مکعب مېتر. ۴. ۱۲۷ او ۱۲۷
دلټا:	هغه خړه چې د سيلاب په اثر د سين په شا او خوا کې روغه شوي وي. ۴. ۷۳، ۱۱۸ او ۳۴۶
دود:	دستور، د ژوند تگلاره، رواج. ۴. ۱۳، ۳۶۳ او ۹ واري نور.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

دوسيو:	فایلونو. ۲۲۵.
۱۳. پې (پ)	
پاډ:	مطمعين، باوري. ۴. ۶۱، ۳۰۷ او ۹ واري نور.
۱۴. ري (ر)	
رت:	تيز، گرندی، خټېکې. زړور، په زړه بېر، تکره سر تېره: بي باکه: خرگنکد، بر جسته، وتلی ۴. ۱۷۹ او ۳۵۰ او ۷۰
رغاوه:	صنعت. ۴. ۱۹۱
۱۵. ري (م)	
۱۶. زي (ز)	
زده کړه:	تحصيل. ۴. ۱۲، ۶۷، ۲۱۰، او ۲۴۴
زرغون:	شين، سمسور، زراع، شنه. ۴. ۳۳۳ او ۳۵۷
زوکړه:	پيدايښت. ۴. ۱۳، ۱۶۷ او ۳۶۸
۱۷. ژي (ژ)	
ژمنه:	وعدة. ۴. ۴۹
ژي:	غار، کناره، جی، پیڅه، څنډه، ۲) ژي: د اوبو مشک، ۳) ژي: د پښتو الفباء ليکل شوی او کاپي شوی ۲۰ حروف، ۲۰ حوف. ۴. ۲۲، ۳۱، ۲۳۶ او ۲۳۱ او ۴۹ واري نور.
۱۸. پړي (پړ)	
۱۹. سي (س)	

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

سپړنه:	تشریح، توضیحات، ډله، ډول یا د غټو غټو ټکو څرگندونه، خلاصونه. ۹ او ۳۱۳ او ۹ واري نور.
سروندي:	اینټیک، ویر، سربند یا د پیل ټکي سېمه. ۴۰، ۴۶، ۳۶۷ او ۴۰ واري نور راغلی دی.
سروبی:	گلشیر، یخچال. ۲۲۶
سړي تودې:	تجربه. ۵۹، ۱۵۲، ۱۸۱، ۲۳۸، ۲۵۳ او ۲۹۳
سکالو:	موضع، مضمون، مطلب، مسله. ۲، ۹، ۶۵... ۳۷۷ (ټول ټال ۶ واري نور)
۲۰. شي (ش)	
شاخونه:	دوېیمه درجه لويي ويالي. ۱۵۰، ۱۵۱ او ۲۱۲
شلخي:	دیسې، سويې پنځې، مصنوعي، بدل یا عدمي طبیعي. ۴۵، ۶۳، ۶۴، ۱۳۱، ۱۸۲، ۳۳۱، ۳۵۲ او ۳۷۰
شمېرلو:	محاسبې، حساب کتاب. ۶۶، ۲۱۹ او ۲۲۰
شننه:	تحلیل. ۳، ۷، ۸، ۱۲، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۷۰، ۲۷۸، ۲۸۵، ۲۹۲، ۳۰۱ او ۳۰۴
شننو:	تحلیلونو. چې شنونکی یې کوي. ۲۱۹ او ۲۳۴
شنونکی	تحلیگر. ۳۶۶
۲۱. بني (بن)	
۲۲. غي (غ)	
غرک:	حسد. ۵۳ او ۱۸۲
غورځاون:	د یوې ډلې غړی. ۲۳۶
غوندي:	ورته. ۲۲۹

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۲۳. کي (ک)	
کړنه:	کار. ۴. ۲۴، ۹۷، ۱۴۶، ۱۵۲، ۲۵۳، ۲۶۷، ۲۱۲ او ۳۱۸
کارخايونه:	دقترونه. ۴. ۲۲۰
کټ مټ:	يوه شان، ورته، هم شکل. ۴. ۱۰، ۳۷۲
کړوندو سروندي	د پټيو لويو وترو له کوشنۍ يو پولونو او کلورټونه (۳ درجي ويالي سروندي له پولچکونو يا سورج او کلورټ بېخي کوشنۍ پولچکونه سره). ۴. ۱۵۰
کړۍ:	حلقه، دايره. ۴. ۲۰۸
۲۴. گي (گ)	
گر:	ظلم، ستم. ۴. ۱۱ او ۲۰
گس:	کين، چپ. ۴. ۱۶۵، ۳۶۹
گسټ:	کيني، چپي. ۴. ۶۶، ۷۳ او ۱۶۵
گواښونه:	گواښنه، گوت ځنډنې، خبرداري، اخطارونه. ۴. ۷، ۲۱۰، ۲۱۱ او ۳۷۲
۲۵. لي (ل)	
لبنې:	شرحي، جزيات، ډيټيلونه، توضيحات. ۴. ۲۱۵ او ۳۷۳
لبنول:	ډيټيلول، توضيحات. ۴. ۲۱۵ او ۳۷۳
لرليد:	دوربين. ۴. ۳۶۹
لرليد:	ورستۍ گنه، راتلونکي بڼه. ۴. ۵۲، ۶۷ او ۱۰۵
لړۍ:	پروسه. ۴. ۱۴، ۱۷، ۲۶، ... او ۳۴۵ (ټول ۲۳ واري نور راغلي دي.
لغمانۍ:	هغه کس چې په لغمان سيمه کې زوکړه شوی وي، هغه تن چې په لغمان سيمه کې پيدا شوی وي، د نوموړي سيمي ژوند گر. ۴. ۱۷۹

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

لنډمنگي:	لنډ عمرې؛ ۴ او ۲۸
لنډون:	مخففات، چې د اصلي کلمو پر ځای يې د سر، پيل ابېڅی يا د پيل پېژند ابېڅي راځي. لکه: ت. و (تخنيکي وي)، ا. غ و. غ،، (اقتصادي غونډله يا وټيزه غونډله)، اېنج (اېنجينېر)، س (ساينسي)، ک (کيميا)، ر (رياضي)، ح (حساب)، ا.ا.ا (افغانستان اسلامي امارت) .. .؛ ۳۷۲
لوستي:	مطالعات؛ ۲، ۳، ۶۱ ... او ۳۵۰ (ټول ټال ۳۲ واري نور)
لوري:	سمتونو، طرفونو، له اړنه، د لوری يې مفرده وی ده؛ ۶۵، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۳، ۳۵۲ او ۳۵۷
لور پام:	خبر تيا، دقت؛ ۲۱۱ او ۲۱۹
لويې ويالي خټوبی:	دراپ يا لويه وايله له خپل سترې بني څخه کوشني کيدلي بني ته غورځيدل .؛ ۱۵۰
لېيل:	هڅول، جغات ورکول، تشويق کول؛ ۳۳۱ او ۳۵۲
ليکونو:	مکتوبونو؛ ۲۲۵
۲۶. مې (م)	
مسجد:	د لونځ ځای، چې يوازي الله تعالی ته په کې عبادت کېږي؛ ۴۹ او ۳۸۴
مل:	بډه، ملگری، انډېوال، دوست، اشنا، يار؛ ۳۶۸
منځه:	منځی، هسته؛ ۲۵، ۶۷ او ۱۰۴
مورگه:	خاکه: طرح: په لیکو يا کرښو کې ایسار شوي يا احاطه شوي، څنډه، غاړه (لکه د سیند)، کانټور؛ ۱۳۵ او ۳۴۸
میر:	مشر، سالار، ښاغلی؛ ۳۴۲
۲۷. نې (ن)	
نغوټنه:	عشاره، تلمیح، کنایه؛ ۳۶۸

ننگېرنې:	حس، مونث جمع وويکي يې ننگېرنې ده. ۳۶۹
نټه:	انکار، نه منل. ۱۹
نوموړې:	مېړنۍ، سرغندوي، سرلوري، سرفرازه. ۱۳۱
نېنگتيا:	طمعي. ۵۳ او ۱۸۲
نۍ:	هفته. ۳۶۹
نیاو:	عدل، داد. ۲۶
۲۸. نې (ښ)	
۲۹. وي (و)	
واړه:	ټول، درست، گرسره. ۱۳۲، ۱۹۲، ۲۰۷، ۲۳۶، ۲۲۸ او ۲۳۶
واند:	تخیل، شېرې خیال، د شعر پييلی انځور. ۱۳
وخت:	پېر، زمان، سهولتونه، گرځيدنه، خرڅا، تاویدنه، چورلیدنه داعصابو پاریدنه، گڼی اخیستنه، ترله وتنه: چکروهنه: بدلیدنه: کړ لیچ: پيښه: کار، چوپړ، خدمت: وار، روڼ: سینگار: څیره، جوله، بڼه: طرز، چم: میلان. گرځول، چورلول: بڼه ورکول: راپه زړه کول: تاوول: اړول: ستلول: په بل مخ اړول: بي ځایه کول: بدلول: تنبول، په شاکول: مخ کول، توجه کول، سپارل: ترجمه کول، ژباړل: جوړول: گرځیدل، تاویدل، خرڅیدل، چورلیدل، ستنیدل: اوښتل. لکه: زه به لوبغالي ته په یوه نۍ، منځنۍ (یک شنبه، سه شنبه،) تلم په یکی باندې، لرلید داره بادې ټوپک مې و، په نښه ویشو کې گسمتي یمه ځکه کېن لوري سترگه مې عادت د پټېدو نه لري. کلي کې مو ځای نه و، په بیړنیو شیبو کې به یوه بل ته چمتو وو؛ په خپل منځو کې به مو ښي لوبوي

کولې، لکه دبابې، کیکیشن کای کراتي، کرکت، خوسی. ۴. ۳، ۳۰۷. (ټول ټال ۴۴ واري نو)	
قوم، د سیمې وگړي، د سیمې ژوندگر، جرگه، د مشررانو ناسته (اجلاس). ۴. ۳۷۰	ولس:
احساس، عاطفه. ۴. ۱۳، ۵۱ او ۲۲۵	ولوله:
خلکو، ولس. ۴. ۲۳۳	وگړيو:
تصميم، عزم، اراده. ۴. ۲۰	وبلار:
لغات، وييکۍ. ۴. ۲۹، ۴۵ او ۳۶۸. (۱۴ واري نور)	وی:
د حیرانتیا اوز، بي برکته ناره یا غر، پارنویکی دی. ۴. ۳۷۰	وی:
کانال ويالي تعريف (څرگندونه، ښکارونه، ويالي يا کانال د يوه توري يا مو ضوع تشريح کول). په لاندې ډول کوي. د وۍ يا ويکيې له پامه وياله هغه سر لوسي تخينکي الي (پلان، نخښي يا Contrivance) ته وايي چې له يوه ټاکلي ځای څخه بل ټاکلي ځای ته په کې مایع شيان بهېري. او په اصطلاح کې د هر يوه پنځي او شلخي ډنډ، تتي، ويالي، ښاخ، بېلي، لښتي، وتري (چې پتي ته اوبه تري خوشي کوي، د اوبو مخه په بوتو، چمانو ډب کوي د اوبو لوړوالی په لښتي کې ډېرېږي او پتي ته اوبه اوړي.)، پتي (پت تي)، هډۍ (اډۍ)، اگل (د پتي دننه د پولې ترڅنگ لښتي چې هرې اډۍ ته تري د اوبو لار باسي)، څرمي (د اگل پای او پايڼۍ اډۍ چې ورسته څروېږي) کروندې (خوپټيه) د اوبو مرستي غوښتنې (د مرستې منبع، غوښتنې زېرمه، چاري، وسيلي Recourse, contrivance, expedience) ته وياله وايي چې ټول نوموړي په مایعاتو پند وي.	وياله:

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

لکه د کڅور وياله، کوکران وياله.؛ ۲۱۱، ۳۹۲ او (۱۲۴ واري نور)	
ويالو: کانالونو، ويالي.؛ ۳ او ۳۹۲ چوپړي کې شتون لري، ټول ټال ۲۲ واري نور هم راغلي دي.	
۳۰. هي (ه يا هـ)	
همغري: انسجام.؛ ۵۷، ۵۸ او ۲۰۳	
هاميني يو: پيسو.؛ ۲۲۵	
۳۱. يي (ي)	
۳۲. ي	
يخ شيتونه: ايسبرگونه، د يخ څادري، د يخ درې، يخ پټونه.؛ ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۴ او ۲۴۱	
يکي: بيسکل.؛ ۳۶۹	
يوه نۍ: يک شنبه.؛ ۳۶۹	
يپېرور: بارور، حاصلخېزه.؛ ۱۷۱	
يېره: اېره، اېره، حاصل، ثمره.؛ ۳، ۷ او ۲۰۳	
۳۳. ی	
يوون: يکر، واحد، يونټ.؛ ۳۰۹	
۳۴. ی	
۳۵. ئ	
دا لاندي نې په هغه ويکيو کې ترې گټنه اخستل کېږي چې کټ مټ د عربي ژبې لغات وي، په پښتو ژبه کې دا تورې نه کارول کېږي، خپلي ژبي وی لرو ورته.	
۳۶. ټي (ټ)	

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۳۷. حي (ح)	
۳۸. ذي (ذ)	
۳۹. صي (ص)	
صفي الله: (صفي الله)	زما نوم دی يا د ليکوال نوم دی، د عربي ژبې وی ده، د الله رېښتینی ملگری، د الله صادق دوست، (۲: د حضرت آدم ع تخلص دی. ۴. ۱۷۸
۴۰. ضي (ض)	
۴۱. طي (ط)	
۴۲. ظي (ظ)	
۴۳. عي (ع)	
۴۴. في (ف)	
۴۵. ق	
لنډون	
په دې ټولگه کې مخففات د اصلي کلمو پر ځای يوازي دغه لاندېنې راغلي دي.	
اېنچ. ص. ف:	اېنجينېر صفي الله، و فردوس،،. ۴. ۶۶ چوپړی
خي.کې.في.کې:	ځواک. کموزورتيا. فرصتونه. گوابښونه. ۴. ۷، ۲۱۰ او ۲۰۱۱
اي بي سي:	افغانستان د ودانۍ يو (ودانيو) ملي کوډ (Afghanistan Building Code). ۴. ۲۱۴ او ۲۱۹

افغانستان د معمارۍ کوډ (Afghanistan Architectural Code, AAC) .؛ ۲۱۴ او ۲۱۹	اي اي سي:
د ودانۍ يو نړۍ وال کوډ (International Building Code) .؛ ۲۱۴، ۲۱۵ او ۲۱۹	اي بي سي:
د نيوفيرټ معمارۍ ښکاروندي (NEUFERT Architects Data) .؛ ۲۱۴	نيوفيرټ:
د اور وژنې اتحاديې ښکاروندي او واگي (National Fire Protection Association) (۱۰۱) .؛ ۲۱۴	اين ايف پي اي يوه سلويوه:
ودانۍ يو د کوډ اړتياوې د جوړښت سيمټو (سټرکچر کانکريټ) له پاره .؛ ۲۱۵ او ۲۱۸ Building Code Requirements for Structural Concrete (ACI ۳۱۸).	اي سي اي ۳۱۸:
لښي (شرحي، جزيات، ډيټيلونه، توضيحات) او لښول (ډيټيلول، توضيحات) د کانکريټو پياوړتيا له پاره (ACI ۳۱۵-۹۹) .؛ ۲۱۵ چوپړی Details and Detailing of Concrete Reinforcement (ACI ۳۱۵-۹۹).	اي سي اي ۳۱۵-۹۹:
د ودانيو او نورو جوړښتونو له پاره لږ تر لږه ډيزاين بار او اړونده معيارونه (ASCE) د ازمويښي موادو له پاره امريکايي معيار (ASTM) .؛ ۲۱۵ چوپړی Minimum Design Loads and Associated Criteria for Buildings and Other Structures (ASCE Standard for Testing Materials (ASTM)	اي ايس ټي ايم:
امريکا انسټيټيوټ د اوسپنو (فولادو) جوړولو له پاره (AISC) .؛ ۲۱۵ چوپړی	اي اي ايس سي:

American Institute for Steel Construction (AISC)	
ملې برېښنا کوډ يا نیک او يا NEC-۴۰ (National Electrical Code)؛ ۲۱۶ چوپړی	اين ای سي:
نړۍ وال الکترونيکي کمېسيون ؛ ۲۱۶ چوپړی IEC (International Electrotechnical Commission)	ای اي سي:
د گډو اسانتياوو واگي؛ ۲۱۶ چوپړی UFC (Unified Facilities Criteria)	يو ايف سي:
د بریتانیا ښکاروندی ؛ ۲۱۶ چوپړی BS (British Standard)	بي ايس:
د تالندې (الماسک) ساتنه ؛ ۲۱۶ چوپړی NFPA-۴۸۰ (Lightning Protection)	اين ايف پي ای اووه سوه او اتيا:
ملې برېښنا د فابريکو ملگرتيا (اتحاديه) ؛ ۲۱۶ چوپړی NEMA (National Electrical Manufacturers Association)	اين اي ايم ای:
د ژوند ژغورنې (خونديتوب) کوډ ؛ ۲۱۶ چوپړی NFPA-۱۰۱ (Life Safety Code)	اين ايف پي ای يوه سلو يوه:
نړۍ وال ميخانيکي کوډ ؛ ۲۱۷ چوپړی International Mechanical Code (IMC)	آی ايم سي:
امريکا د اېنجينېرانو ډله (ټولنه) د تودوخي، سروبو (يخچالونو) او سربوړمي (اير کنډيشن) له پاره ؛ ۲۱۷ چوپړی American Society of Heating, Refrigerating and Air-Conditioning Engineers (ASHRAE)	اشرې:
د اور وژنې ملي ټولنه ؛ ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۱۷ او ۲۷۳ چوپړی	اين ايف پي ای:

National fire Protection Association (NFPA)	
نړۍ وال د اور کود.؛ ۲۱۷ چوپړی International Fire Code (IFC)	ای ایف سي:
نړۍ وال زونبورلو (زونجورل) کود.؛ ۲۱۷ چوپړی International Zoning Code (IZC)	آی زي سي:
نړۍ وال د تیلو او گاز کود.؛ ۲۱۷ چوپړی International Fuel Gas Code (IFGC)	ای ایف جي سي:
د اوسپنیزو پانو او سرپورمې (ایر کنډیشن) تروونکو ملي ډله.؛ ۲۱۸ چوپړی Sheet Metal and Air Conditioning Contractors' National Association (SMACNA)	سمکنا:
د افغانستان انجینېري ولسوالۍ.؛ ۲۱۸ چوپړی Afghanistan Engineering District (AED)	ای ای ډي:
د امارتي لویو لارو او لېږد را لېږد (وړو را وړو، ترانسپورت) چارواکو امریکایی ټولنه .؛ ۲۱۸ چوپړی AASHTO (American Association of State Highway and Transportation Officials)	آشتو:
ودانی یو (ودانیو) د کود اړتیاوې د جوړښت سیمتو (سټرکچر کانکریټ) له پاره.؛ ۲۱۸ چوپړی Building Code Requirements for Structural Concrete (ACI ۳۱۸)	ای سي ای ۳۱۸:

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

د متحده ايالاتو د هسکو (بورو) بيارغونې اېنجينېرۍ.؛ ۲۱۸ چوپړی USBR-EM (United Stat Bauru of Reclamation of Engineering)	يو ايس بي ار – اي ايم:
لويي لارې د وړتيا لارښود.؛ ۲۱۹ چوپړی Highway Capacity Manual (۲۰۰۰HCM)	دوي زره ايچ سي ايم:
د کارگرو بيلونه يا لايحه طاقت کار.؛ ۲۱۹ چوپړی Labor bills	ايل بي:

۹. بېبلو گراپي **Bibliography** د هغو ليکونو لېست چې په يوه
سکالو يا بوړونکي او کښونکي پورې اړه ولري.

۱. ۴ **Authers (Group Reasearch): OLIVER OLSSON* AND MELANIE BAUER** (Water Management Center – WMC, Bauer-Olsson GbR-Engineers, Am Kleinen Felde ۳۰, D-۳۰۱۶۷ Hannover, Germany, Leuphana University Lüneburg), **Malika Ikramova** (Central Asian Scientific Research Institute of Irrigation (SANIIRI), h. ۱۱, Karasu-۴, Tashkent, Uzbekistan, ۷۰۰۱۸۷ or Scientific-Research Institute of Irrigation and Water Problems), and **Jochen Froebrich** (Centre for Water and Climate (CWK), Wageningen UR, Droevendaalsesteeg ۴, P.O. Box ۴۷, ۶۷۰۰ AA, Wageningen, Netherlands, Wageningen University & Research), *The Role Of The Amu Darya Dams And Reservoirs In Future Water Supply In The Amu Darya Basin*, ResearchGate website, Chapter in NATO Security through Science Series C: Environmental Security · January ۲۰۰۸, DOI: ۱۰,۱۰۰۷/۹۷۸-۱-۴۰۲۰-۸۹۶۰-۲_۲۰ , *PAGE # ۲۷۸ up to 290*

[<https://www.researchgate.net/publication/۲۲۷۲۰۷۴۶۱>],

see on 11:43 AM, 30,9, 2023.

۲. **David Michel**, (August ۱۹, ۲۰۲۰), *Water Conflict Pathways and Peacbuilding Strategies*, United

States Institute of Peace, *Page # 1*,
[<https://www.usip.org/publication/۲۰۲۰/۰۸/water-conflict-pathways-and-peacbuilding-strategies>], *see on 3:33 AM, 18,9, 2023.*

۳. **Joe Sexton**, (2013), *Snow Water Equivalent Calculator – Convert Snow to Water Volume*, Calculate the equivalent water volume for snow pack for an area by entering the dimensions of the area and depth of the snow, *Page # 1*
[<https://www.inchcalculator.com/snow-water-equivalent-calculator/>], *see on 11:43 AM, 30,9, 2023.*
۴. **WorldData.info**, (2023), *Afghanistan, presidential Islamic republic, webside, Page # 5*
[<https://www.worlddata.info/asia/afghanistan/index.php>], *see on ۴:۰۵ PM, ۲۵,۹, ۲۰۲۳.*
۵. **Svetlana.Shele. SAS**, (2023), *Afghanistan, article on Peakvisor.com webside, Page # 4*,
[<https://peakvisor.com/adm/afghanistan.html>], *see on 4:07 PM, 25,9, 2023.*
۶. **Gerry Shih**, (August 20, 2023 at 2:00 a.m. EDT), *Taliban bringing water to Afghanistan's parched plains via massive canal, Page # 2*
[<https://www.washingtonpost.com/world/۲۰۲۳/۰۸/۲۰/afghanistan-taliban-canal-amu-darya>]

۷. **Masood Ahmad and Mahwash Wasiq, (2004),**
*Water Resource Development in Northern
Afghanistan and Its Implications for Amu Darya
Basin, world Bank working paper No. 36, Page #
۴۹ and Page # 28.*
۸. **Muhammad A. Al-Zahrani, (August ۲۰۰۸),**
*Characterizing water resources and trends of
sector wise water consumptions in Saudi Arabia,*
*Page # ۱, Irrigation water requirements for ۱ ha of
land for different types of crops (modified after
FAO, ۱۹۹۸; SSYB, ۲۰۰۸).*
[\[https://www.researchgate.net/figure/rrigation-water-requirements-for-۱-ha-of-land-for-different-types-of-crops-modified_tbl۲_۲۵۹۱۴۰۶۹۱\]](https://www.researchgate.net/figure/rrigation-water-requirements-for-۱-ha-of-land-for-different-types-of-crops-modified_tbl۲_۲۵۹۱۴۰۶۹۱), seen on ۳:۱۹ PM, ۳۰/۹/۲۰۲۳
۹. **Rajib Chakraborty, (06, 06, 2021), Panj Amu
River Basin Sector Project – a step towards self-
reliance for Afghanistan, Technical Director- Water
Resources Dept., Eptisa India Private Limited, in
International Research Journal of Engineering and
Technology (IRJET), Volume: ۰۸, page # ۱۵۲.**
۱۰. **Santosh Kumar. Garg, (August 1976 and 27th
revised edition, July 2014), Irrigation Engineering
and Hydraulic Structures, Water Resources
Engineering (Vol. II), Page # xxxi.**

۱۱. **SWIM Strengthening of Watershed and Irrigation Management**, (Irrigation and Livestock program of Ministry of Agriculture Kabul Afghanistan) (25, 12, 2019), Table-۳: Benefit cost stream analysis of KTISPG project - Economic, Annex G - Financial and Economic Evaluation (Volume-۳), Page # ۵ & ۱۷.
۱۲. **SWIM Strengthening of Watershed and Irrigation Management**, (Irrigation and Livestock program of Ministry of Agriculture Kabul Afghanistan) (25, 12, 2019), *Dewatring*, Annex M - Technical Specifications, easibility study Project Volume-۵, page# 19
۱۳. **SWIM Strengthening of Watershed and Irrigation Management**, (Irrigation and Livestock program of Ministry of Agriculture Kabul Afghanistan) (25, 12, 2019), BOQ of Pump Station (Electromechanical Part) BOQ of Solar Powered Pump Station (Electro Mechanical Part), Annex O - Bill of Quantities, easibility study Project BOQ of Electro Mechanicals (Volume-۸), page# 7

۱۴. **Naim. Haie**, (April 2020), *Transparent Water Management Theo Sefficiency in Sequity*, Water Resources Development and Management, University of Minho, Guimarães, Portugal, Page # 9-12, [<http://www.springer.com/series/۷۰۰۹>]

۱۵. **NSIDC** (National Snow and Ice Data Center), (September 2th, 2020), *glacier-quick-facts, What is a glacier?*, National Snow and Ice Data Center, a part of CIRES at the University of Colorado Boulder, Page # 7, [https://nsidc-org.translate.google.com/learn/parts-cryosphere/glaciers/glacier-quick-facts?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ps&_x_tr_hl=ps&_x_tr_pto=sc], seen on ۱۰:۰۲PM, ۲۸/۹/۲۰۲۳

۱۶. **Charles. Iceland**, (September 2th, 2020), *how to Solve water-Related Conflicts*, world Resources Institute, Page # 5, [<http://www.wri.org/insights/how-water-related-conflicts>]

۱۷. **Charles. Iceland**, (September 2th, 2020), *Water Resources Research-Wiley Online Library*, Page # 5, [<http://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/journal/۱۹۴۴۷۹۷۳>], seen on ۳:۳۶PM, ۹/۱۸/۲۰۲۳

۱۸. **Mohammad. Abdul.Jalil, (2019), Report on Procurement and Contract Management Practices, Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock, Kabul Afghanistan. KTISPG Project under Strengthening of Watershed and Irrigation Management (SWIM); Contract and Procurement Specialist, KTIPSG feasibility study project under SWIM. Final Report, page 145.**
۱۹. **NDDOT (North Dakota Department of Transportation), (August ۲۰۰۲), Module 3: Temporary & Permanent Erosion & Sediment Control Measures, Standard Drawing D-۷۰۸-۶, D-۲۰۶-۱ & D-۲۶۱-۱, Page # ۲۵, ۳۲, ۴۵, ۱۲۰ and ۱۲۷**
۲۰. **NYSSESC (New York Standards and Specifications For Erosion and Sediment Control), (August ۲۰۰۵), standard and specifications for turbidity curtain, Figure ۵A.۱۶(۱), Pipe Outlet Sediment Trap: ST-I, Page ۵A.۳۸**
۲۱. **University of Nebraska Omaha, (2023), Center for Afghanistan Studies, Distance learning Module 3 – Rivers of the Hindu Kush, Pamir and Hindu Raj, , Page # 2,4,8, and 28**

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

[<https://www.unomaha.edu/international-studies-and-programs/center-for-afghanistan-studies/academics/transboundary-water-research/DLM۳/DLM۳.php>], see on 9:49 AM, 28,9, 2023.

۲۲. ابن کثير عماد الدين ابوالفداء اسماعيل بن عمر قرشي دمشقي شافعي. شيخ القرآن و الحديث (۷۵۱ څخه تر ۶۸۰ لېږدي يا ۱۳۰۲-۱۳۷۳ زېږدي)، عمدة التفسير عن الحافظ ابن کثير، د احمد محمد شاکر له لوري په ۵ ټوکه کې له چاپه تېر کړی، د ابن کسير له مرگ څخه ورسته قاهره کې، ۱۳۵۳ لېږدي (۱۹۷۵ زېږدي) له چاپ څخه تېر کړی دی. د ليکوال له مرگه ۶۰۲ کاله ورسته د احمد محمد شاکر له چاپه سلامت تېر کړی دی، ۳ برخه، د حجرات سورت، ۶ ايت له ابن کثير څخه، ۳۵۵ چوپړی. (د گډ برخې ۲۰۸۳ چوپړی). او [۲ برخه، د انبيا سورت، ۳۰ ايت له ابن کثير څخه، ۵۵۴ چوپړی. (د گډ برخې ۱۴۲۳ چوپړی)].
[<https://quranpedia.net/book/۱۴۶۴۴>]

۲۳. افغانستان د عالمانو علمي استازي (هيئت). کابل. (۱۳۲۳ لېږدي يا ۱۹۴۵ زېږدي)، کابلې تفسير، د افغانستان غوره علماو هيئت تر نظر لاندې د شيخ الهند مولانا محمود حسن ديوبندي او شيخ الهند مولانا شبير احمد ديوبندي په گډه د ،، فوائد موضع الفرقان ،، اردو ترجمه او تفسير، له اردو ژبې په پښتو ژبې او دري ژبې ته په ښه روانه ژبه و ژباړه او په دې نېټه يې ۱۳۲۷ / ۵ / ۱۰ بشپړ کړه، ۱۳۳۳ لېږدي کې لومړی ځل له چاپه سلامت تېر شوی. دوېم ځل چاپ ۱۳۶۰ / ۲ / ۲ لېږدي کې په شپږ ټوکو کې شوی دی، درېيم ځل چاپه يې د مکي مکرمي اسلامي اړېکو عالم د پښتو ژبې ماهر مولانا عبید الله شاه له پلټنې ورسته تري

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړني.

خښي زاړه او پېچلو لغاتونو سره نږدې په دوي لينديو کې يې ورته
خوا په خوا نوي ماناوي وليکي. د لوی الله په مرسته او توفيق سره
لومړی او دوېم توک قرآن کریم سره له ترجمې او تفسير (کابلې
تفسير) چاپ د بيت الله او محمد رسول الله مسجدونو خدمتگار باچا
فهد د قرآن کریم په چاپځای کې د سعودي عرب د حج او اوقافو
د وزارت د اشرف او مشرئ تر څار لاندې چاپ ته په ۱۳۷۲
لېږدي (۱۴۱۴ سپوږميز لېږدی - ۱۹۹۳ زېږدی) ورسېده. گڼه:
(۴۰۰۰ / د ۲۲) (۴) (۰۱) ، (ص ب ۳۵۶۱) مدینه منوره.
۱۲۰۷ چوپړی.

۲۴. القرآن الكريم. (۲۰۰۳ م کال)، د الله ج کتاب، يا کتاب الله، زما
قران چې وایم يې (بعون الله وحده تمرطبع هذا المصحف
الشریف فی مجمع الملک فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة
المنورة باءشرف وزارة الحج والاقاف المملكة العربية السعودية
عام ۱۴۰۶ ق ، مجمع الملک فهد لطباعة المصحف الشريف
المراقبة البائية رقم ۱۰۹۰۱ ، ج - ۰۱۷-۳۰۰۴) ، (قران کریم،
۲۶ سپپاره، ۴۹ سورت يا حجات سورت ، ۶ ایت، چوپړی
۵۱۶).

۲۵. حشمت الله. اتمر. ډاکټر. ماسټر. معمار. (۲۰۲۳ زېږدی
لمريزکال)، بدیل کشت کوکنار در افغانستان، افغان جرمن آنلاين
اوپانې له پاره لیکنه، پېڅلیک ۰۵ . ۰۷ . ۲۰۲۳، گڼه ۱۵۷، گوډ گڼه
۳۷۳۱۷، د پېلنې برخې ۲ چوپړی او د پاینې برخې ۱، ۲ او ۳
چوپړی. https://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/Atmar_h_badel_koknar_dar_afg.pdf

د کوش ټپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر څټکړنو ته د فردوس څټکړنې.

۲۶. **نعمت الله. مطمعين. اېنجينېر.** (۱۴۰۱)، تحليل و بررسي وضعيت پنج آمو، وزارت انرژي و آب، معينيت آب، رياست عمومي تنظيم امور آب، رياست آبهای فرامرزی، آمریت تخنیکي، ۸۴ صفحه.

۲۷. **عتیق الله ساپی. اېنجينېر.** (مخکې له وخته ۹:۰۷:۱۰، منځنۍ يا درېنۍ، ۱۹ د سپټمبر ۲۰۲۳ زېږدي)، د اټکلونو ځانگې (برارود ډيفارټمنټ) فريزنټيشن، سلا د (رسوبات) Sedimental / Sediment of precious stones,] Estimation Department, Page#۱۶, Atiqullah Safi [son of Brigade General Baloth khan ، ۱۶ چوپړی.

۲۸. **محمد. رضا. ضيائي. بيگدلي. ډاکټر.** (۱۴۰۲ شمسي ويرايش جديد چاپ اول اين کتاب به سال ۱۳۵۷)، حقوق بين الملل عمومي، ناشر گنج دانش ، ۳۴۲ صفحه.

۲۹. **محمود. سالار. ډيپلوم. اېنجينېر.** (مخکې له وخته ۹:۰۷:۱۳، منځنۍ يا درېنۍ، ۱۹ د سپټمبر ۲۰۲۳ زېږدي)، د کوش ټپي د کرنيزو ځمکو د ابياري پروژه، افغان آلاڼ او بپاڼه کي ليکنه، ۱۷ چوپړی.

۳۰. **مسعود.** (۲۱ د اکتوبر ۲۰۲۲ زېږدي)، د افغانستان تازه نفوس څومره دی؟، افغان آلاڼ او بپاڼه کي ليکنه، ۱ چوپړی. [د افغانستان تازه نفوس څومره دی؟

<https://afghannow.net/>، [۲۱، ۹، ۲۰۲۳]، ۸:۴۰ ورځي مخکې له وخته د ليدني پېر.

۳۱. **ويکيپېډيا – افغانستان.** (دا مخ وروستی ځل په ۰۹:۴۰ ، ۱۱ اگست ۲۰۲۲ بدلون موندلی)، افغانستان، امو سين تتی، وړيا

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

پوهنغونډ ويکيپېډيا کې ليکنه، ۴۰ چوپړی.
[https://en.wikipedia.org/wiki/Afghanistan]
[۲۸،۹،۲۰۲۳]، ۱۲:۴۹ ورځې مخکې له وخته د ليدنې پېر.

۳۲. ويکيپېډيا - سردريا (سر سين). (دا مخ وروستی ځل په ۰۹:۴۰ ، ۱۱ اگست ۲۰۲۲ بدلون موندلی)، د امو سين، امو سين تټی، وريا پوهنغونډ ويکيپېډيا کې ليکنه، ۱ چوپړی.
[https://en.wikipedia.org/wiki/Syr_Darya] ، [۲۸،۹،۲۰۲۳] ، ۵۹:۱۱ ورځې مخکې له وخته د ليدنې پېر.

۳۳. ويکيپېډيا - امو سين. (دا مخ وروستی ځل په ۰۹:۴۰ ، ۱۱ اگست ۲۰۲۲ بدلون موندلی)، د امو سين، امو سين تټی، وريا پوهنغونډ ويکيپېډيا کې ليکنه، ۱ چوپړی.
[https://en.wikipedia.org/wiki/Amu_Darya]
[۱۷،۹،۲۰۲۳]، ۱۱:۵۹ ورځې مخکې له وخته د ليدنې پېر.

۳۴. ويکيپېډيا - ميرويس هوتک. (دا مخ وروستی ځل په ۱۴:۱۹ ، ۲ نومبر ۲۰۲۱ بدلون موندل)، د ميرويس هوتک، ميرويس نيکه يا حاجي اميرخان ميرويس هوتک، وريا پوهنغونډ ويکيپېډيا کې ليکنه، ۶ چوپړی.
[https://ps.wikipedia.org/wiki/ميرويس_هوتک]
[۱۷،۹،۲۰۲۳]، ۲:۳۷ ورځې ورسته له وخته د ليدنې پېر.

۳۵. ويکيپېډيا - لغمان ولايت. (دا مخ وروستی ځل په ۰۹:۵۶ ، ۲۹ جنوري ۲۰۲۲ بدلون موندلی)، د لامپاکا، لغمان، مهترلام، البنگار، وريا پوهنغونډ ويکيپېډيا کې ليکنه، ۲ چوپړی.
[https://ps.wikipedia.org/wiki/لغمان_ولايت]
[۱۷،۹،۲۰۲۳]، ۲:۲۶ ورځې ورسته له وخته د ليدنې پېر.

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

۱۰. ليکي پوهه

سرليک: د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د اوزبېکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

ليکوال: ماسټر انجينېر صفي الله فردوس

د محصول اوږدوالی،
سوروالی او پېروالی: ۲۹۰ * ۲۱۵ * ۲۳.۵ ميلي ميټر.
د کښلي غټ ټکي: ۱۱ خپرکي
کښلي د چوپړو گڼه: ۲۹۲ چوپړي (مخه)
وړلو وزن: ۹۵۲ گرام

وت نه يا پرته له وته د
ابڅو خای نيونه لري
و، منشور: د رسمي سند
ور کونه مستعمراتو ته د
حقوقو ور کونه: درېست
نيونه (د ابڅو او
نورو) پرانټ،،: ۲۸۱،۴۰۲ داني

منشوره يې له وت سره: ۳۵۶،۴۷۹ داني
پراگرافه: ۳،۹۶۵

لينونه (خطه، کرښي له
ليکي هرپی، لاندنی
يادوني او پاينی يادوني
سره، سره) گڼه: ۱۳،۰۸۳

د کوش تپي لويي ويالي جوړولو په وړاندې د
اوزبکېستان ولسمشر خټکړنو ته د فردوس خټکړنې.

وييزېرمه (پښتو په پښتو

وی یا ویو یکی یا

۷۳،۹۷۶

لغاتونه، ویکي) ګڼه:.

د دې کښلي پیل په دې و، د،، سره شوی

د کښلي د ابېڅې پیل او

او پای یې په هې و، ه،، سره شوی دی.

پای:.

څلورم کتاب

ګڼه:.

بغل، تره خیل، کچور شمټی، مهترلام،

لیکوال استوګنځای:.

لغمان، افغانستان

مومند خپرندویه ټولنه

خپرندوی:.

ماسټر انجینېر صفی الله فردوس

اېډېټور:.

ماسټر انجینېر صفی الله فردوس

طراح او ډیزان:.

پیلنی وار: ودانیزو چارو د طرحې او

کښلي د پیل پېر:.

ډیزاین ریاست، د وېزې او کنټرولو

څانګه، د چارو اداره، ارګ، کابل

افغانستان؛

وړی ۵۲، ۱۴۰۲ لېږدی

(زېږدی ۲۰۲۳ September ۱۶)،

دوېم وار: د چارو اداره، ارګ، کابل؛

تلي ۵، ۱۴۰۲ لېږدی

(زېږدی ۲۰۲۳ September ۲۸)،

درېم وار: جوهریزاده سرک،

میدګاردوک، دوشنبې، تاجیکېستان؛

کب ۲۰، ۱۴۰۲ لېږدی

(زېږدی ۲۰۲۴ March ۱۰)،

یارہ دی.

کښلې د گټنې گور: زر ټولگي دی، ټول پښتون پښت به ترې
گټه پورته کړي چې د يوه تود بخري
(پرتون) په اندازه هم د يوه پښتون د
پرمختگ سبب شي؛ نو اويا ميلونه تنه
پښتون پښت ته يې گټه ور رسيزي.

يادونه: د پښتون پښته! زما گټه په کې نه شته؛ په
۵۰۰ افغانۍ يې له ماليې سره را وباسم،
۵۰۰ داني يې وړيا وېشم او پاتي نور
پلورم.

په ۵۰۰ افغانۍ چې له يوه کرډيټ کارټ
سره برابر پري بڼه يې ده.
گټه خو يې نه شته که دا لږ پيسې په لاس
راغلي نو بل کتاب به پرې چاپ کړم.
د پښتو ورم دی چې د ليکوال گټه د شپانه
گټه ده.

که مو ډډه ورته روغه وه د خپرولو له
پاره يې و درېږئ. (له چاپ روغ تېر
شوی نه دی.)

د اي في اي (APA) کالې په بڼه د
اخځوک يا ريفريس له پاره ترې گټنې
اجازه شته.

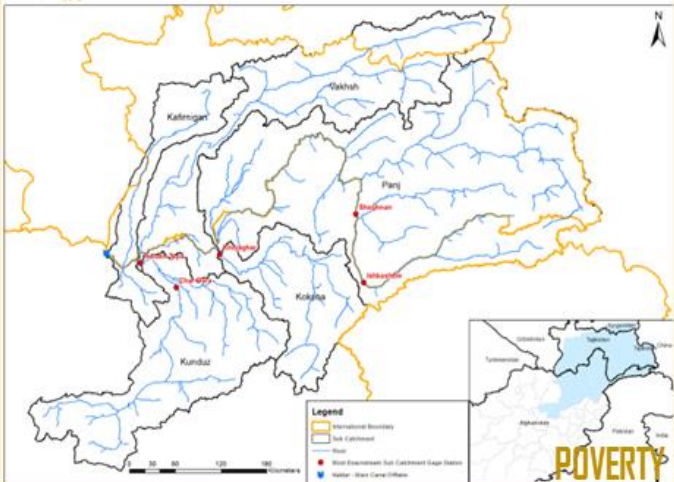
زما د الواک اغېزښندنې په څېړنه کې
څلور ستنې شاملې دي: خلاص ډيټا،
خلاص کوډ، کاغذونو ته خلاص

لاسرسی او خلاصه (وازه) بیاکتنه. د
خلاص ساینس د ودې له پاره د ټاټوبي
ټولو پوگړو وگړو، د نبستيزې اېنجېنرۍ،
د ويالو، اوبو، چاپېريال څېړونکو او
کارمندانو:

د معلوماتو تيوتوريلونه کوربه کړي،
ترڅو وگړو سره مرسته وکړي چې پوه
شي چې څنگه د د ټاټوبي ټولو پوگړو
وگړو، د نبستيزې اېنجېنرۍ، د ويالو،
اوبو، چاپېريال څېړونکو او کارمندانو
ډيټا کارول کېږي.

د وگړو سره د د ټاټوبي ټولو پوگړو
وگړو، د نبستيزې اېنجېنرۍ، د ويالو،
اوبو، چاپېريال څېړونکو او کارمندانو
ډيټا کارولو او پوهيدو کې د مرستې له
پاره وسيلې رامنځته او کوربه کړي، لکه
د کوش ټپي لويي وياله، د نخښې کولو
وړيا وسيلې چې د چارو ادره متمرکز
(متمرکز کولو، را غونډولو، په يوه ځای
کې سره ټولولو: خنډولو، ټينگولو يا
غليظولو) څېړنې ملاتړ کوي.

د چاپ رښت له ليکوال او څېړندوی سره
خوندي دي، بې اخځ ښوونې ترې د گټې
اخيستنې اجازه نه شته!

CAPITAL KABUL, AFGHANISTAN

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library